

**THESAURUS
NUMMORUM
SUEO-GOTHICORUM**

STUDIO INDEFESSO

ELIÆ BRENNERI

L. ANNORUM SPATIO COLLECTUS,
SECUNDUM SERIEM TEMPORUM DISPO-
SITUS, ATQVE E TENEBRIS

CUM COMMENTATIONE IN APRI-
CUM PROLATUS.

Accessit Ejusdem Auctoris Libellus de Num-
mophylaciis Sveciæ: De Scriptoribus rei
Nummariæ Svethicæ: Atque de Thesauris,
seu variis Vetustorum Nummorum cu-
mulis, passim per Sveoniam for-
tuito calu repertis.

H O L M I Æ,

Typis JOH. LAUR. HORRN, Reg. Antiq. Arch. Typogr.
ANNO MDCCXXXI.

Serenissimo & Potentissimo
PRINCIPI *AC* DOMINO
FRIDERICO,
SVECORUM, GOTHORUM
VANDALORUMQUE
REGI

ETC. ETC. ETC.

LANDGRAVIO Hassiæ, *PRINCIPI* Hirschfeldiæ, Comiti Cattimelliboci, Diezæ, Ziegenhainæ, Niddæ & Schaumburgi, &c. &c.

REGI & DOMINO
longè Clementissimo.

Serenissime atque Potentissime

R E X,

DOMINE longè Clementissime.

Dum in conspectum literati & cultioris Orbis Thesaurus Nummorum Sveo-Gothicorum prodire festinat, SACRAM TVAM MAIESTATEM, REX AVGVSTISSIME, primum demississime atque subjectissime venerati & adorare gestit, non alia spe ac fiducia fretus, quam quod FVVS quoddam jure tibi exoptet. Augustos enim & aeternales non solum vultus DIVORVM PATRUM PATRIÆ, TVORVM in Regno Sveo-Gothico Gloriosissimorum Antecessorum, Illorumque

que Sacrosanctos Titulos atque Regnorum Borussia, ab
ultimâ antiquitate, usu recepta Insignia, verum etiam res,
pace belloque, prudenter non minus quam fortiter & fe-
liciter gestas, ÆTERNA adeoque MEMORIA dignissimas,
eâ, qua par est, fide & sollicitudine, repræsentat, & de-
scribit. Prisci & antiquioris ævi sempiterna hæc est metal-
lica Monumenta Ops Sveo-Gothica, velut alma & per-
quam fecunda Mater, *in dias luminis, auræ* protulit, &
ut spes est, indies magis magisque in apicem est prolatur-
a; Posterioris verò ætatis Numismata ingenia præclara
& scita admodum manus Civium & Alumnorum Regni
TVI, exteris etiam gentibus notæ & celebratæ, ita com-
mendant, ut inter non infima Regni Sveonici ornamen-
ta numerari & censeri mereantur. Maxime tamen hoc
titulo Glorioso & Augusto TVO Nomine hic Thesaurus
se superbire posse existimat, quod TVIS, REX INVICTIS-
SIME, felicissimis auspiciis, Republicâ Sveonum in pristi-
num statum restitutâ, LIBERTATE POPULI Sveo-Gothici
ADSERTA, & PACE TERRA MARIQUE PARTA,
sibi, ut PACIS TVÆ AVGVSTÆ, & FELICIS TEM-
PORUM REPARATIONIS, SECULIque TVI FELICI-
TATIS foetui alumnoque, ex latebris suis jam prodire,
& publico, post faventio-rem diu de se conceptam o-
pinionem, spectandum sese præbere licet. DEUS T. O. M.
muneri suo exoptatissimam perpetuitatem addat faxitque,
ut, quemadmodum universa Patria, superiori anno, inter
SECVLARES & religiosas festivitates læta TVOS, REX
INDVLGENTISSIME, PRIMOS DECENNALES
celebravit, VOTAque DECENNALIA SUSCEPTA &
SOLU-

SOLUTA jam dudum vidit, ita posthac MULTA & innumera istiusmodi VOTA pro SALUTE AUGUSTI sui suscipere & solvere queat. Qua ex re fiet, ut TE OPTIMO PRINCIPE, CONSERVATORE & PROPUGNATORE Literarum, non modò quæ in hocce Opere Nummario supplenda & continuanda restant, sed & reliquæ, quæ ad TVVM TVIque Regni & Populi decus scriptis celebrandum pertinent, pro virili peragat

AUGUSTISSIMÆ MAJESTATI
TUÆ

Devotissimum
Archivum Antiquitatum.

Din
Wälbörne Herr. ASSESSORENS

Rögl. Antiquitets Collegio,

ELIAS BRENNERS

Mycket wärd

Och

Wärldswärde Wärd,

Innehållandes En

THESAURUM NUMMORUM SVEO-GOTHICORUM.

Den Stränge tids / som alt och sielfwan sig förtär /
Som aldrig fins igen / seen han är undgängan /
Han är i thetta Wärd med konst och snålhet fången:
Här för war åsyn står / seen han försvunnen är.

Then gamle Wärd / som war af dngd och häfwer rikt /
Hä teer sig fram / seen hon så långt til ryggas fahrt /
Ett foster af then tids för then hon moder warit /
Och fast än ung på nytt / sin Alderdom doch list.

Then Wärd / som wärdter låg och sunken ned i mull /
Haar här ett sågre lius och högre wärde funnit /
An så han gall som måst : och haar på paper wunnit
En mehr ewärdlig glans än han förre haft i gull.

Och list förwärdswat haar Herr BRENNER wärd och tid ;
Han är som tidsens tand så durbart roof betagit /
The forne Heltars Bild uhr glömskans mörker dragit ;
Han sielf på ächte Bild utaf then gamle tids.

P. Lagerlöf.

Ad.

Ad Nobilissimum VIRUM,
ELIAM BRENNERVUM,
Artium Heraldicæ, Pictoriæ
&
Chalcographicæ,
nec non
ANTIQUITATVM SVEO-GOTHICARVM
appriment peritum,
Epigramma N. KEDERL

Qui Clypeos hominum, quos Virtus nobilitavit;
Lege Heraldorum dividis & decoras,
Te, priscâ Virtute Virum, Clementia Regis
Nobilibus patriis ex merito annumerat.
Exprimere Arctoum qui vultus Sceptringerorum
Mirando cælo peniculoque soles,
Egregiâ Karlsteni Hartmannique arte, cavatum
Per chalybem, meritò Tutemet exprimeris.
Qui scitè tractas Sveonum Monumenta vetusta,
Orbique illustras splendidiore face,
Iure per hæc eadem, BRENNERE, in sæcula cuncta
Fulgebit latè Nomen in Orbe Tuum.

THE SAVRVS
NVMMORVM SVEO-GOTHICORVM
Vetustus

Studio indefesso L.L.F. BRENNERI
L. *Annorum Spatio collectus, secundum*
seriem temporum dispositus et e tenebris
in lucem protractus

Impressum et pictum

J. P. Briggis, sculp. Stockholm

IN
THESAURUM BRENNERIANUM

Præfatio
NICOLAI KEDERI,
Holmienſis.

HAbes hîc, Benevole Spectator & Lector, divitem Nummorum Sveo-Gothicorum, tum vetustorum, tum recentium Thesaurum, quem Nobiliss. Vir, ELIAS BRENNERVS, Amicus & Collega meus, uti olim jucundissimus, ita nunc desideratissimus, pari industriâ & ingenio, per annos bene multos, maximâ ex parte collegit, digessit atque explanavit, at mortalitate interceptus omnibus suis numeris ac partibus perficere & explere nequivit. Et quoniam, sub mortis appropinquatione, me per amicitiam nostram obsecraverat, ut Opus hoc absolverem, nefas duxi, illud affectum diu latere, ac procedente tempore fortassis prorsus intercidere & perire. Manum itaque Operi, quod ad extremum usque Inclyti Auctoris tempus perducitur, lubens admovi, &, quantum per ingenii tenuitatem, infirmitatemque corporis licuit, quædam, prout res postulabat, immutavi, multaque adjeci, atque suis passim locis inserui. Nummos vides accuratissimè pariter ac elegantissimè partim ære, partim ligno expressos. Ære expressorum bona magnaue pars à cælandi apprime doctâ Brennerianâ manu nata est. Nummi tamen aliquot, præsertim ex recentioribus, propter fati, per se quidem non immaturi, at harum Elegantiarum Curiosis peracerbi, interventum, qui Viri æmulo viveret, haud sanè inertis, sed operosi & semper præclarè aliquid & immortale meditantis atque agentis,

):(

(***)

(***)

tis, propositum planè abruptit, non nisi verbis expressi & effi-
ci sistuntur. Porro nonnulli confusè quidem in Tabellis collo-
cati sunt, quod certè neutiquam fuisset factum, si principio, cum
Nummi in æs essent incidendi, jam omnes indagine capti, at-
que in promptu fuissent; at ordinatius tamen percensentur ac de-
scribuntur. Si autem, Erudite Spectator ac Lector, antiquissi-
mos Nummos certis Regibus attribuendo, beatæ memoriæ Au-
ctor noster verum indubitatumque forsan non semper est asse-
cutus, ad veniam dandam prorum facilemque Te præbe: nam
primus hanc rem cūmmariam nostratē exponere aggressus est,
neque ullum, quem ut prævium Magistrum sequeretur, habuit.
Et quis est tam lynceus, qui in tantis tenebris nusquam incur-
rat atque offendat? Hæc sunt, de quibus Te perofficiose certior
rem facere & monere volui. Vale studiisque ac laboribus meis
favere ne gravare. Dabam Holmiæ, ex Ædibus Molito-
rianis, Kalend. Octobr. Anno post CHRIS-
TUM natum MDCCXXV.

Lecto-

Lectori benevolo
ELIAS BRENNER

S. P. D.

ET si hoc loco non est animus mihi, pluribus exponere singularem in rebus, firmandis illustrandisque usum, qui ex Numismatum eruditâ tractatione atque inspectione in publicum redundare solet, quandoquidem id, post occupatam à tot summis Viris operam, nil aliud esset, quam actum agere: paucis tamen expediam, cui imprimis usui Nummorum Suevo-Gothicorum curiosa contemplatio nobis sit. Dubitandum quidem temerè non est, quin nostrarum æquè ac aliarum, quas eukior Orbis alit, gentium Historiæ saepe multum lucis ab his indubitatae veteritatis testibus mutuari necesse habeant. Etenim, unde quæso, nobis certissimè constaret, Tres Coronas vetustissima & propria Svethici Regni esse Insignia, nisi plures Regum Nummi, maximam partem diu ante triura, sub Margaretâ Reginâ, septentrionalium Regnorum conpexionem, cusi, satis id superque testarentur evincerentque? Vel quomodo potius inertiae atque ignaviae culpam amoliamur, à nonnullis objectam nobis, perinde ac si vel ex Sæculo XVI. nihil ferè rei nummariae hîc superesset, curioso Orbè dignum, quam prolatis in medium Nummis, non ex proximis tantum Sæculis, sed ex ipso insuper gentilismo reliquis? Ecquâ etiam ratione verus Pecuniae veteris valor, de quo multi hactenus quasi adversis frontibus pugnarunt, rectius demonstrabitur & cognoscetur, quam si illum ex Nummorum archetyporum (quales vulgò *originales* nominantur) pondere ac materiâ diligenti examine atque scrutinio eruamus? Et quis Ordines nescet Equestres, à Sveciæ Regibus olim diversis modis institutos usurpatosque, nisi, postquam illi cum suis Auctori-

storibus esse desierunt, Tesseras eorum ac signa Nummi hodieque servarent? Ubinam frequentius, quàm in Nummis, apparent Regum & Principum Symbola, quæ tribus, quod ajunt, verbis, dilucidè tamen, ostendunt, quem in rebus agendis finem ante oculos sibi statuerint, & quam ex iisdem peractis gloriam sint consecuti. Præterea non pauca reperiuntur Numismata certis rerum eventibus memoriâ dignis, utputa Augustissimis Regum Natalitiis, Inaugurationibus, Nuptiis atque Exequiis dicata: neque desunt, quæ prælia & insignes Victorias allaquè egregia, & illustra facinorâ haud rarò memorant. Quid, quod & Numismata, ab externis Principibus & Rebuspublicis honori & memoriæ nostrorum Regum consecrata, commonstrare possumus? Hæc & sexcenta alia, in Monumentis id genus metallicis, elegantis eruditionis recondita oblectamenta apud me effecerunt, ut, postquam naturali quadam animi inclinatione mirabilem in modum impulsus, jam inde à puero Nummorum Svec. Gothicorum, ac præsertim quidam veterum, investigationi & cognitioni me serio studiosissimèque dederam, subsequens annis intelligenti maturioribus, me hujusmodi propensionis factique adeo non pignerit, ut currenti potius calcar sit additum, ulteriusque alacriter progredi firmissimè constituerim. Neque desuit Fortuna solatibus nostris. Etenim permultos, ad id ævi latitantes priorisque ignotos, Patriæ nostræ Nummos primus inveni detexique. Cuiusque, neglecto ferè apud nos isthoc studio, nequè antea fuerit, qui continuam & non interruptam Regum Gubernatorumque nostrorum seriem, vel à trecentis retro annis, in monetis potuerit ostendere, ego in Patriæ decus ac commodum, meis sumptibus, antè annos complures apertui *Tthesaurum Rei Nummarie Svec. Gothicæ*, duobus Libris dispositum. In eo Nummi usuales, tum vetusti, jam inde à Paganismo, tum recentiores, à temporibus Reginis *Gustavi L.* nec non Honorarii, quos vocant, seu Symbolici, ex ipsis Nummis archetypis (quorum veteres cunctos, recentiores varò plerosque ipse possideo) accuratè meâ manu delineatis, partim à me, partim ab aliis diligenter æri insculpti, exhibentur. Versum camp deinceps, annis proximè elapsis, varii, antiqui ac recentiores Nummi in usus incide-

inciderint meas, non exstantes in dicto Thesaurο, eò tamen meritò referendi; nata inde mihi occasio est prædicti Thesauri, novæ Nummorum ac Commentationis accessione, per secundas curas non leviter locupletandi & adornandi. Utque tandem Curiosi Orbis expectationi satisfiat, atque imprimis eorum, qui ex Gente cultiori Lucubrationes meas qualescunque in publicis scriptis ac privatis literis honorifico exceperunt applausu, quodque earum adhuc restat, magnoperè desiderant; nunc hoc meum Opus in lucem edere paro. Certà interim spe nitor, fore id eò gratius & acceptius, quod (ut de sumtu sitam) non modò Nummis diligenter indagandis ac describendis, sed etiam ipsis exactè & penicillo & calamo exprimendis, multum laboris sudorisque impensum sit. Priusquam autem, Benevole Lector, ad horum Nummorum contemplationem accedas, pauca scire te velim, quæ e re tuâ fore existimo. Et notandum quidem primum, nullos ferè vel antiquos, vel recentiores, neque quos *Honorarios* seu *Symbolicos* vocant, hîc comparere Nummos, quos (aut aureos, aut argenteos, argenti verò plurimi sunt, aut æreos) haud ipse juxta oculis manibusque usurpaverim meis. Deinde, majori semper curâ animique ardore conquisivisse me & notasse præcos rarissimos Nummos, atque diversos eorum typos, quàm novos, & quales quotidiano commercii usu omnium manibus teruntur. Quare post *Gustavi I* ætatem nulla mihi ratio habitæ eorum, qui non nisi annorum designatione à se invicem differunt; neglectis etiam aliis minutis, quæ tibi fastidio magis, quàm voluptati essent futura. Porro, quod ad *Numismata Symbolica* attinet, sollicitus fui de investigandis præsertim & in apiculis proferendis rarioribus illis atque antea ignotis, quæ, in Patriæ gloriâ, Historiæ memorabilibusque rerum eventibus lucem roborque addere, & nisi maturè publicatâ delineatione servarentur, propediem facillimè intercidere, adeoque æternâ oblivione obrui possent. Proptereaque curæ cordique mihi fuit, cum intra, tum extra Patriam, sive coram, sive per literas jungere assidueque colere amicitias cum Viris nonnullis, huic studii generi maximâ cum voluptate deditis. Hos inter haud exiguo mihi adjumento fuit politioris literaturæ scientiâ Celeberrimus Vir, & nunc Augustissimi Ro-

manorum Imperatoris Antiquarius, Dn. Carolus Gustavus Heraeus (Holmiensis) qui in peregrinationibus suis laudabili diligentia Svecica accumulavit Numismata, praesertim in aeternam & gloriosissimam mirandarum Regis *Gustavi Adolphi* rerum gestarum memoriam passim per Germaniam signata, quorum magna pars ad hoc temporis Curioso Orbi incognita, nunc primum hic in lucem edita cernitur. Neque sua laude defraudanda est benevolentia illa, qua sanguinis pariter ac amicitiae vinculo mihi conjunctissimus Vir, & circa vitae extrema Civitatis Holmiensis Consul Amplissimus ac prudentissimus, Dn. Martinus Nyman, me continue complexus est. Hic enim postquam, me potissimum suo favore & impulso, Numismatum Symbolicorum Svecicorum Collectionem orsus erat (quae paulatim per multorum annorum solertiam eo perfectionis fauste processit, ut caeteris omnibus talium Numismatum apparatus palmam praeriperet), mihi semper aequè ac sibi ipsi ad eam liberum permisit aditum. Ipsa nunc (ut hoc obiter addam) ad Clariss. & Experientissimum Medicinæ Doctorem, Dñm Magnum Bromelium (hujusmodi aliarumque cognitione dignarum rerum felicissimum indagatorem) pervenit, suaeque accessione, quos is à perquam Curioso, dum viveret, Parente (Dño. Olao Bromelio, Doctore Medico Celebrissimo atque Exercitatissimo) haeres consecutus est, magno numero Svecicos Nummos, egregie locupletatos, perbellè condecorat. Praeterea notandum est, quod id genus Numismata, quae iisdem Inscriptionibus & figuris in duplici vel triplici magnitudine apud harum Elegantiarum Cultores occurrunt, cujusmodi sunt Regis *Gustavi Adolphi* exequialia & Reginae *Christinae* inauguralia, hic non nisi formam amplissimam à me exhibeantur. Similiter repetitione Capitum, quae in lateribus adversis extant, supersedi, praecipue si quando varia averfa latera ad unum tale pertinent Caput, quemadmodum Numismatibus Reginae *Christi-*

ne partim Romæ, partim in Patriâ cûs aliisque accidit; tunc enim, Nummographorum more, Capiti, seu lateri adverso primum assignavi locum, quod deinceps subsequuntur latera averſa. Et ſicubi latera aliqua duabus lineolis combinata vides, id indicio eſt, quod ipſa unum componant Numiſma; quæ autem latus aliquod Capite inſignitum ſequuntur latera, lineolis illis connectentibus deſtituta, ea averſa ſunt, atque ad iſtud proximè præcedens Caput ſpectant, cumque ipſo diverſa conſtituunt Numiſmata. Denique, quanquam alio loco prolixius agere conſtituo de vario monetæ genere, valore & numerandi ratione, quibus Majores noſtri uſi ſunt; tamen, quod ad Nummorum diverſitatem attinet, ſcire juvat, priſcis temporibus tam hic in Sveciâ, quàm apud omnes ubique populos vicinos (omnium enim rerum in univerſo Terrarum Orbe parva fuerunt initia) tenues tantummodo extiſſe, & quotidiano uſui, non ſplendori, accommodatos Nummos; ex quibus minimi apud nos fierè *Penningi*; quorum viginti quatuor *Oeram* conſciebant. Deinceps majores cudi cœperunt ac magis conſpicui Nummi, nimirum *Ortugæ*, quos Nummos olim Noſtrates Latine vocârunt *Denarios*. Ex hiſce tres *Oeram*; viginti quatuor *Marcam* conſtituebant. Fabricati etiam ſunt *Semidenarii*, quorum ſex *Oeram*, quadraginta octo *Marcam* valebant. Utrique temporibus trium *Sturiorum* atque *Johannis ſecundi* erant frequentiſſimi, imprimis *Holmiæ* & *Aroſiæ* formati. Atque *Steno Sture junior*, anno demum 1512. primus multò adhuc majores cudi fecit Nummos, *Martas* ſcilicet, quæ ſingulæ pretio etiam æquabant viginti quatuor ipſius *Denarios*. Quin etiam *Guſtavus I.* ab anno 1522. uſque ad Coronationis ſuæ tempus, paulloque ulterius, more veterum fieri juſſit *Denarios* & *Semidenarios*, additis inſuper *Oris* trium *Denariorum*, quæ in quatuor diverſis locis, illius ævo, apud nos ſunt culæ, *Holmiæ* nempe, *Upſaliæ*, *Aboæ* & *Aroſiæ*.
Sed

(*) (*) (*) (*)

Sed qui diu multumque in vulgari usu fuerant Nummi *denarii*, aliquantò post planè desierunt, grandioribus in locum eorum succedentibus Nummis, *Thaleris* putà, ac *Semithaleris*, quales tum nuper apud alias Gentes in usu esse cœperant, atque in hoc Regno primum Anno 1534. in lucem prodierunt publicam. Citè idem tempus *Marcæ* nostrates; seu *Sveticæ*, tam *duplicatæ* quàm *dimidiatæ*, & postmodum aliæ quædam Pecuniæ species, divulgatæ sunt. Et hæc pauca sunt; quæ promulsidis loco, de nostrâ monetâ ejusque usu & valore differere lubuit. Tu interim, Lector Benevole, Vale, &; si lubet, his frui.

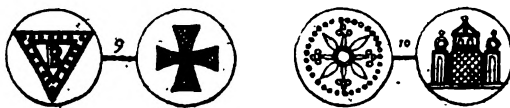
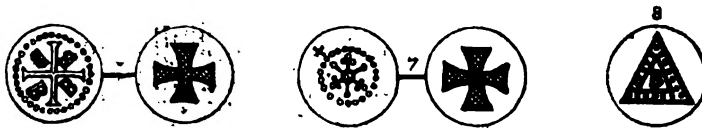

OLAVS

TAB. I.

OLAVS. *Frøelia*

BIORNO A^c Ch. III.

ERIC *Sigval*

OLAVS *Skotkonung*

Ad editionem 2^{ae} Typogr. Nomi. Sverig. colligit prae et sculpsit EL. Brunner 1705

OLAVS TRÆTELLIA.

Ic imprimis sciendum, Nummos Svecicos antiquissimorum temporum haud serè nisi minutissimos, eosque argenteos reperiri.

TABULÆ PRIMÆ

Nummus Primus.

Est hic *bracteatus*, sive ex laminâ tenui & ab uno tantum latere signatus, exhibetque *Nummum* seu literam Gothicam *Ń Vr* (quæ elemento Latino V respondet) inter tres Coronas, quæ singulæ trinis exornatæ sunt margaritis. Est autem litera hæc prima Nominis *Olai*, quod *Vlf* sive *Vlaf* veteres pronuntiabant.

N. 2.

Tenuis quoque est, & Caput Regis barbati præfert rudi Minervâ formatum, Coronam gerens præcedentibus simillimam. Oculos duo constituunt puncta, totumque Caput ambit Circulus ex margaritis compositus.

N. 3.

Vultum sistit, cum literâ Gothicâ *Ń Vr* à parte dexterâ, sed illum

A

lum

lum præcedente adhuc magis informem, utpote cujus ſingulas partes, præter naſum, globuli quidam efficiunt. Nummus etiam bracteatus eſt, ſed prioribus paulò major, & ex puriori argento.

BIORNO.

Anno CHRISTI 818.

N. 4

Hic pariter ab unâ duntaxat parte ſignatus eſt, & *Rumum* & *Biark* exhibet, Regii nominis primum elementum: à cujus dextero latere ſemicirculus, à ſiniſtro verò Crux conſpicitur, Chriſtianæ Religionis, tunc primum hic exortæ & receptæ, indicium ac character.

N. 5.

Bracteatus, Elementum B cum quatuor punctis ſeu globulis præferens.

N. 6.

A parte adverſâ, in ipſâ areâ, ſignatus Nomine BORNO.

A parte averſâ inſignitus Cruce.

Obſervatione dignum, quod hic Nomen BORNO; quemadmodum in Caroli Magni Nummo (qui inter Nummos hujus Imperatoris decimum occupat locum, apud Clariffimum *Le Blanc*, qualisque hic prope Holmiam non ita pridem è terrâ erutus eſt). Nomen CAROLUS, totam amplectat aream, quodque litera O in BORNO, ſicut illic in CAROLUS, pro more iſtius ævi, cæteris literis multò minor ſit.

N. 7.

Adverſus habet BORN in interſitiis Crucis.

Averſus Crucem.

Pari ratione Imperatores olim ac Reges in Nummis Nomina ſua, ſi è quatuor composita ſint Literis, Cruci interponere conſueverunt: videlicet Imperator OTTO Magnus, Reges Daniz (apud Tho-

Thomam Broderum Bircherodium, in Specimine antiquæ rei Monetariæ Danorum) SVEN. ABEL. ERIC. &c.

N. 8.

Tenuis est, & præfert Elementum B inter geminum globulum.

N. 9.

In unâ parte exhibet Literam B, Cruci quater interpositam. In alterâ Crucem.

N. 10.

Hinc figuram quandam habet, compositam è sex radiis ex medio loco prodeuntibus, & alternatim vel in unam sphaerulam, vel in trinas desinentibus sphaerulas.

Inde Cruce signatus.

N. 11.

Bracteatus, Elementum B, schemati triangulari inclusum, sistit.

N. 12.

Ab unâ parte figuram triangularem, cum incluso B exhibet. Ab alterâ Crucem.

N. 13.

Hinc habet figuram quandam, constantem è radiis octo ex medio prodeuntibus loco, atque alternè aut in mucronem, aut in trinos globulos desinentibus.

Inde Fanum.

SIVARDUS FRO.

N. 14.

Laminâ est tenui, et signatus Elemento Gothico 𐌺 *sun* (quod Latinum S valet) inter stellam Crucemque medio.

ERICVS VICTORIOSVS.

N. 15.

Pariter lamellâ exili est, præfertque monogramma, seu signum è tribus prioribus *Rumis* Nominis EIRIKR conflatum.

A 2

N. 16.

N. 16.

Bracteatus idem habet ſignum, & appoſitos inſuper inferius binos globulos.

OLAVS SKOTKONVNG.*N. 17.*

Pari modo bracteatus Regis Nomen OLAFR *Runarum* compendio ſiſtit.

N. 18.

Lamellâ etiam eſt tenui, atque primam Nominis OLAFR exhibet *Runam*, ac geminas inſuper infra appoſitas ſphærulas.

N. 19.

Itidem tenui lamellâ eſt, Nomenque AVLAFR compendio *Runarum* præfert.

TAB. II.

Qui ſequuntur Olaviani Nummi, majores ac ſolidiores ſunt.

N. 1.

A parte adverſâ Caput Regis habet galeâ opertum, atque Nomen OLVF literis Gothicis &c.

Ab averſâ parte Crucem & literas quasdam lectu difficiles.

N. 2.

Caput Regis Sceptro inſignis, cum Epigraphe: OLVF REX SWEVORVM.

Crux, cum Voce CRUX in interſitiis, atque Epigraphe: SNELLINC MONETA Sihtunæ.

N. 3.

Caput Regis Sceptrigeri: VLAVVS REX SVENONVM.

Crux, cum interſcriptâ Voce CRUX. Inſcriptio: IN NOMINE DNI (DOMINI) M. C. Quibus duabus ſiglis fortè ſignatur *Moneta Cuſa*.

N. 4.

Caput Regis, cum Sceptro. OLAF REX AN. SITVN. i. e. *Olaus Rex in Sihtunâ ſeu Sihtunæ.* Crux

OLAV'S *Skotkonung*

ANVND IACOB.

Ad editionem 2^{am} Thesauri Num. Sveogoth^{ici} coll. parce et fuisse ELBromar. 1708.

Crux, cum interscriptis Literis CRVX. Epigraphe: GOD-
WINE MOATA (pro MONETA) AN. deest Vrbis Nomen,
nempe SIHTVN.

N. 5.

Regis Caput cum sceptro. OLVF REX SWEVORVM.
Crux cum Voce CRVX in interstitiis, & inscriptione: GOD-
WINE MONETA SIHTunæ.

N. 6.

Caput Regis Scepstrigeri. ONLAF REX AN SIHTVnE i. e.
Olaus Rex Sigtuna.

Crux cum interscriptâ Voce CRVX, & Enigraphe: GODWI-
NE. MONATA (pro MONETA) Sih Tunensis.

N. 7.

Regis Caput galeatum. OLFAF ON SIDL.
Crux. THREGR ON SIF.

N. 8.

Caput Regis galeatum. Epigraphe haud facilis lectu.
Crux. Literæ Epigraphæ lectu etiam difficiles sunt.

Majores ac solidiores Nummos Olavianos Nobilissimus Vir,
Dn. Nicolaus Kederus, Amicus & Collega meus æstimatissimus,
primus enucleavit, & quidem in Commentatione (Lipsiæ, Anno
Salutis 1706 editâ) cui hic est Titulus: *Nummi aliquot diversi ex
argento præstantissimi, nempe decem Olai Sveci, unus Anundi Carbona-
rii, ac unus Haquini Ruffi, Sveciæ Regum; nec non unus Svenonis
bifidâ barbâ, Daniæ Regis; omnes tellure Svecicâ olim absconditi,
nuperque casu in apricum prolati, &c.* Vide eam sis.

ANVNDVS JACOBVS.

1026.

N. 9.

Adversus fuit Regem Scepstrigerum pectore tenus effictum,
qui Capite pileum altum atque acuminatum gerit. Inscriptio hæc
est: ANVND REX SIhtunæ.

Aversus Crucem præfert in medio annulatam, cum singulis annulis in quatuor ipsius interstitiis. THORMOD ON SIHT Vn.

N. 10.

Alterâ parte tres Coronas, sed paulò elegantiores, & ferè in trianguli speciem collocatas, cum intermedio A, Nomen Regis inchoante: Alterâ Leonem coronatum, cum tribus Fluviis (Gothiæ scilicet insignia) ostendit.

N. 11.

Tenuis & ab unâ duntaxat partè signatus, Literam A, cum super impositâ Coronâ & singulis ad utrumque latus Rosis, præfert.

N. 12.

Bracteatus in circulo radiato literam habet eandem.

HAQVINVS RVFVS.

A. 1067.

N.

A parte adversâ Caput Regis habet, cum addito sceptro. Inscriptio: AACVNE IGVNDEL.

Ab averâ Crucem, cum interscriptâ Voce CRVX. Inscriptio: REFEREN MOTA ON.

De hoc Nummo videatur omnino prædicta Commentatio Kederiana, pag. 52. & seqq.

PHILIPPVS

1080.

TAB. III.

N. 1.

Adverso latere præfert inter tres Coronas Literam P. Nomen Regis inchoantem.

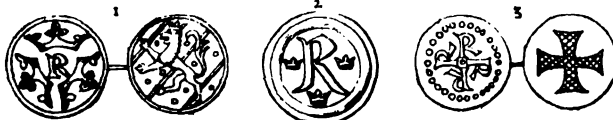
Averso Gothiæ Insignia antè memorata exhibet.

RAG-

PHILIPPVS. A. Ch. 1080.

RAGVALDVS KNAPHOFDE. 1130.

SVERCHERVS 1138.

ERICVS. 9. 1150.

CANVTVS. 1168.

RAGVALDVS KNAPHÖFDE.

1130.

N. 2.

Cum proximè præcedente conſimilem habet notam, ſive typum, excepto initiali R intermedio.

N. 3.

Ex tenui eſt laminâ, & Literam R ſiſtit inter tres Coronas, more in Heraldicis hodieque uſitato hîc primum conſpicias: Sunt enim duæ ſuprà, & una infra collocatæ.

N. 4.

Elementum R quadruplicatum atque in Crucis ſpeciem diſpoſitum.

Crux.

SVERCHERVS IL

1138.

N. 5.

Lîtera S in medio trium Coronarum, ad triângulî formam, ut ſuprà, poſitarum.

Leo Gothicus tria flumina tranſiliens.

N. 6.

Hinc literam S exhibet averſam, cum globulîs in gyrum diſpoſitis.

Inde verò Coronam.

N. 7.

In circulo radiato elementam S cum Cruce appoſitâ ſiſtit.

N.

Præcedenti ſimilis, præterquam quod Cruce caret.

ERICVS IX.

1150.

N. 8.

Tenuis,

Tenuis, caput Regis coronatum, cum Epigraphe: ERICVS REX, exhibet, ubi inter Latinas literas duæ *Rune*, nempe Γ *Kr* & Λ *Sun*, (V. & S.) conspiciuntur, veteris literaturæ, post susceptum Romanorum Alphabetum reliquæ.

N. 9.

Eandem præbet effigiem, cum inscriptione: HERC REX.

N. 10.

Similem præcedentibus faciem monstrat, inscriptus Vocibus: HERICVS REX.

Ex vocibus *Herc* & *Hericus* facile videre est, quàm familiaris veteribus Gothis æquè ac aliis Europæ populis fuerit appositio adspirationis H. Confirmat hanc sententiam locus illustris, qui extat in vitâ Ansgarii per Rimburtum S. Ansgarii Discipulum descriptâ, & in linguam Svecanam à Nicolao Episcopo Lincopenfi, ut ex cippo ejus clarè colligitur, ante trecentos annos translata, cujus quidem exemplar vetustum in membrana eique admissâ chartâ calamo exaratum, atque in æde antiquâ & neglectâ Templi Cathedralis Aboënsis inter alia MSS. lacerata inventum, ego primus, quod præficinè dixerim, anno 1671 dum à Collegio Antiquitatum ad erudenda & colligenda gentis nostræ prisca Monumenta, in Finlandiam missus eram, à blattis & tineis liberavi, dictoque Collegio tradidî. Is locus ita habet p. 46. edit. Arhenianæ: *Inter quos etiam Præfectus vici ipsius & Consiliarius Regis admodum illi amabilis Herigarius nomine &c.* Quem ita vertit dictus Nicolaus Episcopus: *Den Island thom var Foghoten thet i Stadenom Byrd / Konungens hørste Radhgiltware / som Konungen mykt. affode / och han heet Herigar.* Hanc subnectens paraphrasin: *Oc thet är thet namn: pnet som nu sålles användas. Erten.* i. e. *Et hoc (sc. Herigarii) est illud nomen, quod nunc ab omnibus vocatur Ericus.* Conferri etiam potest Inscriptio Nummi Ludovici Pii, quem in libro cui titulus: *Traité Historique des monnoyes de France par M. Le Blanc*, invenies, ubi **HLUDOVICVS** cum H præfixo sæpe conspicitur. Obiter hîc memorare libet, quod prope Holmiam, non ita multos ante annos, inter alijs veteres Nummos Germanicos, reperti fuerint duo, quorum unus erat Caroli Magni, ex assè fere con-

conveniens cum nummo decimo, quem illi prænominatus Le Blanc attribuit, excepto parvo Crucis signo, quod in facie averſâ ad baſin literæ F poſitum eſt; alter verò Ludovici Pii, geminus tertio nummo hujus Imperatoris, apud dictum Le Blanc expreſſo, ubi itidem HLUDOVICUS. Et ex ſynchroniſmo conjecturâ non levi aſſequi licet, iſtos nummos, circa initium ſparſæ in hoc Regno Doctrinæ Chriſtianæ, huc importatos fuiſſe.

N. 11.

Cura eâdem imagine hanc habet epigraphen: HERICVS. Quamvis literæ ſat evidenter in hoc nummo appareant, non tamen niſi ab iis, qui in his Antiquitatibus probè ſunt verſati, facilè leguntur.

N. 12.

Cum prioribus ejusdem planè magnitudinis eſt; literis tamen paulò majoribus, epigraphen habet hanc: ERIC R S. ſed figura in medio ejus, (quæ fortè Scapha ſeu Cymba) non ſatis conſpicua.

N. 13.

Caput Regis habet, & literis, ex errore Artificis, inverſis, inſcriptionem: ERICVS REX.

N. 14.

Oſtentat gladium in vaginâ reconditum, mediumque inter hæc literas E. R. quibus designatur *Eritus Rex*.

N. 15.

Dimidiam Regis faciem exhibet, coronam ex meris unionibus in capite geſtantis: à latere hæ duæ extant literæ E. I. quæ procul dubio denotant *Ericum Jedvardi*, cujus ille erat filius, more nominandi hîc frequentiffimo.

N. 16.

Adverſâ parte literam E inter tres Coronas, in trianguli ſpeciem diſpoſitas oſtendit.

Averſâ parte Gothica inſignia.

N. 17.

Proximè antecedenti ferè ſimilis, niſi quod inter tres Coronas, loco literæ E, crux apparet.

N. 18.

Bracteatus, Portam præfert Urbis, erectâ ſuperius Cruce, & ad latus dexterum Stellâ, atque ad ſiniſtrum Lunâ, conſpicuam.

CANUTVS.

A. 1168.

N. 19.

Adverſus tres coronas habet cum intermedio elemento K, Regii Nominis primo.

Averſus autem Gothiæ Inſignia.

N. 20.

Ex tenui eſt argento & Caput habet coronatum, cum hiſ ei additis literis: KNVTVS. KEX. S.

Ex hac Canuti Regis monetæ Inſcriptione, mihi in mentem venit obſervatio Philologica de litera Romana C, quam cum inter ſuas *Runas* majores noſtri non invenerint, ceu ſuperfluam ac minis neceſſariam rejecerunt, & ejus loco *Ranam* ſororem, ꝫ *Kaun* nominatam (quæ uniꝯ ductus additione fit Græcorum K) ceu ſibi magis notam & familiarem uſurpaverunt. Exempla ſunt paſſim obvia in variis vetuſtis monetis. Sic pro CANVTVS noſtrates ſcripſerunt KANVTVS & KNVTVS, nec non pro CAROLVS ſcripſerunt KAROLVS. Contra in aliis Regnis, quorum incolæ nullam ſibi propriam habuerunt ſcripturam, antequam à Romanis illam ſint mutuati, accidere ſolet, ut, more Romanorum, adhibitâ literâ Romanâ C, exprimant & ſcribant vocem KANVTVS; aliasque huic ſimiles. Id videre eſt in inſcriptione Nummorum Anglicorum Regis CANVTI Magni (quorum ſatis magna copiâ inter alios hiſ in oris effodi ſolet) & Regis CANVTI Duri, qui, longo ante noſtrum Regem KANVTVM tempore, Angliæ regno præſuerunt. Bri-
tanni

SVERKER, 9 1177

IOHANNES. 1219.

TAB. IV.

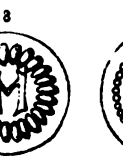
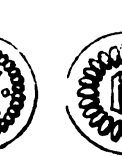
ERICVS BALDVS. 1223.

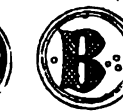
VALDEMARVS. ET BIRGERVS IERL PROREX. 1251.

MAGNVS LADVLÄS 1277.

BIRGERVS MAGNI. 1291.

tanni enim ex Italia primum, tempore Julii Cæſaris, qui illos ditioni Romanæ adjeſcit, ſuas adepti ſunt literas: Noſtrates autem ab ultima antiquitate proprias & peculiareſ conſervaverunt uſque ad tempora introducti Chriſtianismi: qua occasione *Runas* ſuas cum literis Romanis ſenſim commutaverunt. Non tamen negaverim, Noſtrates in ſcribendis vocibus merè Latinis ſæpè & quidem ubique ferè uſos eſſe Romanorum literâ C. Sed locum præcipuè habet obſervatio noſtra in iis vocibus, quæ ſunt Sveticæ aut Gothicæ, ac imprimis in nominibus propriis Latinitate donatis, ut in KANVTVS, KAROLVS, aliisque conſimilibus. Neque ſolum in monetæ inſcriptione uſus literæ K obtinuit, ſed etiam in Diplomatiſ.

N. 21.

Etiam bracteatus Regis effigiem, dexterâ gladium tenentis, exhibet, cum literis: KANVT R. SV.

N. 22.

Bracteatus itidem Caput coronâ opertum præfert, cum literis: KNVT REX.

N. 23.

E lamellâ etiam eſt, atque inſignitus Capite coronato & Epigraphe: KNVT R. SV.

SVERCHERVS III

A. 1197.

TAB. IV.

N. 1.

E tenui bractea eſt, & S initiale coronatum, inter duos annulos oſtendit.

JOHANNES I.

A. 1219.

N. 2.

B 2

Ad-

Adverſo latere primum nominis elementum I inter tres Coronas, modo antè memorato junctas, exhibet.

Averſo verò Leonem Gothicum ſiniſtrorſum more inſveto poſitum, omiſſis tribus fluviis.

N. 3.

Bracteatus, Caput ſiſtit aut Draconis aut Avis, & epigraphen: IOHANNES.

N. 4.

Bracteatus: itidem, figuram habet: nescio quam, & Nomen IOHANNES.

ERICVS BALBVS.

A. 1223.

N. 5.

Ab alterâ parte primam exhibet literam Nominis *Erici*,
Ab alterâ Coronam, cui ſtellâ inter duos globulos ſubjacet.

N. 6.

Lamellâ exili eſt & E coronatum præfert in circulo ſimplici.

N. 7.

Tenuis quoque Elementum E in circulo ſimplici oſtendit.

N. 8.

Pari modo tenuis, ſed aliquantò minor, idem Elementum ſiſtit.

N. 9.

Tenui etiam Lamellâ eſt, atque eandem Literam, ſed in circulo quaſi dentato, repræſentat.

VALDEMARUS

ET

BIRGERVS IERL PROREX.

A. 1251.

N. 10.

Bra-

Bracteatus elementum V geminatum (Nominis *Valdemari* si-
ve *Waldemari* inchoativum) in Circulo radiato, vel, si mavis,
dentato præfert.

N. 11.

E tenui quoque est lamellâ, elementum V atque inde ex-
surgentem figuram quandam, Arbori haud absimilem, repræsentans.

N. 16.

Bracteatus itidem Literam V cum superimpositâ Coronâ præfert.

N. 17.

Bracteatus quoque, cum literâ V, inter duas Coronas adver-
sas, superiorem ac inferiorem.

N. 15.

Hinc Coronâ est signatus.

Inde verò Leone.

N. 12.

Ab unâ parte Capite insignitus est coronato.

Ab alterâ verò Castello tribus Turribus conspicuo, ad eum
feré modum, quo in antiquo Civitatis Stokholmensis sigillo, quod
in Urbis Archivo asservatur, etiamnum conspici potest.

N. 13.

Vno in latere simile Castellum conspiciendum præbet.

In altero Leonem.

N. 14.

Hinc Turrim, Tribus Coronis inclusam, exhibet.

Inde Leonem Gothicum.

Fuit Birgerus primus Arcis & Urbis Stokholmensis Condi-
tor, in cujus rei perennem memoriâ Turrim nummis jussit im-
primi, unde, sine dubio, vetusta Urbis Insignia (tres nempe turres)
suam trahunt originem.

MAGNVS LÁDVLAS.

A. 1277.

N. 18.

B 3

In

In alterâ parte literam M, Nominis inchoativam, inter convetas tres Coronas :

In alterâ Leonem Gothicum ostendit.

N. N. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25.

Sequuntur septem hujus Regis nummi, qui ut magnitudine, itâ quoque eo aliquantùm differunt, quod eorum quidam in circulis quasi ex lapillis ovalibus compositis, quidam verò in simplicibus orbibus M Romanorum exhibent.

N. 26.

E tenui est bracteâ, Crucem inque ejus interstitiis literas AROS, quæ Urbem *Arosiam* signant, præferens.

BIRGERVS MAGNI.

A. 1291.

N. 27.

Adversâ parte initiale B inter tres Coronas, modo antè dicto junctas, ostendit.

Aversâ Leonem Gothicum,

N. 28.

Tenuis eandem literam, sed coronatam inter Stellulam & anulum conspiciendam præbet.

N. 29.

Adversâ parte eandem literam, ex lineis crassioribus & cancellatis constantem, cum uno puncto à dextero latere, & tribus à sinistro, exhibet:

Aversâ autem insignem Coronam.

N

Priori ferè similis, nisi quod in parte adversâ, loco punctorum, à dextero duntaxat latere rosam ostentat:

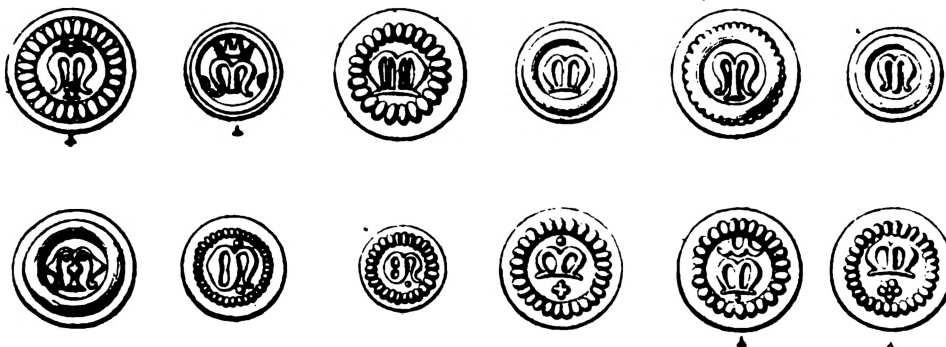
In avversâ verò Coronam undique cancellatam, cum geminis punctis ad utrumque latus & rosâ inferius.

MAGNVS ERICI, SMEK.

A. 1319.

TAB.

MAGNUS ERICI S MEK 1319.

ERICUS MAGNI. ET HAQVINVS fratres.
1360.

ALBERTUS. 1363.

MARGARETA. 1395

TAB. V.

N. N 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12.

Hujus Regis extant Nummi, singuli literam M (Regis Nomen denotantem) ferentes, non planè unâ ratione formatam: quippe unus & literam & faciem simul humanam (Regis sine dubio) insipido & Monachis olim consveto artificio, præ se ferre videtur: duo coronam supra literam habent; unus confectam ex Margaritis, alter radiatam: reliqui deindè alio atque alio ornati sunt circulo, & magnitudine denique non parum inter se differunt.

ERICVS MAGNI

A. 1360.

N. 13.

In primâ parte clypeus extat cum Sveciæ Insignibus, tribus nempe Coronis, hodierno more positis, atque inscriptio: **ERICUS. REX. SWECIE.**

In alterâ A coronatum, *insigne* Urbis *Aboæ*, cum literis: **MONETA. ABOENSIS.**

Elegans est *Ortuga*, seu *Denarius*.

Hoc loco observandum, totius Sveciæ ditionem isto tempore fuisse inter hunc Regem Ericum ejusque Patrem Regem Magnum *Smek*, consentientibus Regni Ordinibus, dispertitam, ita ut Pater Sveciam ac Gothiam; Filius verò Finnoniam ac Scaniam cum nonnullis aliis terris obtinuerit. Quam divisionem pertæsa Erici Mater Regina Blanca, Comitissæ cujusdam Namurcensis filia, ipsum poculo venenato è medio sustulit. Et quamvis nonnulli ex historicis nostris in Regum recensione hunc silentio prætereant Ericum, quod totius Sveciæ non consecutus sit regimen, testantur tamen unâ cum hocce nummo haud pauca tam *Aboæ* (ubi plurimum residebat) quam alibi data diplomata, eum pleno usum fuisse Titulo Regis, hunc in modum: *Ericus Dei gracia Svecorum Gottorum Rex ac Do-*

minus

minus terra Scanie. Certum est, Aboam, jam inde à temporibus hujus Erici, secundam fuisse à Stokholmia Urbem monetariam in toto hoc Regno; plures enim post illum Reges nostri dicto loco suas habuerunt officinas cudendæ monetæ: quod perspicue liquet ex nummis Erici Pomerani, Christophori Bavari, Caroli Ganuti, & Inter-Regis Stenonis Sture Senioris, sub nomine Sancti *Henrici*, Finnorum tunc Patroni, nec non Gustavi Primi.

HAQUINVS FRATER ERICI MAGNI.

N. 14.

Magno *Smek* Regi ex Blancâ Conjuge duo nati sunt filii, Ericus & Haquinus. Natu major Ericus, communi Regni Ordinum consensu, ut antè diximus, in imperium unâ adscitus est. Quæ res tantum Parentibus ejus displicuit, ut per insidias ipsum necari curarint. Hoc facinore exteris Regibus aperta janua invadendi vastandique Regnum Sveciæ. Junior natu Haquinus, Parentis pariter ac Regni Ordinum suffragiis Rex Norvegiæ constitutus est, quæ illo tempore Regi Sveciæ parebat. Pater, post mortem Regis Erici, filii sui, exitiosissimum continuans Regimen, vitâ spurcissimâ Regium dehonestavit nomen: abalienavit à Regno Sveciæ varias Provincias, quibus augere potius avitum par erat: Proceres in exilium ejecit: fidem datam ac jus jurandum violavit: perniciosâ cum Sveciæ hostibus fœdera iniit. Hinc factum est, ut Regni Ordines Haquini filii (Norvegiam tunc benè ac laudabiliter regentis) operam implorarent, ad compescendam Regis atrocitatem, nec segnis ille comprehensum Patrem, in Templo Calmarniæ, arci ejusdem Urbis inclusit. Eodem tempore conventum est, uxorem Haquino ducendam esse Elisabetham, Henrici Holsatiæ Comitissæ Filiam. Mittuntur sine ullâ morâ Legati, qui cum Comite agerent & sponsam adducerent. In reditu verò, navis, quæ Virginem & Legatos vehebat, tempestatis turbidæ injuriâ ad Danicum littus adpulsâ est, ubi singuli captivorum in morem detenti, donec Valdemarus, Rex Daniæ, subdolè cum Magno Rege Sveciæ egerat, ut,

ut, spretâ Elisabethâ Holsticâ, Margaretæ filix nuptias Haquinus Rex ambiret. Causa fuit & origo matrimonium hocce Svecis perniciosissimæ postmodum conjunctionis trium Regnorum, Sveciæ, Daniæ & Norvegiæ.

Rarissimus hic & huc usque ignotus Regis Haquini Nummus in Dalecarliâ inventus est, & quidem in confiniis Norvegiæ, mihi- que a Perillustri Barone Domino Nicolao Gripenhielmio, Provinciæ illius Gubernatore, Anno MDCC. missus ac dono datus. Materi- em si spectes, vilior est, ut cæterorum veterum Norvegiæ Num- morum.

Exhibet una pars Caput Haquini, crine breviori, cum coro- nâ apertâ, hac circumdatum Inscriptione : HACWINUS DVX NORWEGIE.

Altera pars Crucem inter qvatuor Rosas, additis vocibus: MO- NETA EASLOIA.

Percussus videtur quo tempore adhuc vixit Pater ejus atque in Sveciam & Norvegiam imperium exercuit. Hinc & forsitan Filius, veneratione erga Patrem, non *Regem*, sed *Ducem* Norvegiæ, in Nummis se appellari passus est. Notatu autem dignissimum, quod, etsi Ducem solum se nominet, Caput tamen Coronâ ornatum vo- luerit, discriminis loco, à Ducibus illis Norvegicis, qui per electio- nem solum Regno illi præerant. Hoc egregiè confirmat Num- mus Philippi Ducis Norvegiæ, Asloæ quoque percussus, ubi Du- cis Caput, non Coronâ, sed Serto cinctum reperitur; Haqviniæ- no nostro cætera haud absimilis. Exhibet hunc Vir Clarissimus, Thomas Broderus Bircherodius, in superius laudato Specimine Rqj Monetariæ Danorum. Coronâ itaque usus est Haquinus, ad hæreditarium suum in Coronam Norvegiæ jus indicandum. Vrbs *Easloja*, ubi Nummus cusus est, alias *Aslo* vocatur & *Opslo*, nunc *Christiania*, in memoriam Restauratoris sui Christiani IV. Ex An- nalibus priscis notum est, sedem Haquino fuisse Aslojam; ibique mortuus est Anno 1380. d. 1. Maji, referente Erico Olai. Confe- ratur etiam Arildus Hvitefeldius.

N. 15.

Adversus Caput coronatum habet ac Literas: HACWINVS
R. EX. C Aver-

Aversus autem Crucem & Literas Oedipo Lectore indigentes.
Hic rarissimus etiam Nummus postea inventus est: in quo
Haquinus noster *Regis* nomine gaudet.

ALBERTVS.

A. 1363.

Denarii Stokholmenes.

N. 16.

Adversa facies caput habet S. Erii coronatum (quod jam tum
pro insignibus gestare coepit Stokholmia) atque inscriptionem:
ALBERTVS REX.

Aversa autem dimidiam crucem inter tres Coronas, quarum
inferior superioribus duabus aliquantò major est, nec non inscrip-
tionem: **MONETA. SWECIE.**

N. 19.

Eosdem utrinque cum hujus Regis primo N. habet typos: epi-
graphen verò in primâ parte talem: **ALBERT: DEI: GRACIA;**
In alterâ tamen: **MONETA. REGIS. SWECIE.**

N. 18.

Clypeus crudi incumbens tres Sveonum coronas habet, more
hodie solito junctas, cum inscriptione: **ALBERTVS REX.**

S coronatum cum minusculo P à parte sinistrâ & inscriptione:
MONETA SWECIE.

N.

Hic proxime antecedenti planè geminus, præterquam quod a-
versus à parte dexterâ literæ S. minusculum exhibet l.

Literæ S. P. & l. S. P. in areâ aversâ horumce Nummorum,
cum iis, quæ in peripheriâ extant, conjungi debent & sic legi: *Mo-
neta Suecia Stokholmie percussa*, & *Moneta Suecia in Stokholmia per-
cussa*. Neque enim infrequens fuit Romanis quondam eodem quo-
que modo locum signatæ monetæ indicasse, ceu inter alios ex num-
mo æreo liquet Joviani, in cujus aversæ partis exergo hæc conspici-
untur literæ: **VRB. ROM. P. i. e.** *Urbe Rome percussus*.

Denari-

ADDENDI.

ALBERTVS

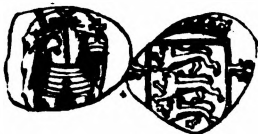
CAROL, CAN.

ADMINISTRAT. ET ORD. R. AV.

CHRISTIAN, I.

ST. STVRE SEN.

MON. ABOENSIS IN
MEMOR. S. HENRICI.

IOHANNES II.

STENO STVRE IVNIOR.

Denarii Calmarienſes.

N. 17.

C coronatum, additâ epigraphe: ALBERT: DEI: GRACIA.
Coronæ tres, cruce mutilâ discriminatæ, & verba: MONE-
TA KALMARNIÆ.

TAB. Addendor.

N. L.

Itidem C coronatum habet, ſed inverſum, cum inſcriptione:
MONETA KALMARNIÆ.

Coronas totidem, cruce tamen paulò aliter ſejunctas, mon-
ſtrat, unâ cum inſcriptione partis adverſæ repetitâ.

MARGARETA.

A. 1395.

TAB. V.

N. 20.

Tenuis atque ab unâ tantummodò parte ſignatus, caput Re-
ginæ coronatum & adverſum exhibet.

Hic nummus ab Antiquariis omnibus uno ore tribuitur Margare-
tæ proptereâ, quod in annulo ejus ſignatorio ſimilis imago invenitur.

N. 21.

Vnâ parte Caput Reginæ coronatæ directâ fronte exhibet.

Alterâ O, vel potius Ö, literam initialem nominis Örebro,
quo antiquum Nericiæ oppidum nuncupatur.

Hic nummus ob ſimilitudinem aliquantam, quam cum parte
ſexûs ſæminei verecundiore inſcripta averſo lateri figura habet, vul-
go ampliffima garriendi materies hætenus fuit: quin & doctis ac
gravibus non rarò impoſuit Viris, dum illorum varia ſubivit inter-
pretamenta. In re levi prolixius excutiendâ, operâ fortè abuti qui-
busdam videbimur: ſed Patriam nobis ſemper chariſſimam, & Re-
ginam haud incelebrem ut ab inuſtâ ſibi maculâ, quantum qui-
dem per nos ſteterit, vindicaremus, veritatis ſtudium à nobis ex-
egit. Omnis hujus ſive erroris ſive calumniæ duplex origo: Una

est, quod plerosque lateat priscus & ante Margaretae tempora introductus mos signandi monetam literâ initiali nominis aut Principis, cujus auctoritate, aut loci, in quo, cudebatur. Solum nomen Principis vel Regis in multis indicatur nummis, ante tempora Erici Magni & Alberti Megapolitani cussis; atque in his A significat Annundum, B Biornonem vel Birgerum, E Ericum, J Johannem, K Kanutum &c. Sed postquam Regum nomina in adversâ nummi parte integris literis exprimi consueverunt, promiscuè nomen vel personæ publicæ, cujus iussu, vel loci, ubi cusus fuit, ponitur. Sic nomen loci in nummis, sub Erico M. & Alberto percussis, semper, & nomen personæ in iis, qui sub Erico Pomerano aliisque subsequen-
~~te~~ ^{sequentibus} Regibus fabricati sunt, sæpe denotatur. In uno Erici Pomerani nummo cernere quoque est binas literas initiales, quarum altera in adverso latere Regis, in averso loci nomen denotat. Quid, obsecro, obstitit, quominus & Margareta ad exemplum suorum Antecessorum Erici M. & Alberti, diphthongum Ö tanquam primam literam loci sc. Örebroe, in monetâ illic à se percussâ, extare vel permetteret vel juberet? Altera verò & fortè præcipua causa hæc est, quod & sonum & figuram diphthongi Ö, quæ septentrionalibus populis in usu est, exterorum plurimi, & figuram ejusdem, qualis apud Danos, & vetustioribus temporibus & etiam-
~~num~~ ^{num} usurpatur, nostrates fere omnes ignorent. Ista verò apud nos paulò crassius sonat ac Latinorum OE. Ad Figuram ejus quod attinet, in libris impressis illâ nos Germanique utimur communi; Sed Danis talis est: Ø. His ad gubernacula regni admissis, cum & lingua nostra genuina multum labis contraxerit, ex adfini Danicâ, mirum nemini esse poterit, quod Regina Margareta Danicam diphthongi Ö figuram in suâ monetâ Örebroe cussa exprimi voluerit. Et eandem figuram ab ipsis illis temporibus, in omnibus mensuris & ponderibus etiamnum servat dicta Örebroa, ad morem aliarum Urbium, quæ primam nominis sui literam ejusmodi rebus imprimere solent. Si quis conferre velit figuram literæ O, quæ in nummis circa isthæc tempora percussis apparet, cum figurâ in hoc nummo expressâ, parum aut nihil discriminis inter illas inveniet,

veniet; dummodò proportionem, quæ inter majusculas & minusculas literas intercedere solet, curatius observet. Qvin & O majusculum coronatum, initiale nominis *Olai* Sancti, Norvegiæ Regis ac Patroni, in monetâ Norvegicâ videre est, quod sanè non multum dissimile est illi O, quò *Margareta* signandam curavit monetam Örebroënsem. Istam monetam Norvegicam expressimus in tabellâ æneâ speciali, quæ sistit nummos antiquos Danicos & Norvegicos, in illa serie, quæ est nummorum Norvegicorum. Huic figuræ literæ O superinduc lineolam à sinistrâ parte superiore versus dextram partem inferiorem, & habebis Danorum diphthongum Ō. Et certè, si quis exactius attendat, hujus lineolæ vestigia non obscura invenire est in hoc eodem, qui nobis ad manus est, nummo; sed quoniam conjecturis nunquam inniti solemus, in nostrâ hac delineatione contenti fuimus, simplicem ductum literæ O, omisâ lineolâ, designare. Noster enim nummus ex hoc genere unicus est, quem oculis usurpaverimus; lineolam igitur istam appingere superfedemus, donec altum, in quo ea clarius extet, invenire contigerit. Sufficere interea poterit simplex vocalis O, ad designandam Urbem Örebroam. Quorsum verò, inquires, istud punctulum, quod in medio iuz figuræ exhibet nummus, de quo agimus? Sciendum est, Cælatores monetarum priscis temporibus non eò perfectionis venisse, quò nostris. In cælandis matricibus nummorum rudius usi sunt circino, cujus vestigium est illud punctulum, quod in monetis vetustis passim atque ubique ferè cernitur. Possidemus ipsi nos matricem ferream nummi alicujus sub *Stenone Sture* juniore percussî, quam alibi delineabimus, in qua hujusmodi punctulum, a circino expressum, adhuc apparet in medio literæ S. Nobis jam satisfecisse videmur illis, qui obsceni & honestâ Reginâ indigni aliquid in nummo hoc nostro denotari censuerunt. Restat scrupulus, quem movet *Celebris Danicarum rerum Scriptor, Arildus Hvittfelt*, in *Chronicis Danicæ*, qui, cum in eo sit, ut Reginam *Margaretam* ab imputato hoc impudentiæ crimine absolvat, diphthongum quidem Ō unâ nobiscum in nummo hoc intelligi offerit, sed cum ap-

plicatione vel ad Örebroam, ubi cuſus erat, vel ad Örtugam, cujus valorem æquaret. Priorem opinionem jam ſtabilitum ivimus; ſed altera cur non perſtare queat, nobis nunc explanandum venit. Noſter hic nummus neque magnitudine neque bonitate æquat Örtugam ſeu denarium; &, quod caput rei eſt, nunquam, ante Guſtavi I. tempora, in monetis noſtratibus, illarum valor exprimi conſuevit. Nam is varietatem nummorum multiplicem primus introduxit, & ſucceſſu temporis in quibusdam valorem exprimi curavit. Ericus Olai, S. Literarum Doctor & Profeſſor Eccleſiæque Vpfalienſis Decanus, qui ſub Carolo Canuti vixit, in ſua Svecorum Gothorumque Hiſtoriâ Latinè ſcriptâ, & tandem per Johannem Meſſenium Holmiæ 1615 primùm editâ, hanc de Margarete nummo ſiniſtram interpretationem, primus quantum quidem conſtat, publicavit. Is p. 277. ita habet: *In perpetuum Inditium & opprobrium regni monetam quandam inſtituit (Margareta) turpitudinis ſexus ſui inſignia præferentem.* Et hunc ſequuti plures alii, famam ejus nummi ad exteros etiam tranſtulerunt, qui cum ductum & figuram Danicæ Diphthongi Ö æquè ac noſtrates fortäſſis nunquam antea vidiffent, eandem ſemper cantilenam cum hiſce cantarunt. Brevitas quoque temporis, quo, poſt impetratum imperium Svecanum, Margareta hic regnavit, rara ut eſſet moneta illius, effecit, & ut rarior adhuc fieret, ſiniſtra illius interpretatio. Nam ea propter à Curioſis anxie conquiſita eſt, & cum ſucceſſu temporis nihil ferè ex illâ præter famam invenire poſſent, pro ſua ingeniî fertilitate illam quiſque finxit, ut voluit, & quamcunque monetam offendeabant peregrinam, in qua lepidam aliquam vel obſcoenam formam animadvertere ſibi viſi ſunt, illam ſtatim hanc Margarete eſſe contendebant. Hanc injuriam communiter expertus inter alios eſt nummus Siamenſis, parvam nucem avellanam magnitudine non excedens; eſt quippe inſolitæ figuræ, &, ſi ſpectatorem nimis curioſum naſtus fuerit, ipſum ſitum partium naturalium, quas femina occultant, referre videbitur. Dum enim genuinum olim quaſivimus, cujus figuram memo accuratius laudato Hvitiſeldio deſcribit, multi, ex ignorantia, pro hoc genuino nobis ſæpenumero iſtum Siamenſem obtrudere voluerunt. Quem tamen ſtatim ex impreſſis cha-

characteribus Siamensibus agnovimus esse exoticum, & in Europam transvectum. Cui placuerit, is consulere poterit Tavernierum in appendice ad Itinerarium sui Partis II. Librum III. ubi agit de monetâ Siamensi, & figuram potissimum quintam consideret. Hujus Siamensis nummi fortassis non meminissemus, nisi Cl. Tenzelius in suis Ephemeridibus, Mens. Aug. A. 1694. p. 657. subindicasset, se quoque de tam absurdâ nummi Margaretae figurâ aliquid inaudivisse, illamque explosisset. Cui ut non minus quam aliis ratio fabulae constaret, verborum parco esse noluimus. Nec filum orationis abrupimus, antequam probaverimus, causam, cur Svecis insultaret Margareta, nullam fuisse, & quam communiter allegant, veritati non esse conformem. Id ut faciamus, inter alia, ansam nobis dederunt citata à Tenzelio l. c. verba cujusdam scriptoris Germani, quæ Latine versa ita sonant: *Postquam Reges Norvegiae & Sveciae superaverat (Margareta) in opprobrium Sexus Masculi monetam argenteam, aliquantulum rotundam, calari curavit, quæ integra Muliebria ex omni parte referret.* Cui basi superstructa sint ultima verba, ex jam dictis satis puto liquere; at nunc de primis videbimus, an vero sint similia. Magnus Smek, Rex Sveciae & Norvegiae, duos habuit filios, Ericum & Haquinum. Alterum praefecit Finlandiae & Scaniae; cum spe & jure successionis in Regnum Sveciae post mortem suam; sed is a propria Matre Reginâ Blanca, veneno interemptus est, propterea quod Patrem regno Sveciae, volentibus tamen Proceribus, exuere conatus erat. Alterum verò Regem Norvegiae constituit; atque is solenni more per Legatos suos sibi despondendam curaverat Elisabetham Comitissam Oldenburgensem, sororem Comitum Holsatiae. Hoc connubium, cum regno suo parum profuturum, disturbabat Rex Daniae Waldemar, suamque Haquino filiam Margaretam, undecim tantum annos natam, artibus adjutus Magni Smek, collocat. Qua ratione filius Patrem è Regno ejecerit, captumque postea restituerit, non attinet hic dicere. Sed è vitâ tandem excessit Haquinus, relicto unico filio Olao. Hic, qui paulò antea Danorum Rex electus erat, regnum quoque patrum (sc. Norvegicum) jure hereditario capessit, & Mater Margareta, quâ administrante, regnum Daniae antea rexerat impuber,

illius

illius assidua comes & secretorum omnium gnara fuit. Fatis cessit Olaus in optimo flore ætatis, & Margaretam Matrem regnorum suorum reliquit hæredem, singulis postea provinciarum suffragiis electam ac confirmatam Reginam. Quæ, cum jam Danicæ & Norvegiæ fasces obtinuisset, Sveciæ inhiare simul occæpit. Favit occasio votis. Nam Pater Haquini, Margaretæ mariti, Magnus Smek, ob iniquam & imprudentem regni administrationem, è folio deturbatus Regio, jam fatis cesserat: &, qui in locum ejus successus erat, Albertus Megapolitanus, non illo majorem apud Sveones gratiam merebatur. Indigenis enim spretis, & neglectis, Germanos & præcipue Populares suos, magno numero huc accitos, immensis & honoribus & divitiis beat, regnumque miserandum in modum depopulatur. Frequentissime admonito Regi, cum nulla amplius spes esset, ut in frugem rediret, minitantur tandem Proceres obedientiæ detractionem, volente, imò ut id facerent, efflagitante universo ferè populo: & tandem fidæ publicè renunciata, vim vi repellunt. Sic ad bellum intestinum ventum est. Pars enim civium regni adhuc cum Alberto & Germanis faciebat, quorum ingens multitudo argento comparata, ad coércendos Svecos ex Germaniâ confluxerat. At Magnates, de successu rerum suarum solliciti, in auxilium vocant Margaretam: quæ nisi ad Principatum eveheretur, inde deturbato Alberto, se negat in partes illorum ituram. Hanc sibi dari conditionem licet ægrè ferrent Sveci, tamen illam, quam præsentem, malebant, & sceptrum Margaretæ ultro deferunt. Hæc autem blandissimis & ad clementiam compositis adhortationibus, largisque auxiliorum promissionibus, quod clam antehac fecerat, jam palam Svecorum animos lætat: tantumque effecit, ut Alberto quam maturrimè imperium abrogarent.

Cumque hos & Germanos callidè commisisset, inter illos dubiâ & ancipiti fortunâ diu pugnatum est. Tandem verò Albertus cum suis, quibus unice fidebat, Germanis, à Svecis in campis Westro-Gothiæ magnâ clade prostrernitur, & ipse captus una cum filio Erico, ad Margaretani deducitur, quæ in loco maritimo Löfön, ubi nunc situm est Gothoburgum, prope Bahusiensem arcem, even-

eventum prælii præſtolabatur. Acerrimum enim fuit, cum in illo, præter reliquam occiſorum manum, quæ numeroſa erat, Albertus novendecim, & Sveci, qui à partibus Margaretae ſtabant, octo Equites, ſimulque unum Reginae, amiſerant. Poſt hæc feliciter geſta, Margareta literas Ludoviâ mittit ad Oſtro-Gothos vicinorque populos, ut in fide, quam ſibi dederant Delegati Procerum regni, fideles perſisterent, adhortans, ſimulque de Gratia ſuæ ubertate illos faciens certiores. Et ſic tandem facile impetravit, ut communibus Ordinum ſuffragiis Regina Sveciæ facta ſit. Hæc eo ſcribimus, non quod negemus, ullas ſuppeticas, durante hoc tumultu inteſtino, Svecis à Margareta latas fuiſſe, aut unum alterumve Danum copiis Svecorum inter fuiſſe; ſed ut ſciant omnes, Albertum, civibus ſuis odioſum, & ab illis devictum, ludibrium fortunæ & Margaretae debuiſſe. Et ſi quos Margareta poſthac in Sveciâ debellavit, illi à partibus Alberti pertinaciter ſteterunt, & virtute Svecorum illos ſubegit: atque horum præcipui & plurimi erant Germani, quibus non ſolum regnum dilacerandum, ſed & caſtella tuenda concediderat Albertus. Ita omnes noſtri ſcriptores, & ita quoque ipſi Dani tradunt, niſi quod interdum, partium ſtudio ducti, quædam ſubticent, aut diſſimulant, quæ ad gloriam noſtræ gentis facere videantur. Quæ ergo Margaretae cauſa iudificandi Svecos: à quibus imperium & faſces ultro accepit? Id tamen non poſſumus ſilentio involvere, quod promiſſa & pacta Genti noſtræ non ſervaverit inviolata: ſed utrum id ex metu populi bellicoſi, an verò ex vindictâ injuriarum Marito ſuo Haquino illatarum id fecerit, an denique utraque de cauſa, id haud facile deciderimus.

N. 22.

Braſteatus, literam O habens coronâ opertam.

*ERICUS POMERANVS.**A. 1397.**Denarii Stokholmenſes.*

D

TAB.

TAB. VI. N. 10.

Adverſa facies ſcutum cum tribus coronis, & inſcriptionem:
ERICUS. REX. S. D. N. i. e. *Sveciæ, Dania, Norvegiæ.*

Averſa in medio literam E cum cruce habet; additis in margine verbis: MONETA. STOCHO.

Inſcriptio nummi hujus rem cognitione omnino dignam prædit, de more, qui accuratè apud Majores noſtros obtinuit, cum penes unum Majeſtas regnorum Septentrionalium eſſet. Scilicet conſtitutum fuit, ut, quoniam Rex ſtatim vicibus in unoquoque morabatur regno, in publicis actis & nummis, ejus, in quo ſedem haberet, titulus præferretur cæteris. Quare in hiſce Erici Pomerani Nummis, modò Sveciam, modò Daniam videbis præpoſitam. Is tamen, in quo Svecia primas habet, eſt rarior; quippè hic Rex, non ſecus ac reliqui, ſub connexione regnorum, maximam ætatem degebat in Daniâ, ita ut illi vix unquam in Sveciâ viſi ſint, niſi cum regnum vel quocunque modo invadere, vel ſaltem gravioribus bellis convellere in animum induxiſſent. id quod iſtorum temporum hiftoriæ ſatis ſuperque teſtabuntur.

N. 2.

Caput S. ERICI, cum verbis: ERICVS. REX.

Litera E cum Cruce, & epigraphe: MONETA STOCHOL.

N. 1.

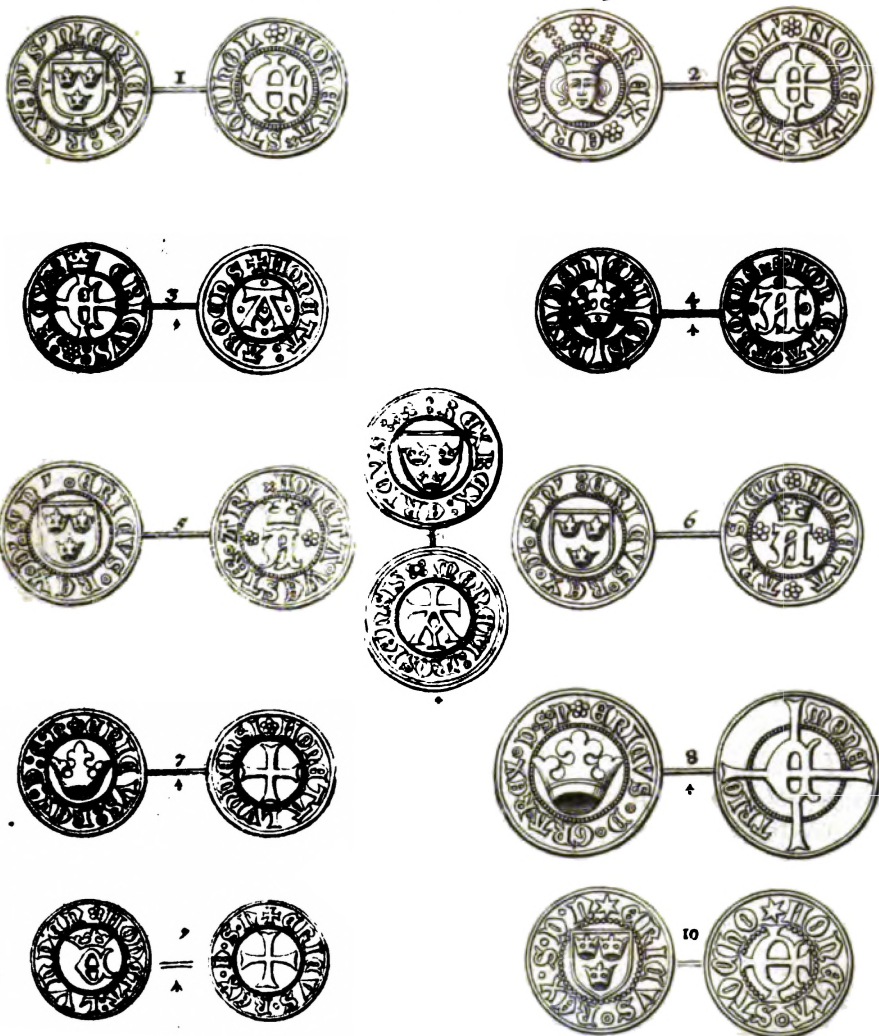
Ejuſdem, cum eo, quem primo loco deſcripſimus, typi eſt, niſi quod tres literæ poſt Regis nomen ſic variant: D. S. N. i. e. *Dania, Svecia, Norvegia*; quodque Scutum Svecicum Cruci eſt inpoſitum.

N.

Proximè deſcripto ſimilis, præterquam quod inſcriptio averſæ partis hoc modo paululum differt: ERICVS D. S. N. REX.

Denarii Aboënſes.

ERICUS POMERANUS. 1397.

El Brunnus collegit et pinxit:

Septim. f.

N. 3.

Literam E cum cruce exhibet, ſuperimpoſitâ Coronâ, additâque inſcriptione : ERICVS REX:

A Literam inter quatuor puncta habet, cum epigraphe: MONETA. ABOENS.

N. 4.

Corona cruci incumbens. Inſcript: ERICVS REX D. S. N.
Litera A, inſigne Urbis Aboæ, cum verbis; MONETA. ABOENS.

Denarii Aroſienſes.

N. 6.

Scutum cum tribus coronis. Inſcr: ERICVS, REX. D. S. N.
A coronatum cum inſcriptione: MONETA AROSIE' C' i. e. *Aroſienſis Civitatis.*

N.

A ſuperiôri non discrepat, niſi quod in averſæ partis inſcriptione litera C eſt omiſſa.

N. 5.

Neque hujus alia eſt nota, ſed in averſâ facie talis eſt inſcriptio: MONETA. WESTERAR.: quod ultimum idem eſt ac *Aroſienſis.*

N. II.

Adverſas Scutum Svethicum habet, cum Epigraphe: REX. REX. ERICVS quæ vocis REX geminatio utrum conſultò, an verò Monetarii culpâ facta ſit, judicent alii.

Averſus autem Literam A cruce decoratam, cum epigraphe: MONETA AROSIENSIS.

N.

Hic proximè deſcripto planè geminus, niſi quod pro REX. REX. habet IRX. IRX.

Nummi Lundenſes.

D 2

N. 9.

N. 9.

Cupreus est, inque ejus primâ parte Crux conspicitur cum epigraphe: ERICVS. REX. D. S. N.

In alterâ E coronatum (Nomen Regis indicans) nec non inscriptio: MONETA LVNDENSIS.

N. 7.

Argenteus, cujus aduersa pars in medio coronam, in limbo verba: ERICVS. REX. D. S. N.

Auersa crucem habet, cum inscriptione: MONETA LVNDENSI.

De hisce duobus nummis res memoratu dignissima est. Ericus post sumtuosam peregrinationem in terram sanctam, redux in patriam, subditis suis monetam cupream, pro argenteâ, more hactenus insolito, obtruserat, ob eamque causam malè apud illos audiebat: quam ignominiam Philippa, Henrici IV. Angliæ Regis filia, Regina benignissima, quodammodo deletura, monetam argenteam, vel inscio Coniuge, cudi fecit. Qua de re videantur Hyvitfeldii Chron. Dan. in vitâ Erici Pomerani.

Sed de Reginâ hac id quoque tradunt Historici nostri, illam, cum Anno 1410. matrimonio Regi jungeretur, inter cætera Regiæ dotis pretiosa, Nummum quoque huc attulisse aureum, qui aliquot millia Ducatorum valuerit; at cum ille amplius non extet, nec, quo aduersa, quove aduersa facies insignita typo fuerit, usquam describatur, nos quoque de illo nihil præter nudam hanc mentionem afferre potuimus, gratulaturi nobis, si fortè posthac acciderit, ut, quæ admodum Regis hujus ferè omnes nummos primi in lucem protulimus, ita, si non delineationem illius, saltem accuratorem ejus descriptionem cum republ. literariâ aliquando communicare valeamus.

N. 8.

Corona cum verbis: ERICVS. D. GRA. REX. D. S. N.

Litera E cum cruce magnâ intermediâ & inscript: MONE-
TA. Cætera legi non possunt.

Quamvis multa millia nummorum Erici Pomerani, variis
& lo-

& locis & temporibus, apud nos reperta, oculis hiſce meis perluſtraverim, & quàm diligentiffimè perſcrutatus ſim, nullum tamen huic ſimilem, ex quo lectio inſcriptionis averſæ plenior colligi poſſit, mihi adhuc reperire licuit. Operæ ergo pretium duxi, de occasione & loco, ubi inventus fuerit, paulò fuſius agere. Prope arcem vetuſtam Axvald, (quæ, ut Vpſalia Svecorum, Gothorum olim Regum ſedes fuit) in Weſtrogothiâ, extructum erat cœnobii Warnhemeniſis templum, quod ſi non amplitudine, tamen antiquitate & ſtricturæ magnificentiâ cum Upſalienſi contendere poteſt; quinimo, ſi lapides ſpectes, ex quibus tam interius quam exterius conſtat, ei quodammodo antecellere videtur: cum illud ex lapidum ſectilium-genere, illic in viciniâ effoſſo, & hocce ex lateribus coctis fabricatum ſit. In illo varia adhuc cernuntur venerandæ vetuſtatis monumenta, inque hiſ cippi Regum, Ingonis II, Canuti, S. Erici filii, Erici X, ejusque Reginae, Erici XI, nec non aliarum illuſtrium Perſonarum, quas inter Bero Næf, cuſus nomini hoc additur elogium: *Fidelis Miniſter Birgeri Ducis Sveciæ & Pedagogs Dni Magni* (Ladulæ) *Regis*. In illius circuitu prædia aliquot poſſedit Comes Illuſtriſſimus, Magnus Gabriel de la Gardie, Ingeniorum cultiorum, omniumque artium ac ſcientiarum Patronus egregius, Antiquitatum Patriarum ſtudioſiſſimus; Collegii Antiquarii ſummus Moderator ac Fautor, Templorumque ac Palatiorum innumerabilium partim Conditor, partim Reparator, maximè laudabilis. Cumque in eo eſſet, ut & prædictum Cœnobii Warnhemeniſis templum, ceu ruinoſum & carie vetuſtatis invalidum, reficeret, operarii hunc aliosque priſci ævi Nummos invenerunt: quorum explicationem cum à me deſideraret Illuſtriſſimus ille Comes, meo, quantum potui, non deſui officio, utpote qui nomine Collegii Antiquitatum varia patriæ loca obambulans, hæc talia non ſolum obſervavi lubenter, ſed & omnium monumentorum Warnhemeniſium exactam delineationem in Archivo depoſui Regio.

CHRISTOPHORUS.

A. 1441.

Denarii Stokholmenſes.

D 3

TAB.

TAB. VII. N. 2.

Primò Scutum cum tribus coronis, additâ inscriptione: **KRISTOFER. REX.**

Deinde in mediâ areâ C. (Nominis inchoativum) cum cruce, in margine verba: **MONETA. STOCHOL.**

N.

Ab eo, quem proximè descripsi, non differt, præterquam quod post nomen Regium litera S (Sveciam denotans) addita est.

N. 1.

Facies prima cum proximè descripti parte adversâ planè convenit. Altera in medio literam K præfert, cum epigraphæ: **MONETA. STOCHO.**

Moneta Aboënsis.

N. 3.

Scutum cum tribus coronis & inscriptione: **KRISTOFER. REX. S.**

Literam K cum prono A coronato, & verba: **MONETA ABOENSIS** exhibet.

CAROLVS CANVTI.

A. 1448.

Denarii Stokholmenfes.

N. 5.

A fronte habet scutum cum tribus Coronis, nec non inscriptionem: **KAROLVS. REX.**

A tergo literam initialem K, & epigraphen: **MONETA. STOCHOL.**

TAB. Addendor. N. 2.

A pro-

CHRISTOPHORUS. 1441.

CAROLUS CANUTI. 1448.

CHRISTIERNUS. 1. 1457.

STENO STURE SENIOR 1470.

A proximè deſcripto non differt, præterquam quod K in averſâ parte quatuor annulis eſt circumdatum.

TAB. VII. N. 4.

Scutum Cruci incumbens, in cujus medio Cymba ſeu Scapha apparet (Bondorum Inſigne Gentilitium) cum puncto. Additur inſcriptio: KAROLI REX. S. G. i. e. *Sveciæ, Gothiæ.*

Scutum præcedenti ſimile cum tribus coronis. Inſcriptio: MONETA STOCHOL.

N.

Ab illo, quem modo deſcripſimus, non differt, niſi quod ſupra Cymbam, loco puncti, Stellula poſita eſt.

N. 6.

Adverſus Clypeum habet Cymbâ inſignitum ac Cruci incumbentem, cum inſcriptione: KAROLVS DEI GRA REX.

Averſus conſimilem Clypeum, tribus inſignitum Coronis, cum inſcriptione: MONETA STOCHOL.

Cauſa, cur hujusmodi Nummus Caroli Canuti admodum rarus ſit, atque planè unicus penes me exſtet, cum alioqui cæteri hujus Regis Nummi, præſertim Holmiënſes ac Aboënſes, inſignia ipſius gentilitia præferentes, magno obviæ numero, Curioſorum paſſim terantur manibus, hæc videtur eſſe, quod, cum hic Rex alias in prædictarum Civitatum Nummis, circum Inſignia, ſemper & Sveciæ & Gothiæ Titulum geſſerit, atque ex adverſo prolixior hæc Epigraphe, *Carolus Dei græ Rex S.* totum occupando ambitus ſpatium, *Gothiæ* nomini locum non relinqueret, factum ſit, ut ea in monetis parcius deinceps adhiberetur, brevior autem illa & vulgatioꝝ, quæ utriusque Regni nomina hoc modo complectitur, *Carolus Rex S. G.* id eſt, *Svecorum, Gothorum*, potius probata & uſu continuata, plurimum vigeret.

Aboënſes Denarii.

N. 8.

Clype-

Clypeus mediæ cruci incumbens, cum Cymbâ & A Coronato, adjunctis utrinque stellulis duabus. Inſcriptio: KAROLVS REX S. G.

Clypeus ſimilis, tres Coronas, additis pariter duabus ſtellulis, præferens, cum verbis: MONETA ABOENS.

N. 9.

Omiſſis utrinque Stellulis, priori eſt ſimiliſſimus.

N. 7.

Ab adverſâ parte inſignitus eſt Cruce majore, in cujus medio clypeus cernitur, exhibens Cymbam, cum literâ S. ſuperimpoſitâ Inter duo trifolia. In ambitu: CAROLVS REX SVE.

Ab averſâ verò parte proximè antecédentibus ſere eſt ſimilis, niſi quod inſuper quatuor minutas cruces, binas nempe in elyptio & totidem ſuperne gerit, & in ambitu continet hæc verba: MONETA SW

Quod attinget ad literam S, Cymbæ impoſitam, non abſolum fortè erit, ſi quis putet per illam denotari *Sudercopiam*, præſertim cum ex Conſtitutione monetariâ Carolinâ Holmiæ 1453. factâ, conſtet, his quatuor Urbibus, *Holmia* nimirum, *Aboæ*, *Sudercopia* & *Calmaria*, cudendæ monetæ negotium de novo commiſſum fuiſſe: id quod & hujus Nummi averſi inſcriptio videtur affirmare. Cum verò pleræque literæ ſere diſparuerint, nihil certi de illis ſtatuiam, donec propitia fortuna nummum magis perſpicuis mihi obtulerit literis.

Sequitur jam Conſtitutio illa Carolina, in Latinum verſa ſermonem.

Nos KAROLUS DEI Gratia Sueciæ, Norvegiæ, Gothorumque Rex; Notum reſtatumque facimus, quod cum Noſtro dilecto Senatu immane illud & exitioſum perpenderimus damnum, quod in regnum Noſtrum omnesque regni incolæ ex eo redundavit & etiamnum redundat, quod per totum regnum non ſit uſualis Noſtra moneta propria; quodque Gothlandica aliæque quotidie adulterentur inque regnum invehantur; quibus cum merces emanant Noſtræ, parvulum illud bene regni moneta, quod hic Holmiæ cuditur, exportatur & liquatur. Idcirco cum dilecto Noſtro Senatu decrevimus, omnem monetam pro ratione ſubſcriptâ hic in regno

gno valituram, scil. nullam marcam vel oram valere debere, nisi ad amissim monete Stokholmensis; & octo nummulos Gothlandicos, tam veteres quàm recentes unam valere Ortugam s. Denarium Suevicum, quatuor grossos itidem unam Ortugam, Skillungum sive solidum Danicum decem penningos seu nummulos, Solidum Civitatum nummulos undecim, Album Danicum tres Nummulos, novum Danicum Anglicum duos Nummulos, vetustum Anglicum Nummulos tres, Civitatum Nummulos octo unam Ortugam, similiter octo Lehardos Lubecenses unam Ortugam, & denique sedecim Danicos Lubecenses unam Ortugam, donec ope Divinâ per universam regnum propriam nostram monetam promoverimus. Quod quidem procedere non potest, nisi plures in regnum mittantur Monetarii: nec. via datur alia monetam restaurandi, quàm per vectigalia. Eapropter cum prædicto Nostro dilecto Senatu decrevimus, Monetarios constituendos esse Calmariae, Sudercopiae & Aboae, eque ac hîc Holmiae, & universos tam Cives quàm Mercatores alios, qui hac Holmiam, Calmariam, Sudercopiam aut Aboam merces advebant exterar, vectigalia soluturos ex omni merce exterâ, ad unam quamlibet dictarum Civitatum delatâ; ita ut pro mercibus valoris quadraginta marcarum, in domo monetariâ singularem prænominatarum Urbium, intra quindenos dies post mercium professionem, deponere debeant unam marcam argenti puri, idque sub pænâ quadraginta marcarum pro qualibet marcâ, Regi adjudicandaram. Monetario item unius cujusque Civitatis non licere pro vectigali aliam rem accipere, quàm argentum purum, sub pænâ quadraginta marcarum pro qualibet marcâ argenti puri, per aliam rem vel mercem ejusdem pretij compensatâ. In cujus rei uberiores & majorem confirmationem Sigillum Nostrium hisce literis appendi curavimus. Et Nos Joannes D. G. Archiepiscopus Upsalæ, Nicolaus Lincöpie, Siggo Stregnesie, & Laurentius Wexionie eadem gratiâ Episcopi; Magister Petrus Electus Arosie, Ericus Erici, Gustavus Karoli in Ekholma, Legiferi (seu Indices Provinciales) Uplandiae, Ericus Axelii, Thordo Bonde Karoli, Ericus Nipertz, Legiferi Ostra-Gothiae, Ebrensisle Nicolai, Legifer Ölandiae, Birgerus Trulle, Joñas Karoli, Legiferi Sudermanniae, Fader Ulphonis, Karolus Magni, Magnus Benedicli, Legiferi Nericie, Stephanus Ulphonis, Legifer Westmanniae. Thuro Joannis, Achatus Joannis, Otio Upbo-

ms, Jonas Gedda, Eschillus Jfaci, Gregorius Benedicti, Christiernus Benedicti, Simon Körning & Arvidus Benedicti, Equites, & prænominati Clementissimi Nostri Domini Regis Karoli Consiliarii, notum pariter testatumque facimus in hoc eodem diplomate, Nos predicto Nostro Dilecto & Clementissimo Domino ita consuluisse, & simul cum illius Gratiâ ita consensisse, ut in superioribus scriptum extat. Ideoque & Nos nostra Sigilla bis literis appendi curavimus, quæ datæ sunt Holmiæ, die S. Lamberti, anno post natiuitatem CHRISTI millesimo, quadrigentissimo quinquagesimo tertio.

Nummi durante interregno inter Carolum VIII. & Christiernum I. cusi.

Stokholmenfes.

TAB. Addendor. N. 3.

E (initialis litera S. Erici) cum cruce magnâ. Additur inscript. SANTVS ERICVS.

Clypeus cum tribus coronis, simili cruci appositus, cum verbis: MONETA STOCHOL.

TAB. Add. N. 4

E, cum cruce minori, & duabus in medio stellulis. Inscrbitur: SA. ERICVS. REX. SV.

Ab averlâ parte cum priori prorsus idem est.

N.

Caput S. Erici coronatum, cum inscriptione: SCS. i. e. (*Santus*) ERICVS REX.

Scutum cum tribus coronis, magnæ impositum cruci (qua ferè solâ à Stenonis Sture Senioris nummo discrepat) Verba adduntur: MONETA STOCHO.

Arosiensis.

TAB. Addendor. N. 5.

Caput S. Erici coronatum, cum inscriptione: SCS. ERICVS. REX.

Litera

Litera A coronata, cum inſcriptione: MONETA: AROSIENS.

Centefimo circiter anno poſt mortem Erici Regis, cum in Catalogum Sanctorum fuit relatus, condita eſt Urbs Stokholmenſis; hæc quia metropolis totius regni & ſedes Regis erat, inſignium loco ſibi vindicavit caput S. Erici, in diplomatibus & nummis uſurpandum, utpote qui ab illo tempore per totam Sveciam ceu Patronus regni coli conſuevit. Proinde valde peculiare id eſt in hoc nummo Aroſienſi, quod exhibeat caput S. Erici, Inſigne Urbis Holmenſis, quod cæteroquin in ullâ aliâ, quàm Holmiæ, vel vacante etiam regno, cuſâ monetâ, haud facile reperiri putem.

CHRISTIERNVS. I.

A. 1457.

TAB. VII. N. 10.

Adverſa pars in medio C initiale habet. Inſcribitur: CRISTERNNE REX.

Averſa Scutum cum tribus coronis, additâ epigraphe: MONETA STOCHOLM.

N. 11.

In areâ litera K cernitur cum inſcriptione: CRISTERNNE REX.

Scutum cum tribus coronis, ad quarum infimam à parte ſiniſtrâ Stellula apparet. Inſcriptio: MONETA STOCHOLM.

Hoc ſummæ raritatis nummo, cum nonnullis aliis collectionem numismatum meam ornare voluit. Cl. V. Nicolaus Keder, cujus ego, hoc etiam loco, ob elegantiffimam, qua pollet, antiquæ rei nummariæ peritiâ, non potui non mentionem facere.

N. 12.

A fronte refert nummum huius Regis primum, ſed parum diſfert inſcriptio: CRISTERNOS REX.

A tergo exhibet ſcutum cum tribus coronis cruci impoſitum, inſcriptus: MONETA STOCHOLM.

E 2

TAB.

TAB. Addendor. N. 6.

Ferè est quadratus, ab unâ parte Regem armatum;

Ab alterâ tres Leones (Insignia Danica) ostendit.

Hunc Nummum pertinere ad Christiernum Primum, non verò Secundum, satis superque liquet ex conventione Telgenſi Jacobi Archiepiscopi Upsaliensis, Stenonis Sture Senioris, Sveciæ Gubernatoris, Senatorumque Regni A. 1488. publicatâ, qua ejusmodi nummi quadrati, vulgò *Klippingi*, partim propter metalli vilitatem (quod tamen illud, ex quo *Klippingi* Christierni Secundi sunt cusi, aliquot gradibus superat) partim ob exotica Insignia, tres nempe Leones, abrogantur.

STENO STVRE SENIOR.

A. 1470.

Denarii Stokholmenſes.

TAB. VII. N. 13.

Adversâ parte caput Sancti Erici, cum inscriptione: SCS. ERICVS. REX.

Aversâ scutum cum tribus coronis habet, cui Litera S superimposita. Inſcribitur: MONETA SHOCH. 1478. Est autem hic primus, ubi æra Christiana exprimitur.

N.

A priori non differt, nisi quod litera S, supra Scutum non erecta, sed inclinata conspicitur.

TAB. Addend. N. 7.

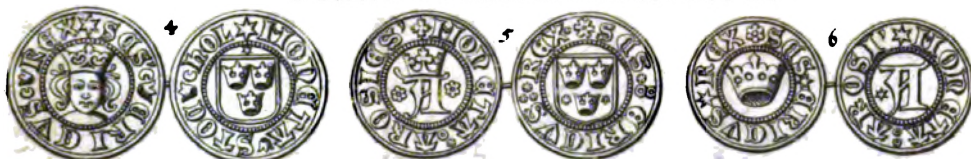
Hic duobus proximè superioribus penè geminus Literâ S. supra scutum caret, Lunamque cornibus deorsum versis, inter tres habet coronas.

N.

Ab eo quem secundo loco descripsi, non diversus est nisi anno, qui in hoc est, 1480, cujus tamen duo postremi numeri hic tantum apparent.

N. Eo-

STENO STURE SENIOR. 1470.

IOHANNES. 2. 1497

SVANTO STURE 1504

El. Bruner colleg: et pinx:

Servatius fup:

N.

Eodem anno cufus, S supra fcutum non habet.

TAB. VIII. N. 1.

A priori haud ferè nifi æræ five epochæ privatione difcrepat.

Semidenarii, vulgò Halfwa Örtugar.

TAB. VII. N. 14.

Caput S. Erici cum literis: SCS. ERICVS REX.

Corona cum infcriptione: MONETA STOCHO. 78. pro 1478.

N. 15.

Litera S, additis verbis: SCS' ERICVS. REX.

Corona cum epigraphe: MONETA STOCH. 78.

N.

Caret anni designatione; at cætera par præcedenti.

Denarii Arosienses.

TAB. VIII. N. 2.

Clypeus cum insignibus Svecicis, nec non Infcriptio: SCS. ERICVS. REX.

A coronatum inter duas roſas. In ambitu: MONETA AROSIENS.

Plures quidem hujus generis ſunt, ſed ſolo ornatu, qui literæ A adjungitur, inter ſe difcrepantes: aliis parvas cruces habentibus, aliis annulos, trifolia, ſtellulas, & ſpeciatiim, quas in Heraldicâ arte Gallicè *Molettes*, Latine *Molulas*, appellant, quæ Stellæ ſunt perforatæ, quales Equitum calcaribus ſolent applicari.

Semidenarii Arosienses.

N. 3.

Corona cum infcriptione: SCS. ERICUS REX.

A ſine coronâ & roſis. Epigraphe: MONETA AROSI.

E 3

Hujus.

Hujus quoque generis plures penes me asservantur, qui ferè pari ratione, ac superiores Denarii, nonnihil inter se differunt.

Ad hæc tempora referri potest Denarius sive Ortuga subsequens, cum quoad speciem & materiam proximè accedat ad eos, qui à Stenone Sture Seniore sunt percussi, præcipuè verò ad ejus Arosienses. Nulla enim inter hunc & illos differentia intercedere videtur, nisi in nominibus Urbium & Patronorum: quippe S. Ericus Sveciæ, in qua Arosia, & S. Henricus Finlandiæ, in qua Aboa sita est, Patronus salutatur. In expeditione dicti Stenonis adversus Moscovitas, cum per Finlandiam iter faceret, percussum eum fuisse credibile est. Si formam seu speciem literæ A, quæ, in altera Nummi parte, Urbis Aboæ insigne est, conferas cum Litera A in nummis Aboënsibus alijs expressâ, toto cœlo literæ istæ different, dummodo unicum excipias, nempe ordine quartum, in nummis Erici Pomerani, Aboæ similiter percussum. Et videtur Steno Sture talem hujus elementi formam, quæ in Arosiensibus ferè semper occurrit, secum ex Sveciâ introduxisse in Finlandiam. Typus Denarii hic est:

TAB. Addendor. N. 8.

Scutum in quo tres coronæ. Inscr. SCS. HEINRICHS. E. B.

A coronatum cum inscriptione: MONETA. ABOENSIS.

Quid sibi velint siglæ E. B. in adversâ parte positæ, haud facile definiverim, nisi forte iis denotetur *Episcopus Britannus*; fuit nempe Henricus & Episcopus Upsaliensis & ex Angliâ oriundus. V. Joannis Vastovii Vitem Aquiloniam, edit. Benz. pag. 62. Rarissimus est hic nummus, nec nisi hujus generis unicum vidi. Haud tamen dissimilis est alii, qui non aequè rarus est, quemque olim ad incertos sub numero 18. retuli. At hic clarè detegit erratum cælatoris monetæ, qui in altero isto, pro *Aboënsis* posuit *Arosiensis*, & in nonnullis eorum *Heinrichus* pro *Heinrichus*, quæ causâ & origo illius, mihi tunc injecti, scrupuli erat.

IOHANNES. II.

A. 1497.

Denä-

Denarius Stokholmenfis.

TAB. VIII. N. 4.

Adversus Scutum cum insignibus Oldenburgicis, duabus nempe fasciis (Gallis *Fasces*) continet, additâ inscriptione: IOH' DEI G REX SWE.

Aversus autem scutum cum tribus Sveonum coronis, nec non verba: MONETA STOCHOL.

Cum hæc moneta dicti Regis Johannis Secundi prima Svecica sit, in qua Insignia cernantur Oldenburgica, non ab re erit, de origine illorum pauca disserere. Quamquam non desint alii, qui trabes rubeas eam ob causam huic familiæ datas fuisse arbitrentur, quod quidam Comes Oldenburgicus Imperatoris, Imperiique Romani, ad oram præsertim maritimam, Architectus fuerit; non verebor tamen à partibus stare illorum, qui Comiti Hunoni ejusque Filio Friderico ab Imperatore Henrico illas primum tributas fuisse asserunt, in memoriam scilicet interfecti à filio Friderico Leonis. Inter Hunonem enim Comitem Oldenburgensem & Archiepiscopum Bremensem Adalbertum, qui universarum Orientalium & Septentrionalium nationum Archi-Episcopum se prædicabat, graves intercesserant inimiciæ. Et hic Imperatoris gratiâ fretus, illum per vim atque artificia Comitatu aliisque exiit terris, & denique effecit, ut ipsi, tanquam perduellionis reo, singulare cum Leone certamen imponeretur. Filius Fridericus causæ suæ confusus, pro Patre, jam Sene, in arenam descendit, Leonemque homine ficto intestinisque referto, quem instar scuti præ se ferebat, frustratum gladio transfodit. Heroicum hoc facinus admiratus Imperator, Juvenem Comitem Fridericum, victoriâ tantâ ovantem, ulnis suis præ lætitiâ amplexus est, annuloque donatum Equitem creavit, nec non digito in sanguinem Leonis intincto, scutum quod suspensum de collo inter certandum gestaverat, notavit, & hac denique liberatione miraculi plenâ, innocentiam utriusque, & Patris & Filii, perspectam & cognitam habens, Oldenburgensem Comitatum, non ut feudalem, qualis antea erat, sed ut allodiale illis restitui jussit. Quia
verò

verò ſanguis naturaliter rubet, mirum nemini eſſe poſſit, quod trabes, illo illitæ, in campo aurato, quas inſignia oſtentant Oldenburgia, etiam ſint rubri coloris.

Semidenarii Stokholmenſes.

N. 5.

Adverſa parte præfert ſcutum cum Inſignibus Oldenburgicis. Inſcriptio: IOH' D' G' REX SW.

Averſa verò ſcutum habet tribus inſignitum Coronis, & hæc verba: MONETA. STOCHO.

Hujus generis Semidenarii rariores; unici enim ſunt, qui tres exhibent coronas, uti alias conſtanter aſſolent Denarii: nam reliqui ſemidenarii non niſi unam præferunt coronam.

N. 6.

Adverſam eandem habet.

Averſa verò coronam unicam, communiter in ſemidenariis ex-
primi ſolitam, oſtendit, cum inſcriptione: MONETA STOCHO.

TAB. Addendor. *N. 10.*

In adverſa ſcutum Oldenburgenſe cruci magnæ incumbit, Cætera paria ſunt.

Denarius Aroſienſis.

N. 9.

Clypeus cum tribus coronis, ſupra quem alius minor extat cum Inſignibus Oldenburgicis. Inſcriptio: IOH' DEI' G' REX SWE'.

A coronatum cum verbis: MONETA AROSIENS'.

Nummus hic & inventu rariſſimus & typo ſingularis eſt: quippe triplicia continens inſignia, Svecica nempe, Oldenburgica, & Aroſienſia.

Semidenarii Aroſienſes.

N. 8.

In adverſa ſcutum Oldenburgenſe cruci impoſitum habet, cum inſcr: IOH. D. G. REX. SW.

In aver-

In averſâ Inſigne Arolienſe continet, atque inſcriptionem:
MONETA AROSI.

N. 7.

Adverſâ præcedenti ſimilis.

Averſâ coronam habet & verba: **MONETA AROSIEN.**

TAB. Addendor. N. II.

Corona cum inſcriptione: **IOHS. D. G. REX. SW.**

Litera A cum inſcriptione: **MONETA AROSIS.**

TAB. Add. N. 9.

Clypeus cum inſignibus Oldenburgicis. Cruci impoſitus. Inſcript. **IOH' D' G' REX. SW.**

Corona cum additâ epigraphe: **SCS. ERICVS. REX.**

Peculiaris hic nummus eſt, qui & Regis & Regni Patroni nomen ſimul habet.

N.

Typus idem eſt, qui præcedentis; Inſcriptio verò utriusque partis una, nimirum: **IOH' D' G' REX SWE.**

Ad hoſce argenteos Johannis Secundi nummos ultimo loco notandum venit, quod ex ejus conſtitutionibus de cudendâ monetâ Stokholmiz die S. Barbaræ, Anno 1497 datis, docemur, Monetario Michaeli Johannis F. præceptum fuiſſe, ut auream etiam ibi curaret cudendam monetam, quæ valore æquaret Aureum Rhenanum, vel quatuor argenteas marcas cum dimidiâ monetæ Stokholmenſis. Sed irritò hætenus ſtudio ac conatu ejusmodi ex auro monetam veſtigavi, nec niſi nudam illam de hac re cognitionem afferre potui, libentiſſimè, ſi fortè aliquando ipſam videre contigerit monetam, exactam ejus deſcriptionem & typum Orbi curioſo poſthac exhibiturus.

SVANTO STVRE.

A. 1504.

Siquidem uterque Gubernatorum Regni, Steno Sture Senior, & Steno Sture Junior nummos generis varii quam plurimos, qua-

F

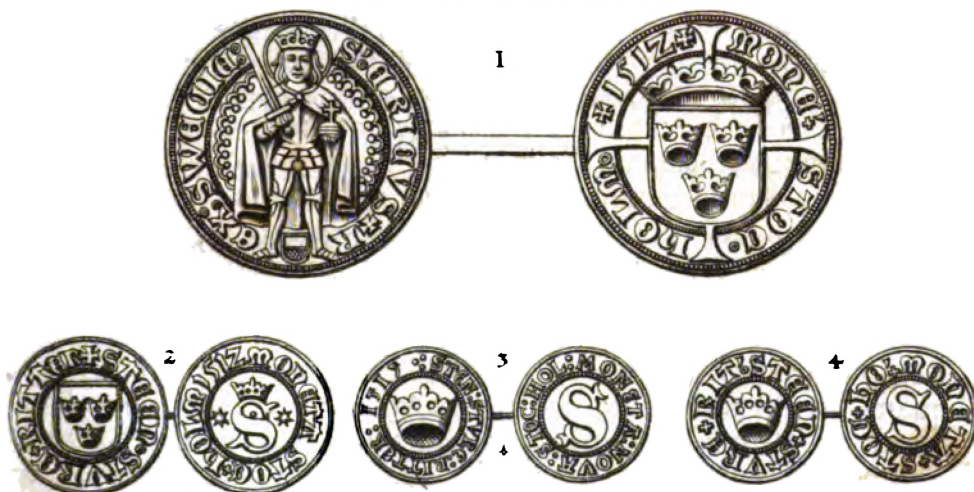
les

les hîc exhibemus, cudi fecerunt, sic adeundem modum Svanto Sture, tempore, quo Imperio præerat, Denarios pariter & Semi-Denarios in publicos usus percussit ligæ illius, quæ iis temporibus recepta erat. Præter ipsos hosce nummos, id manifestè demonstrari potest ex actis publicis inter Archi-Episcopum Jacobum Ulphonis & antè memoratum Svantonem Sture, circa annum 1509. In iis, tanquam causam haud postremam, ob quam Svantonem hunc Sture reprobandum & ab officio gubernationis removendum censet; vel hanc adfert Archi-Episcopus, quod, se nesciente, officinam monetariam immutaverit Gubernator; in arce scilicet nummos cudi fecit, qui alioquin præsentibus Viris huic rei præpositis, in officinâ monetariâ percudendi erant. V. Regestum in Archivo Regio sub signo W. pag. 170. & pag. 231. Rationem si quæras, ob quam nec Svanto Sture nec ipsius Antecessor Steno Sture Senior nummos à se percussos suis nominibus insignitos voluere, sic habet: Frequentes erant & ferè perpetuæ inter Archiepiscopos horum temporum & Gubernatores Regni contentiones & dissidia, hæc itaque, quantum in se erat, ut effugerent evitarentque invidiam æmulatorum, & nomine Regis abstinuerunt, & noluerunt publicæ monetæ suum nomen inscribi, sed Erici Sancti, tanquam Patroni regni Sueciæ, nomine uti, consultius duxere. Certis tamen illam notis insigniverunt, per quas indubitatè ad sua tempora referri posset. Et quidem Steno Sture Senior folius anni designatione, & Svanto Sture appositione Insignis Gentilitii, suam sibi vindicare conati sunt monetam. Obiter hîc memorare lubet de ambobus illis Gubernatoribus Sturiis, quod non rectâ lineâ alter ab altero descenderit, quamvis fuerint sanguine conjuncti. Idcirco illorum insignia gentilitia etiam differunt, quandoquidem Steno Sture Senior tribus foliis Nymphææ tæniatis, coloris nigri in campo aurato; Svanto autem Sture Scuto est usus transversè in partes æquales secto, quarum superior est aurata, inferior cancellata & coloris cærulei. Ab hoc Svantone Sture cum descendat familia nunc vulgo *Natt = och = Dag* appellata, etiamnum idem insigne gentilitium usurpat.

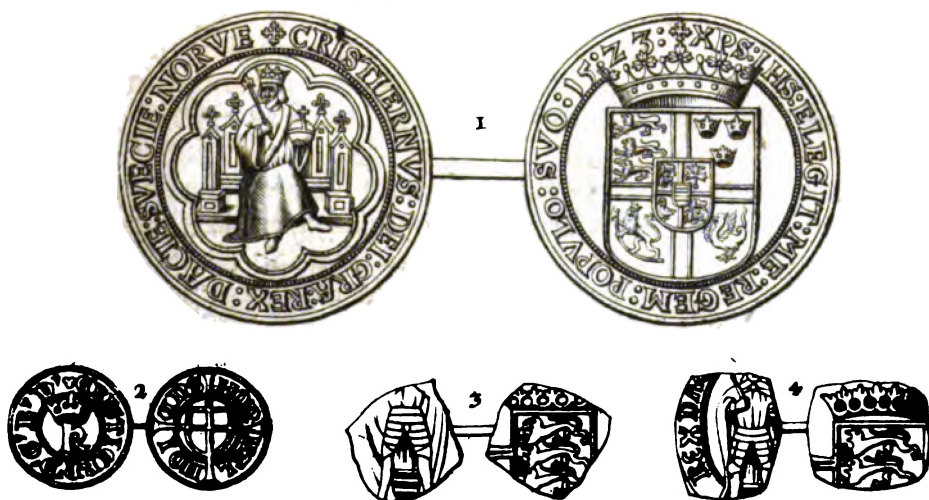
Denarius Arosiensis.

TAB.

STENO STURE JUNIOR. 1512.

CHRISTIERNUS. 2. 1520.

El. Bræmæ colleg. et pinx.

Sartorius fecit.

TAB. VIII. N. 12.

Adverſus Scptum oftendit cum tribus coronis, ſuper quod aliud minus extat tranſverſe in partes æquales ſectum (Gallicè *cou-pé*) ex quibus inferior cancellata, quod *Sturiorum* Juniorum eſt Inſigne. Inſcriptio: SCS. ERICVS REX.

Averſus A coronatum, cum Inſcriptione: MONETA AROSIENS.

Rariſſimum hujusmodi nummum, nemo hic, præter me, poſſidet.

Semidenarii Aroſienſes.

N. 11.

Ab unâ parte coronam cum inſcriptione SCS ERICVS REX.

Ab alterâ literam A habet cum inſignibus Sturianis. Circumſcribitur: MONETA AROSIS.

N. 10.

Ejuſdem plane Epigraphæ: utrinque Inſignia Sturiana ſuperius habet addita.

N. 13.

Corona, ſuper quam Inſignia Sturiana. Inſcript: SCS ERICVS. REX.

Litera A, ſuperque illam figura ovalis cum cruce, Epigr: MONETA AROSIE. Reliqui non niſi alio atque alio ornatu literæ A addito differunt.

STENO STVRE IVNIOR.

A. 1512.

TAB. IX. N. 1.

Hic Steno majoris moduli nummos primus apud nos cudi fecit; cum antehac minufculi duntaxat percuterentur. Extat in adverſâ hujus nummi Rex S. Ericus totus cataphractâ & pallio indutus, Coronam gerens capite (quod nimbo, circa Sanctorum capita pingi ſolito, includitur) & dextrâ gladium, vaginâ vacuum; ſin-

ſtrâ globum crucigerum (Imperiale vel Regium ſignum) tenens, interque pedes Sturiana habens Inſignia. Inſcriptio: S' ERICVS REX SWECIE.

Effigiem in hoc nummo extantem non eſſe ipſius Gubernatoris, ut quidam volunt, ſed S Erici, cum ex ipſo S. Erici appoſito nomine, tum ex coronâ, quam nunquam geſſit Steño Sture, & denique ex nimbo, Sanctorum indice, evincitur.

Averſa Scutum Regni Svecici oſtendit coronatum crucique im-poſitum, cum additâ epigraphe: MONE STOCHOLM. 1512.

Iſthic nummus raritate ſuâ maximè conſpicuus eſt; nam per longum illud tempus, quo colligendis Sveo-Gothicis operam dedi nummis, haud niſi duos tales, præter hunc meum, videre mihi contigit.

TAB. Addendor. N. 12.

Proximè præcedenti geminus, præterquam quod caret Pallio. Nummus hic ſummæ raritatis eſt; non enim niſi unicum ejus exemplar mihi innotuit.

TAB. IX. N. 2.

Denarius hinc clypeum cum tribus Coronis habet, nec non Inſcriptionem: STEEN STVRE RITTER.

Inde S coronatum inter duas ſtellulas, cum Epigraphe: MONETA STOCHOLM 1512.

Semi-Denarii.

N. 3.

Corona cum epigraphe: STEN. STVRE. RITTER. 1515.

Litera S cum verbis: NONETA: NOVA: STOCHOL:

N. 4.

Corona cum verbis: STEEN STVRE RIT.

Elementum S circumſcriptum verbis: MONETA. STOCHO-

N.

Priori ſimilis, niſi quod inſcriptionem in utraque parte inam eandemque habet; nimirum: STEN STVRE RIT.

TAB.

CHRISTIERNVS. II.

TAB. X.

Elias Brenner collegit pinx.

et an. incidit 1710.

TAB. Addendor. N. 13.

Corona. STEN STVRE RIT.
Litera A. MONETA. NO. ARO.

Ejusd. TAB. N. 14.

Corona. STEN STVRE RI.
A Litera. MONETA AROSIE.

CHRISTIERNVS II.

A. 1520.

Hic in antecessum monendus, Lector, nullos extare hujus Regis nummos, in Sveciâ cufos; cum regimen breve à Tyrannide auspiciatus, regno statim exturbaretur; sed quos hic vides, à Danis huc allati fuerunt, è viliori plerique metallo confecti.

TAB. X. N. 1.

Caput Regis coronâ operti, nec non inferius Insignia Oldenburgica. Inscriptio hæc est: CRISTIERNVS DEI GRA REX DACIE.

Scutum coronatum cum Leonibus tribus ita circumscriptum: MONETA NO MALMOG. 155.

N. 2.

Vnolatere exhibet Clypeum Oldenburgicum, magnæ impositionis Cruci, cum Epigraphe: CHRISTIERNDE. GR. REX DACIE.

Altero tres Danicos Leones in Scuto hac circumdato Epigraphe: MONETA NOVA MALMOG. 1517.

TAB. IX. N. 6.

Anterior facies K coronatum præfert, cum inscriptione: CHRISTIERN D G R D.

F 3

Poste-

Posterior Scutum cum cruce, cujus quatuor brachia ad nummi extrema se extendunt. Inſcribitur: MON' MALMOIENS.

N.

Solâ primæ partis inſcriptione à ſuperiori diſcedit, nim. CRISTIERN. REX. D.

N. 7.

Quadratus, hinc Regem armatum, inter crura Oldenb. Inſigne tenentem;

Inde tres Leones Danicos in ſcuto coronato, ſed hæc omnia truncata, & ſine ullâ inſcriptione exhibet.

N. 8.

Proximè deſcripto ſimilis, præterquam quod in parte adverſâ literæ apparent: REX DAC.

N. N.

Hi duo figuris quidem à binis Nummis modò deſcriptis non abludunt; literæ tamen quædam in utroque apparent, in altero NOVA, in altera MAL. unde plenum ſenſum elicias: MONETA NOVA MALMOIENSIS, quod hætenus nemini obſervatum.

Ex hiſce quatuor nummis evidens eſt, hujusmodi nummorum matricem amplioris fuiſſe magnitudinis ac ipſam monetam; namque in plurimis nullæ cernuntur literæ, & non niſi ex multorum exemplarium collatione integra utriusque lateris inſcriptio colligi poterit. Quod autem ad iſtius monetæ valorem attinget, obſervo ex Protocollo veteri Civitatis Stokholmenſis (de monetæ quodam Adulteratore) quod æquaverit (ſicut Klippingi Chriſtierni Primi) octodecim penningos, ſeu duos Denarios cum duobus penningis, cum intrinſeca ejus bonitas vix ſemidenarii ſeu 4 penningorum ſit. Sed Chriſtiernus hic iſtâ improbâ monetâ, quam tyrannide ſuâ Svecis obtruſerat, non niſi paulatim eos, tanquam per tabem lentam, debilitare ac enervare ſtudebat. Ex hoc fonte Sveci huic Chriſtierno per contumeliam cognomen indiderunt *Klippingi*; id quod nos ſequentia Chronici vetuſti Rhythmis Sveticis conſcripti verba docent, in vitâ ejusdem.

Ther

Ther till låt jaſ ſå Klippings Mynt/
Som ännu är för hwar man ſynt/
Klippling war hans hörſta namn/
Alla till ſtada och ingen till gagn.
The falla miſ Klipping i ſamma ſtund/
Förty jaſ ſaſ upå thet fund.

Hæc omnia liquidò detegunt errorem Martini Aſcanæi ejusque affectatorum, hoſce Klippingos Sancto Erico attribuentium. Qui quidem error inde natus mihi videtur, quod, cum pauciſſimi nummi vocabulum integrum præferant, & in Aſcanæi manus forte fortuna inciderit nummus cum literis CRI, occaſionem inde ſumſerit legendi ERI, & de S. Erico illud interpretandi.

Hac occaſione monendum eſt, reperiri Thalerum Imperialem A. 1523. percuſſum à Chriſtierno; qui inibi titulo Regis etiam Sveciæ gloriatur; quo tamen Regno duobus antea annis fuit expulſus. Figura Thaleri hæc eſt:

V. TAB. IX. N. 5.

A fronte exhibet Virum Coronâ, Sceptro & Globo crucigero inſignem, inque folio ſedentem, cum Epigraphe: CRISTIERNVS DEI GRA. REX DACIE SVECIE NORVE.

A tergo ſcutum coronatum Danico-Svecico-Norvegico-Slavonicum, cujus meditullio Clypeus Slesvico-Holſaticus cum Clypeolo Oldenburgico impoſitus eſt. Inſcriptio: XPS. IHS. ELEGIT. ME. REGEM. POPVLO. SVO. 1523.

TAB. X. N. 3.

Imago Chriſtierni II. pileati, pectore tenus expreſſa, pone Caput Corona apparet. Inſcriptio: CHRISTIERNVS. D. G. DANIÆ. SVECIAE. ET. NORVEG. REX.

Aquila ungvis Angvem arripiens, cum lemmate: DIMICANDVM.

Hoc numisma è Luckii Sylloge Numismatum, & paginâ quidam 45. mutuati ſumus.

N. 4.

Parte adversâ sistitur Christiernus ad pectus usque fictus, capite pileum gerens.

Aversâ verò parte Tabula, in qua inscriptum: A:o COR. 1513. REGN. 9. OBIIT 1559. ÆT. S. 78.

Inscriptiones marginales utriusque partis hunc conficiunt Titulum: CHRISTIERNVS. IO. FL. D. G. DAN. SWE. NOR. VAN. GOT. &c. REX. DVX. S. H. S. D. CO. OLD. & DEL.

PSEUDO-STVRIVS.

Vulgo Dahl-Guntarn.

A. 1527.

TAB. XI. N. 1.

Adversus præfert Literam primam vocis *Nicolaus*, coronatam, inter duas minutulas Cruces totidemque annellos, nec non Epigraphen: NICOLAVS STVRE.

Aversus scutum habet tribus insignitum Coronis, cum Epigraphæ: M MIN VALDIBVS, quam sic lego: Moneta Morëntis IN VALDIBVS; pro *in Vallibus* i. e. i Daturne. Cónstat enim ex Analibus nostris, hunc Pseudo-Sturium apud Morenses in Dalecarliâ plurimum fuisse commoratum, eosque primos ipsi fidelitatis jurementum præstitisse.

Hujus longè rarissimi Denarii delineatio, inter alias figuras quorundam præcorum Svécia Nummorum, quales adhuc supersunt, in relictis Hogenschildii Bielke Schedis inventa est; ut proinde de genuinâ ipsius fide neutiquam ambigam: præsertim, cum postmodum falsi istius Sturii Semi-denarium (non ferè nisi minime formâ eoque, quod loco trium Coronarum, quibus per ista tempora plerumque Ortugæ insigniebantur, unam duntaxat Coronam, dimidiæ nempe Ortugæ notam, exhibet, à Denario illo diversum) ipse adeptus sim. Is nunc est proferendus.

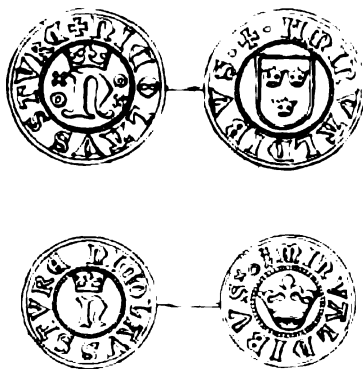
N. 2.

N Coronatum. NICOLAVS STVRE.

Corona.

TAB. XI.

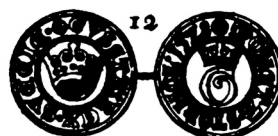
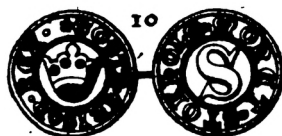
Nummi cuiusdam pseudo STVBII,
 Vulgo Dale Juncclaren dicti, qui el. 1527
 contra Gustavum primum Regem Sueciae
 seditionem concitavit.

Coll. editionem. 2^a Thesauri Num. Suegoti. collecti p. 102 et seq. El. Bruns 1705.

GUSTITABI.

GUSTAVUS .I. 1521

El. Brunes delig: & pin:

Barbarus sculp:

GVSTAVI I. NVMMI CASTRENSES VULGO ^{SUSTITAB. II} Dalelippingar
 cusi Hedemora A: 1525. tenente adhuc Christierno Tyranno
 Holmiam reliquaꝝ regni Svetici Castella.

Oræ Stockholmenſes

Oræ Aboenſes

Aroſienſis

Qvarta pars Thaleri imp.

El. 1. m. : allegit et p. m. : Stockholm: 1696.

Corona. Moneta IN VALDIBVS, id eſt, ut prædixi, in
Valibus.

Iſthic Semi-denarius ſummæ etiam raritatis eſt.

GUSTAVUS. I.

A. 1521.

Hic primus Regum fuit, qui rem monetariam plenius, quàm
 unquam ante eum quisquam, inſtauravit; quippe non ſolum ad
 Antæſſorum ſuorum rationem modumque nummos cudi fecit,
 ſed & ulterius progreſſus, Thaleros, Semithaleros aliaque mone-
 tæ genera in communem commerciũ uſum induxit. Inter illius
 nummos ratione temporis primum locum merentur duo diverſi
 typi, quos, cum Chriſtiernus II. Regnum hoc malis artibus occu-
 patum adhuc teneret, in caſtris, quæ Guſtavus adverſus Tyrannum
 locaverat, ad ſimilitudinem monetæ ejus fieri juſſit, eosque proin-
 de vel *Câſtrenſes*, vel *Hedemorēſes* dixeris. Meminit illorum *Eri-
 tus Georgii Tegel* in *Hiſtor. Guſt. I.* p. 19. Sed en-tibi pleniorẽ co-
 rundem deſcriptionem.

GUSTAVI I. TABVLAR. I. & II. N. 1.

Quadratus (quem *Klipping* noſtrates vocant) & ſerè mutilus
 exhibet ab unâ parte, Virum cataphractum palliatumque, dextrâ
 gladium, vel ſceptrum, ſiniſtrâ globum crucigerum (Regale Sym-
 bolum) tenentem;

Ab alterâ, duas Sagittas decuſſatim poſitas, Dalecarlorum ſeu
 Dalarenſium nempe inſignia, interque eas tres coronas, unam infe-
 rius, duas ſuperius locatas: ſupremo loco G comparet, Vocis
 GUSTAVVS initialis Litera.

TAB. II. N. 2.

Forma eſt ſimili, Virumque cataphractum præfert, qui dex-
 trâ manu enſem gerit, ſiniſtrâ lateri applicatâ.

Clypeum cum inſignibus Dalarenſibus tribuſque coronis, ita
 verò diſpoſitis, ut una ſupremo, duæ medio, infimo autem loco
 G litera

litera G extent. Inscriptio non est integra: namque legitur duntaxat ERISON G. Unde colligitur deesse nomen *Gustavus*. Integra enim inscriptio, ut ex sequentibus patebit, sic habet: GOSTA ERISON G. i. e. *Gustavus Erici Filius Gubernator*.

Verba prædicti Tegelli in vitâ Gustavi primi, de his nummis hæc sunt: Lå Konung Gustaff var kommen tillbaka igen ifrån Helsingeland om Hufvud Klöster til Henemora / samblade Hans R. Mått sin hela krigsmacht ther til hopa / och låt strax uprätta ther i Henemora ett Mynte och slå Klippingar / på then ena sidhan medh en bewårnad Man / och på then andra sidhan två Dalepilar / hvilcket Mynt var utgi. Bagmentet med lifla wäkt och werdering emot Konung Christierns Klippingar. i. e. *Rex Gustavus, ex Helsingia Henemoram reversus, militum suorum copias coëgit, nummosque, exhibentes ab una parte virum cataphractum, ab alterâ Sagittas Dalecarlicas, absque morâ cudi curavit: respondebant autem pondere ac pretio Klippingis Christierni.* Princeps itaque Prudentissimus nullam fortiozem arbitratus rationem erigendi animos gentis oppressæ, quàm si nummis, jam non peregrino, sed patrii regni insigni percussis, libertatem ipsi restitutam monstraret. Ut autem amorem populi frustuantis sibi conciliaret, nationis Dalecarlicæ insignia, à quâ primum exceptus erat, publicam hancce monetam præferre voluit. Et quia tempora ac enervatæ vires imperii Klippingorum pretium his Nummis addici iusserunt, publicæ saluti consulendo, admodum paucos cudi fecit: proindeque qui nostris hæc temporibus supersunt, omnium Gustavi Primi Nummorum rarissimi sunt.

Nummi Stokholmenfes,

qui valere oram, quarum octo marcæ Svedicæ faciunt.

G. TAB. I. N. 4

Rex ipse cataphractus & palliatus ensẽm & globum cruce insignem, manibus, atque fascem (Insignia Gustavi gentilitia) inter pedes tenens. Inscriptio: S. ERICVS. REX. SWECIE.

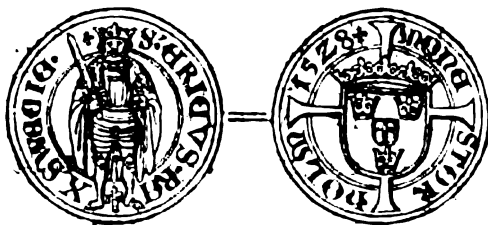
Scutum coronatum cruci inuimbens, habensque Insignia Svecica & Dalecarlica, nec non Literam G. Inscript: MONE STOC. HOLM. 1522.

TAB.

TAB. I. N. 6.

Adverſa ſimilis priori.

Averſa ſcutum exhibet cum tribus Svecunum coronis & intermedio S; addita Inſcriptio: **MONÆ STOKHOLM. 1523.**

Antica facies eadem.

Poſtica Scutum cum tribus coronis, atque intermedio ſcuto minore, Faſcem gentilitium præferente. Inſcriptio: **MONÆ STOKHOLM. 1528.**

TAB. II. N. 3.

In adverſâ, Rex clypeum inter pedes habet cum literâ G.

In averſâ, Faſcis Gentilitius ſine clypeo apparet: reliquâ utrinque cum ſuperiore conveniunt.

TAB. I. N. 7.

Hic non niſi Faſcis ſitu à proxime deſcripto differt.

TAB. II. N. 4.

Imago Viri ſtantis, Capite Coronam, dexterâ gladium, ſiniſtrâ Orbem crucigerum gerentis; inter pedes apparet Faſcis gentilitius. S. ERICVS. REX. SWECIE.

Clypeus coronatus, Cruci impoſitus, in quo tres Coronæ & binæ Sagittæ, cum Elemento G. comparent. MONETA STOKHOLM. 1530.

TAB. I. N. 9.

Scutum superius acuminatum cum ſæſe Gentilitio. Inſcr.
GOSTA ERISON. REX. SWEC.

Scutum ſimile cum ~~Sveithicis~~ coronis, ſic circumſcriptum:
MONET. STOKHOLM. 1528: hunc dimidiam oram valuiſſe conſtat,

Denarii Stokholmeneſes.

TAB. I. N. 3.

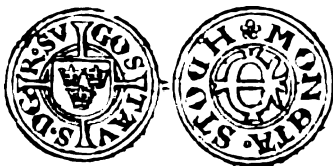
Clypeus cum tribus coronis cruci incumbens. Inſcript. **S.
 ERICVS. REX. SWE.**

Monogramma S. Erici cum verbis: **MONETA STOCHO.**

TAB. I. N. 2.

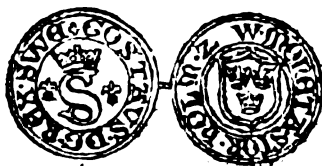
Scutum cum litera G. Inſcriptio: **GOSTA. ERISO. G.** (i. e.
Gubernator) 1522.

Corona cum verbis: **MONETA STOKHOLM.**

Scutum Svecicum cruci impositum. Inſcriptio: **GOSTAVS.
 D. G. R. SV.**

Monogramma S. Erici & verba: **MONETA. STOCH.**

S coronatum inter duo lilia. Inſcript: **GOSTAVS D. G.
 REX SWE.**

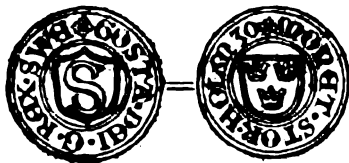
Scutum

Scutum acuminatum cum tribus coronis. MONETA STOKHOLM. 28. W.

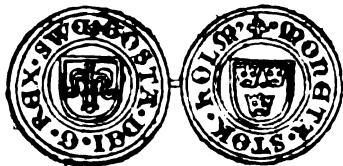
Scutum ordinarium cum tribus coronis. Inscript: GOSTA. D. G. REX. SWE.

Scoronatum inter duo lilia. Verba: MONET. STOKHOLM. 33.

Scutum acuminatum, literam S præferens, Inscript: GOSTA. DEL. G. REX. SWE.

Scutum ordinarium Svecicum, his circumscriptum verbis: MONET. STOKHOLM. 39.

Scutum cum fasce gentilitio. Epigraphe eadem. Aversa, omisso numero, similis præcedenti.

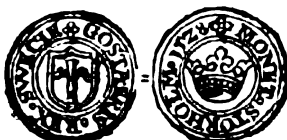
G coronatum inter duas Stellulas perforatas seu *modulus*. Inscript: GOST9 REX SWECIE.

Clypeus cum tribus coronis. Inscr: MONETA. NOVA. STOCH.

Semidenarii Stokholmenes.

TAB. I. N. 10.

Corona cum inscriptione: GOSTA. ERISON. REX.
Litera S. addita Inscript: MONET. STOKHOLM.

Scutum acuminatum cum falce gentilitio. Inscr: GOSTA. ERIS. REX. SWECIE.

Corona cum verbis: MONET. STOKHOLM. 1528.

T. I. N. 12.

Corona cum inscriptione: GVSSTA. REX. SWECIE.
G coronatum. Inscriptio averſæ priori ſimilis.

T. I. N. 11.

Clypeus cum falce gentilitio. Inscr: GOSTA. REX. SVEC.

Corona in Scuto. Inscr. MONET. STOK. 1528.

Scutum cruci impositum, falcem gentilitium præferens. Inscr: GOSTAVS. REX. S.

Corona,

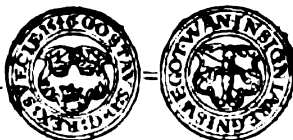
Corona, cum inscriptione. MONET. STOK. 1528.

Corona cum inscriptione: GOSTAVS. REX. SW.
Litera S. & infr. MONET. STOKHOL.

N.

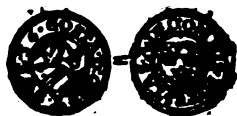
Litera S. cum inscript: GOSTAVS D. G. REX. SWEC.
Corona cum verbis: MONET. STOKHOL. 1531.

Scutum (quale Galli *Reu en cartonche* appellant) cum tribus coronis. Inscr: GOSTAVS D. G. REX. SWECIE. 1546.

Scutum simile, cum fasce & tantis (Gallis *bandes*) Inscriptio: INSIGNIA. REGNI SWE. GOT. WAN.

Nummus minimus, vigesima quarta
pars oræ, vulgo Penning.

Leo Gothicus ad tria flumina. Inscr: GOSTA D. G. REX
SWED. 36

Clypeus

Clypeus priori ſimilis, cum inſignibus Svecicis. Inſcr: OMNIS POTESTAS. A. DEO.

Si conferatur hic *pennyus* cum *pennyis* priſcorum Regum, qui ante regnorum Borearum militionem vixerunt, in fronte hujus libri deſcriptis, videtur Rex Guſtavus ad illorum exemplar hunc ſuum finxiſſe, de quo inferius plura, ubi de Rege Sigismundo agetur.

Ora Vpſalienſis.

T. I. N. 5.

Effigies Regis coronati, cataphracti & paſſio induti, dextrâ enſem, lævâ globum cum infixâ cruce geſtantis, antequam ſe habentis ſcutum quadripartitum, in cujus primo & quarto campo faſcis gentilitius, in ſecundo verò & tertio Inſignia Dalecarlica extant. Inſcriptio: S' ERICVS REX SWECIE.

Scutum Sveciæ coronatum & cruce inpoſitum. Epigraphe: MONE. NOVA. VPSAL. 1523.

Ora Aboëſes.

T. II. N. 5.

Vir cataphractus, alterâ manu gladium tenens, alterâ lateri admotâ. inter pedes faſcis extat gentilitius. Inſcr: GVBERNAT. SVERTNKL. i. e. Svecici Regni.

Clypeus coronatus cruce incumbens, atque tres coronas cum A intermedio exhibens. Epigr: MONE. NOVA. ABO. 1523.

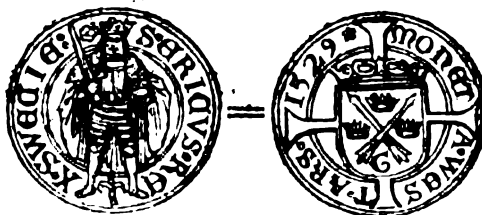
T. II. N. 6.

Adverſa par ferè priori eſt.

Averſa clypeum habet ſimilem, in quo duæ Sagittæ Dalecarlicæ inter tres coronas, & literam A diſpoſitæ comparent. Inſcript: MONE. NOVA. ABO. 1524.

Ora Arolieſes.

Imago

Imago Regis coronati, cataphracti palliatique, dextrâ ensẽ, sinistrâ Orbem crucigerum, Interque pedes fascem tenentis gentilitium. Inscript: S. ERICVS. REX. SWECIE.

Clypeus similis cum duabus in Crucis modum locatis Sagittis, quas Coronæ tres atque litera Ginterflingvunt. Epigraphæ: MONE. WEST. ARS. 1529.

T. I. N. 8.

Adversa pars eadem.

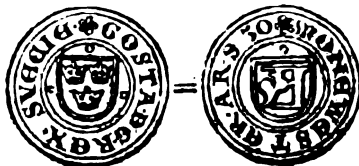
Adversa Clypeum habet similem, tres præferentem Coronas, cum intermedio Clypeo minore, fascem exhibente. Inscr: MONE. WESTERARS. 1530.

T. II. N. 7.

Effigies Viri stantis, Coronâ in Capite, ense in dextrâ manu, globo crucigero in lævâ & fasce inter pedes insignis. Epigraphæ: S. ERICVS. REX. SWECIE.

Similis Clypeus, in quo tres Coronæ cum Clypeolo fascem præferente. Inscr: MONE. WESTERARS. 1530.

Denarii Arosienses.

H

Scutum

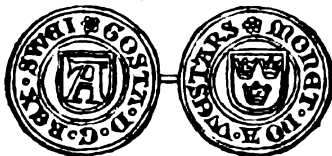
Scutum cum tribus coronis. Inscript: GOSTA. D. G. REX
SVECIE.

Clypeus cum Litera A. Inscr: MONE. WESTER. ARS. 30.

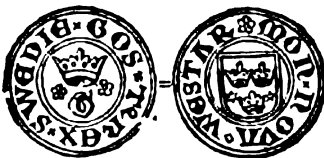
Adversa confimilis.

A coronatum cum inscriptione eadem, omisso numero.

Scutum cum litera A. Inscr: GOSTA. D. G. REX. SWEI.

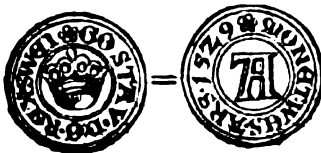
Scutum cum Insignibus Svecicis. Inscr: MONET. NOVA
WESTARS.

G. coronatum inter duas rosas. Inscr: GOSTA. REX.
SWEDIE.

Scutum tres habens coronas. Inscr: MON. NOVA. WESTAR:

Semidenarius Arosiensis.

Corona cum Inſcript: GOSTAV. D. G. REX. SWED.

A litera initialis Civ. Arof. cum inſcr: MONET. WES.

ARS. 1529.

Qui haſtenus inſpecti ſunt nummi, veterem monetæ modum tam magnitudine quam valore imitantur: quippe inter illos ſolum reperiuntur Maroæ, Oroæ, Denarii, Semidenarii & penningi, minimum hic & antiquiſſimum monetæ genus. Sed, qui jam ſequuntur, novam monetæ rationem ineunt: etenim proferuntur poſthac Nummi Symbolici ſeu Honorarii, quibus ſemper primus conceditur locus. Deinde Aurei, vulgo *Dubati*, Thaleri Imperiales ſeu unciales, dimidiæ & quartæ eorum partes; ut & Thaleri Syetici, quorum pars quarta *Marca* dicitur, aliique minores nummi ſeſe offerunt.

Nummi Honorarii.

In his primum locum meretur Nummus aureus inauguralis, cujus adverſa Regem coronatum, cataphractum palliatumque exhibet, dextrâ enſem, lævâ globum crucigerum, interque pedes, Scutum cum faſce gentilitiæ tenentem. Inſcript: GOSTAVS. D. G. SVECORVM. REX.

Averſa, Scutum quadripartitum, coronatum, crucique impoſitum, cujus area prima & quartæ tres coronas, ſecunda verò & tertia Leonem Gothicum, mediæ, clypeum minorem cum Faſce oſtendit gentilitio. Inſcriptio: MONET. NOVA. STOKOL. 1528,

Superstes à temporibus Gustavi I. Nummus hic rarissimus nunc asservatur in Archivo Regio; nec unquam hujusmodi alium. ex auro videre mihi licuit: ex argento tamen hujus generis unum, eximia quoque raritate præstantem, ipse possideo. Exactionibus Regum extraneorum gravissimis sæpiusque iteratis, exhausto aulario tam publico quam privato, Rex Gustavus I. Civitati sue Stokholmensi privilegium cudendæ monetæ indulgit, cum sibi ipsi non suppetaret, unde cuderet. Suam ergo in Regem benignissimam observantiam testatura, dicta Urbs, Nummos tales inaugurales fabricari fecit. Nec tantum Gustavo I. regnante, sed etiam Johanne III. privilegio ejusmodi gavisâ est Urbs hæc, ut ex Constitutionibus Monetariis vetustis, nec non Inscriptione nummi cujusdam Johannis III. liquet.

TAB. III. N. 1.

Caput Gustavi. Inscript. GOSTAWS. D. G. REX SWECIE. Scutum ovale coronatum, cum Insignibus Gentilitiis. Lemma: DEVS DAT. CVI VVLT.

Hic nummus. oppositus est tetneritati *Christierni* II. qui è Sveciâ ejectus, revertendi animum, amissiq; Regni recuperandi spem, cuso in Dania nummo, professus est, quem supra, è Luckio adduximus. In illo *Aquila* (quo se hic jactat Symbolo) ungibus arripit *serpentem* (quo Regem nostrum pingi dicam, an pungi jussit) addito lemmate: DIMICANDUM. Sed sangvinolentum hoc consilium Rex optimus Gustavus Divinæ justitiæ umbone frustratus est.

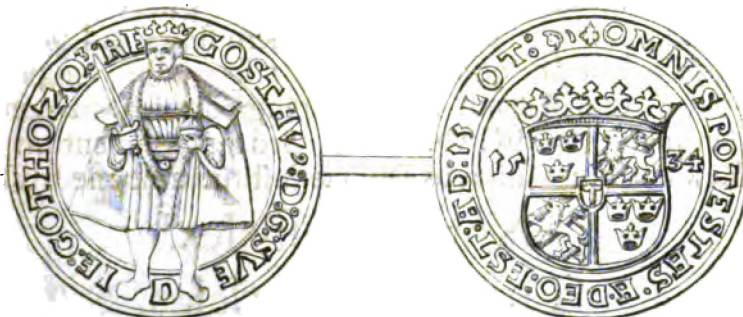
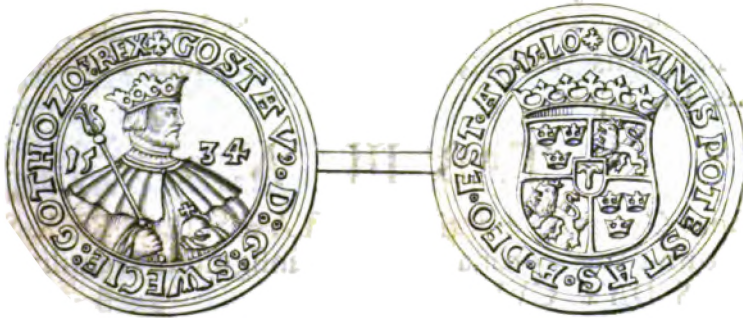
Nummi Usuales. Thaleri Imperiales.

TAB. III. N. 2.

Imago Regis coronati palliatique, sceptrum & globum crucigerum manibus præferentis, addito Anno 1534. GOSTAV9 D. GI SWECIE GOTHOR. Q. REX.

Scutum

GUSTAF III.

Scutum quadripartitum coronatumque cum Insignibus Sveo-Gothicis & intermediis Gentilitiis. Inscr: OMNIS. POTESTAS. A. DEO. EST. AD. 15. LOT. Id quod *ligam*, seu bonitatem monetæ intrinsecam, denotat.

T. III. N. 3.

Rex totus adversâ facie stans, coronâ, pallio, ense, globoque conspicuus. Inscriptio est eadem.

Aversâ, si excipias Annum 1534, præcedenti similis.

N

Adversâ similis.

Aversâ Crucem habet, cum ipsi superimposito Clypeo coronato, in quatuor areas diviso, cum Insignibus Svecicis, Gothicisque ac intermedio Scutulo gentilitio; præterea hanc Epigraphen: **MONETA NOVA STOCKHOLM.**

N.

Rex, consimili habitu ac ornatu, præterquam quod capite fertum gerit, stans, cujus lateribus notæ numerales, Annum æræ Christianæ indicantes, partitè adscriptæ sunt: 1534. Inscriptio hæc est: **GOSTAVS DEI GRACIA REX SVECI.**

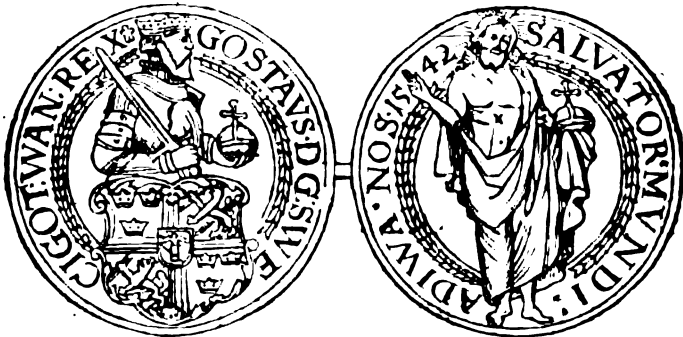
Eadem nota atque Epigraphæ.

Rex coronatus totusque cataphractus, dextrâ gladium, lævâ orbem tenens, atque stans inter clypeos duos (ad se invicem inclinatos)

atos) videlicet Svecicum ac Gothicum: tertius nempe gentilitius, in pedum exstat intervallo. Inscr: GOSTAVS: D: G: SWECIE: GOTHORQ'R.

Servator mundi, capite radiato, dextrâ ad benedicendum compositâ; sinistrâ orbem tenet crucigerum. Inscr: OMNIS: POTESAS: A: DEO: 1540.

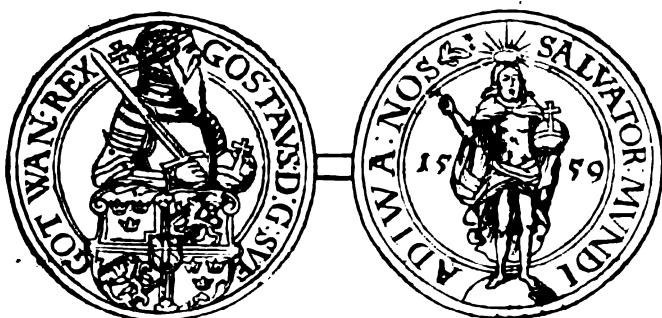

Rex, simili habitu ornatuque conspicuus, ante se Scutum habet quadripartitum, cum Insignibus Sveo-Gothicis & intermediis gentilitiis. Inscript: GOSTAVS. D. G. SWECIE GOT: WAN: REX.

Aversa effigiem ostendit CHRISTI, sublatâ dextrâ (quæ unâ cum humero & pectore nuda est) benedictionem impertientis, & sinistrâ, globum crucigerum tenentis. Inscr: SALVATOR. MVNDI. ADIVVA. NOS. 1542.

Ratio hujus symboli est, quod Evangelicâ Religione introductâ, loco S. Erici, qui hactenus Regni Patronus fuit salutatus, imaginem Salvatoris exprimi maluerit Rex pius cum dictâ Inscriptione: *Salvator mundi adjuva nos.* Eandem rationem habet Epigraphæ paulè infra occurrens: *Ego sum via, veritas & vita.*

Typus

Typus similis, præterquam quod Rex promissa barba, tamquam ætate provector, conspicuus est. Inscriptio quoque eadem ut & Aversa, quæ non nisi corpore Servatoris magis mudato, & Anno 1559. ad latera ejus extante, differt.

Semihaleri.

Effigies Regis coronati palliatique sceptrum & globum man-
nentis, addito Anno 1534. GOSTALD. D. G. SVE. GOSTALD. D. G. SVE.
RQ' REX

Clypeus quadripartitus & coronatus, cum Insignibus Svec-
icis & intermediis gentilitiis. OMNIS. POTESTAS. A.
D. D. S. R. E. X. D. G. SVE. GOSTALD. D. G. SVE.
indicatur.

Imago

Imago Salvatoris dimidia cum inscr: EGO: SVM: VIA: VERITAS: ET: VITA.

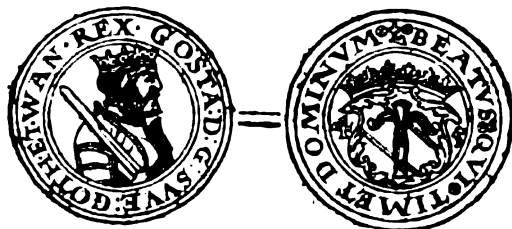
Duo clypei ad se invicem inclinati, Coronâ superius ornati; dexter tres Coronas, sinister Leonem Gothicum ostendit. Additur infra annus 1545. Epigraphæ habet: INSIGNIA REGNI SVE. GOTH. ET. WAN.

Quartæ partes Thaleri, vulgò Räsdörter.

T. II. N. 8.

Icon Regis palliati, cum ferro in Capite, gladio in dexterâ, Orbe crucigero in lævâ; additus annus 1534. Epigraphæ habet: GOSTAVVS. D. G. REX. SWECIE.

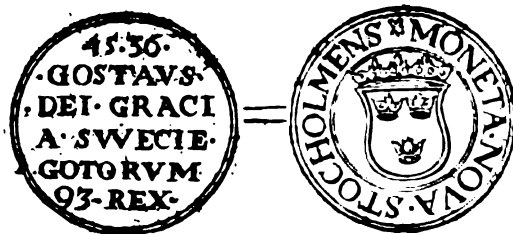
Clypeus coronatus, Cruci incumbens, Insigniaque Svecica & gentilitia præferens, Epigraphæ: MONETA STOKHOLM.

Imago Regis coronati ac gladium strictum gerentis. Inſcrip: GOSTA; D: G: SWE: GOTH: ET, WAN. REX.

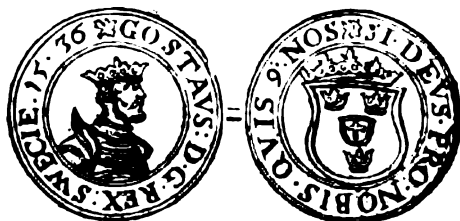
Scuturæ

Scutum coronatum, cum falce & tæniis, insignibus nempe gentilitiis; additi numeri 45. compendio annum 1545 designantes. Inscript: BEATVS. QVI. TIMET. DOMINVM.

Adversam constituunt verba in areâ scripta 1536, GOSTAVS. DEI. GRACIA. SWECIE. GOTORVMQ'. REX.

Aversam Clypeus coronatus Svecicus, & verba: MONETA. NOVA. STOKHOLMENS.

Dimidia effigies Regis coronati & cataphracti, cum inscript: GOSTAVS. D. G. REX. SWECIE. 1536.

Clypeus Svecicus coronatus, cum intermedio clypeolo gentilitio, atque circumscriptus hac Sententiâ: SI. DEVS. PRO. NOBIS. QVIS. CONTRA. NOS.

Octava pars Imperialis, vulgò
Hals Nilsboet.

Effigies Regis coronâ ornati, & cataphractâ muniti, adjecto utrinque num. 37. Inſcr: GOSTAVS. D. G. REX. SVECHIE.

Scutum coronatum, majori cruci impositum, cum Insignibus Svecicis. Inſcr: MONETA. NOVA. STÖCH.

Huc usque Nummi, qui modum imitantur Thalerorum Imperialium; qui sequuntur, valore Svecico metiendi.

Dimidium Thaleri Svecici, seu 2. Marcæ.

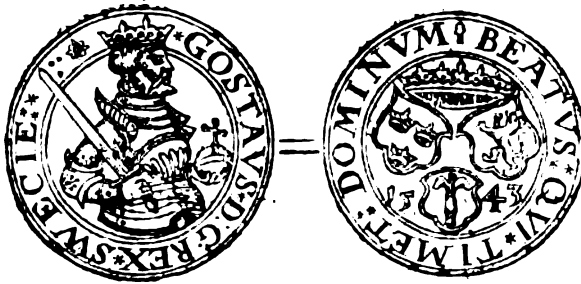

In azeâ nummi, & quidem in formâ quadratâ hæc leguntur: GVSTAVS: D: G: SWECORUM: GOTTORVM: WANDALO: RVMQ: REX: Extra formam illam in summo 1559. In imo valor, nimir. XVI. ÖRE:

Scutum quadripartitum, coronatumque, cum Insignibus Svec-Gothicis & intermediis gentilibus. Inſcr: BEATVS: QVI: TIMET: DOMINVM

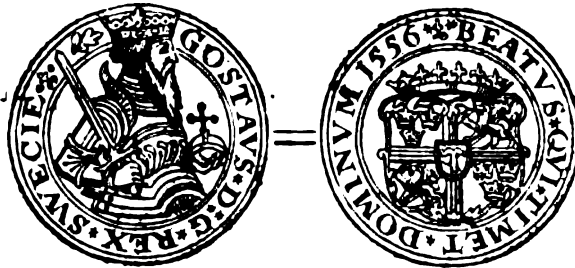
Quar-

Quartæ Thaleri partes, f. Marcæ.

Effigies Regis cum coronâ & cataphractâ, manibus enseni, globumque gestantis. Inscript: GOSTAVS. D. G. REX. SWECIE.

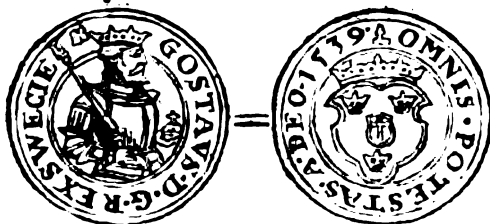
Tres clypei, quorum duo superiores, ad se invicem inclinati, coronâque ornati, Insignia Sveo-Gothica, tertius inferior, fascem gentilitium ostendit, additis utrinque binis notis numeralibus, quæ conjunctim Annum 1543. indicant. Inscriptio: BEATVS. QVI. TIMET. DOMINVM.

Imago similis, Rege aliquantum Seniore.

Aversa pars integra præfert Insignia Sveo-Gothica & gentilitia in Scuto quadripartito, atque ita circumscripto: BEATVS. QVI. TIMET. DOMINVM. 1556.

Nummī Orarum IV,

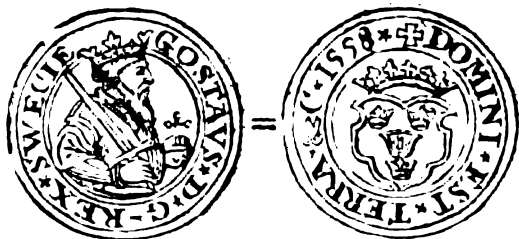
Rex cataphractus, dextrâ sceptrum, sinistrâ polum crucigerum gerens. Inscr. GOSTAVS. D. G. REX. SWECIE.

Scutum coronatum cum insignibus Sueciæ & intermediis gentilitiis, in minori Scuto. Inscr: OMNIS. POTESTAS. A. DEO. 1539.

N.

A proximè exhibitò solâ discrepat averſæ partis Inſcriptione: DOMINI. EST. TERRA. &c. 1544.

Cauſa cur Guſtavus I. toties Symbola ſua (ſc. DEVS DAT CVI VULT: OMNIS POTESTAS A DEO EST: BEATVS QVI TIMET DOMINVM: DOMINI EST TERRA. &c.) in nummis commutaverit, eſt, quod Chriſtierni Tyranni literis & diplomatiſſimis, ſcommatarum & contumeliarum plenis, in quibus eum de invaſione & injuſtâ poſſeſſione regni Sueo-Gothici accuſat, nec mitius aut modeſtius, nec magis Chriſtiane reſpondere potuerit.

In adverſâ effigies ſimilis; ſed ſceptrum cum gladio commutavit Rex.

Averſa ſolo Anno 1558. differt.

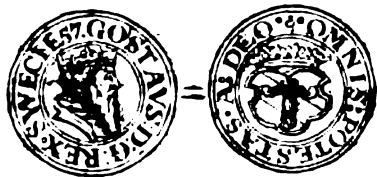
Num-

Nummi duar. Orar.

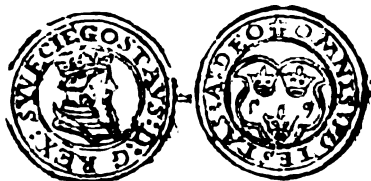

Caput Regis cum corona. Inſer: GOSTAVS. D. G. REX. SVEGIE.

Averſa typus ſimilis, ſed additus in Scuto eſt Annus 41. Inſcriptio: OMNIS POTESTAS A DEO.

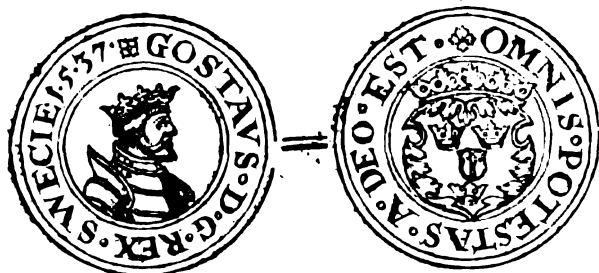
Effigies ſerè ſimilis, atque additus inſcriptioni numerus 57. Scutum coronatum cum falce & teniſ. Inſcriptio eadem.

Adverſa eadem, ſed deſt numerus.

Scutum cum tribus coronis; addito numero 59. Inſcriptio eadem.

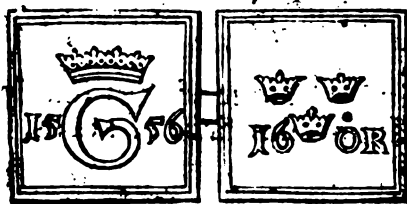
Nummus Aboëniſis.

Caput Gustavi, addito inscriptioni Anno 1537.

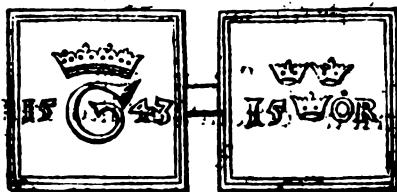
Clypeus coronatus, cum insignibus regni Sveciæ, & Internec-
tibus gentilitiis in clypeo minori. Inscriptio: OMNIS POTESTAS.
A. DEO. EST.

Claudent hoc agmen Nummi Qua-
drati, vulgo Klippingar dicti.

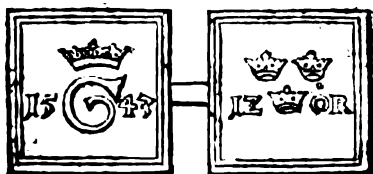
G coronatum, adjecto anno 1536.

Tres coronæ, addito valore: 16 öre.

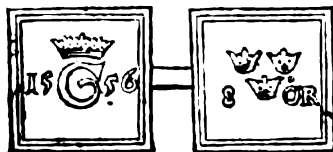

Eadem

Eadem Litera coronata, cum anni notis 1543.
Coronæ Svecicæ & valor 15. ör.

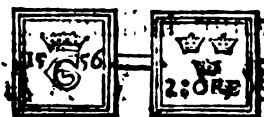
Nummus similis, excepto valore: 12. ör.

Solum Anno 1556, & valore 8. ör. à prioribus abijt.

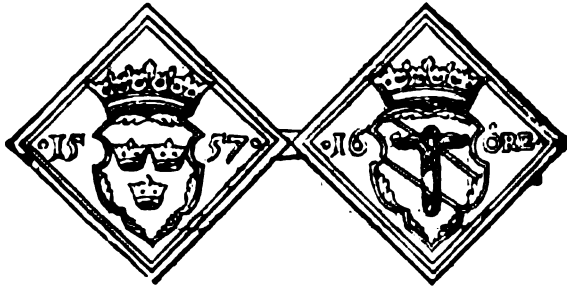

Eodem gaudet typo, tantum valore 4. ör. diversus.

Duas oras valet; heterogenus non alludit à proximè superi-
oribus.

Nummi

Nummi Rhombiformes.

Scutum coronatum cum Insignibus Sveciæ, addito anno 1557.
Scutum simile cum fasce & tæniis. Valor additus: 16. ÖRE.

Solo valore 8. orarum differt.

Consimilis est, sed differt valore 4. OR. quem latus adversum exprimit; averso Annum indicante.

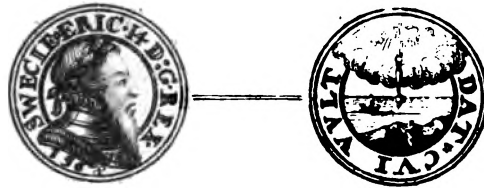
ERICVS XIV.

A. 1561.

Nummi Symbolici.

EX

ERICI. XIV. T.

Ex Nummis Erici purè Symbolicis non mihi licuit plures hiſce tribus, in Tabulâ ſculptis, invenire. Qui primum occupat locum, regno ejus ad finem vergente fatalem, cuſus, ultimo rectius loco debuiffet poni. Atque hujusmodi inverſus Ordo in nonnullis aliis etiam Tabulis apparet. Id quod ex eo factum, quod, in ſculpendo, non ſemper quod vellem ac deberem, ſed quod mihi fors prius obtulerat, prius expediverim. Attamen, ob præſtantiffimam primi Nummi materiam, nunc hîc quoque, in commentando, ordinem, quem Tabula iſthæc dat, obſervabo.

ERICI XIV. TABVLÆ. Num. 1.

Caput Regis laureatum, anno infrâ notato 1568. Inſcript: ERIC. 14 D. G. REX. SWECIE.

Nomen Deiſ tetragrammaton ſupra nubes radians: ex his in terram delabitur ſceptrum, ſcœminæ, ut quidem videtur, infrâ ſtanti tradendum. Eminus in mari alto & tempeſtuoſo cernitur navigio- lum velis ventisque utens. Inſcr: DAT. CVI. VVLT. connecten- da cum voce JEHOVAH. Quod Symbolum (ponendo יהוה pro DEVS) in Numiſmatis memorialibus, Nummiſque uſualibus, à Parentis, id eſt, GVSTAVI. I. Numiſmare mutuatus eſt.

Aureus eſt hic nummus, pondere ferè ſesquiducatum æquans, & in honorem Catharinæ Magni filiæ, quam Ericus è plebejo ge- nere in regni torique conſortem eodem ſibi anno adſciverat, cuſus ac largiter diſtributus. Stultitiæ indicium interpretantur alii has nuptias, quas, pro præſenti rerum habitu, ſibi & ſolio ſuo firman- do adprimè utiles futuras ipſe Rex dijudicaverat. Externorum con- nubiorum appetens, primum reſponſa læta undecunque tulit; at compertâ animi ejus inſtantiâ & varietate, ab omnibus, quas ambiebat, repulſam accepit. Concubinas intereà amavit, & harum unam, Catharinam ſcilicet, de qua ſermo eſt, in deliciis habuit. E- rat puella facie venuſtâ, & moribus ad aulam, in qua educata erat, compoſitis. Et ex hac ſimul cum aliâ prole filium progenuerat Guſtavum. Quem ſi legitimum regni hæredem conſtituiſſet, fra- trum, à quibus ſibi metuebat, inſidias & machinationes eludere ſe

posse autumavit. Quamobrem' matrem illius Catharinam publicis sibi nuptiis jungendam ratus; has ut solenniores efficeret, & numero supradicto, & diplomatibus impressis, juramenti formulam suppeditantibus, allaboravit. Ac eorum quidem duo sunt. Alterum inscribitur: *Declaratio Procerum, Nobilium aliorumque Subditorum Erici Suecorum &c. Regis, adversus Duces Johannem & Carolum eorumque affectas.* Et huic omnes in universum subscribere debebant. Alterum verò ejusdem, cum præcedente, tenoris verborum est, immutato parùm titulo. Et huic ut quisque sigillatim subscriberet, animo Rex intendebat. Sensus verò illorum eò inprimis spectat, ut Magnates, Cives, subditique, quotquot subscripserant, Regi Erico XIV. fidem, quam debebant, præstarent inviolatam: Catharinam Magni filiam pro legitimâ Reginâ, & omnes, quos hæc sive peperisset, sive paritura esset, filios, inque his Gustavum, de quo locuti sumus, pro legitimis regni hæredibus agnoscerent: Fratres denique suos Johannem, Carolumque pro rebellibus, ac Regis, regni, suisque hostibus & haberent & declararent. Nam imperium illos moliri Ericus resciverat, quanquam militem illos Wadstenæ legisse, ipso adhuc nuptiarum die, ignoraret. Et verò, quasi hos tumultus longè prævidisset, Fratrem Johannem non antè e carcere, in quo illum ultra quatuor annos detinuerat, dimisit, quam Gustavo regni successionem assignâisset, idque scripto & iurejurando firmâisset. Catharinam autem, ut ea fastigio Regio videretur dignior, nobilium in cætum cooptavit, datis ei Insignibus, insuperque binos ejus Avunculos, Rusticos, in eundem honoris ac dignitatis gradum, nullo accedente alio merito, evexit.

N. 2.

Caput Regis coronatum cum inscriptione: ERICVS. XIII.
D. G. SVE. GOT. VANQZ. REX.

Nomen Dei tetragrammaton radiis circumfusus, cum sceptro è nubibus in globum terrestrem delabente. Inscr: DAT' CVI VVLT. Quæ verba construuntur cum nomine IEHOVA superne posito.

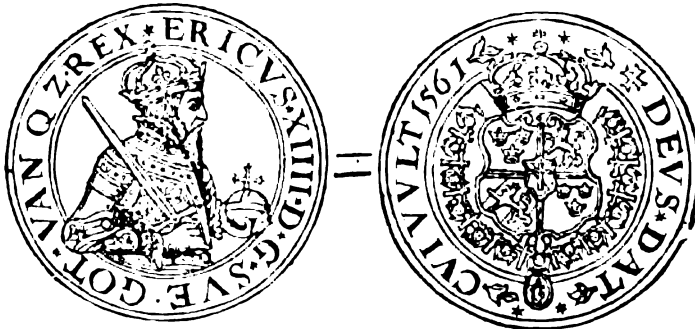
N. 3.

N. 3.

Effigies Regis laureati & loricati, ERICVS XIII. D. G. SVE-
CLÆ. REX.

Similis Imago Patris, adſcripto nomine & titulo; GOSTAWS.
D. G. REX. SWECIE.

Thalerus Imperialis.

Adverſa pars exhibet Regem cataphractum, cum coronâ clau-
ſâ, manibus enſem globumque crucigerum gerentem. Inſcr: ERI-
CVS. XIII. D. G. SVE. GOT. VANQZ. REX.

In averſâ cernitur, præter epigraphen: DEVS DAT CVI
VVLT, & Æræ Chriſtianæ annum 1561, Clypeus quadripartitus
cum ſuperimpoſitâ clauſâ coronâ, inſignia habens Sueo-Gothica
cum gentilitiis intermediis in clypeo minori. Majorem clypeum
ambit teſſera Ordinis Salvatoris, capita continens Angelica ſeu a-
lata, quibus Faſces Regii alternatim adjuncti, infrâ pendente or-
natu ovali, in quo extat effigies Salvatoris globo inſidentis, dex-
trâ vexillum triumphale geſtantis, & pede dextro ſerpentem
conculcantis.

Has allegati Ordinis circumſtantias omnes, quas in Impe-
riali, ob ſpatii anguſtiam, non tam accuratè exprimere potuit Mo-
netarius, didici & hauſi ex diplomate veteri ejusdem Regis,
quod ipſe vocavit *Signum pacis*, in quo nihil præter titulum &
delineationem dicti Ordinis Salvatoris conſpicitur. In ipſo tamen

Ordinis medio cernuntur omnia regnorum Aquilonarium ſc. Sveciæ, Gothiæ, Norvegiæ & Daniæ Inſignia. Quæ, unâ cum dicto Ordine Rex prænominatus etiam in Sigillo ſuo Regio exprimenda curavit, ut vicem exſolveret Danis, qui tribus coronis, Inſignibus nempe Regni Sveciæ, in Sigillis atque alibi, paulò antea uti cœperant. Occurrunt hîc notanda, quæ ſilentio prætereſſe nefas ducerem, nimirum: Hic Ericus coronæ clauſæ uſum primus in Sveciam, & tempore quidem inaugurationis ſuæ, introduxit, cum omnes ejus Antecſſores coronâ apertâ uti conſueverint. Cauſa ejus rei duplex aſſeritur. Una, quod regnum hæreditario jure, vi pacti à Patre Guſtavo I. Anno 1544 d. 1. Jan. Aroſiæ conſecti, ad ſe devolutum primus occupaverit, cum ante illum corona per electionem ſingulis Procerum patuerit. Altera, quod corona clauſa apud Auctores Heraldicos indicet, quod ejus Poſſeſſor neminem ſupra ſe agnoſcat, præter Deum. Carolus V. Romanorum Imperator, qui paucos antequam Ericus regnare cœpit annos, vivere deſiit, primus coronam clauſam, Imperatori Romano antea cum aliis Regibus communem, in illam, quæ hodieque Imperialis eſt, mutavit, ut eſſet inter Imperatoriam & Regias, quæ tunc ſerè omnes clauſæ erant, ſaltem aliquantulum diſcriminis. Et longo poſt intervallo Chriſtianus IV. è Danicis Regibus primus coronâ demum clauſâ circa annum 1628 uti cœpit, ut videre eſt in Muſeo Regio Danico Oligeri Jacobæi.

Quod autem ad Ordinem Salvatoris attinet, ſcire te velim, Lector Benevole, *Ericum* veterem Nominis JESV vel Seraphinorum Ordinem, quem *Magnus Erici* cognomento *Smek* A. CHR. 1334. primus inſtituerat, ita immutaſſe, ut pro duplici cruce Patriarchali inter capita alata repoſuerit faſces gentilitios, proque IHS cum quatuor claviculis, in figurâ ovali Salvatoris imaginem. Et quanquam Rex ſolenni inaugurationis die Upſaliæ III. Comites, IX. Barones & XXIV. ex Equeſtri cenſu hac Ordinis teſſerâ donavit, his uſus verbis, cum ter gladio percuteret novellos Equites: *Deus te hominem creavit; Ego te Equitem creo; eſto animoſus & fidus mihi, hoſtibus meis fortis appare;* exſpiravit tamen cum ipſo Auctore hic Ordo, ſolâ ejus memoriâ ex his nummis æquè

ac aliis monumentis nunc nobis ſuperſtite. Et quamvis omnes ejus Imperiales, quos durante ſeptenni imperio ſingulis annis cudendos curavit, ejusdem cum hoc typi ſint, eundemque Ordinem exprimant; hic tamen, qui A. 1561. cuſus eſt, fuit inauguralis, ideoque magnam talium copiam ipſo inaugurationis die, in publicum Rex diſtribui & ſpargi juffit. Hic autem Nummus ex auro quoque conflatus fuit.

Semithalerus.

Omiſſâ Ordinis teſſerâ, nummus ſimilis.

XVI. Oræ, ſ II. Marcæ.

Scutum ovale quadripartitum, coronâ clauſâ ſuperius ornatum, ferens inſignia Sueo-Gothica, cum gentilitiis intermediis in ſcuto

ſcuto minori. Inſcript: ERICVS. XIII. D. G. SVE. GOT. VAN QZ. REX.

Sceptrum Regium è medio cœli proveniens, et ſupra Urbem pendulum, cum epigr: DEVS. DAT. CVI. VVLT. 1562.

Adverſa eadem.

Quadrum palmæ ramis & tribus coronis faſcibusque ornatum, cujus medio inſcribitur: CVI VVLT DEVS DAT. Supra illud annus extat 1563. infra nummi valor, nimirum XVI. ÖRE.

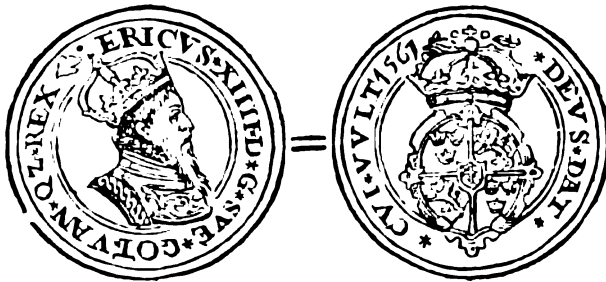

Scutum ſimile, cujus duæ primæ aræ Sveo-Gothica, tertia Norvegica, quarta Danica habet inſignia, additis in Scuto minori intermedio inſignibus gentilitiis: Inſcr., eadem.

Averſa ſimilis, excepto Anno 1565.

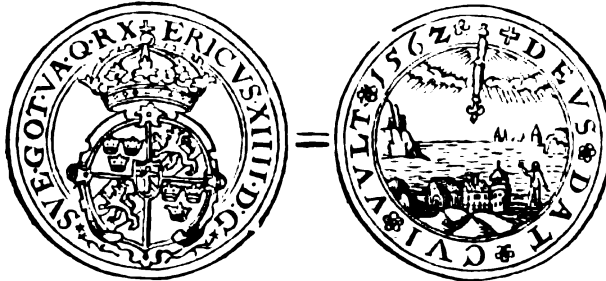
Marcæ.

Marcæ.

Effigies Regis coronâ clausâ & loricâ conspicui. Inscript: ERIGVS. XIII. D. G. SVE. GOT. VAN. Q. REX.

Clypeus ovalis coronatus, cum Insignibus Sveo-Gothicis, & gentilitiis. Epigr: DEVS. DAT. CVL VVLT. 1567.

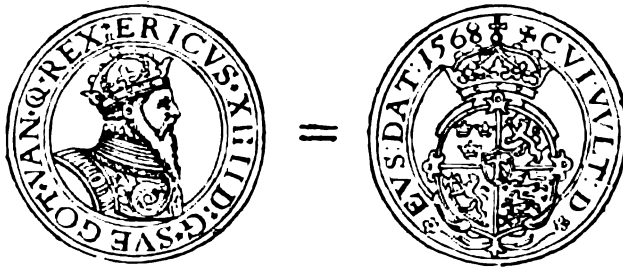

Scutum ovale coronatum, cum Insignibus Sveo-Gothicis & Gentilitiis, circumdatum his literis: ERICVS. XIII. D. G. SVE. GOT. VA. Q. REX.

Sceptrum è cælo delabens excipitur à Viro infra stante ad Urbem, in medio aquarum sitam, qua Holmia quodammodo adumbratur. Inscr: DEVS. DAT. CVL VVLT. 1562.

Ad istum ferè modum occurrit, in Numismatibus nonnullis Hèlvii Pertinacis, Vir stans, globum è cælo delabentem manibus excipiens, additâ epigraphe: PROVIDENTIA DEORVM, Quo typo nihil aliud indicare voluit bonus Imperator, quàm quod Orbis Romani Imperium à Diis potissimum sibi sit delatum.

Caput

Caput Regis coronatum, cum epigraphe: ERICVS XIII. D. G. SVE.. GOT. VAN. Q. REX.

Scutum ovatâ formâ, in quo Sveo-Gothica, Norvagica, Danica & Gentilitia Insignia cernuntur. Epigr: CVI; VVLT; DEVS; DAT: 1568.

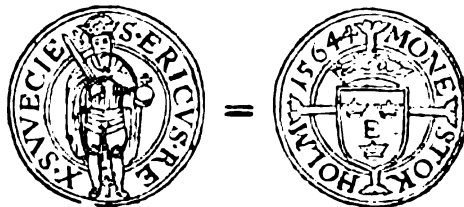
IV. Oræ.

N.

Adversa eadem.

Scutum simile cum Insignibus Svecicis & gentilitiis intermediis. Inſcript: eadem est, præter hunc æræ Christianæ Annum, 1567.

I. Ora.

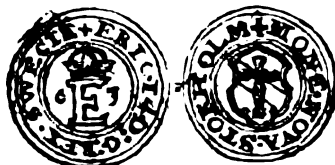
Rex coronâ, cataphractâ, pallio, ense & globo crucigero, positisque inter pedes Insignibus gentilitiis, conspicuus. Inſcript: S. ERICVS. REX. SVVECIE.

Clypeus coronatus cruci incumbens, insignitus tribus coronis & E literâ intermediâ. MONE. STOKHOLM. 1564.

In

In hoc nummo Ericus veterem notam Orarum; à Patre Gustavo ante reformationem Religionis cusarum, imitatus, in adversâ (non ex propensione ad Religionem Pontificicam, sed merâ allusione ad nomen suum) posuit inscriptionem S. *Erici*; inque averâ, literam initialem nominis sui E tribus addidit Coronis.

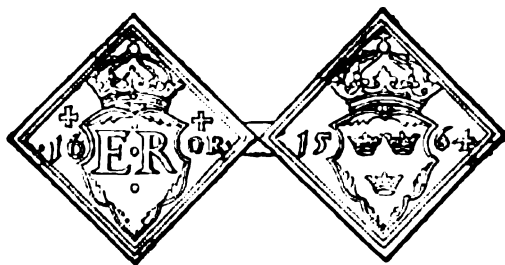
Semi-Ora.

Litera E coronata; inter notas numerales 6. & 3. Annum à nato CHRISTO 1563. compendio designantes. Epigraphe: ERIC. 14. D. G. REX. SWECIE.

Scutum fasce & tæniis notatum. MONE. NOVA. STOKHOLM.

Nummi Rhombiformes.

Scutum coronatum cum literis E. R; ab utroque latere crux entat, & nummi valor divisè, 16. qr.

Scutum simile cum tribus coronis; utrinque binæ numerales notæ anni 1564. additæ,

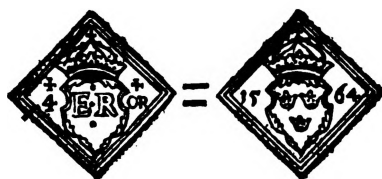
N.
L

Hic

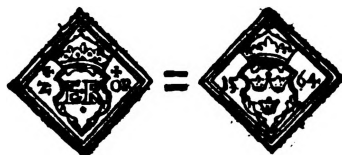
Hic à priori haud differt, nisi quod gemina exhibet, hinc inde à dexterâ & sinistrâ coronæ parte, puncta, quæ indicant, ceu me docent constitutiones monetariæ Erici XIV. hujus generis nummos Anno 1563 auctoritate *Magni*, Ostro-Gothiæ Ducis, fuisse percussos, ut à reliquis discriminarentur. Hic enim suo monetæ cudendæ jure, sed tamen sub nomine Erici, gaudebat.

Nummus primo similis, si valorem 2. OR. & Annum 1562. excipias.

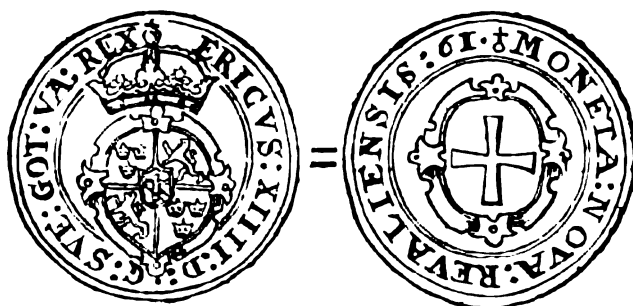
Typus utrinque idem; valor 4. OR, annusque 1564. discrepant.

Typo annoque eodem cufus; valet 2. OR.

Num-

Nummi Revalienſes.
xvi. Oræ ſ. II. Marcæ.

Scutum ovale quadripartitum coronatumque, Inſignia Sveo-Gothica & Gentilitia exhibens. Inſcr: ERICVS: XIII: D: G: SVE: GOT: VA: REX.

Scutum ovale crucem æqualibus alis præferens. Inſcr: MONETA: NOVA: REVALIENSIS: 61.

Cuſus hic nummus eodem tempore, quo Revalia à Moſchorum Tyranno Joh. Waſiliwitz acriter obſeſſa, cæteris Æſthoniæ Urbibus ab eo jam occupatis, deſenſionem & auxilium Regis, miſiſis huc Senatore tum primario, Joh. Schmiedemann, & Juſto Jur. Hacten/ Seniore ex collegio Civium, ambivit, ejusque tutelæ ſe ſuosque tradidit.

N.

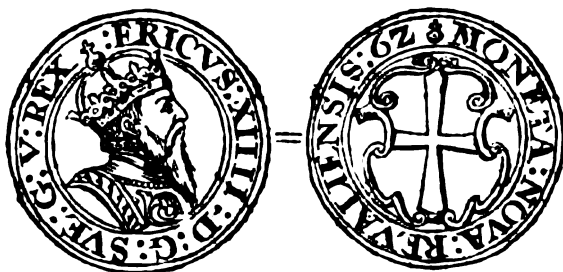
Nota par præcedenti. Inſcriptio: ERICVS. XIII. D. G. REX. SWECIE.

Scutum lateribus excavatis, Gallis', *Ecu en cartouche* dictum, cum cruce alternis alis inæquali. Inſcr: MONETA. NOVA. REVALIENSIS. 62.

8. Oræ, ſ. Marca.

L 2

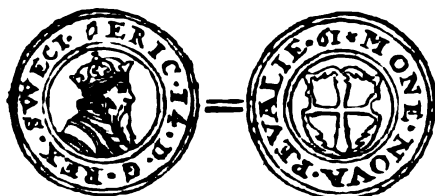
Imago

Imago Regis cum coronâ clausâ & loricâ. Inscr: ERICVS: XIII.
D: G: SVE: G: V: REX.

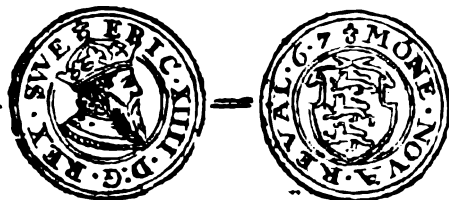
Aversa, qualis prior.

II. Oræ.

Effigies antecedenti similis. Epigraphe: ERIC. 14. D. G.
REX. SVECI.

Typus similis. Epigraphe: MONE. NOVA. REVALIE. 61.

Imago eadem. Inscript: ERIC. XIII. D. G. REX. SVVE.

Clypeus similis. cum insignibus Urbis, tribus sc. Leonibus.
Inscr: MONE. NOVA. REVAL. 67.

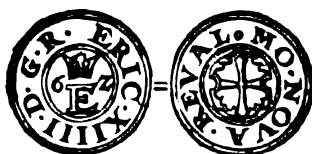
N. Ad-

N.

Adverſa eadem.

Averſa Scuto ovali & anno 1568. à priori differt.

**Solidi Revalienſes, vulgò
Stillingar.**

Litera E cum coronâ apertâ & numero 62. Inſcr. ERIC.
XIII. D. G. R.

Scutum cum cruce inæquali. Inſcr. MO. NOVA. REVAL.

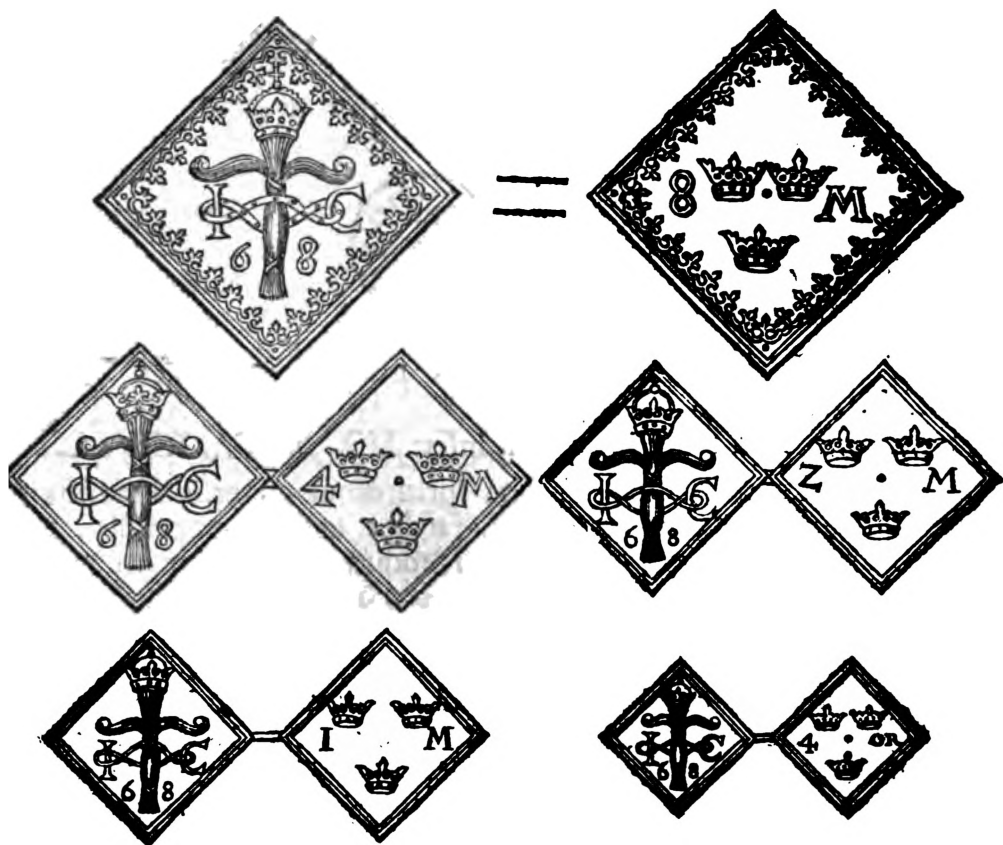
Eadem litera cum coronâ clauſâ & numero 68. Inſcr. ERIC.
14. D. G. REX.

Tres Leones. Inſcr. MO. NOVA. REVA.

**IOHANNIS Finlandiæ & CAROLI Suderman-
niæ Ducum, Fratrum, poſteà Regum Sve-
ciæ, Nummi Wadſtenenſes.**

Ordo temporis poſtulat, ut horum Principum, qui ambo Re-
ges deinde, ſed alter poſt alterum, facti, nummos recenſeamus,
quos, inito adverſus Fratrem Ericum ſœdere, eodem, quo ille in-

dignum fastigio Regio matrimonium contraxit, anno, ad conscribendum militem, *Wadstene*, in Ostrogothiâ, cudî fecerunt, proindeque *Unionis Monetam* (vulgò *Unions Rippingat*) appellârunt.

Nummi quinque sunt, magnitudine & valore diversi, omnes tamen Rhombiformes & ex purissimo argento conflati.

Adversæ partes fascem exhibent gentilitium, cujus pars superior tegitur coronâ clausâ, & media vinculo cingitur in se ipsum redeunte, ita ut nec principium nec finis illius appareat. Ab hujus vinculi spiris extremis hinc I, illinc C, literæ initiales arborum
Princi-

Principum, pendent. Inferius in quolibet horum nummorum additur annus, quo percuffi ſunt, 68: talis enim moneta, nec ante nec poſt illud tempus unquam cuſa eſt.

Averſæ coronas tres habent cum valore nummorum, quorum primus eſt 8. *Marcarum*, ſecundus 4. tertius 2. quartus 1. quintus dimidiæ marcæ, vel quatuor orarum.

In primo vel maximo, folia cernuntur quercica, ſerti inſtar quadraturam nummi ambientia, non ornatûs gratia, ſed ad denotandam initæ inter ambos fratres unionis conſtantiam, illic poſita. Nam iſta in nullâ aliâ monetâ Svecicâ reperiæ, nec à quopiam, quid ſibi velint, unquam eſt explicatum. Rem ſic habeto. Johannes Dux erat erectæ & manſvetæ indolis, pulchritudinis eximie, eruditionis raræ; eloquentiæ ſingularis, Lingvæ Latinæ, Italicæ, Anglicæ, Polonicæ & Germanicæ callentiſſimus, Architecturæ artiſque Heraldicæ peritus, omnibuſque pacis bellicque artibus à Patre Guſtavo I. inſtructus; ſed cum à Fratre natu majore, Rege Erico, in tædioſo ſex annorum carcere detentus, ab Equeſtribus & Regiis exercitiis diu ceſſaſſet, fortunæque adverſitas animum ejus aliquantillum fregiſſet, paulo tardior in rebus agendis, nec ſatis ſufficiens ſibi ipſi viſus eſt. Ideoque Fratrem, natu minorem, Carolum in ſocietatem conſiliorum actionumque ſuarum adſcivit. Sed tandem ab illo, quem & ſe alacriorem, & multo majore apud milites gratiâ & auctoritate pollentem videret, ſibi ipſi metuens, ne ſcilicet ademptum Fratri Erico regnum ſibi vindicaret, ſpe participandi imperii ambitionem fraternam lactare conſtituit, donec res omnis eſſet in vado. Succceſſit conſilium, & ſub magnâ quercu in Oſtro-Gothiâ ſœdus arctiſſimum inter Johannem & Carolum dictâ conditione eſt iſtum. In cujus rei memoriam, omnes utriusque Principis Aulici in pileis ſuis, longo poſt tempore geſtaverunt folia quercea, ceu conſtantis & perennaturæ inter Principes amicitie ſymbola, eaque ipſa etiam Principes in hoc unionis nummo curaverunt exprimentes. Confer ea, quæ de ſerto foliorum laureorum, ad nummum maximum Rhombiformem, à Johanne Rege percuffum, infra commentabimur. Vocati etiam fuerunt iidem nummi *Klipplingi ſanguinari*

gumarii (Blodslippingar.) Ratio appellationis est, quod duobus his Ducibus Fratribus, ad conficiendam hanc *unionis monetam* Comitissa Mertha, Svantonis Sture Coniux, mutuo dederit illud ipsum argentum, seu istas mille marcas argenti puri, quas illi Ericus XIV. ad expiandam cædem filii Nicolai, atroci Regis hujus manu commissam, quasi per vim obtruserat. Quod ex vetusto documento, ad exemplar schedulæ, quam suapte manu exaratam reliquit dicta Comitissa, per Domesticum illius exscripto, didicimus. In illâ omnem sibi & familiæ suæ immerenti à Rege Erico illatam vim atque injuriam prolixius recitat, ac inter alia commemorat, maritum suum Svantonem, & filium Ericum Sture, utrumque sororū, per carnifices, in carcerem immisos, & alterum filium natu majorem, Nicolaum, ut supra diximus, propriâ Regis manu, necatos, quod accidit Upsaliæ d. 24. Maji 1567.

IOHANNES III.

A. 1568.

Symbolici s. Honorarii nummi, partim aurei, partim argentei.

Præter Pietatis, Literarum, variarumque Lingvarum studia, quibus Rex Johannes III egregiè institutus atque imbutus erat, non infelicem etiam operam (quod leviter supra attigi) Architectonicæ & Heraldorum arti dedit. Architectandi scientiam ipsi complures Arces aliæque ædes publicæ, passim per Sveo-Gothicum Regnum, ipsius ingeniosâ curâ pulchrè artificiosèque partim ex ipsis fundamentis constructæ, partim instauratæ ac renovatæ, adjudicant. Artis autem Heraldicæ peritia jure ex eo, illi attribuitur, quod primus, secundum hujusce artis præcepta, Regni insignia provincialia aut emendavit, aut de integro excogitavit; quæ etiam, juxta Regni Clypeum, ab ipso primo tam in Ceris majoribus, quam in Monetis ac Numismatibus adhibita sunt: cujus quoque moris nonnulli ejus successores observantissimi fuerunt, quod clarè inferius videre datur.

Johan-

IOH. TAB. I.

Elias Brenner sculps. 1716.

JOHANNIS III. TAB. II.

N. 1.

Icon Regis cataphractam induti, cum Inscript: IOHANNES.
III. D. G. SVEC. GOTH. WAND. REX.

Scutum coronatum quadripartitum, cum Insignibus Sveo-Gothicis & Gentilitiis, quod tessera ambit Equitum ab Agno Dei, additis verbis: DEVS PROTECTOR NOSTER. I. R.

Instituit autem Rex Johannes hunc Ordinem A. 1569. Equitesque hoc ipso in Ruthenos, seu Moschos, cum quibus gravissimum illi tum bellum erat, animavit, armavitque.

Tessera ex duabus potissimum partibus, aliquoties repetitis, constituitur, sermo scilicet laureo coronato, quod à latere dextro Leo Svecicus strictum ensen tenens, à sinistro Draco prehendit, at uterque stans & erectus, atque fasce gentilitio, coronâ clausâ ornato, cui caput Seraphini (quod licet in numismate obscurius, in sigillo tamen magno dicti Regis clarius apparet) superimpositum est. Et sertum quidem descriptum cum fasce gentilitio alternatim ponitur, donec torquem, ubi in gyrum ducitur, ex infimâ parte claudant duo Angeli expansis alis flexisque genibus Servatoris effigiem tenentes, sub qua *Agnus DEI* cum vexillo conspicitur pendulus; ex quo tanquam re potiori, suam quoque sortitus est appellationem hic Ordo. Ut autem in tessera connecti possint diversæ hæ figuræ, è sermo propendent duæ fasciæ, quarum altera pedem Leonis sinistrum, altera pedem tangit Draconis dextrum, & cauda Draconis extremitate suâ attingit ultimam partem Insignium gentilitiorum, quæ ab altero latere per catenulam interpositam connectuntur pedi dextro Leonis; qui modus per totum ambitum servatur. Veruntamen & hic Ordo non amplius superest, sed cum Rege, primo Auctore, occidit desitque.

TAB. I. N. 1.

Imago Regis coronati. IOAN. D. G. REX. MAGNÆ
SVECIAE.

M

Se-

Septem Sagittæ colligatæ. NEC. QVICQYAM. NISI. EMISISSEM.

Hocce numisma Sylloge Numism. Luckii, è paginâ 236. nobis suppeditavit.

TAB. II. N. 2.

Caput Regis laureatum, cum inscriptione: IOHANNES. III. D: G: SVE: GOT: WAND: REX.

Imago Reginae singulari capitis ornatu conspicuæ. Inscr: KATRINA: D: G: SVE: GOTH: WAND: REGI:

TAB. I. N. 2.

Caput Regis nudum. Inscr: IOHANNES III. D. G. SVE-CORV. GOTH. WANDALO:Q. ETC. REX.

Caput Reginae, singulari ornamento excultum. Inscr: CATHARINA. D: G: SWE: GOT: WAN:Q. ETC. REG: INF: POLO:

Posteriora duo vocabula integra legantur: INFANS POLO-NIÆ. Hic titulus INFANTIS liberis Regum Hispaniæ & Portugalliæ longo tempore fuit proprius; ejusque magnitudinem & excellentiam satis superque testantur Ferdinandus I. & Rudolphus II. ambo Reges Romani & Hungarici, quandoquidem in diplomatibus aliisque literis publicis illum præposuerunt titulo Archiducis Austriæ. Ad horum imitationem Regina Catharina Jagellonica, ut se è Rege Poloniæ natam posteritati significaret, Majestatis uberioris ergo se vocavit *Infantem Poloniæ*. Quo insimul honoris Titulo ipsa ab illâ alterâ Reginâ Catharinâ, Magni Filiâ, Regis Erici XIV. Uxore, ignobilibus nimirum parentibus ortâ, quæ etiam, cum isthoc Numisma ex officinâ prodiret, apud Sveones vitam agebat, insigniter discerni voluisse videtur.

TAB. II. N. 3.

Effigies Regis cum clausâ coronâ & cataphractâ, manibus ensi, globumque crucigerum tenentis. Inscript: IOHANNES. 3. D. G. SWE-

G. SWECORVM GOTOR. VAN. RX. Circa illam viginti tres parvi clypei coronati, cum totidem Provinciarum Insignibus, quæ in unum collecta nusquam in ullis Nummis antehac videre licuit.

Clypeus formâ cordis conspicuus; isque coronatus & quadripartitus, cum Sveo-Gothicis & gentilitiis Insignibus. Et illum triplex cingit inscriptio. Exterior: MISERICORD: ET: VERITAS: CVSTOD: REG: ET: ROBOR: CLEM: THRON: EIVS. Media: BENE. FACIENDO. NEMINEM. TIMEMVS. Intima: DEVS. PROTECTOR. NOSTER.

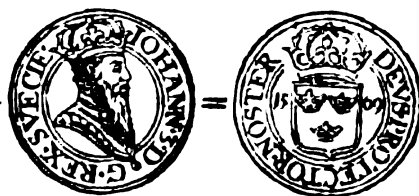
Adversa similis, cum inscript: IOH. 3. D. G. SVE. REX.

Aversa quoque similis, nisi quatenus exterior inscriptio hîc est omiſſa.

Elegantissimi hi numi (quorum hic præcedente aliquantum minor) promiscuè tam ex auro quam argento varii ponderis conflantur eo tempore, quo Sigismundus, Sveciæ Princeps Hæreditarius in Poloniam iter parabat; ad regnum illud capeſſendum ſolemnibus omnium ordinum ſuffragiis invitatus. Tunc enim Rex Pater Filio, inter cætera munificentiae paternae documenta atque indicia, centum dono dedit Nummos talium aliorumque typorum aureos, valorem habentes diverſum, gradatimque in progreſſione arithmetica auctum; Matrices enim quatuor fuere. Prima ſignabat Ducatum (cujus delineatio cum deſcriptione proximè hîc ſequitur) & craſſitie Nummorum paulatim auctâ adſcendebatur ad valorem

quatuor Ducatorum. Secunda erat in peripheriâ largior, signabatque Nummum quinque Ducatorum; & quò crassior moneta cudebatur, eò magis adangebatur valor. Idem de reliquis esto iudicium. Verùm omnes hi centum Nummi summam conficiebant 5050. Ducatorum, seu 10100. Thaleror. Imp.

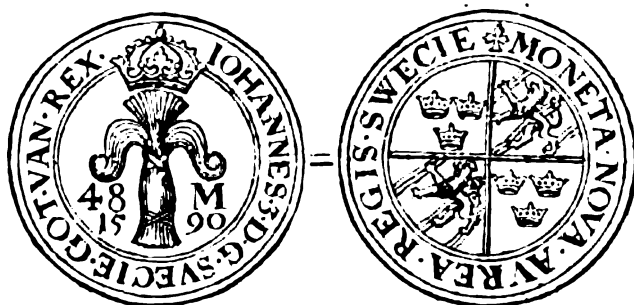
Nummus Aureus.

Caput coronatum Regis. Epigr: IOHANN. 3. D. G. REX. SUECIE.

Scutum Svecicum coronatum, cum Anno 1569. Epigr: DEVS. PROTECTOR. NOSTER.

Nummi ex auro Rhenano conflati.

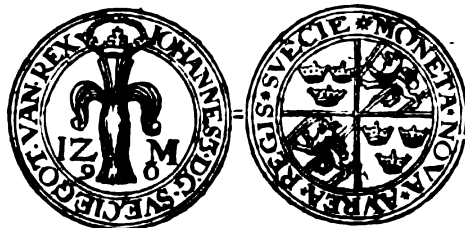
Fascis gentilitius, cum coronâ clausâ, adjecto valore 48. M. & anno

anno 1590. Inſcr: IOHANNES. 3. D. G. SVECIE, GOT. VAN. REX.

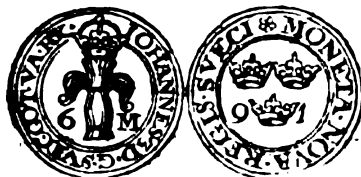
Medium quadripartitum cum Inſignibus Sveo-Goth. Inſcr: MONETA. NOVA. AVREA. REGIS. SWECIE.

Notā & inſcriptione utrūque ſimilis : valet 24. marcas.

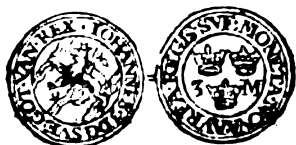

Eodem typo cuſus valorem habet. 12. marcarum.

Fasces ſimilis, ſed valor 6. marcarum. Inſcr: IOHANNES. 3. D. G. SVEC. GOT. VA. RX.

Tres coronæ, cum notis numeralibus 91. & inſcript: MONE- TA. NOVA. REGIS. SVECI.

Leo Gothicus, cum numero 90. & Inscript: IOHANNES. 3. D. G. SVE. GOT. VAN. REX.

Tres coronæ cum valore 3. M. Inscr: MONETA. NOVA. AVREA. REGIS. SVE.

Sed hi nummi omnes auri Rhenani, à Carolo Sudermannia Duce, publico programme A. 1593. ad minus pretium redacti sunt; ita, ut postea primus non amplius quàm 36. marcas, secundus 18. M. tertius 9. M. Quartus 4. M. cum dimidiâ, atque, ultimus 18 oras valeret.

Thaleri Imperiales, seu Unciales.

Dimidia effigies Regis coronâ, ense & orbe crucigero insignis. Inscr. IOH. 3. D: G. SVE. REX. Circa illam minores clypei coronati XXIII. cum Insignibus Provinciarum. Vid. supra pag. 91.

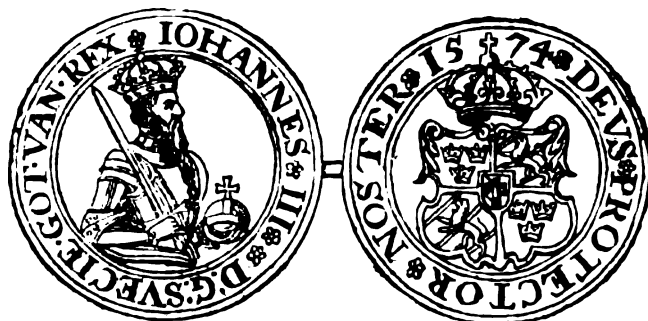
Effigies Servatoris scutum ante se habentis quadripartitum, cum Insignibus Svethicis, Gothicis & Gentiliis, addito, anno 1576. Inscr: SALVATOR. MVNDI. SALVA. NOS.

Rex

Rex cataphractus cum coronâ, gladio stricto & globo, appositum habens Scutum quadripartitum cum iisdem insignibus, cui dextrâ manu innititur. Inscriptio duplex est. Interior: DEVS. PROTECTOR. NOSTER. Exterior: IOHANNES. III. D: G: SVECIE. GOT. VAN. REX.

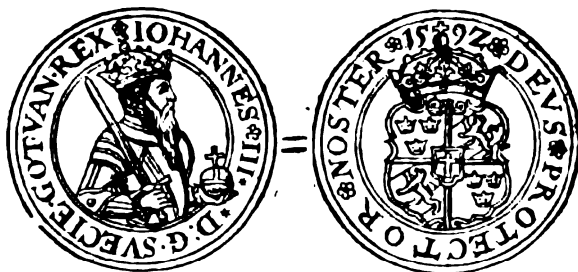
Redemptor humani generis, cum inscr: SALVATOR. MVN-
DI. SALVA. NOS. 1575.

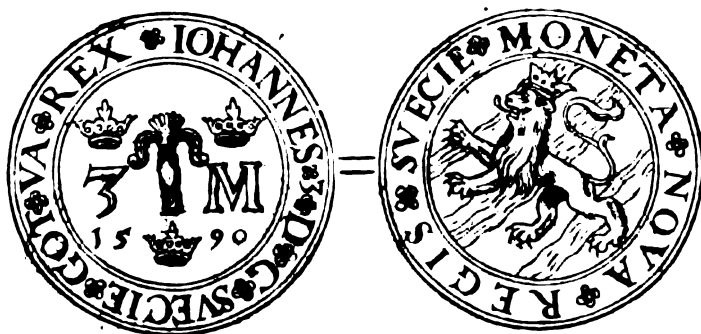
Imago dimidia Regis similiter ornati; Inscr: IOHANNES III.
D: G: SVECIE. GOT. VAN. REX.

Scutum quadripartitum coronatumque lateribus excavatis, cum Insignibus Svec-Gothicis & gentilitiis. Inscr: DEVS. PRO-
TECTOR. NOSTER. 1574.

Dimi-

Dimidium Thaleri.

Nummus priori similis, valore tantum diversus, & anno 1592.

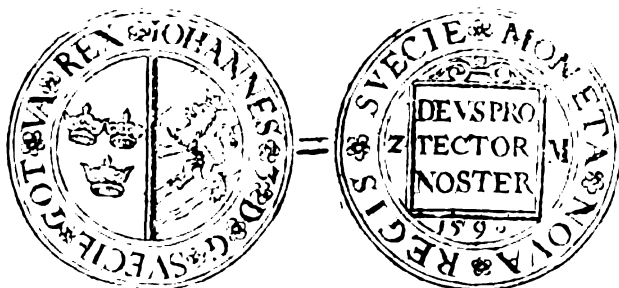
III. Marcæ Suecicæ.

Fascis gentilitius inter Sæthicas coronas, quibus valor 3. Marc. & annus 1590 additi. Epigraphæ: IOHANNES. 3. D. G. SVECIE. GOT, VA. REX.

Gothicus Leo cum Epigraphæ: MONETA. NOVA. REGIS. SVECIE.

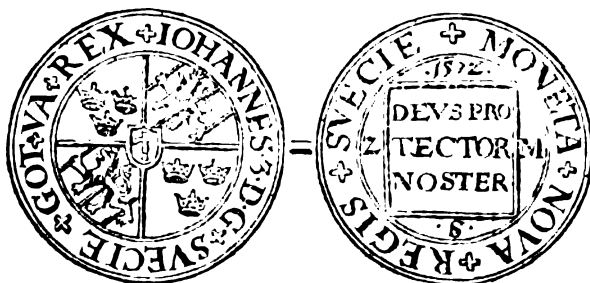
II. Marcæ Suecicæ.

Medium

Medium bipartitum cum Insignibus Sveo-Gothicis. Epigraphe eadem.

Figura quadrata lineis rectis, cui inscriptum: DEVS PROTECTOR NOSTER. Ad latera valor nummi: 2. M. infra annus 1590. Epigraphe eadem est ac illa aversæ prioris.

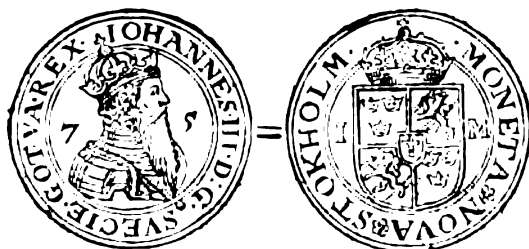
Medium quadripartitum cum Insignibus Sveo-Gothicis & gentilitiis. Epigraphe eadem.

Aversa similis, excepto anno 1592, qui supra quadratum extat, infra S addito, quod ad valorem referendum, ita: 2. M. S. id est, *due Marca Svecica*.

Marca.

Hi, qui nunc sequuntur nummi, licet valorem unum eundemque literis inscriptis præ se ferant, bonitate tamen intrinsecâ mirum quantum inter se discrepant, scelere & imposturâ Monetarii

tarii cujusdam Gvilielmi de Wyk, qui ex optimo argento conflatos cum deteriori ære commutavit, adeò ut, cum optimæ notæ marca quartam thaleri uncialis partem pretio ferè adæquet, peſſima hujus generis, imprimis quadrata, vix oram valeat. Non ſanè tantum damni Patria noſtra, per aliquot annorum bella, paſſa eſt, quantum ſcleratiſſimus hic falſarius biennii ſpatio, annis nimirum 1591. & 1592. per monetæ adulterationem ei attulit.

Effigies Regis coronati cataphractæque induti. Inſcr: IOHANNES. III. D. G. SVECIE. GOT. VA. REX. 75.

Scutum quadripartitum coronatumque, cum Inſignibus Svecicis, Gothicis & gentilitiis. A lateribus valor extat: L. M. Inſcript: MONETA. NOVA. STOKHOLM.

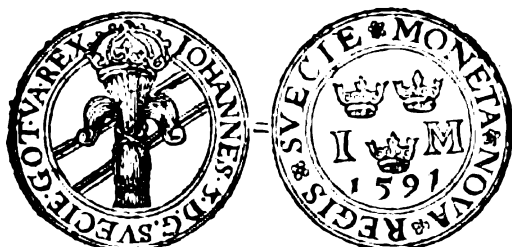
Hujus generis markæ erant optimæ notæ, & valore æquabant quartam partem Thaleri Imperialis. Et has imprimis per emiſſarios conquirendas curavit nequiſſimus ille monetarius, de quo paulò antea, & in Belgium, ubi natus erat, tranſmiſit. Proinde, cum & illo ipſo tempore in Sveciâ rariffimæ ſint habitæ, colligere facile unus quiſque poterit, quantò nunc rariores hoc noſtro ævo eſſe debeant.

Tres clypei, quorum duo superiores ad se invicem inclinati coronatique Insignia Svecica & Gothica, tertius inferior gentilitia exhibet. Inscr: MONETA. NOVA. REGNI SVECIE.

In medio valor nummi: I. MARC. ORTIG, & annus 1593, lineis rectis exprimitur. Inscriptio: DEVS. PROTECTOR. NOSTER.

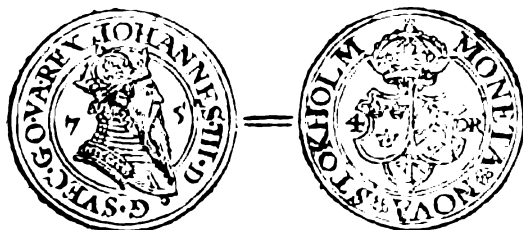
Quamvis hæ marcæ XXIV. Denariorum inter optimos hujus temporis referri possint; tamen haud amplius valent, quàm quintam earum partem, quæ Sturiorum ætate cufæ sunt. Adeo ab illo tempore moneta est facta deterior.

Fascis gentilitius, cum coronâ clausâ & tæniis. Inscr: IOHANNES. 3. D. G. SVECIE. GOT. VA. REX.

Tres coronæ, adscripto valore. I. M. & anno 1591. - Inscr: MONETA. NOVA. REGIS. SVECIE.

IV. Oræ.

Effigies Regis, ut antè, additâ compendiariâ anni designatione, nempe 75. Inscriptio similis priori.

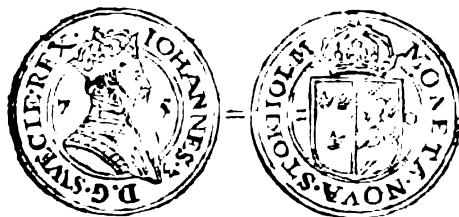
Clypeus triplex coronatus, cum Insignibus Sveo-Gothicis & gentilitiis. Valor est 4. ör. Inſcriptio: MONETA. NOVA. STOKHOLM.

Leo Gothicus. Inſcriptio *eadem*.

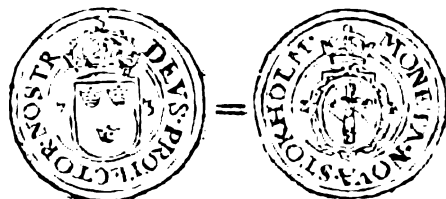
Tres coronæ, cum valore 4. ör. & anno 1592. Inſcriptio: MONETA. NOVA. REGIS. SVECI.

II. Oræ.

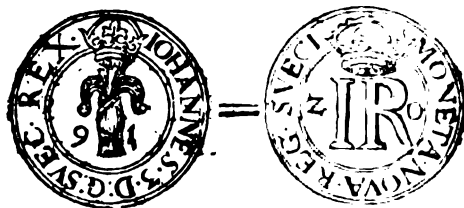
Effigies Regis coronati, additis notis numeralibus 75. Inſcr: IOHANNES. 3. D. G. SWECIE. REX.

Clypeus bipartitus coronatusque, cum Insignibus Sveo-Gothicis. Additur valor: 2. o. & inſcriptio: MONETA. NOVA. STOKHOLM. Moneta bona.

Scutum coronatum cum insignibus regni Sveciæ. Annus compendiariâ ratione sic designatur: 73. Inscr: DEVS. PROTECTOR. NOSTR.

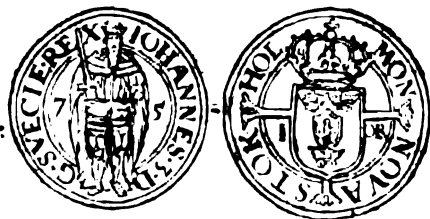
Scutum ovatum coronatumque, cum fasce & tæniis. Additus valor 2. R. i. e. 2. oræ. Inscriptio similis priori. Moneta improba.

Fascis gentilitius coronatus, cum anno 91. Inscr: IOHANNES. 3. D. G. SVEC. REX.

Literæ I. R. cum coronâ & valore: 2. ö. Inscr: MONETA. NOVA. REG. SVECI. Improba moneta.

L Ora.

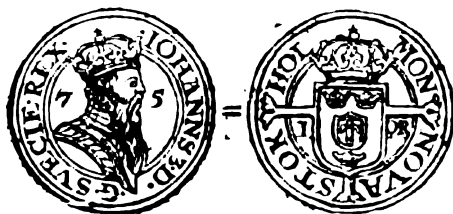

Rex coronâ, pallio & cataphractâ ornatus, manibus ensium & globum tenens; additus annus notis 75. Inscript: IOHANNES. 3. D. G. SVECIE. REX.

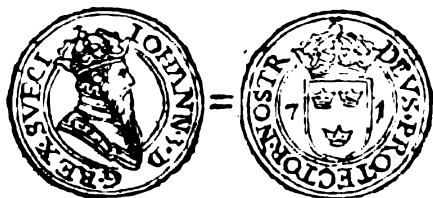
Scutum coronatum & cruci incumbens, in quo tres extant coronæ & scutum minus intermedium cum insignibus gentilitiis. Valore est 1. OR. Inscr: MON. NOVA. STOKHOL. Moneta proba.

N.

Hic differt solâ aversâ inscriptione: MON. NOVA. REGIS. SVECIE. Effigi.

Effigies Regis coronati cataphractaque induti, additâ anni designatione 75. Inscr: IOHANNES. 3. D. G. SVECIE REX.
Aversa planè eadem ac quæ est Oræ primæ.

Imago similis cum inscriptione: IOHANN. 3. D. G. REX. SVECL

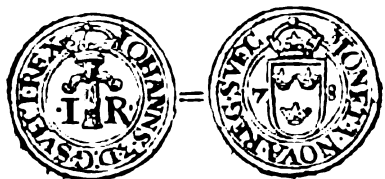
Scutum coronatum cura Insignibus regni Svec. Annus sic designatur: 71. Inscr: DEVS. PROTECTOR. NOSTR.

N

Tres coronæ cum anno 1593. Inscriptio eadem ac quæ est ad-versæ proximè superioris,

Fascis gentilitius cum tæniis, addito valore 1. or. Inscr: MO-NETA. NOVA. REGNI SVECL

Dimidium Oræ.

Fascis

Fascis gentilitius coronatus, inter Siglas I. R. Inſcr: IOHANN. 3. D. G. SVEC. REX.

Scutum coronatum cum Inſignibus Regni Svec. Annus 78. Inſcr: MONETA. NOVA. REG. SVEC.

N.

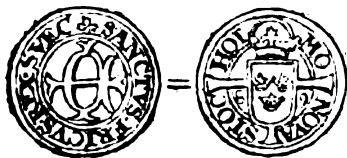
Non differt niſi anno 77. & Inſcriptione averſæ partis: MONETA. NOVA. STOKHOL.

Literæ I. R. cum coronâ. Inſcr: IOHANN. 3. D. G. REX. SVEC. 70.

Corona aperta cum inſcript: MON. NO. REG. VRB. STOKHO.

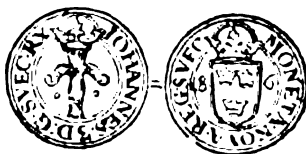
Denariorum uſus hæcenus ferè in deſuetudinem abſerat; nihilominus Rex, cum Pontificiis faveret, ut in aliis multis, ita & in cudendis nummis more priſco inſcripſit nomen S. ERICI, Patroni Regni.

E. antiquâ ratione formatum, cum cruce. Inſcript: SANCTVS. ERICVS. REX. SVEC.

Clypeus coronatus cruci incumbens, cum Sveciæ Inſignibus; annus 89. Inſcr: MO. NOVA. STOKHOL.

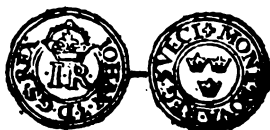
Quar-

Quarta Oræ pars, vulgò *ÿrft.*

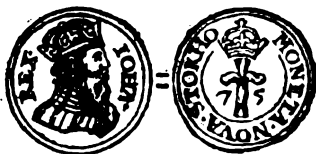
Fascis gentilitius coronatus. Epigraphe: IOHANNES. 3. D. G. SVEC. RX.

Clypeus coronatus cum Inſignibus Svecke. Annus 86. Epigraphe: MONETA. NOVA. REG. SVEC.

XII.^{ma} Oræ pars, vulgò 2.
Pemringar.

Literæ I. R. cum coronâ. Inſcr. IOHAN. 3. D. G. S. REX
Tres coronæ cum Inſcr: MONE. NOVA. REG. SVECI.

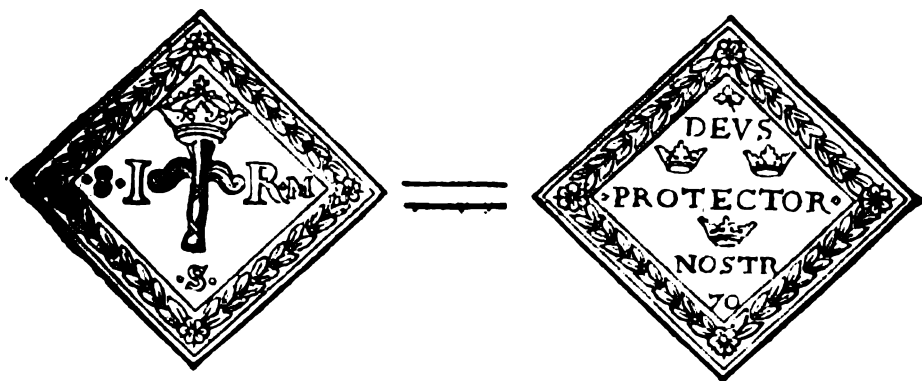

Singularis, magnitudine Denarium æquans, ſed multò craſſior, & ex argento puriſſimo conflatus, in quo ab unâ parte caput Regis coronatum exprimitur, cum Inſcr: IOHA. REX.

Ab alterâ fascis coronatus, cum Anno 75. & inſcr: MONE-TA. NOVA. STOKHO.

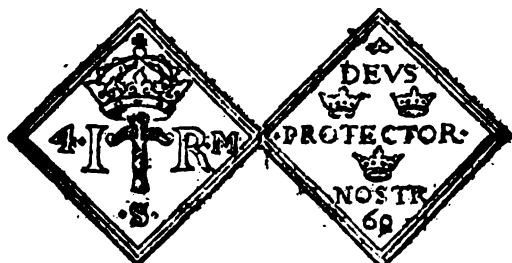
Num-

Nummi Rhombiformes.

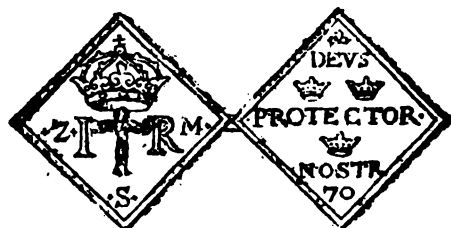

Fascis gentilitius coronatus, cum literis I. R. & valore 8. M. S. i. e. octo marcarum argentearum.

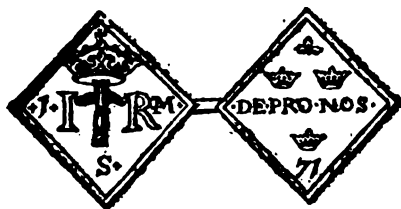
Tres coronæ, inter verba tribus literarum lineis rectis expressa: DEVS. PROTECTOR. NOSTR. (Anno) 70. Utriusque faciei marginem ornat sertum laureum, quod hîc non est nudum ornamentum, sed victoriæ symbolum, quam ab utroque fratre, Erico & Carolo, reportare visus est Johannes, jam Rex creatus, alterum è folio Regio deturbando, & alterum ab administratione sociâ imperii, de qua antea inter ipsos convenerat, prorsus excludendo: unde variæ subsequuntur inter Regem Johannem & Ducem Carolum similitudines & machinationes. Singularis est hic nummus, & quasi contrarius Rhombiformi foliis quercis ornato, *Klippingo unionis* vulgò dicto, quem paulò antè descripsimus, licet sit ejusdem cum illo magnitudinis, formæ & pretii. Hoc sertum laureum non solum in hoc nummo, sed & in tessera Ordinis Equitum à se instituti, imò etiam in aliis publicis monumentis expressit dictus Rex, & hoc pacto lauri folia sibi quasi propria esse voluit.

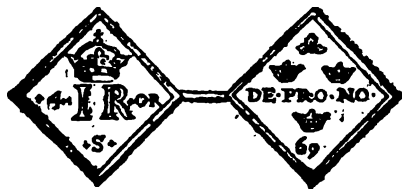
Omiſſo ſerto, facies utraque eadem. Annus 69. valor 4. M. S.
i. e. 4. Marc. arg.

Planè ſimilis, excepto valore 1. M. S. & anno 70.

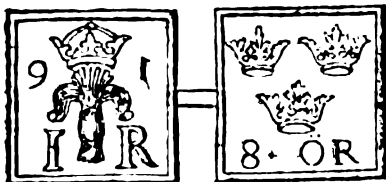
Valor eſt 1. M. S. Symbolum Regium: DE. PRO. NOS.
unâ lineâ rectâ inter tres coronas extat. Annus 71. additus

Num-

Nummus ſimilis, excepto valore: 4. or. S. & Anno 69.

Nummi Quadrati.

Fascis gentilitius coronatus inter numerales notas 91. & ſiglas I. R.

Coronæ tres, cum valore 8. or.

Nummus ſimilis, valet 4. or.

Hi duo ultimi ſunt ex adulteratis nummis (ũsque peſſimæ notæ), prædicti Gvil. de Wyk.

Nummi Revalienſes.

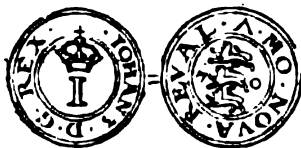
II. Oræ.

N.

Effigies Regis cum Epigraphe: IOHAN. 3. D. G. REX. SVE.

Clypeus ovalis cum Inſignibus Revalienſibus, tribus nempe Leonibus Inſcr: MONETA. NOVA. REVAL.

Solidi.

Litera I coronata. Inſcript: IOHAN. 3. D. G. REX.
Inſignia Urbis: Annus 70. Inſcr: MO. NOVA. REVAL.

Literæ initiales I. R. cum coronâ. Inſcr: IOHAN. III. D. G. R.
Averſa ſimilis, præterquam quod caret anno.

SIGISMUNDVS.

A. 1594.

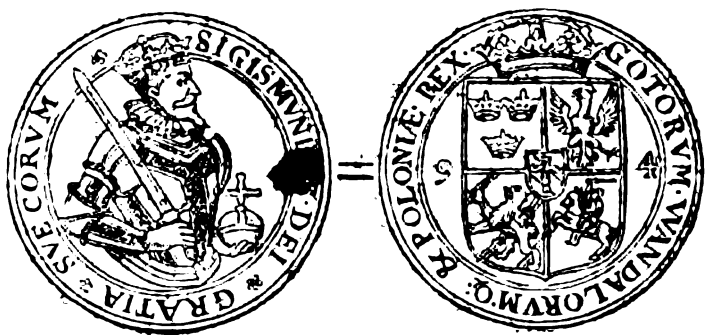
Honoraria Sigismundi Numismata per exiguum tempus, quo Sveciæ ſceptra tenuerat, hîc coſa nondum invenire potui; quanta-
cunque in iis detegendis à me opera poſita ſit. Et ex inauguralibus
Numismatibus illis aureis argenteisque, ab uno latere hujusmodi
inſcriptione, *Cælis ſublimia dantur*, ab altero verò tali, *Cor Regis
in manu Dei*, inſignitis, quæ in hujus Regis Coronationis celebra-
tione, Vpſalæ A. 1594. diripienda in populum abundè ſparſa fuiſſe,
Meſſenius in Scondiæ Illuſtrâtæ Tómi 8 paginâ 20. expreſſè com-
memorat, ullum neque à me, neque à quoquam Curioſorum alio
adhuc indagine capi potuit; quæ fortassis impoſterum felicior erit.
Equidem inter noſtrorum è Domibus Guſtavianâ atque Palatinâ
Regum Numismata illa recens hîc cuſa, & majora, & inſtar cal-
culorum minora, quæ tam Symbolis ſuis & Emblematis, à Ni-
colao Kedero excogitatis, quàm Arvidi Karlſtenii opere commen-
dantur, nucat etiam nitidum Sigismundi duplici formâ. Conſpi-
citur

citur insuper aliud Sigismundi haud inelegans in serie Numismatum Reges Gustavianæ quoque Dorrus exhibentium, quæ Symbola sua itidem à Kederò, cælaturam autem à Carolo Gustavo Hartmanno acceperunt; mediæque sunt magnitudine inter illa priora. Sed ænimum induxi, ut tantummodo in lucem proferrem Numismata, prædictis Regibus ipsis viventibus cula, atque in iis præcipue hoc tempore inventu & acquisitu difficiliora: quippe quæ, nisi publicatâ haud cunctanter delineatione, illorum perennitati consuleretur, facile maximâ ex parte interire ac semperiternæ oblivionis tenebris prorsus involvi possent.

Cæterum rem monetariam; injuriâ nequissimi hominis Gvil. de Wyk, connivente uno alterove Procerum, sub regno Paternio penitus collapsam restaurare conatus Rex Sigismundus, diplomate edixit Regio Holmiæ d. 24. Martii 1594. scripto, ne quis monetam (tunc enim omnis Syecica, sive bona sive mala esset, sine ullo discrimine repudiabatur) ab Avo Gustavo I. & à Patre suo ab anno 1575. usque ad annum 1590. & denique à se percussam, utpote vicinorum Regum, & Statuum nummos valore æquantem, octo oris marcam, quatuor marcis thalerum conficientibus Imperialem, vilipenderet aut rejiceret; sub poenâ illic expressâ: ut unicuique civium totius regni ex fisco publico tantum rependeretur bonæ, quantum attulisset monetæ adulteratæ: ut denique omnes vetigalium Præfecti tam bonam quàm falsam, nomine Regis reciperent, pecuniam, pro mercibus importandis & exportandis solvendam. Et ne quis esset ignorantia prætextus, figuram & valorem singulorum, quos cudi fecit, nummorum accuratè descriptum diplomati adjunxit. Nec me poeniteat hîc adseverare, nullam, vel ante vel post illam Constitutionem monetariam, aut meliorem aut utiliorem fuisse promulgatam. Sed cum brevi tempore fasces Imperii tenuerit Svehici, vix ultra decem diversi generis nummos illi Holmiæ evulgare licuit. Dignoscuntur tamen nummi illius in Sveciâ & Poloniâ cusi, quod hi Poloniam Sveciæ, illi Sveciam Poloniæ in inscriptionibus præferant. Vitâ enim defuncto circa finem anni 1586. Stephano Poloniæ Rege, Regina vidua, soror Reginæ Catharinæ Jagellonicæ, literis crebrò iteratis, affinem Regem

Johannem, diu reluctansem, compulit & hortata est, ut consilium caperet de Sigismundi Filii sui electione ad regnum Poloniae. Cumque Rex, post multas tandem preces et adhortationes, in illius sententiam descendisset, in Poloniam misit Legatos, Cancellarium Ericum Sparre & Comitem Ericum Brahe, res Filii, tempore electionis curaturos. Quibus, inter alia cum regni Senatoribus atque Ordinibus Calmariae d. 5. Sept. anni insequentis, pensitata suffragiisque illorum comprobata momenta, etiam hunc Articulum seriò injunxit: Sigismundum nempe, si Polonico regno potiretur, & Paternum quoque in posterum nancisceretur, quando in Sveciâ degeret, in omnibus literis & actis titulo Sveciam Poloniae præferre debere, atque in Poloniâ commorantem, ordinem mutare. Vide Historiam Regis Johannis III. ab Agidio Girs, Auctore haud incelebri, Svecicè conscriptam, sed typis nondum vulgatam.

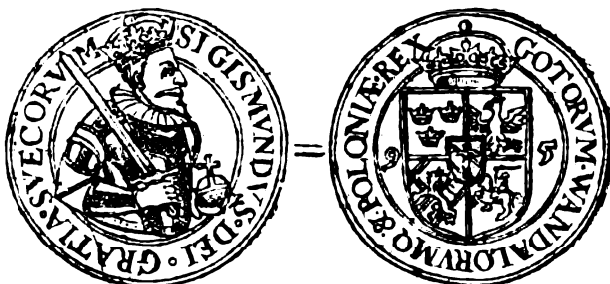
Thalerus Imperialis, f. IV. Marcae Svecicae.

In parte adversâ cernitur dimidia effigies Regis coronati ac cataphracti, manibus ensen & globum tenentis. In aversâ scutum quadripartitum coronatumque, in cujus primo & tertio campo Svec-Gothica, secundo Polonica, quarto Lithuanica, & in clypeo minore intermedio gentilitia apparent insignia. Extra scutum ponitur annus 94. Inscripta in Nummo verba hæc sunt: SIGISMUNDI REX POLONIE REX SVECORVM VANDALORVM Q.

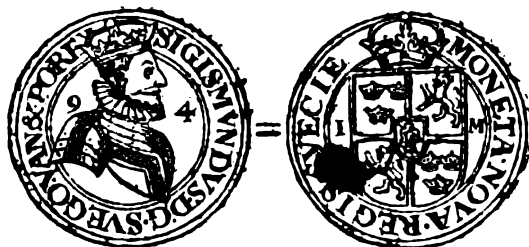
MVNDVS. DEI. GRATIA. SVECORVM. GOTORVM WAN-
DALORVMQ. & POLONIÆ. REX.

Dimidium Thaleri,
ſ. II. Marcæ.

Nummus priori ſimilis, excepto anno 95.

I. Marca ſ. VIII. Oræ.

Imago Regis coronâ & cataphractâ inſignis, cui additur an-
nus 94. Inſcriptio: SIGISMVNDVS. D. G. SVE. GO. VAN. ET.
PO. REX.

Clypeus quadripartitus ac coronatus, cum Inſignibus Svec-
Gothicis & intermedio Clypeolo gentilitio. Valor eſt l. M. Inſcr:
MONETA. NOVA. REGIS. SVECIE

Dimidium Marcæ, ſ. IV. Oræ.

Imago

Imago præcedenti similis cum designatione anni 98. Inscriptio quoque eadem.

Scutum triplex coronatumque, cujus duæ superiores partes Insignia Sveo-Gothica, tertia inferior & minor gentilitia habet. Extra scutum valor 4. or. Inscript. eadem.

III. Oræ.

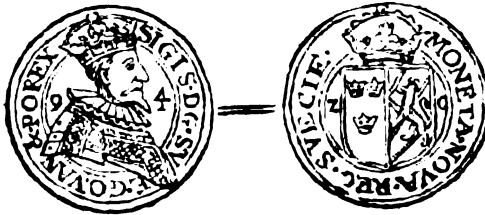
N.

Caput-coronâ clausâ opertum. SIGIS. D. G. SVE. GO. VAN. ET. PO. REX.

Tres clypei suspensi, quorum medius, coronatus, gentilitia, dexter Svecica, sinister Gothica exhibet insignia. Subtus scriptus valor III. ORE. nec non Annus his notis numeralibus: 93. cum appositis hinc inde annulo ac trigono.

Hic Nummus admodum singularis est, atque ante promulgatam Constitutionem monetarum percussus.

II. Oræ, s. quarta pars marcæ.

Imago

Imago Regis coronâ & cataphractâ insignis, inter anni designationem 94.

Scutum bipartitum coronatumque, cum Insignibus Sveo-Gothicis. Valor est 2. ö. Inscriptio: MONETA. NOVA. REG. SVECIE.

Ora, quæ octies sumta, marcam efficit.

Rex integro & erecto corpore, coronâ, cataphractâ & palio conspicuus, manibus ensẽ globumque gestans, cui annus additus 96. Inscr: SIGIS. D. G. SVE. ET. POL. REX.

Clypeus coronatus, crucique incumbens, cum Insignibus regni Sveciæ, & intermediis gentilitiis in scuto minore. Valor additus 1. ö. Epigraphe eadem.

Dimidium Oræ.

Fascis gentilitius coronatus, inter literas S. R. i. e. *Sigismundus Rex*. Inscriptio similis priori.

Scutum coronatum, tribusque insignitum Coronis, cui additus Annus 98. Inscr. eadem.

Quarta Oræ pars, vulgo en *Svef*.

Literæ S. R. cum coronâ. Inſcriptio eadem.
Averſa ſolo anno 97. differt.

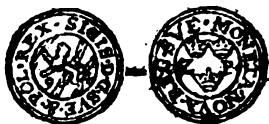
Sexta oræ pars, vulgò *ſyra*
Penningar.

Literæ S coronata, cum anno 94. Epigraphæ: SIGIS. D.
G. SVE. ET. PO. REX.

Clypeus Svecicus coronatus, cui valor quatuor *penningo-*
rum ita appositus: 4. P. Epigraphæ hæc eſt; MONETA. NO-
VA. REG. SVE.

XII:^{ma} Oræ pars, vulgò
2. *Penningar.*

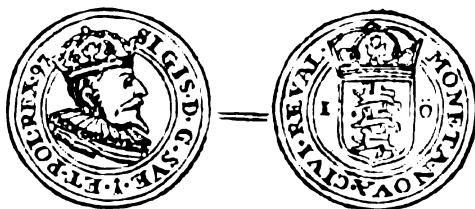
Leo Gothicus cum anno 94. Inſcript. eadem.

Tres

Tres coronæ, addito valore 2. P. Inſcriptio non differt.

Quidam non verentur affirmare, Penningorum ulum non fuiſſe niſi imaginarium, & ad complendas ſolum ſummas ab ingenioſis rationum confectoribus excogitatum. Sed ſi priſcorum temporum nummi inſpiciantur, & cum hiſce Sigismundi confe- rantur, maniſeſti erroris convictum iri ſpero aſſerentes, cum a- pertis oculis viderint, diverſas diverſorum Regum monetas, quæ penningi unius, penningorum duorum & penningorum quatu- or nomine venerunt. Monetam penningi unius conſpicimus in- ter nummos Regis Guſtavi I. qui eam ad modum penningorum ul- timæ antiquitatis accuratè fabricatam voluit, exceptis inſcriptio- nibus, quæ vetuſtioribus temporibus ſolâ Nominis Regii literæ in- ſcriptis, in medio trium coronarum, poſitione abſolvebantur, & re- centioribus, expreſſo in nummi margine integro nomine, fieri conſueverunt. Quia enim tres coronas, ceu Inſignia Svecica, in adverſâ parte monetæ, & Leonem tria flumina tranſilientem, ceu Gothica Inſignia, in averſâ priſci Reges expreſſerant, Guſtavo il- lorum veſtigia, in cudendo Penningo, ſequi haud incongruens eſt viſum. Et ut verum dicam, antiquiſſimi Nummi noſtrates, ex- ceptis paucis majoribus ac ſolidioribus, non niſi aut unius, aut di- midii, aut duplicati Penningi habuerunt valorem. Quoniam au- tem penningus primâ ac vetuſtiſſimâ monetæ ſpecies majoribus no- ſtris fuit, hinc omnem monetam ac pecuniam lingvâ vernaculâ ad- huc vocant Penning. Monetam duorum penningorum & hîc & in recenſione nummorum Regis Johannis III, & monetas quatuor penningorum hîc ſimiliter fiſto. Trium Penningorum moneta inſrâ inter Nummos Caroli Ducis Suderni. comparebit. Cate- rum ex appendice allegatæ Conſtitutionis monetariæ perſpicuè ap- paret, viginti quatuor penningos conſtituiſſe unam oram argente- am. Namque ſi duodecim nummuli ex monetâ duorum pennin- gorum faciunt unam oram, ex duplicato numero, viginti quatuor penningi proveniunt. Atque ſi ſex nummuli ex monetâ quatuor penningorum itidem faciunt unam oram, & quater ſex faci- unt viginti quatuor, huic rei ratio conſtabit.

Nummus Revalienſis, Oram valens.

Caput Regis coronatum. Inſcr: SIGIS. D. G. SVE. ET. POL. REX. 97.

Scutum coronatum cum Urbis Inſignibus. Additur valor i. 6. Inſcr. MONETA. NOVA. CIVI. REVAL.

Revalienſis IV. Penningorum.

N.

Litera S coronata, in medio Scutulum gentilitium exhibens inter notas numerales 9. & 7. Annum æræ Chriſtianæ designantes. SIGIS. D. G. SVE. & Pol. REX.

Clypeus coronatus Revalienſis, inter notas valoris: 4. P. Epigraphe: MONE. NOV. CIVI. REVAL.

CAROLVS DVX

Sudermannia.

Inter Caroli nummos primo loco, ratione ordinis, ſunt collocati, qui cum Ducis Sudermannia vel Regis designati titulo exant: ſecundo, qui interregni tempore, flagrante inter ipſum & Sigismundum bello: tertio demum, qui ab ipſo tum Rege coſi ſunt.

Nummus Symbolicus.

CAROLI IX. TAB. IV. N. 1.

Adversus habet Caput Ducis nudum. CAROLVS. D. G. SV.
NER. ET. VER. DVX.

Aversus Nomen IEHOVAH in medio Solis positum, quod
construitur Verbis Germanicis in peripheriâ positis: IST. MEIN.
TROST. 1574. Nummus hic ovalis est.

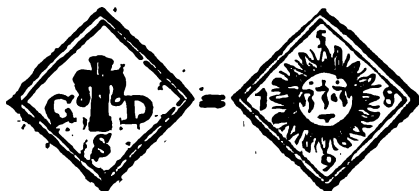
**Nummi aurei usuales.
XVI. Marca Svecicæ.**

Caput laureatum, superius nomen IEHOVAH coruscans. In-
ferius: 1506. Inscript: CAROLVS. D. G. DESIG. REX. SVE.
ET. PRIN. HÆR.

Clypeus coronatus, insignia Sveo-Gothica & Gentilitia exhi-
bens, cum adscripto valore: 16. M. Inscr: MONETA, NOVA.
AVREA. REGIS. SVECLÆ.

Ducatus Rhombiformis.

Parte adverſâ faſcem habet gentilitium, cum literis C. D. S. i. e. *Carolus, Dux Sudermannie.*

Averſâ nomen Dei tetragrammaton in circulo Solari, cum anno 1589.

Quadratus 8. Marcar.

N.

Fascis gentilitius ſuperimpoſitâ coronâ decoratus, cujus medium includitur Vinculo in ſe ipſum redeunte, atque in extremis ſpiris, hinc C. inde D. habente. Additæ notæ numerales anni: 1603.

Tres Coronæ, cum Valore: 8. M.

Argentei Nummi.

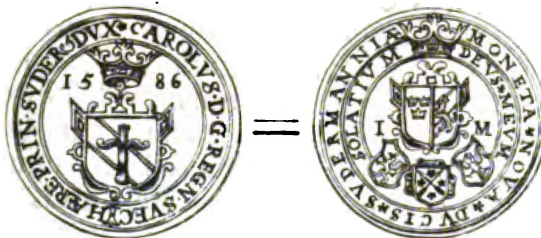
In hiſce, tres priores & typi elegantia & puritate argenti & pondere & raritate cæteros præſtant omnes, quos vel Frater Johannes tunc Rex, vel Carolus ipſe, regnum poſteâ adeptus, cudendos curaverunt. Hinc factum eſt, ut hujusmodi Nummorum plerique avariſ Aurifabris in prædam ceſſerint. Et Rex Sigismundus, cum poſt Patris mortem regno ſucceſſiſſet, cum Patruo ſuo, Carolo, non ſemel hac de re expoſtulavit. Quamvis enim Rex Johannes Anno 1590, ubi inter alios paſſionis articulos etiam de re monetaria tranſactum fuit, Fratri Carolo libertatem cudendæ monetæ indulgiſſet; hac tamen conditione factum id erat, ut ejusdem cum monetâ Regiâ bonitatis, at nec ultra nec citra illam eſſe deberet: & denique, ut Ducis nomen cum Inſignibus ſuarum provinciarum ab adverſâ, & Regis nomen cum Inſignibus regni ab averſâ parte exprimeretur. Quod tamen Dux Carolus omnibus modis non præſtitit, ut in ſequentibus videbimus. Sed hi, de quibus nunc ſermo, nummi, ſub iſto pacto non comprehenduntur, ſiquidem longè antea percuſſi erant.

T. I. N. I.

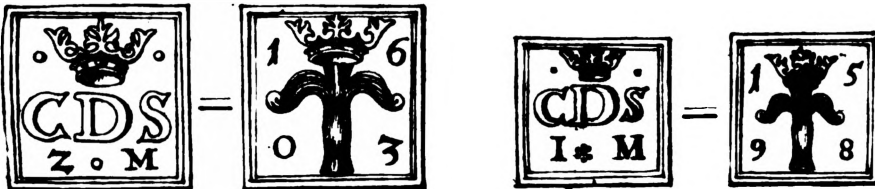
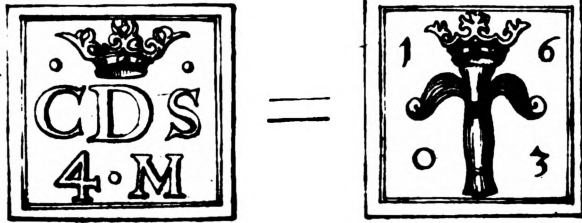
In figurâ quadratâ hæc extant verba lineis rectis ſcripta: CAROLVS. D. G. REGNI. SVECI. GOTH. WANDA. PRIN. HÆRED. DVX. SVDER. NERI. ET. WERM. &c. 1587. Eam ambiunt Voces: DEVS. MEVM. SOLATIVM.

Sex

CAROLUS I.

CARDETAB-II.

Sex clypei diversi cum coronâ apertâ, quorum duo superiores, ad se invicem inclinati, Insignia Svecica & Gothica, medius Gentilitia, tres inferiores, (ex quibus primus & ultimus pariter inclinati) Insignia Sudermanniaë; Gryphum; Nericiaë, duas Sagittas, decus fatim positas, ac quatuor rotis interstinctas; & Wermlandiaë, Aquilam expansis alis, ostendunt. Additus valor, nimirum 2. M. Inscr: MONETA. NOVA. DVCIS. SVDERMANIÆ.

T. I. N. 2.

Scutum coronatum fasce & tæniis insignitum. Additur Annus 1586. Inscr: CAROLVS. D. G. REGN. SVEC. HÆRE. PRIN. SVDER. &c. DVX.

Clypeus major bipartitus coronatusque, cum Sveo-Gothicis, & tres minores cum Sudermanniaë, Nericiaë & Wermlandiaë Insignibus, antè descriptis. Additur valor: I. M. & duplex inscriptio. Interior: DEVS MEVM SOLATIVM. Exterior: MONETA. NOVA. DVCIS. SVDERMANNIÆ.

T. I. N. 3.

Figuræ quadratæ inscriptum: CAROLVS. D. G. REGNI SVECI. GOTH. VANDA. PRIN. HÆRED. DVX. SVDER. NERI. ET. WERM. &c. Epigraphe: DEVS. MEVM. SOLATIVM. 1587.

Clypeus coronatus, cum Fasce & tæniis, additus valor 4. or. Inscr: MONETA. NOVA. DVCIS. SVDERMAN.

T. II. N. 2.

Dux laureatus, cataphractâ & pallio totus conspiciendus, dextrâ gladium, laevâ globum ostentans, mensæque adstans, in quâ cætera extant Regalia, sc. Corona, Sceptrum & clavis. Additur a parte dextrâ valor, nim: 20. M. S. Inscript. duplex. Interior: IEHOVAH. SOLATIVM. MEVM. Exterior: CAROLVS. D. G. REG. SVEC. GOTH. VAN. DESIG. REX. ET. PR. HÆR. DVX. SVDERM. NER. ET. VERM.

Scutum

Scutum quadripartitum coronatumque cum Insignibus Svec-Gothicis & Gentilitiis intermediis: circa quod duplici serie viginti novem minores conspiciuntur clypei cum insignibus Provinciarum: inter quos tamen extremi interioribus sunt duplo majores. In summitate nummi annus additur 1606.

Monetam ejusdem cum hac typi & valoris A. 1608. post coronationem percussam, vide inferius. Levis tamen inter illas intercedit differentia, quod hæc Ducis caput laureatum, coronâ clausâ in mensâ jacente; illa verò coronatum exhibeat. Neutra sub incudem ulterius revocata, sed suo quælibet anno solum cusa fuit, teste Erico Georgii Tegelio in Epistolâ ad Cancellarium Doct. Nicolaum & Secret. Ericum Elavi Holmiæ d. 4. Martii 1616. scriptâ, quæ in Archivo Regio servatur.

Thaleri Imperiales.

Dimidia effigies Ducis cataphracti, dexterâ lateri, lævâ galeæ cristatæ impositâ. Inscriptio: CAROLVS. D. G. HÆRED. PRIN. SVETIÆ. c. DVX. SV.

Clypeus quintuplex. coronâ apertâ ornatus, cujus prima area; Svecica; 2. Gothica; 3. Sudermannicæ; 4. Nericiæ; 5. Wermlandicæ Insignia, addito minori intermedio cum falce & tonnis, exhibet. Clypeum dextrorsum Leo, sinistrorsum Gryphus, ambo erecti, sustinent. Infra annus additur 1607. Lemma; DEVS. SOLATIVM. ME VM.

Hæc

Hæc moneta multum discrepat à regulis in pacto ſuprà memorato præſcriptis. Namque Dux Carolus, in parte adverſa, ubi ſuo nomini cum Inſignibus trium ſibi ſubjacentium provinciarum eſſe debuit locus, ſuam poſuit imaginem cum nomine, omiſſis Inſignibus, & in averſam partem rejeſtis. Et in averſa, ubi Regis nomen cum Regni Inſignibus poſitum oportuit, regni collocavit Inſignia ſimul cum gentilitiis & provinciarum ſuarum Inſignibus; Leone ab unâ & Grypho (qui Sudermannie Inſigne eſt) ab alterâ partē ſcutum ſuſtinentē: cum tamen ordinariè Regis Regniq̃ Inſignia duos Leones ſuos habeant Telamones. Coronam dein apertam, quæ tunc Ducalis erat, Inſignibus regni, quæ coronâ Regiâ ſ. clauſâ aliàs tegi ſolebant, ſuperimpoſuit. Per Gryphum & coronam apertam, Inſignibus regni impoſitam, indicare voluit hic Princeps, ſibi partem imperii eſſe adhuc integram relictam. Superest obſervatio de Principibus hæreditariis, quorum Imagines in nummis conſpiciuntur, nimirum, quod hi nudis ſemper capitibus, antequam Reges ſalutati eſſent, at poſt Regiam inaugurationem, capitibus coronâ laureâ vel aureâ ornatis, ibidem exhibiti fuerint.

N.

Adverſa fere ſimilis.

Averſa præcedenti conformis eſt, Leone ſolum & Grypho armigeris omiſſis, & anno 1593. cum Inſcriptione conjuncto.

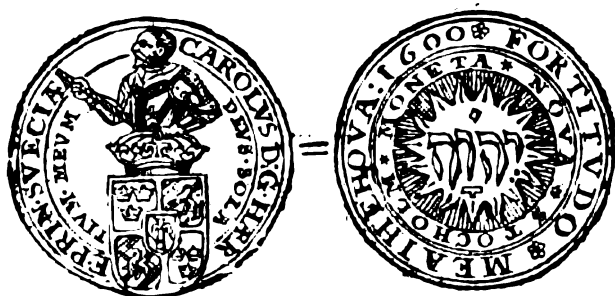
Q

Dux

Dux cataphractus, dextrâ scipionem tenens; lævâ impositâ scuto (quod ante se habet) coronato & quadripartito, cum insignibus Svec-Gothicis & gentilitiis. Inscriptio duplex. Interior: DEVS, SOLATIVM. MEVM. Exterior: CAROLVS. D: G. HÆRE. PRIN. SVECIE.

Nomen Dei tetragrammaton in sole. Inscr. itidem duplex. Interior: MONETA. NOVA. STOCHOLM. Exterior: FORTITVDO. MEA. IHEHOVA. 1603.

Dimidium Thaleri.

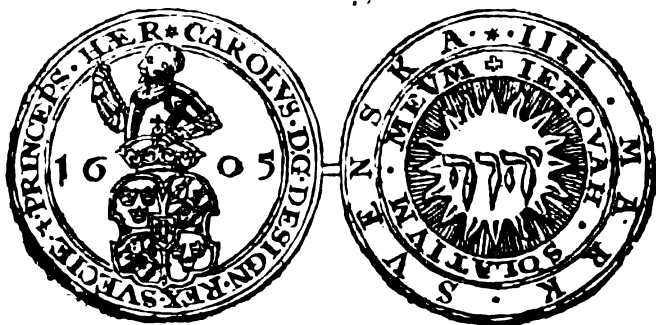
A proxime descripto non nisi valore & anno 1600. discrepat.

Quarta pars Thaleri.

N.

Non nisi valore à proximè superiori differt.

Thalerus Svecicus.

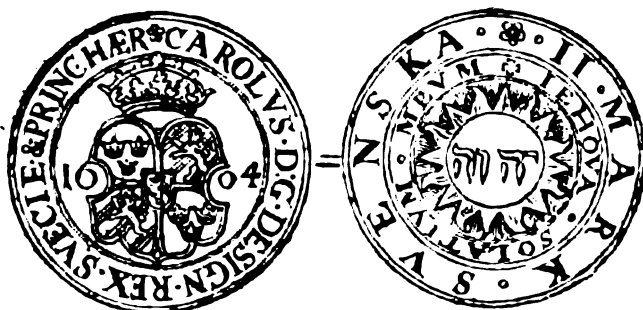

Adver-

Adverſæ typus ſimilis ; ſed additus eſt effigies annus 1605.
Inſcriptio CAROLVS. D. G. DESIGN. REX. SVECIAE. ET.
PRINCEPS. HÆR.

Averſæ quoque typus idem. Inſcr. itidem duplex. Interi-
or: IEHOVAH. SOLATIVM. MEVM. Exterior valorem expri-
mit: III. MARK. SVENSKA.

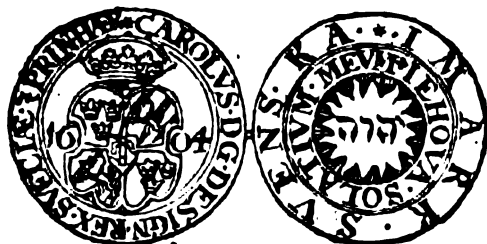
II. Marcæ.

Scutum quadripartitum coronatumque, cum Inſignibus Svec-
Goth. & gentilitiis. Annus 1604. Inſcriptio priori ſimilis.

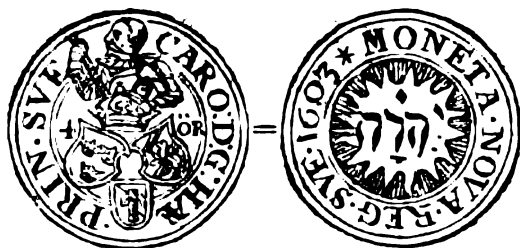
Averſa eadem, exceptâ Inſcriptione exteriori, quæ quoad va-
lorem differt: II. MARK. SVENSKA.

Marca.

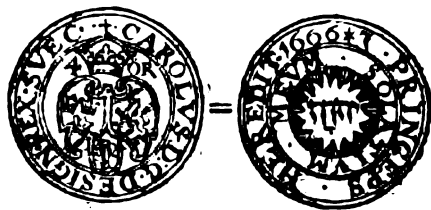
Non notâ, sed valore tantum & quantitate à priori differt.

IV. Oræ.

Dux cataphractus, cum scipione, ante se habens tres clypeos, quorum duo superiores, ad se invicem proclives unaque coronâ ornati, insignia ostendunt Sueo-Gothica; tertius inferior & minor gentilitia exhibet. Additur valor 4. ör. Inscr: CARO: D: G: HÆ. PRIN. SVE.

Aversæ typus idem. Inscr: MONETA. NOVA. REG. SVE. 1603.

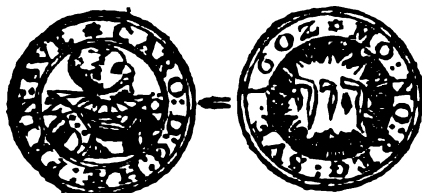

A parte adversâ scutum triplex coronatum, cum iisdem insignibus. Additur valor 4. ör.

Ab avversâ autem Nomen יתרה (ut antè) adscriptis interius verbis: SOLATIVM. MEVM. Inscriptio adversæ cum inscriptione exteriori: CAROLVS. D: G. DESIGN. REX, SVEC. ET. PRINCEPS. HEREDIT. 1606.

II. Oræ.

Effigi-

Effigies Ducis, addito valore 2. ö. Inscriptio: CARO: D:
G: HÆ: PRIN: SVE.

Nomen Tetragrammaton in sole, tres appositae coronas ir-
radiante. Inscr: MO: NO: REG: SVE. 1602.

N.

Gentilitius Fascis cum superimpositâ Coronâ clausâ s. Re-
giâ, atque inferius adscriptis notis C. R. D. quarum sensus: *Ca-
rolus Rex Designatus*. Inscr: MONETA. NOVA.

Coronæ tres cum Valore: 2. or. S. Inscr: STOCKHOLM. 1605.

Tres Penningi.

N.

Fascis gentilitius, cui superimposita est corona clausa; infra
adscriptæ Literæ: C. R. D.

Tres Coronæ, inter Notas valoris: 3. P. Infra: 1606.

Nummi Quadrati.

T. II. N. I.

Literæ C. D. S. i. e. *Carolus Dux Sudermannie*, cum super-
impositâ coronâ apertâ, & addito infra valore: 4. M.

Fascis gentilitius, cum coronâ simili, atque anno 1603.

T. II. N. 3.

Non differt à priori, nisi magnitudine & valore, nimirum: 2. M.

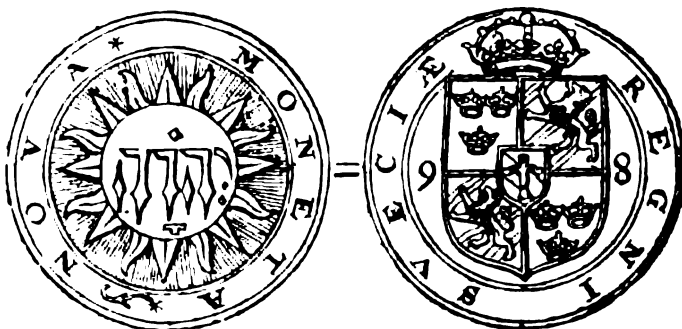
Q 3

T. II.

T. II. N. 4.

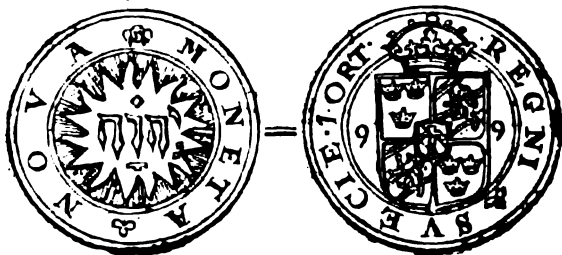
Valore: I. M. & anno 1598. discrepat à duobus prioribus.

Nummi, Vacante Regno, cum de illo inter SIGIS-MVNDVM & CAROLVM armis certaretur, cusi, neutrius nomen præferentes.

Thalerus Imperialis.

Nomen DEI tetragrammaton in fulgore Solis.

Scutum quadripartitum coronatumque, cum Insignibus Svec-Gothicis & gentilitiis intermediis. Annus additur 98. Inscriptio utriusque partis adunata: MONETA. NOVA. REGNI. SVECIAE.

Quarta Imperialis pars.

Adver-

Adverſa eadem.

Eadem quoque averſa, præter additum Inſcriptioni valorem: L. ORT.

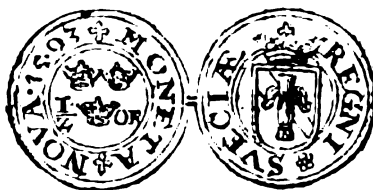
Ora.

Nomen Dei, ut antè, expreſſum.

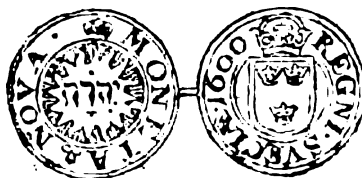
Scutum coronatum & cruci incumbens, cum Inſignibus Svecicis, & gentilitiis in ſcuto minori intermedio. Inſcriptio utriusque partis continuata: REGNI SVECIE MONETA NOVA 1603

Dimidium Oræ.

Tres coronæ, cum valore $\frac{1}{2}$ OR.

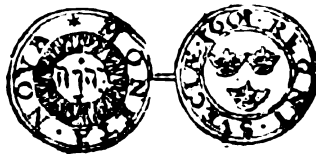
Scutum coronâ apertâ ornatum, cum falce & tenuis. Inſcriptio conjuncta: REGNI SVECIÆ MONETA NOVA. 1603.

Nomen

Nomen Dei, ut antè.

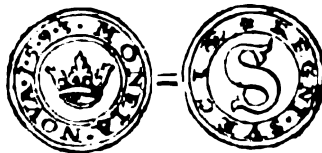
Clypeus coronâ clauſâ ornatus, habens Sveciæ Inſignia. Inſcr: conjuncta: MONETA. NOVA. REGNI. SVECIÆ. 1600.

Adverſa ſimilis.

Tres coronæ. Inſcriptio eadem. Annus 1601.

Quarta Oræ pars, vulgò en *Syrt*.

Altera facies coronam apertam.

Altera literam S habet (primum elementum vocis Stokholmiæ) Inſcriptio utriusque partis adunata: REGNI. SVECIÆ. MONETA. NOVA. 1593.

CAROLVS IX.

A. 1607.

Postquam Regis titulum uſurpare cepit & re ipſa ad regnum pervenit Carolus IX, hi nummi auspicio ejus cuſi ſunt.

Nummi Symbolici, quorum primus inauguralis.

T. III. N. I.

Caput

=

=

=

Caput Regis laureatum, atque in summo loco nomen IEHOVA radiis micans. Inscriptio interior: CAROLVS. IX. REX. SVECLÆ. Exterior: PROVIDENTIA. ET. AVXILIVM.

Fortitudinis imago, columnam humero gestantis, cum Anno 1607. (Illo enim anno d. 15. Martii, solenni omnium Regni Ordinum applausu Upsaliæ coronatus est.) Inscript: VIRTVS. ET. FORTITVDO. Supra illam clypeus parvus eminet cum Leone Gothico, & extra illum tres coronæ, ita positæ, ut una supra scutum, reliquæ ad latera ejus conspiciantur. Hic clypeus una cum tribus coronis cingitur circulo, extra cujus peripheriam scripta sunt hæc verba. SIGIL. MAG. LADEL. R. i. e. *Sigillum Magni Ladelåds Regis.* Quo ipso Rex honori regni sui consulturus, usurpationem trium Coronarum, de quibus tempore Regis Erici XIV. lis mota erat, Danis exprobrare, justumque earum usum Sveonibus, longo ante Margaretæ regnum tempore, familiarem, suis vindicare studuit. Nec fragili innixus est fundamento. Sed antiquiora adhuc & solidiora ejus rei testimonia, à nummis petita, in hoc opere producantur.

T. III. N. 2.

Effigies similis, cum inscriptione: CAROLVS. IX. D. G. REX. SVECLÆ.

Capita opposita Filiorum, Principum juventutis, nuda, cum inscript: GUS. Ado. & Carl Phil. FF. Regn. Succ. Goth. Wand. &c. Pr. Hær.

De Gustavo Adolpho uberrimus differendi campus postea se offert. Sed de Carolo Philippo, qui (Revaliæ d. 23. Aprilis 1601. vitæ hujus lucem auspicatus) titulum gessit Ducis Sudermanniæ, Nericiæ & Wermlandiæ, occasio monet, ut hæc pauca nunc subnectam. Fuit is Princeps ad magna natus, nec minora certè pollicebatur, quàm Frater ejus natu major. Nec defuisset illi fortuna tanto Principe digna, ni illam aut ipse segnius justo arripuisset; aut alii, quod quidem verius est, retardationibus nimis irritam fecissent. Primoribus regni Muscovitici, ob tot falsorum Demetriorum suppositionem, bellis intestinis & exter-

ternis jam fere exhaustis, nulla certior spes salutis affulgebat, quam si à Rege Gustavo Adolpho, qui per Jacobum De la Gardie contra Moscovitas rebelles & Polonos hostes suppetias sibi semper tulisset, Fratrem Carolum Philippum expeterent Imperatorem. Mittuntur huc legati, qui illum quam sollemnissimè & instantissimè sollicitabant; sed à nostratibus, ob curarum publicarum molem, negotium fuit procrastinatum, donec Moscovitæ, moram nimiam pertæsi, aliò curas & cogitationes vertissent, aliòque ex suâ gente sibi præfecissent. Et quamvis hæc animorum mutatio non latuit Principem, spem tamen Imperii Moscovitici non omnem abiecit, illud aut suffragiis Procerum aut armis recuperaturus. Dum hæc molitur, morbo inopinato correptus, Narvæ moritur Anno 1622. & Strenguesiam defertur, ubi humatus est.

T. III. N. 3.

Rex coronatus, cataphractâ & pallio Regali totus conspiciendus, extensâ manu gladium strictum tenet tanquam pugnaturus, lævâ lateri impositâ. Mensa, cui adstat, cætera habet Regalia insignia, addito Anno 1610. A dextrâ Scutum extat coronâ apertâ (in aliis clausâ) supernè ornatum & quadripartitum, habens insignia Sveo-Gothica & Gentilitia. Suprà caput Regis emicat nomen Dei tetragrammaton. Inscriptio duplex. Interior: IEHOVAH. SOLATIVM. MEVM. Exterior: CAROLVS. IX. DE. G. SVE-COR. GOTHOR. VANDAL. ETÇ. REX. CIVIT. GOTHOR. PRIM. FVND. ET. COND.

Portus, in quo navigia aliquot; citra illum vetus Arx Elfsburgum, & ultra eundem nova Urbs, Gôthoburgum, apparet; quam inter & montem altissimum (vulgò Gullberg dictum) procera extat arbor, ramis latè diffusis, cujus stipiti Scutum appensum, cum insignibus Gothoburgensibus, Leone scilicet posticis pedibus insistente, antico dextero gladium, lævo clypeum cum Insignibus Sueciæ tenente. Inscriptio disticho Ovidiano expressa est:

Quæ præbet latas Arbor spatiantibus umbras,
Quo posita est primum tempore, virga fuit.

Multas

Multas hic Rex per totam Sveciam condidit Urbes alias; ut Mariæstadium in territorio Wasbo in Westrogothiâ, illi insigne est dimidius taurus, cornibus ingentibus flumini imminens: Carlstadium in Wermlandiâ, insigne habens erectum Castorem sive fibrum utrinque turri munitum: Wasam in Bothniâ orientali, quæ ut nomine, ita & re ipsum gerit insigne gentilitium Regis, sc. fascem, qui vernaculo idiomate à majoribus appellatus est *Wasa*: Et Uhlo seu Uloburgum ibidem, quæ Urbs insignis loco ostendat castellum quatuor turribus conspicuum, superstructum fluvio, in quo salmo natat. Tanta enim ejus bonitas & copia illic est, ut incolis divitias, & Sveciæ reliquæ penum sat magnum procuret. Quæ ratio multas etiam movit provincias, ut eam rem insignis loco sibi assumerint, quæ vel in suo sinu quam maximè esset abundans, vel naturæ & genio loci optimè conveniret. Sic Westmannia, in qua sitæ sunt præcipuæ nostræ argenti & cupri fodinæ tres montes, quorum singuli in summitate flammam ejectant; Bothnia orientalis Mustelas, Olandia Cervum elegit; Tavastia, unde pelles lynceæ optimæ notæ magno numero exportantur, Lyncem; & Lapponiæ homo sylvestris ac ferus datus est, cum instar ferorum & barbarorum Lappones ferè ab omnibus habeantur. De ultimis duabus civitatibus Wasæ & Uloburgo nos monet Gl. Johannes Messenius in Epicedio, quod beatæ memoriæ Avi mei, Henrici Martini Brenneri, Ecclesiæ Wasanæ Pastoris, & in Australi Bothniâ Præpositi sacratum voluit:

Utraque Carlepolis (a) Gustavi (b) con- (a vetus & nova.
dita jussu, (b Adolphi.

Qui modo Suecorum fulgida sceptrâ gerit.

Sed Pater (c) Uloniam Wasamque fo- (c Carolus IX.
rensisibus ornat

Legibus; hæc Regis stemmate nomen habet.

Multarum, inquam, Urbium, nunc satis florentium conditor fuit hic Rex, sed nullam earum tanti fecit; ut Numisina in ejus memoriam curaverit cudendum. - Sola id meruit Gothoburgensis, quæ

opportunitate ſitus cæteris antiſtabat, maximo commercijs noſtris & commodo & præſidio futura, cùm ex terris & regnis exteris na-
ves illic appellere tutò poſſent, &, hac portu adornatâ, non tam ne-
ceſſarius noſtratibus eſſet tranſitus per fretum, quod Elſinburgum
& Elſinœram dividit, vulgò *Gundet* appellatum. Tunc enim Sca-
nia, nobis poſteâ recuperata, in qua Elſinburgum, Daniæ parvit.
Nec ſolùm Numiſma memoratum ab illo editum fuit, ſed etiam
nummi uſuales tam aurei, quàm argentei, quos vide inferius, in ipſâ
illâ Urbe, illius juſſu percuſſi ſunt; quorum primus anno uno ve-
tuſtior eſt Numiſmate. Hanc verò Urbem, anno ſuperioris ſeculi
nono Regis Caroli IX. auſpicijs fundatam, ſucceſſor, Glorioſiſſimus
Filius, Guſtavus Adolphus novis adornavit privilegijs. Et quò fa-
cilis ad illam incolendam exteri allicerentur, Magiſtrarſis officiis
illos excludi noluit. Cumque aliquis ſuggeſſiſſet, id plurimùm ad
incrementum Urbis valiturum, ſi Judæis, populo divitijs abundanti,
liber commerciorum uſus in illâ concederetur, reſpondiſſe perhibe-
tur Illuſtriſſimus Regni Cancellarius Axeliuſ Oxenſtierna: quantum
quidem voluptatis capturus eſſet ex incremento Urbis, quàm Deus
& natura Sveciæ commodis unicè deſtinaverat, tantum quoque ſibi
diſpliciturum, ſi infeſtiſſimis nominis CHRISTI perſecutoribus id ac-
ceptum referre deberet, ſequè malle, ut inſtar caſæ piſcatoriæ æter-
num lateret, quàm ut, ope iſtorum, florentiſſimæ Urbis nomen &
gloriam aucuparetur.

T. IV. N. 2.

Imago Regis laureati, pectore tenus expreſſa.

Facis gentilitius coronatus, cum appoſitis decuſſatim enſeatque
in ſiniſtri ramo; ſuperius ſacrum DEI Nomen radios undique emittens.
Adſcriptum: IEHOVAH. MEVM. SOLATIVM. Epigraphe utri-
uſque lateris adunata: CAR. IX. D. G. SVE. GOTH. VAND.
FINN. CARE. LAPP. SEPT. GAI. & ESTH. LIV. REX. Eſt
ovatâ formâ.

T. IV. N. 3.

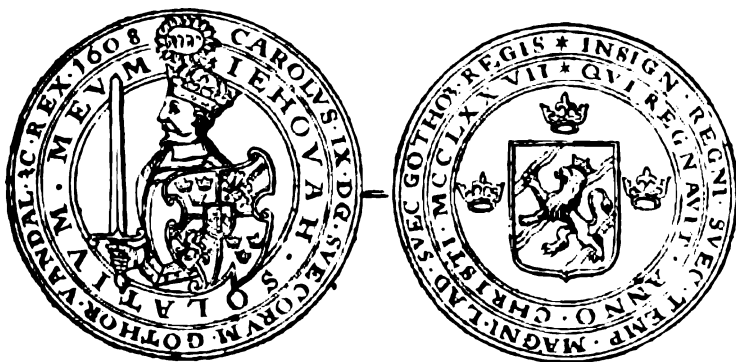
Imago

Imago ferè ſimilis cum inſcriptione: CAROLVS. IX. D. G. SVECORVM. GOTHORVM. VANDALORVM. ETC. REX.

Gladius & ramus oleæ ſe mutuò decuſſatim tangentes, in quorum ſuperiori parte nomen Dei tetragrammaton; inferius bilanx conſpicitur, addito lemmate, pro ratione emblematum, quadruplici: TIME. DEVM: DILIGE IVSTITIAM: PACEM. QVÆRE: PATRIAM. DEFENDE. Quæ omnia ſertum includit laureum; ultra quod extat Symbolum: IEHOVAH. MEVM. SOLATIVM. Eſt formâ ovali.

Quoniam in ſimico hoc Numiſmate cernimus capillos Regis ab ambobus temporibus elevatos ac plexos, & per extremitates in fronte colligatos (qui ornatus in omnibus ejus imaginibus depiſtis aliàs rarò aut nunquam neglectus eſt) cauſam hujus rei rimari non ab re foret. Nec abſurdè judicare mihi videntur illi, qui ad calvitiam tegendam, ornamento hoc uſum fuiſſe Regem arbitrantur. Hoc verum eſt, Regem vehementiori irâ toties fuiſſe commotum, quoties nodum illum cum violentiâ diſrupiſſet, nec ſatis tutum fuiſſe, ſub iſtum temporis articulum, aliquid ab illo precari.

Nummi Uſuales Aurei.

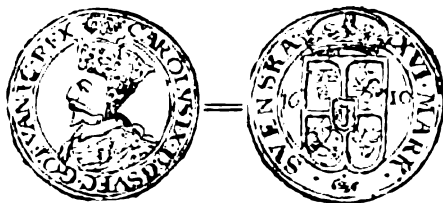

Effigies Regis coronati, dextrâ gladium tenentis, ſcuto lævum brachium tegente quadripartito, in quo Inſignia extant Sueo-Gothica & gentilitia. Capitis verticem irradiat nomen tetragrammaton

ton. Inscriptio interior: IEHOVAH. SOLATIVM. MEVM. Exterior: CAROLVS. IX. D. G. SVEGORVM. GOTHOR. VAN. DAL. ETC. REX. 1608.

Clypeus cum Leone Gothico, extra quem tres extant coronæ, una superius, duæ ad latera. Inscriptio duplici circulo inclusa: IN. SIGN. REGNI. SVEC. TEMP. MAGNI. LAD. SVEC. GOTHOR. REGIS. QVI REGNAVIT. ANNO. CHRISTI. MCCLXXVII. Valet 6, ducatos.

XVI. Marcæ Svecicæ.

Caput Regis coronatum cum nomine *Iehovah* superius. Inscriptio: CAROLVS. IX. D. G. SVEC. GOT. VAN. ETC. REX.

Scutum quadripartitum cum coronâ clausâ, præferens Insignia Sveo-Gothica & gentilitia, addito Anno 1610. Inscriptio: XVI. MARK. SVENSKA.

VI. Marcæ.

Caput Regis coronatum. Inscriptio: CAROLVS. IX. D. G. REX. SVEC. G. V. ETC.

Tres

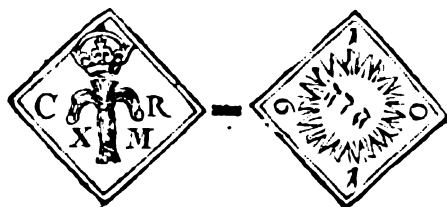
Tres clypei separati, superimpositâ coronâ; illorum duo superiores Insignia Svec - Gothica, tertius inferior gentilitia ostendit; addito anno 1609. Inscr: VI. MARK. SVENSKA.

Imago & inscriptio eadem.

Scutum cum Insignibus Gothoburgensibus. Inscript: VI. MARK. SVENSKA. 1610.

Nummi Rhombiformes Aurei.

Fascis gentilitius cum coronâ clausâ, additis utrinque literis: C. R. X. M. i. e. *Carolus Rex. Decem Marca.*

Nomen tetragrammaton in sole, cum anno 1610.

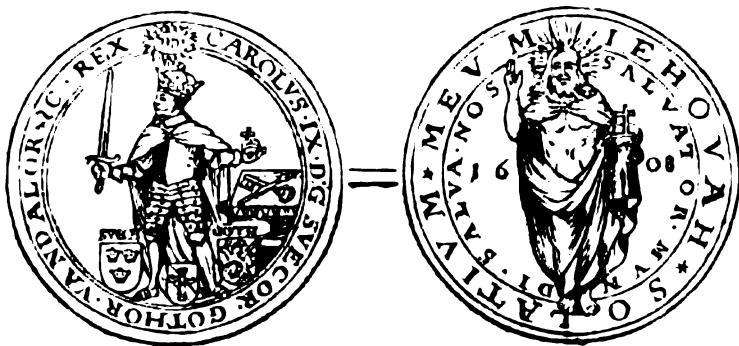
Typus & inscriptio utrinque similes; excipe valorem V. M. *f. quinque marcarum*, & annum 1611.

Hujus generis nummus adulteratus, qui & paulò minoris formæ est quàm genuinus, exstat: præcedentemque valoris decem marcarum idem expertum fuisse fatum, indicant literæ illustriss: A-

xelii

xeli Oxenstiernæ, Holmiæ d. 29. Aug 1614. ad Regem Gustavum Adolphum scriptæ, & subjungit ibidem Axelius, se nec dum præ comperto habere, hicne, an extra regnum sit percussus.

Nummi argentei.
Thalerus Imperialis.

Rex integrâ fiaturâ, coronatus, cataphractâ & pallio indutus, dextrâ gladium & sinistrâ globum tenens crucigerum, supra mensam, in qua sceptrum cum clavi cernitur. Tria inferius apposita scuta; quorum primum à dextrâ tres coronas cum inscriptione: *SVEN*; Secundum à sinistrâ Leonem Gothicum, cum inscr: *GÖTA*; & tertium inter pedes Regis fascem exhibet gentilitium. Caput Regis à nomine *Jehovah* illustratur. Inscr: CAROLVS. IX. D. G. SVECOR. GOTHOR. VANDALOR. ETC. REX.

Imago Salvatoris cum Anno 1608. Inscriptio interior: SALVATOR. MVNDI. SALVA. NOS. Exterior: IEHOVAH. SOLATIVM. MEVM.

XX. Marcæ.

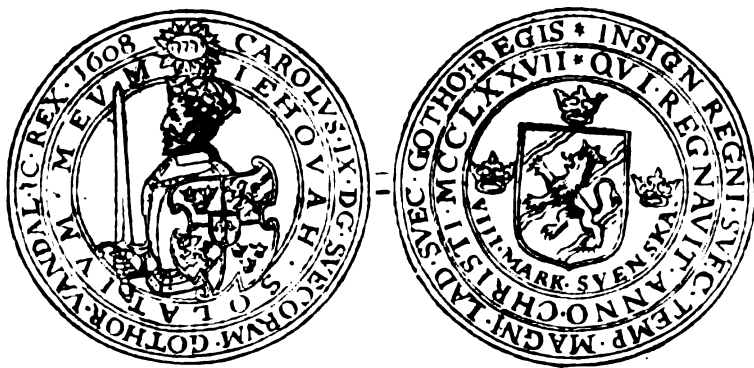
N.

Effigies Regis coronati, ensẽ & globum manibus ferentis, scepro & clave in mensâ depositis. Ab altera parte valor extat: 20. M. S.

M. S. i. e. *viginti marce. Suetica.* Inscr. interior: IEHOVAH. SOLATIVM. MEVM. Exterior: CAROLVS IX. D. G. SVECORVM. GOTHORVM. VANDALORVM. ETC. REX:

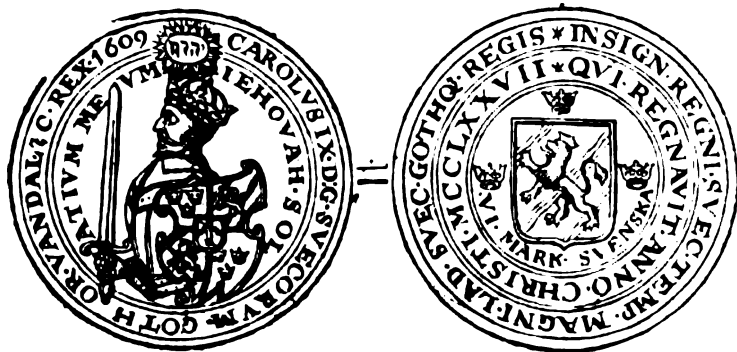
Scutum quadripartitum coronatumque, cum Insignibus Sveo-Gothicis & gentilitiis, quod duplici serie ambiunt clypei minores XXIX. cum provinciarum insignibus, addito anno 1608. Vide observationem ad monetam 20 marcarum, quæ ante coronationem ab hoc Rege percussa est.

VIII. Marcæ.

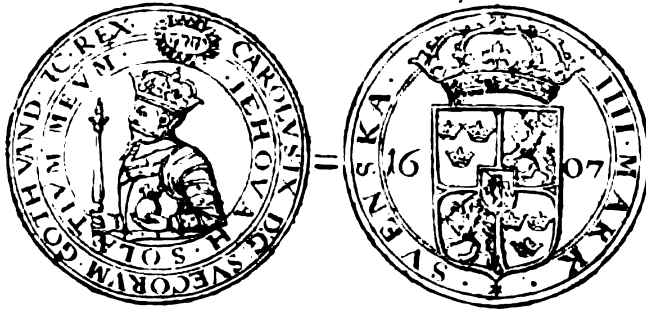
Typo & inscriptione utriusque partis à nummo primo usu-
ali aureo non nisi Metallo (est enim argenteus) differt & valo-
re; qui infra chypeum extat, nempe: VIII. MARK. SVENSKA.

VI. Marcæ.

Nummus ſimilis, excepto anno 1609. & valore: VI. MARK. SVENSKA.

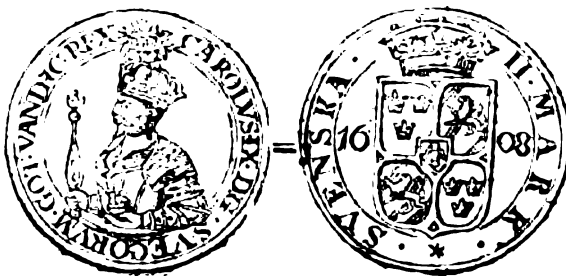
IV. Marcæ.

Effigies Regis coronati ſceptrum & orbem crucigerum manibus geſtantis, irradiante caput nomine Tetragrammato. Epigraphe interior: IEHOVAH. SOLATIVM. MEVM. Exterior: CAROLVS. IX. D: G: SVECORVM. GOTH. VAND. ETC. REX.

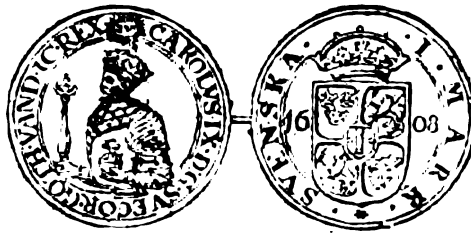
Scutum coronatum quadripartitum cum Inſignibus Svec-Gothicis & gentilitiis. Additus Annus 1607. Epigraphe valorem exprimit. IIII. MARK. SVENSKA.

II. Marcæ.

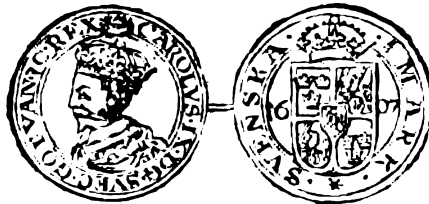
Nummus priori similis; anno tamen 1608 differt, & valore: IL MARK. SVENSKA.

Marca.

Idem typus; sed valor est I. MARK. SVENSKA.

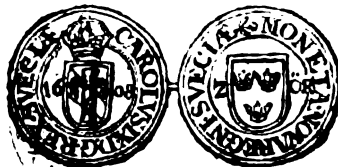
IV. Oræ.

Effigies Regis coronati. Inscriptio: CAROLVS. IX. D. G. SVEC. GOT. VAN. ETC. REX.

Aversa not. nisi anno 1607. & valore $\frac{1}{2}$ MARK. SVENSKA. differt.

II Oræ.

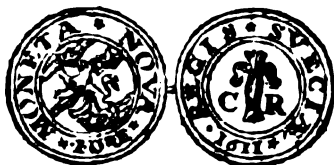
Scutum coronatum cum fasce & tæniis: annus 1608. Inscriptio: CAROLVS. IX. D. G. REX. SVECIE.

S 2

Scutum

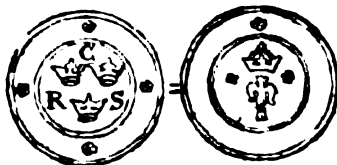
Scutum cum insignibus regni Sveciæ. Valor 2. ör. Inscr:
MONETA. NOVA. REGNI. SVECIÆ.

Ora.

Tres coronæ, inter quas Leo Gothicus conspicitur. Infrâ
valor additur 1. ÖRE.

Fascis gentilitius cum Siglis C. R. annus infrâ 1611. Inscr:
ptiones utriusque partis conjungim: MONETA. NOVA. RE-
GIS. SVECIÆ.

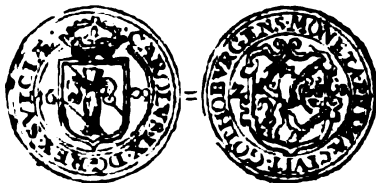

Tres coronæ, cum Siglis C. R. S.

Fascis Gentilitius cum coronâ, sine ullâ inscriptione.

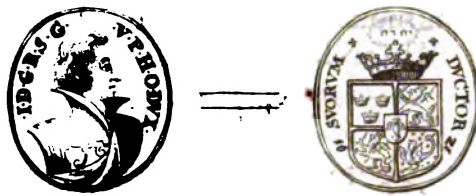
Nummi Gothoburgenses.

II. Öre.

Clypeus

REDUCAS.

Eleas. brommer p. v. d. Sulp.

Clypeus coronatus cum fasce & tæniis. Annus 1609. Inscr. CAROLVS. IX. D. G. REX. SVECIAE.

Scutum cum Leone Gothoburgensi. Valor 2. ör. Inscr: MONETA. PRIMA. CIVIT. GOTHOBVRGENS.

Ora.

Fascis gentilitius inter literas C. R. medius. Epigraphe: MONETA PRIMA. 1609.

Scutum cum insignibus Gothoburgi. Epigraphe: CIVITATIS GOTHOBVRGENS. 1. ör.

N.

Typi & valoris ejusdem est cum priori: differt autem anno 1610.: ut & inscriptionibus amborum laterum, quas hic conjungimus: MONETA. NOVA. CIVITATIS. GOTHOBVRGENS.

IOHANNES DVX OSTROGOTHIAE.

Hic Filius Johannis III. Regis Svec. suum jus hæreditarium in hoc regnum ultrò concessit, obtulitque CAROLO, Patruo suo, nummosque deinceps ad Regiam GVSTAVI ADOLPHI constitutionem super hac re Holmiae Anno 1613. publicatam, hinc imagine suâ & nomine, illinc autem Insignibus Regni ac nomine tituloque Regis Gustavi Adolphi figurari fecit.

Nummi Symbolici.

TAB. Duc. Joh. N. I.

Imago Ducis pectoratus expressa, capite nudo. Inscriptio: I. D. G. R. S. G. V. P. H. O. DVX. I. e. *Johannes Dei Gratia Regnor.*

Regnor. Svecia, Gothia, Vandalique Princeps Hereditarius, Oſtro-Gothia Dux.

Scutum cum ſuperimpoſita coronâ apertâ quadripartitum, cujus prima area regni Svecia, ſecunda & tertia Gothica, quarta Oſtro-Gothia insignia exhibet, cum faſce intermedio; infra additus annus 1612. Inſcriptio Symbolum continet Ducis: DV-CTOR SVORVM. Forma ovalis.

N. 2.

Imago eadem. Inſcriptio plenior: Johan. D. G. Regn. Svc. Got. Van. Prin. Hære. Oſtro. Dux.

Adverſa eadem, eſt, excepto anno 1610, qui ſupra Scutum extat, porro & forma eadem, ſed major.

N.

Icon Ducis barbati, cum Epigraphe: IOHAN. D. G. R. S. G. V. P. H. OSTRÆ. DVX. 1616.

Scutum, cum iſdem inſignibus, conſimili modo corona-
tum; adſcriptum idem Symbolum.

Nummus hic ovalis, magnitudinis, inter duos proximè an-
tecedentes, medius eſt.

Nummi Uſuales.

Thalerus Imperialis.

Effigi.

Effigies Ducis, cum inscriptione interiori: DEVS PROTECTOR. NOSTER. 1617. & exteriori: IOHANNES. D: G. REG. SVE. HÆR. PRINC. DVX OSTROGOT.

Tres clypei separati, cum insignibus Svethicis, Gothicis & gentilitiis, coronâ clausâ superimpositâ. Supremo loco extat nomen tetragrammaton. Inscript: GVST: ADOL: D: G: SVEC: GOTH.: VAND: REX. &c.

Thalerus Svecicus.

Adversa similis, excepto anno 1614.

Tres clypei superius unâ coronâ clausâ ornati, cum insignibus fisdem. Inscriptio interior: IIII. SVENSKE. MARKR. Exterior: GUST. ADOL: D: G: DESIG. REX. SVE. ET. PRINC. HÆREDITA.

N.

Similis, excepto anno 1613. & averſa inſcriptione interiore: IIII. MARCK. SVENSKA.

Ora.

Leo Gothicus, addito anno 1617 & valore L. öR. Inſcr: IOHAN. D. G. REG. SVE. P. HÆR. D. ÖS.

Scutum cum tribus coronis, extra quod Siglæ: G. A. R. i. e *Gustavus Adolphus Rex*. Inſcr: MONETA. NOVA. REGNI. SVECIE.

N.

Omiſſo anno, ſimilis priori.

GVSTAVVS ADOLPHVS

MAGNVS. A. 1617.

Quod ad nummos ejus attinet, ſciendum imprimis, illum veſtigia Parentis ſui Caroli IX. in iis cudendis eſſe ſequutum, niſi quod, novo haſtenus exemplo, monetam cupream primus introduxit, cujus tamen valor metallo erat adequatus. Honorarii autem ſeu ſymbolici, quos vocant, maximam partem extra Patriam noſtram à peregrinis, ac præcipuè in Germaniâ, formati ſunt. Idque Regis, pro dignitate nunquam ſatis commodè laudati, honori eò magis inſervit, quod Heroica ipſius ac proriſus admirabilia geſta exterorum potiùs, quam Sveonum Gothorumque monumentis, quâ metallicis, quâ chartaceis, teſtata conſignatâque ſint: quandoquidem à ſuis laudari, in adulationis ſuſpicionem ſæpenumerò incurrere ſolet.

Nummi inaugurales.

G. ADOLPHI T. II. N. I.

A parte adverſâ Caput Regis laureatum ſub nomine *Jehovah* in circulo ſolari eminente, tribus intra clypeis ſeparatim poſitis (in quibus extant inſignia Svecica, Gôthica ac gentilitia) cum anno 1617. Inſcr: GVSTAVVS. ADOLPHVS. REX.

Ab averſâ parte valculum, in quo caryophyllon viſcens, quod corona ambit radiata, ſolque radiis illuſtrat, addito lemmate: FLOREBO. PROSPICIENTE. DEO.

Certè

GUST. AD. TABII.

Certé non ſine ſingulari præſagio Caryophyllon floſcens, coronâ radiatâ cinctum, & ſole ſereno illuſtratum in Nummo inaugurali expreſſit *Gustavus Adolphus*. Quemadmodum enim ſolus caryophylli flos diutiùs, quam reliqui, tempore hyemali perdurat, brumæque rigorem irridet; ſic animus imperterritus nullis fortunæ adverſantis lētibus cedens, ſemper ſibi conſtat. Et ſicuti fragrantiam aromaticam & ſvaviſſimam circumſpargit caryophyllon; ita anima ſancta omnium virtutum Chriſtianarum ſvaveolentem odorem. Intuere, quæſo, vitam & geſta gloriſſimi Regis, & perpende, quàm benè eventus reſpondit augurio. Nam variis injuriis ſive excitam, ſive exercitam, quæ animo penitus inſederat, virtutem in tantum promovit, ut veræ fortitudinis exemplar, cæterarumque virtutum omnium, quæ Heroëm Chriſtianum decent, centrum dici haberique meritò poſſit. Atque etiamnum in ore omnium populorum eſt *Gustavus Adolphus Magnus*; nec unquam interitura eſt virtutum illius Heroicarum & prorsus inimitabilium memoria. Quæ caryophyllon ambire coronâ radiatâ, Principum olim inter Deos relatorum ſymbolum, non potuit non ominari Regi, orthodoxæ Religionis aſſertori & vindici, ſummum honoris faſtigium ac ſempiternum nomen. Et aſpectus Solis benignior nil niſi Numinis ſupremi favorem, Regisque pietatem minimè fucatam ſignificat. Coronatus eſt Upſaliæ d. 12. Octob. anno in numiſmate expreſſo. Plura talia Numiſmata diverſæ craſſicie, diverſique pretii cuſa & in publicum diſtributa ac ſparſa ſunt: alia enim imperialem, alia dimidium, alia quartam partem, alia octavam Imperialis valent. Idem eſto judicium de aureis, quæ ex eadem prodierunt matrice, diverſi quippe ponderis ac pretii fuere.

N.

Adverſa perſimilis; caret tamen anni designatione.

Averſa vaſculum etiam exhibet, cum caryophyllo ſolis radiis confoto, intra ſepem, extra quam, à parte ſiniſtrâ, frondosa cernitur arbor, & infra *Annus æræ Chriſtiæ 1617.* Epigraphe eadem.

Connubiales.

T. III. N. 1.

In unâ parte manus coronam Regiam e nûbe porrigit, cum lemmate: A. DEO. DESTINATA.

In alterâ, hæc lineis rectis extant verba: GVSTAWO. ADOLFO. REGI. IVNGITVR. MARIA. ELEONORA. ET. CORONATVR. REGINA. SVECIAE. DIE. 27 NOVEMB. STOC. 1620.

T. III. N. 2.

Imago Regis laureâ coronati, cum inscriptione: GVSTAVVS ADOLPH. D. G. SVE. GOT. V. REX.

Imago Reginae coronatae, cum Epigr. MARIA. ELENNORA. REGINA. SVECIAE. Extat hic Nummus aliâ atque aliâ formâ, majori, minori, rotundâ, ovatâ.

T. III. N. 3.

Similis Regis effigies.

Duo cornua copiae, frugibus floribusque referta, inferius colligata, superius ferto laureo connexa, inter quæ duæ manus conjunctæ apparent, sub corde alato, binisque palmæ ramis & coronâ Regiâ ornato, quam ambit circulus solaris dimidiatus. Hæc omnia nubes includunt, quæ supremo loco nomen Dei tetragrammaton continent. Subjicitur annus 1620. Figura nummi ovalis est.

Nummi Virtutes & res gestas

Maximi Regis designantes.

T. II. N. 2.

Effigies Regis laureati. Inscr: GVSTAV: ADOLPH: D: G: SVECO: GOTH: VANDALO: REX: MAG.

Mare Balthicum, ultra quod sol oritur, citra verò Arx Holmensis, e cujus littore navis magna passis velis procedit. Lemma est: NON. EXORATVS. EXORIOR.

T. II.

124.

GUSTAD TAB. IV.

GUSTAD TABY.

E. Br.

T. II. N. 3.

Imago & inſcriptio ut antè.

Corona ex lauro, cum intermediis palmæ & lauri ramis decuſſatim junctis. Inſcr: CHRISTVS DVX. ERGO TRIUMPHVS.

T. II. N. 4.

Effigies ſine inſcriptione.

Literæ G. A. S. R. ſibi invicem innexæ & coronâ ſuperius ornata.

T. IV. N. 1.

Icon Regis, cum inſcriptione: GVSTAVVS. ADOLP; D; G: SVEC: GOTH: VANDQ: REX.

Nomen Dei tetragrammaton in circulo radiato, infra quem alternantibus lineis rectis & curvis hæc extant monita: DEVM COLE: AVRVM CONTEMNE: VIRTUTEM SECTARE: ARGENTVM SPERNE: PATRIAM DEFENDE. 1629.

T. IV. N. 2.

Effigies ſimilis. GVST. ADOLPH. D. G. SVEC. GOT. VAND. REX. M. P. F. D. E. & C. L. DO.

Leo inter varia armorum genera ſtans, dextero pede gladium, ſiniſtro clypeum tenet; adſcriptis verbis: DEO. ET. VICTRICIBUS. ARMIS. Supremo loco nomen *Jehovah*, inter quod & Leonem lemma extat: LIBERATQ. DEFENDITQ.

T. IV. N. 3.

Effigies Regis ſimilis, cum inſcriptione eadem.

Spes vultu ad cælum ſublato, manibusque complicatis, pedibus inſiſtit anchoræ erectæ, cui fortitudo adſtat, ab altero latere columnam, cui inniſcitur, ab altero leonem habens; ſuper illas *Jehovah*. Inſcriptio: DEO. ET. VICTRICIBVS. ARMIS.

T. V. N. 1.

Imago Regis laureâ coronati. Inscr: GVSTAVVS, ADOLP.
D. G. SVE. GOTHOR. VANDALOR. REX. MAG. P. FIN-
LAND. DVX ETHONI. CARELL. NE. N. INGRIL.

Leo coronatus dextro pede acinacem, lævo librum tenens. Inscr:

Von Mitternacht kom ich daher /
Zu streiten ist mein ganz Beger ;
Will allzeit halten gute Wacht /
Gottes Auge nim mich in acht.

T. V. N. 2.

Effigies Regis redimiti tempora lauro. Inscriptio: GVST A-
DOLP D G SVEC GOT WAND REX.

Hercules hydram, monstrum multorum capitum, clavâ con-
tundit, lævâ facem tenens luculentam. Lemma est: COMPELLE
INTRARE.

T. V. N. 3.

Effigies similis. Epigraphe: GUSTAVVS. II. D. G. SVE.
GOT. VAN. REX.

Leo coronatus adversus Ursum cum impetu insilientem, &
Aquilam coronatam atque sceptrigeram, cedentem, stricto armatus
gladio & clypeo, tribus insignito coronis, acer stans; cui manus é
nube lauream porrigit.

T. V. N. 4.

Effigies Regis atque Epigraphe eadem.

Leo in armorum congerie stans, atque dextero pede gladium,
lævo scutum in medio acuminatum tenens: Inscriptio: DEO ET
VICTRICIBVS ARMIS.

T. VII. N. 2.

Imago Regis: GVSTAVVS. ADOLR. D. G. SVEC. GOT.
VAND. Q. R.

Leo

Nummi Aurei

Leo in armorum congerie, enſe armatus ac clypeo, Sacro-ſan-
ctum Nomen tetragrammaton præferente. DEO. ET. VICTRI-
CIBVS. ARMIS. Eſt Nummus formâ ovatâ.

T. VII. N. 3.

Eadem imago ac Epigraphe.

Gladius cum ſcripto in ſpeciem Literæ X. colligatus. EN-
SEM GRADIVVS SCEPTRVM THEMIS. IPSA GÛBERNAT.
Eſt Nummus eadem formâ.

T. I. N. 5.

Icon Regis, cum Epigraphe ſimili.

☩ in nube, unde dextera coronam è lauro, cum lauri &
palmæ ramis porrigit; infra armorum variorum cumulus. Inſcrip-
tio intermedia lineis rectis: CVM. DEO. ET. VICTRICIBVS.
ARMIS.

T. V. N. 5.

Rex equo criſtato infidet, exercitu eminus urbem obſidente.
Urbs capta, adſcripto lemmate: CVM. DEO. PLVS. VLTRA.

T. VI. N. 1.

Rex generoſo equo inſidens, dextrâ ſcipionem tenet Imperato-
rium, nudo capite, ſed cui Angeli duo è nubibus imponere lauream
geſtiunt. E longinquo RIGA Urbs à boreali parte conſpicitur, ab
exercitu Regio obſeſſa: Inſcr: GUSTAVUS ADOLPHUS MA-
GNUS DEI GRATIA SVECOR. GOTHOR. ET VANDALOR.
REX. AUGUSTUS.

Eadem Urbs à plaga aſtrali, cum Dunâ flumine, & caſtris
Regiis. Supra Urbem in clypeo, quem duo ſuſtinent Leones, ejus
exſtant Inſignia, nimſtrum porta patens cum binis turribus, inter
quarum apices, clauis duæ decuſſatim junctæ, & crux ſuperius po-
ſita

ſita. E ſupremo loco Angeli duo imponunt Clypeo coronam lauream. Inſcriptio annum æræ Chriſtianæ 1621. chronodiſticho exprimit:

**RIGA DEVICTA VICTORIA VENIT
AB AXE LAVRV VBI GVSTAVI
CLINXIT RADIANTE CAPILLOS.**

T. VI. N. 2.

Rex cataphractus equo inſidet, dexterâ ſciphonem Imperatorium tenens, cui manus è nube proveniens fertum laureum imponit. Eminus conflictus proſpicitur inter Svecos & Cæſarianos, his fugientibus. Inſcriptio: **GUSTAVUS ADOLPHVS D. G. SVECORVM GOT. ET. VAN. REX.** Infrâ annus additur **MDCXXXI.**

Quatuor clypei, vario armorum ornatu conſpicui, quorum ſupremus inſignia habet Sveo-Gothica, cum faſce gentilitio. E duobus mediis alter gladium cum ſceptro faſciâ decuſſatim junctum, additâ inſcriptione: **ENSEM GRADIVVS SCEPTRVM THEMIS IPSA GUBERNAT.** alter coronam, in excelsâ rupe, ventis undique impetentibus non cedentem, cum lemmate: **IMMOTA TRIVMPHO:** quartus idemquæ inſimus hæc verba Germanica habet: **Mit Gott und ritterlichen Waſſen.**

T. VI. N. 3.

Effigies Regis vario armorum genere circumdata. Inſcr: **GVSTAVVS, ADOLPHVS, SVECORVM ETC. REX. RESTIT. LIBERT. GERM.**

Pugna Lipſienſis; additâ Epigraphe: **AVSPICIO, IOVÆ, VIRTUTE. REGIS. SVECORVM. VICTORIA. LEIP, PARTA. 1631.**

T. VII. N. 1.

Effigies Regis cum Epigraphe: **GVST. ADOLPH. D. G. SVEC.**

GUST. AD. TAR. VII.

E. l. Brenner f. 1706.

SVEC. GOT. VAND. R. M. PRINC. FINLAND. DVX. ETHO.
ET. CARELIÆ. INGRÆ. D. infra 1631.

Miles Chriſtianus dexterâ gerens gladium ſtrictum, lævâ ſcutum, cruce inſignitum, inter fulmina intrepidus, Religionis hoſtes proſternit conculcatque. Epigraphe duplici circulo hæc eſt:

Miles ego Chriſti, Chriſto Duce, ſterno Tyrannos
Hæreticos, ſimul & calco meis pedibus.
Parcere Chriſticolis me debellare feroces
Papicolas, Chriſtus Dux meus en animat.

Eſt hic nummus ex iis, qui in Germaniâ, vel inſcio Rege, in honorem ejus cuſi ſunt; quod monendum duximus, ne quis falſo exiſtimeſ. Glorioſiſſimum Regem verbis de hoſtibus triumphare voluiſſe, qui armis maluit.

T. VII. N. 4

Pugna Lipſienſis, ſuper quam in ære Angelus, cum gladio flammeo, ſeptem ſtellis circumdatus. Inſcriptio: AVXILI-
ANTE DEO PRESSIS VICTORIA VENIT. AN. MDCXXXI.
VII. SEPT.

Tres virtutes: *Pietas* cum ramo, *Juſtitia* cum gladio, *Conſtantia* cum columnâ coronatâ; ſuper quas ſol & manus eſt nube porrecta: poſt illas Urbs Lipſia conſpicitur. Infra Regis Symbolum militare: GOTTE mit uns. Inſcriptio: IVSTITIA ET
PIETAS CONSTANS ANIMVSQVE TRIUMPHANT.

T. VIII. N.

Imago Regis laureâ ornatî Coronâ. GVSTAVVS. ADOL-
PHVS. D. G. SVECOR. GOTH. WANDAL. REX. M. DC. XXXI.

1. Fœmina cum enſe flammeo ac balance, ſtans in baſi. Ad dexterum ejus latus Viri in ſagis armati humi aſſident; ad ſiniſtrum verò Viri togis veſtiti in genua procumbunt, quorum unus clavem porrigit. Epigraphe: PARCIT. SVBIECTIS. DE-
BELLATVRA. SVPERBOS. In imo: IVSTITIA. IMMOBILI.

Numi-

Numisma hocce ex auro rarissimum & elegantissimum in Gazâ Regiâ, apud Gallos, curiosè adservatur.

T. IX. N.

Rex cathaphractâ, ense & sceptro conspicuus, prope humilem basin, cum impositâ Casside cristatâ, stans in terrâ, quæ mari alluitur. In hujus vicinâ rupe, omnes incurfus atque impetus fluctuum frangente, erecta est Columna, in summo adscriptas habens voces VERBUM DEI flammis ardenres. Eminentis Navigium, expansis velis, inscriptio exterior: GUSTAV, ADOLPH, D. G. SVEC. GOTH. VAND. REX. MAG. PRIN. FINL. DVX. ETHO. CAR. DOM. ING. Interior: CVM DEO. ET. VICTRICIBVS. ARMIS. Infimo loco: ENSEM. GRADIVVS. SCEPTRUM. THEMIS. IPSA. GVBERNAT.

In summo Crux corusca, cum supposito gladio. Isti Lemma adscriptum: IN HOC SIGNO VINCES. huic: PRO VERBO FERRO. Quibus subiecti hi Rhythmi Germanici:

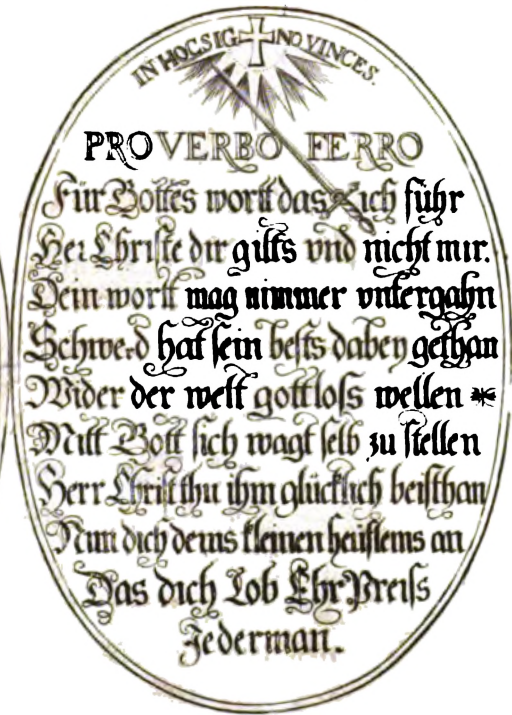
Für Gottes Wort das (nempe Schwert) ich fähr,
 Herr Christe dir gilt's und nicht mir.
 Dein Wort mag nimmer untergehn/
 Schwert hat sein bests dabey gethan/
 Wider der Welt gottlos Wellen
 Mit Gott sich wagt selb zu stellen.
 Herr Christ thu ihm glücklich beistehn/
 Nim dich deins kleinen Heufleins an/
 Das dich lob/ ehr/ preiß jederman.

Nummus formam habet ovatam, ac Norimbergæ in lucem prodiit.

Nummi funebres.

T. X. N. I

Rex

Rex mortuus, manibus complicatis, ſupinus jacet, coronâ, cataphractâ, pallioque Regali indutus, baculo Imperiali ad dextram, gladio & ſceptro ad ſiniſtram poſitis. Ad illum multi nubibus circumfuſi deſcendunt Angeli, quorum duo ſpiritum ex ore ejus emiſſum ad cœlum verſus ferunt, qui hâc formulâ: EVGE SERVE FIDELIS, ſalutatur à DEO, is enim in radiante ſole per nomen Hebraicum מלך denotatur. Eminus pugna Lut-zenſis cernitur, Svecis in fugam conſcientibus Cæſareos, quos inſimul ſupervolitans Angelus fugat, dextrâ gladium igneum, & ſiniſtra hoc tenens lemma: VEL MORTVVM FVGIVNT. Infrâ hæc extant verba: NATVS. DEC. ANNO 1594. GLORIOSE MORTVVS. 6. NOV. ANNO 1632. Inſcriptio: GUSTAVUS ADOLPHVS MAGNVS DEI GRATIA SVECOR: GOTHOR: ET VANDALOR: REX AVGVSTVS.

Rex vel potius ſkeleton ejus, Regio habitu ornatum, currui inſidens triumphali, tribus alatis equis tracto, dextrâ gladium, ſiniſtrâ librum gerit apertum, cujus foliis inſcriptum legitur: VERBUM DOMINI MANET IN ÆTERNUM. Pone currum ſtat Fortitudo, lævâ columnam tenens, & dextrâ tertum Regi imponens laureum, quod ſimul manu ſiniſtrâ prehendit Religio, ſtellis caput circumdata, a dextris Regi adſtans, dextraque crucem, è qua pileus, libertatis inſigne, pendet, librum & aram cum corde incendio geſtans. Currui proſtrata ſubjacet hydra, cum aliis monſtris. In rotâ currûs repertiuntur S. D. literæ initiales *Sebaſtiani Datterii*, qui tunc temporis inter celebriores Germaniæ nummarios cælatores habitus fuit. Supernè additum lemma: ET VITA ET MORTE TRIUMPHO. Inſcriptio inſcriptionis, quam anterior habet pars, continuatio eſt: DUX GLORIOS. PRINC. PIUS. HEROS INVICT. VICTOR INCOMPARAB. TRIUMPH. FELIX & GERM. LIBERATOR. A. 1634.

In Tragœdiâ Joannis Narſſii Anaſtaſii F. Dodraco-Batavi, quæ inſcribitur GUSTAVUS SAUCIUS (cui addita ſunt B. Guſtavi Adolphi Funebria, aliæque miſcellanea Latina & Batavica) Francofurti ad Mœnum typis Wolfgangi Hofmanni A. 1633, editâ, Numiſma aureum deſcribitur, duobus-annis hoc noſtro vetuſtius, & tertiam

circiter partem in diametro majus, cum quo quidem hoc noſtrum, ſi figurarum ac verborum excogitationem & inventionem ſpectes, propè congruit. Sed quoniam illud ipſe non vidî, nec ferè niſi quæ manibus tractavi, huic operi inferere volui, delineatione ejus exactâ ſuperſedeo, mutationes ſolum extantiores notaturus. In eo itaque ad corpus Regis omiſſa ſunt baculus, ſceptrum & gladius, tum etiam Angeli omnes, præter duos illos, ſpiritum ad cœlum ferentes. Locum fortitudinis tenet juſtitia cum balance, & Religio niſi crucem cum pileo geſtat. Loco trium pegasorum currum trahunt binæ aquilæ, & ſub hoc, præter hydram, etiam nonniſi immutatam, cernitur humana figura, capite Coronam triplicatam gerens, deorſum præcipitata unâ cum cruce geminatâ. Acies Cæſariana, quæ in fugam vertitur à perſequenti Svecana, in vexillis inſignia geſtat Aquilæ. Ad hoc inſcriptiones variant; Inſcriptio enim adverſæ hæc eſt: GUSTAVVS ADOLPHVS DEI GRATIA SVECIAE &c. CONSERVATOR. Averſæ: TERROR SARMATIAE LIBERATOR GERMANIAE. ANNO MDCXXXII. Illud ſine dubio vel procuravit vel evulgavit quidam *Sigerod*, quoniam à dicto Narsio vocatur aureum numiſma SIGERODIANVM. Et certè fatendum eſt, nullum majus ex auro vel argento unquam in Sveciâ, aut in Regum Svecicorum honorem, fuiſſe percuſſum.

Ejuſdem ferè cum præcedentibus typi, ſed minꝰ artiſcioſe cælati, alii tres reperiuntur nummi, magnitudine, & valore diverſi, quorum maximus IV. medius II. Thaleros, minimus verò dimidium thaleri valet. Qui eſt IV. Imperialium cuſus eſt A. 1633, & in omnibus ſimilis eſt Numiſmati Sigerodiano proximè deſcripto, ſi excipias binas aquilas & inſcriptionem. In aquilarum locum ſubſtituti ſunt tres Pegasi. Omnibus enim & ſingulis Principibus, quibus cum Svecis bellum nuper fuerat, aut etiamnum perdurabat, e. g. Imperatori Romano, Regi Poloniae & Magno Duci Moſcoviae, inſigne erat Aquila. Inſcriptio eadem eſt ac illa, quæ in deſineato à me numiſmate extat. Qui eſt duorum Imperialium, prælum etiam ſubiit A. 1633, & eſt præcedenti per omnia ſimilis. Nec ille, qui dimidium valet Imperialem, multum differt, niſi ſolo anno 1634. Quo cum Numiſma illud magnum, quod ego poſſideo, & jam deſcripſi,

GUSTAD TAB. II.

Elias Brenner coll. pinx. et sculp

ſcripti, etiam ſit percuſſum, facile inducor ut credam, imaginem illam humanam tergemina notabilem Coronâ; quæ in Sigerodiano & reliquis exprimitur, unâ cum cruce geminatâ, certis de cauſis fuiſſe in hoc poſteriori immutatam.

T. X. N. 2.

Effigies Regis cum inſcriptione: GUST. ADOLPH. D. G. SVEC. GOT. VAND. R. M. PRIC. FIN. DUX ETHO. ET CAREL. INGRIÆ D.

Manus gladium ſtriſtum tenens coronâ laureâ circumdatum, atque ad cœlum præſensque Numen erectum, appoſitis ramis, hinc lauri, inde palmæ. Inſcriptio binis lineis abſolvitur: STANS ACIE PUGNANS VINCENS MORIENSQVE TRIUMPHAT. NATVS 9. DEC. ANNO 1594. GLORIOSE MORTUUS 6. NOV. AÑO 1632.

T. X. N. 3.

Effigies Régis cum inſcript: GVSTAVUS ADOL: D. G. REX SVEC. &c.

Lineis rectis figuræ quadratæ inſcriptum: STANS ACIE PUGNANS VINCENS MORIENSQVE TRIUMPHAT. 1632. 6. NOVEMB.

N.

Icon eadem. GUSTAVUS ADOLPH. MAGN. D. G. SVE-COR. REX. AUGUST. &c.

Latus averſum priori præſus geminum.

T. X. N. 4.

Effigies eadem. Inſcr: GUST. ADOLPH: D. G. SVECO. REX.

Phoenix rogo inſidens, quem ſol incendit, cum lemmate: PERIT VT VIVAT. Formam habet Nummus ovatam.

T. XI. N. 1.

Vitis è capite offibusque humanis, angvium receptaculo, enata, uvis ſœcunda.

Scutum ovale coronatum & quadripartitum, cum Inſignibus Sveo-Gothicis & gentilitiis. Suprà additus annus 1632. Inſcriptio utrinque duplex, quæ utraque conjuncta ſe ita habet; interior: EZECH: AM. XXXVII. CAP. VND AM. VI. NQVEM. 1632. DV MENSCH. KIND. MEINST. AVCH. DAS. DI-SE. BEINE. WID. LEBEN. WERD. Exterior: GVSTAWS. ADOLPHVS. D: G. SVEC. GOTH. VAND. REX. PR: FINL: DVX: ETHON: ET CAREL: DOM. INGE:

T. XL N. 3.

Rex curru triumphali, quem bini trahunt Equi alati, veſtus, dextrâ gladium tenet, manu è nube ſertum laureum ei imponente. Infrâ annus extat 1634. Inſcript: GVST. ADOLPH. D. G. SVEC. GOT. VAND. R. M. PRIC. FIN. DVX. ESTHON. ET. CAREL. DNS. INGRÆ.

Idem mortuus jacet, duobus Angelis ſpiritum ejus ad cœlum ferentibus, quem vox inde procedens excipit: EVGE SERVE FIDELIS. In limbo nummi ſeptem extant turres rotundæ, Monumentum Regium (quod hodieque hîc juxta Ridderholmenſe Templum conſpicitur) quodammodò referentes. Inter illas verba: VITA MIHI CHRIST: MORS MEA DVCE LVCRVM. PHILIP. IV. XXI. Singulis turribus præterea breve lemma ſubſcriptum. Lemmata res Regis geſtas ſtriſtim ſic enarrant: IN ANGVSTVS INTRAVIT. PIETATEM AMAVIT. HOSTES PROSTRAVIT. REGNVN DILATAVIT. SVECOS EXALTA- VIT. OPPRESSOS LIBERAVIT, MORIENS TRIVMPHAVIT.

Hî duo Nummi præter jam notata, etiam oſtendunt ſigna quædam chymica, Sulphuris ſcilicet Mercuriique, & ille quidem in averſâ, hîc verò in advertâ facie, de quibus videatur Cl. Reiheri Diſſert. de Nummis ex Metallo chymico, pag. 8. & ſeqq.

T. XI. N. 2.

Rex ſtans, gladio accinctus, dextrâ ſcipionem tenet Imperatorium, lavâ lateri applicatâ. Epigraphe, duplici literarum ſerie,
hæc

hæc eſt: GVST. ADOLP. D: G. SVEC. GOT. VAND. REX. PRO-
PVGNATOR. RELIGIONIS. VERÆ.

Idem in Quadrigis, equos ipſe regit, cœleſti manu illum coro-
nante. Inſcriptio inſcriptioni partis anterioris adjungenda: LIBER-
FATIS GERMANICÆ. VINDEXT. In imo: SIC. ITVR. AD.
ASTRA.

T. XI. N. 4

Octangularis eſt lateribus concavatis. Hinc Samſon cernitur
domum ſubruens, cui ſubſcriptum: ALTER ERAT. G. A. Inſcr:
CVM DEO ET VICTRICIBVS ARMIS.

Inde Pelicanus pullos ſuos ſanguine paſcens, quem manus in
cælum ſubleuat, cum inſcriptione: SIC IMMORTALIS ERIT.
Paulò inferiùs duo brachia extant terreo indumento munita, quæ,
dum tertio gladium & labarum eripere conantur; eo ipſo vulnera
excipiunt. Subjectum lemma: NEC ETIAM INVLTVS.

T. XI. N. 5.

Itidem octangularis, ſed lateribus rectis, cujus prima pars fa-
ciem Regis; altera manum cum enſe, coronâ cincto, oſtendit. Inſcr:
GLADIVS DOMINI ET GEDEON. 1632.

T. I. N. 2.

Icon Regis, cum Epigraphe: GVST. ADOL. REX. PIVS.
FORTIS. FOELIX.

Dextera tenens gladium, cum Lemmate: *Hic Schverd des
Herrn und Gideon.*

Et hic Nummus octangularis eſt.

T. I. N. 3.

Regis effigies. *Drus Gustavus Adolphus Dei gratiâ Suecie Rex.*
Oſſa humana inter quatuor vexilla. Superiùs hoc Diſtichon
ſcriptum:

Amplius haud vivit nunc Rex Gustavus Adolphus:

*Ejus at omne tamen vivit Victoria in ævum,
Inferiis: J. Blum fec.*

T. I. N. 4.

Capita jugata Regis Guſtavi Adolphi & Reginae Mariae Eleonoræ.
Turtur mortuum lugens turturem.

T. XII. N. 1.

Effigies Regis inter columnas, quarum una regni Inſignia exhibet. Inſcriptio duplici circulo comprehenſa talis eſt: GVSTA-
VVS ADOLP. D. G. SVEC. GOTH. WAND. REX. MAG. PRIN.
FIN. DVX. ETH. ET. CAR. I. D. VERÆ RELIGIONIS PRO-
PVGNATOR LIBERTATIS GERMANICÆ. VINDEXX.

Rex ciſio, à quatuor tracto equis, vectus, ad cælum tendens De-
um aſpicit. In medio columna vite circumdata, in cujus ſummo
Pelicans, pullos ſuos nutriens ſanguine, adſcripto infra lemmate:
SIC ITVR AD ASTRA. Inſcriptio in limbo: COLUMNA EC-
CLESIAE DEI PRO QVA REX ILLE MAGNVS SANGVINEM
SVVM FVDIT.

T. XII. N. 2.

Scutum quadripartitum coronatumque cum inſignibus Svec-
Gothicis ac gentilitijs. Inſcriptio lineis rectis talis eſt:

*Inviſſiſſ. Princeps Guſtavus, ejus nominis ſecundus, Rex Svecor-
um &c. Patriæ & orbis terrarum æternum decus. Germanica
libertatis aſſertor, patronus, vindex, Pietatis & fortitudinis, ſine
exemplo, exemplum, dum ad Lipſiam, cruento prælio dimicat, ibique, ut
antea, & ubique victoriam obtinet, non uno vulnere cadens, nec ce-
dens, calo, unde lapſus, redditus, ſibi immortalẽ gloriam, poſti-
bus invidiam, amicis deſiderium & lacrymas reliquit, VI Nov.
MDCXXXII*

Manus armata cum gladio ſtriſto, è nube prominens; infra,
brachium humanum exarefactum, humi jacens, ſuprà, nomen Je-
boab. Inſcr: *Dextra manus Svecis ſupereſt, pereunte ſiniſtra.*

Vir Clariffimus Tenzelius in ſuis, quas ſub titulo *Monatliche
Unterredungen* edidit, Ephemeridibus, menſis Maji 1695, poſteaquam
hoc

CUSTOMER TABLE

hoc numisma recensuit, sententiam subjungit, cui accedere ne-
tiquam possim. Rationes quæ pro me militant, Orbis literati sub-
jiciam examini; id Viro eruditissimo haud fore ingratum sperans,
præsertim quia pro suâ singulari modestiâ, in fronte suorum
colloquiorum hanc ponit formulam: *Sine censurâ & approbatio-
ne Auctoris.* Ego quidem, qui ad rei nummariæ, inprimis pa-
triæ, studium per quinquaginta circiter annos animum adjunxi,
fatebor ingenue, me nunquam hoc, de quo agitur, numisma
vidisse archetypon, nec unquam de illo quid inaudivisse, ante-
quam ab advenâ Germano, Viro haud incurioso, in meo, quod
inspiciebat, Nummophylacio desideraretur. Inde quippe mihi
nata occasio de illo primum inquirendi, neminemque vel Ma-
gnatum, quorum Majores bello interfuere Germanico, vel alio-
rum hominum curiosorum reliqui insalutatum, quin de illo ad-
monerem; sed omnes uno ore pronunciabant, se illud aut nun-
quam vidisse, aut si vidissent, non satis bene attendisse, vel e-
tiam dememinisse. Tandem in patriam ante aliquot annos re-
versus est Carolus Gustavus Heræus, qui, præter elegantem re-
rum Historicarum & Politicarum notitiam, quam sibi longâ pe-
regrinatione, & assiduâ cum Clarissimis Viris conversatione,
comparavit, tantos in studio numismatum recentiorum, etiam
tum juvenis, fecit progressus, ut paucos, etiam inter ætate pro-
vectiores, sibi haberet pares. Illum opportunè conveni, qui in-
ter innumera alia numismata ectypa, etiam illud collegerat, me-
cumque primum, additis nonnullis alijs, amicè communicabat.
Verum, si Sveciæ suos illud debuisset natales, non potuit non
uni alterive innotuisse, nec tanto illius investigandi labore indi-
guissemus. Nec tanta, ut verum fatear, ulli nostratum, aliive
hîc degenti, cum Numisma formaretur, monetæ celandæ fuit
peritia, ut id talî cupiam attribui possit. Si cum isthoc com-
paraveris nummos & numismata alia sub hoc Rege in Patriâ
percussa, in illis cælatura multò rudior, & in hocce literarum ni-
tor singularis formaque nostratibus inusitata, & non vulgaris figu-
rarum concinnitas luce meridianâ claritis comparebunt. Quanquam
non dissimulare possim, antehac, tempore sc. Ducum Johannis &
Caroli,

Caroli, poſtea Regum, in Patriâ viguiſſe Cælatores monetæ ſatis peritos; quam iplam ſi inſpexeris, & cum nummis Guſtavi Adolphi hîc cuſis contuleris, evidens erit diſcrimen. At tempore Reginæ Chriſtinæ, Gallus quidam, *E. Pariſe*, Româ huc ab illâ evocatus, iſthac arte omnes antecelluit, qui & in Sveciâ & in Germaniâ inclaruerunt, & pauciſſimi etiamnum reperientur, qui illi poſſint æquiparari. Hic omnes nummos hujus Reginæ inaugurales, una cum plerisque aliis ejus numiſmatibus, inaugurales item Regis Caroli Guſtavi cælavit, atque in arce Leckoe repentinâ eſt raptus morte. De quô hæc paucula obiter. Svecorum tantum mentionem cum in adverſâ numiſmatis parte viderit Cl. Tenzelius factam, in Sveciâ quoque illud concludit fabricatum, præſertim cum illis ademta notetur ſiniſtra. Sed attendendum hîc præcipue eſt, non Svecorum, ſed Religionis bellum tunc temporis geſtum fuiſſe, quod à lemmate ipſo penitiùs inſpecto facile colligitur. Illa potiſſimum deſenſa ac propugnata fuit Svecorum virtute, quibus duæ attribuuntur manus, Altera, gladio armata, Dei eſt, cum e nube proveniat, nomenque tetragrammaton coruſcum ſupra ſe habeat; altera jam arida & in terram lapſa, Guſtavi Adolphi eſt. Cumque etiam poſt mortem Glorioſſimi ſui Ducis, Sveci in defendendâ Religione ſaniori, hoſtibusque illius propulſandis, non minus felices quam fortes toti ſe mundo exhibuerint, commotos fuiſſe exteros putem, ut hoc numiſmate, & honori Inviſtiſſimi Regis litare, & Svecorum Heroum illi ſuperſtitum virtutem prædicare, non dubitaverint. Quin imò, cum res omnis Conſœderatorum Evangelicorum, iſto bello, nomine & auſpiciis Regis Guſtavi Adolphi, & poſt illum, ductu Axelii Oxenſtiernæ, regni Sveciæ Cancellarii, & peracta & finita ſit, mirum nemini eſſe poteſt, ſolos Svecos in hoc numiſmate memorari, accedente anguſtiâ ſpatii & brevitate dictionis, quæ acumini ſymbolorum familiaris eſt. Non quidem negaverim, Electorem Saxonem, ceu primarium poſt laudatiſſimum Regem Conſœderatorum Evangelicorum membrum, rerum ſupremum arbitrium ſemel attentafſe, ſibi que arrogare voluiſſe; ſed ſuffragantibus omnibus, illud eum Axelio Oxenſtiernæ ſtatim conceſſiſſe, notiſſi-

tiſſimum eſt. Non aliunde mihi arcellenda velim ſubſidia, quàm ex nummis, quorum duos, tanquam ſelectiores, quos ipſe poſſideo, hîc adducere & recensere lubet. Unus memorialis eſt, & biennium poſt fata Guſtavi Adolphi cuſus. Adverſa ejus pars continet Imaginem Axelii Oxenſtiernæ pectore tenuſ expreſſam, notatamque literis F. G. cea initialibus nominis Cælatoris (de quo in Germaniâ inquirendum exactius oportet) cum epigraphe: AXELIVS. OXENSTIERN. RERVM. SVECO-GERMANICARVM. ATLAS. Averſa Libertatem ſiſtit, pileo ornatam, compedibus diſruptis in terram decidentibus. Tum etiam Prudentia, cujus dextra ſpeculum elevat, à dextrâ, & Fortitudo, cujus ſiniſtrâ columna innititur, à ſiniſtrâ, illam ſtipant, manumque manibus illius jungunt. Supernè caput Guſtavi Adolphi in nube eſfulget, ſubſcripto lemmate: SIC DECVIT MEA FACTA SEQVL Inſcriptio inſcriptioni partis adverſæ connexenda: PRVDENTIA. ET. FORTITVDINE. POST. GVSTAVVM. MAGNVVM. LIBERTATIS. VINDEK. Magnitudine æquat, & valore ſerè ſuperat Thalerum Imperialem. Alter nummus uſualis eſt, Thalerus nempe Imperialis. Adverſus effigiem ejusdem exhibet cum appoſito infra parvo ſcutò, in quo inſignia Oxenſtiernarum, duo cornua tauri, fronti adhærentia, cernuntur, cum epigraphe: I. D. D. AXEL. OXENSTIERN. A. L. B. I. K. D. J. F. T. E. R. SV. C. LEG. I. G. S. FOED. EV. DIR. i. e. *Illuſtriſſimus Dominus, Dominus Axelius Oxenſtierna, Liber Baro in Kimiti, Dominus in Fibolm, Tidem, Eques, Regni Svecie Cancellarius, Legatus in Germaniâ, Supremus Fœderis Evangelici Director.* Averſus ſiſtit Leonem Svecicum coronatum, dextrâ gladium, ſiniſtrâ Coronam geſtantem, ſuprà radiante ſole, in cujus Circulo nomen eſtat tetragrammaton. Inſcriptio: ROBORE. DIVINO. CORONATVS. VINCIT. LEO. Cælaturam & formam qui inſpicit, facile in Germaniâ cuſum eſſe deprehendēt; & ſi conſeras alios, qui eo tempore formati ſunt Auguſtæ Vindelicorum, non temerè judicabis, hunc & illos unum eundemque habuiſſe Cælatorem. Rariſſimus is eſt & maxime memorabilis, quandoquidem nemo Procerum Svecorum, vel an-

te vel poſt Axelium, ſub proprio ſuo nomine, ac propriâ auctoritate in Germaniâ, nedum in Sveciâ, cum Regale cœtet, nummos evulgavit uſuales; quanquam in honorem diverſorum aliorum & hic & illic varia publicata ſint numiſmata. Et ſi quid nummorum uſualium certis Perſonis illuſtribus, aut Civitatibus, aut Provinciis gratia Regia aliquando indukerit cudendum, id omne nomine & auctoritate Regis fieri & debuit & conſuevit. Ultimum denique momentum in numiſmate Guſtavi Adolphi, quod ſententiam Cl. Tenzelii firmare videtur, ducitur ex appoſitione vocis *Secundus*, quam dicit titulo Regis Guſtavi Adolphi, in nummis hîc in Sveciâ percuſſis, at nunquam in fabricatis apud Germanos addi ſolere. Ego verò (qui ferè omnes Regis illius Maximi nummos & numiſmata penes me ſervo), ſi exceperis illud, de quo ſermo eſt, nullum adhuc conſpexi aliud, vel foris vel domi cuſum, in quo illi detur epitheton *Secundus*. Et ſi mihi talem, eamque vel minimum in Sveciâ percuſſum nummum aliquando monſtraverit Vir ille Doctiſſimus, cauſa lubenter cedam, & victus manum dabo. Non potuit latere aliquem in Germaniâ Virum Doctum, qui inſcriptionis tam Auguſtæ & tam politæ Auſtor fuerit, quod hic Guſtavus Adolphus Rex Sveciæ fuerit ejus nominis *Secundus*, cum paulum ultra dimidium ſeculum illum præceſſiſſet Guſtavus *Primus*. Prolixiorẽ me jam factum eſſe comperior, quàm cogitaram, ſed argumẽti gravitas id à me, quodam quaſi ſuo jure, exigere viſa eſt.

T. XII. N. 3.

Effigies Regis caput lauro vincti, cum inſcriptione: GVST. ADOL. D. G. REX SVEC.

Leo coronatus, ſtans in armorum congerie, dextro pedẽ gladium ſtrictum, lævo ſcutum cum Inſignibus Svecicis, nec non palmæ ramum tenens. Inſer: ME SECVLA CANA CANENT.

Nummus exequialis Reginae.

T. III. N. 4.

In

In medio, hæc lineis rectis extant verba: MARIA. ELEONORA. REGINA SVECIE. QBIIT 18. MAR. MDCLV. In limbo hæc leguntur: TERRA. CÆLOQUE. BEATA.

In medio hæ notæ, seu literæ singulariæ cernuntur: G. A. R. S. C. R. quas hocce ambit lemma: CONIVGE. ET. NATA. SINE. PARI.

Nummi Usuales Aurei.

N.

Rex cum coronâ, cataphractâ, & pallio totus conspiciendus, dextrâ sceptrum tenet, lævâ globum crucigerum, & mensæ adstât, in qua gladius & clavis decussatim juncti; caput ejus irradiatur a nomine Dei. Inscriptio exterior: GVSTAVVS. ADOL. D. G. SVE. GOT. VA. Q. REX. MAG. DVX. FIN. DVX. ESJING. D. Interior: GLORIA. ALTISSIMO. SVORVM. REFVGIO.

Scutum quadripartitum coronatum, cum Insignibus Sueo-Gothicis atque intermediis gentilitiis, circa quod minores clypei triginta, duplici serie conspicui, provinciarum insignia continentes. Valet 10. ducatos.

N.

Effigies Regis cum sceptro & globo. Inscr: GVSTAVVS. ADOLPH. D. G. SVEC. GOT. VANDQ. REX.

Scutum simile cum fisdem insignibus, quod duo Leones coronati sustinent; infra annus 1620. Inscr: GLORIA. ALTISSIMO. SVORVM. REFVGIO. Valet 5. ducatos.

T. I. N. I.

Capita Regis laureati & Reginae jugata. Inscr: GVSTAVVS. ADOLPHVS. ET. MARIA. ELEONORA. REX. ET REGI. SVEC.

Duo Scuta ovalia, ornamento inclusa, quod Gallicè *cartouche* vocatur. In dextro apparent Insignia regnorum Sveciæ & Gothiæ, cum falce gentilitio; in sinistro Brandenburgicâ. Superiori parti di-

eti ornamenti impoſita eſt corona Regia, inferiori verò annexa ſunt inſignia Urbis, in qua nummus cuſus eſt, Auguſtæ ſc. Vin-
delicorum, additis utrinque duabus numeralibus notis anni 1632.
Inſcriptio: IN. SPEM. CONTRA. SPEM.

Valet hic nummus duos ducatos, & inter nummos ſvecicos unicus eſt, in quo vultus Regis & Reginae jugati, nec non inſignia Sveo-Gothica & Brandenburgica cernuntur conjuncta. Myſterii quid ſignificare videtur inſcriptio partis averſæ, ſed quale id demum ſit, ex hiftoriæ monumentis eruendum venit. Anno 1632. d. 10. April. Auguſta Vindelicorum, præſidio Bavarico egreſſo, in clientelam & fidem ſe dedit Svecis, & d. 14. ejusdem menſis juramentum fidelitatis præſtitit Regi & regno Sveciæ. In hujus rei memoriam, eo ipſo tempore cuſus ibidem eſt hic nummus proſus ſingularis, idque non ſine conſilio à Rege non minus prudente quàm magnanimo factum eſſe credibile eſt, nam ſi verba inſcriptionis: IN SPEM CONTRA SPEM, ut & præſtitum fidelitatis juſjurandum paulò diligentius perpendas, facile perſpicies, Regem, poſt hominum memoriam maximum, rem maximè arduam, ac animo & victoriis ſuis parem (cujus tamen ſucceſſum vitæ brevitatis felicitati ſeculi præciderit) animo concepſſe atque voluiſſe. Sed Germania tota, intentis ad hanc rem oculis & auribus, creſcentem indies potentiam & fortunam Guſtavianam, quæ ſibi antea ſaluti fuerat, formidans, de ſuarum rerum rationibus ſeriò cogitare viſa eſt, & quas olim crediderat cauſas belli à Svecis geſſi & producti, ſuſpectiores habere poſtmodum coepit.

N.

Facies Regis cum inſcriptione duplici. Exteriori: GVST. ADOL. D. G. SVE. GOT. VAND. REX. M. P. FIN. D. ETH. GA. IN. Interiori: DEO. ET. VICTRICIBVS. ARMIS.

Scutum coronatum quadripartitum cum Inſignibus Sveo-Goth. & gentilitiis. Inſcript: DVCATVS NOVVS REGIS SVEGLÆ, 1631. Valet 2. Ducatos.

N.

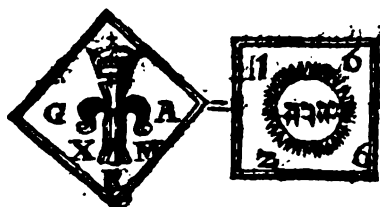
Effigies Regis laurea ornati, cum nomine tetragrammato superius. Inscript: GVSTAVVS. ADOLF. D. G. DES. REX. SVE.

Clypei tres separati, cum insignibus iisdem, quos superius corona ornat. Inscriptio valorem exprimit: XVI. SVENSK. MARK. 1615.

N.

Effigies Regis coronati: GVSTAVVS. ADOLF. D. G. REX. SVE.

Aversa, excepto anno 24. priori similis.

Rhombiformis fascem habens gentilitium coronatum, cum literis G. A. R. nec non X. M. quæ duæ ultimæ valorem Svecicum decem Marcarum indicant.

Nomen tetragrammaton in hamine radiato cum Anno 1626.

N.

Effigies Regis laurea Coronâ caput redimti, cum inscr: GVSTAV. ADOLPH. D. G. SVECO. GOTH. VANDALO. REX. MAG.

Scutum ovale coronatum & quadripartitum, cum Insignibus Svecicis, Gothicis & gentilitiis, addito Anno 1632. Inscriptio inscriptionem adversæ partis continuat: PRINC. FINLAND. DVX. ETHON. ET. CAR. DOM. ING. Ducatus.

T. L. N. 6.

X 3

Hinc

Hinc Regis laureati imago: GVSTAVVS. ADOLPH. D. G. SVEC. GOTH. VAND. REX. M. P. F. D. E. E. C. I. DO.

Illinc Diſtichon: IN. PVGNIS. FVERAT. LEO. REX. GVSTAVVS. ADOLPHVS. PRO. DOMINI. MORIENS. MANSIT. HONORE. LEO: nec non Annus æræ Chriſtianæ: 1632. Valet Ducatum.

T. I. N. 7.

Adverſa faciem Regis habet, cum inſcr: GVSTAVVS. ADOLPH. MAGN. D. G. SVECQR. REX. AVGVST. &c.

In averſâ rectis lineis inſcriptum: STANS. ACIE. PVGNANS. VINCENS. MORIENSQVE. TRIUMPHAT. 1632. 6. Nov. Ducatum etiam valet.

T. I. N. 8.

Imago laureati Regis.

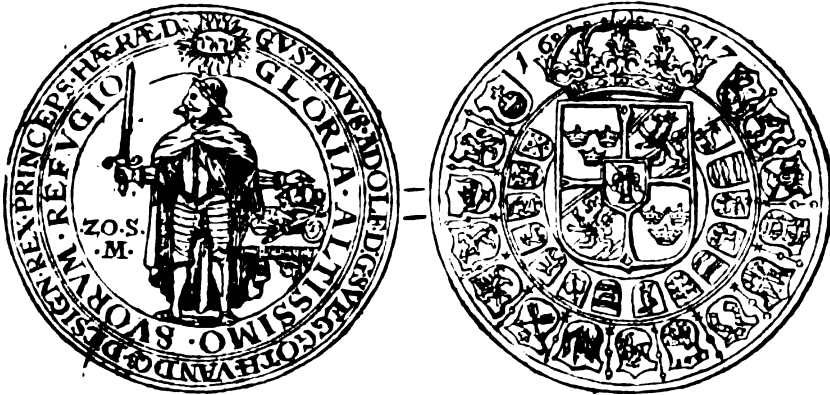
Corona. & annus 1633. Infra hæc erant verba lineis rectis ſcripta: IOH. X. EIN GVTER HIRTE LESSET SEIN LEBEN FVR DIE SCHAFE. Inſcriptio utruſque partis conjungenda: GVSTAV. ADOLPH. D. G. SVEC. GOTH. VAND. R. PR. FINL. DVX. ETHON. ET. CAREL. DOM. ING. Ejusd. Valoris

Icon ſimilis.

Scutum coronatum quadripartitum cum ſignibus Sueo-Goth. & gentilitiis. adduntur à latere ſigna Δ & Σ , & infra annus 1634. Inſcriptio eadẽ. Nummus valoris quoque ejusdem.

Nummi Argentei Uſuales.

Rex

Rex laurea, cataphractâ & pallio conspicuus, dextrâ gladium tenet, lævâ coronæ, cæterisque Regalibus in mensâ collocatis, imposita. Supra caput extat nomen Jehovah in lumine radiato. à latere additus nummi valor: 20. S. M. Inscr. duplex. Interior: GLORIA. ALTISSIMO. SVORVM. REFVGIO. Exterior: GVSTAVVS. ADOLF. D. G. SVEC. GOTH. VAND. Q. DESIGN. REX. PRINCEPS. HÆRED.

Scutum coronatum quadripartitum, cum Insignibus Svec-Gothicis & gentilitiis, quod ambiunt XXIX, clypei minores, duplici serie positi, cum Insignibus Provincialibus, addito superius Anno 1617.

Thaleri Imperiales. Stokholmenses.

Effigies Regis coronati, cataphractique cum ſceptro & globo crucigero. Inſcr: GVSTAVUS. ADOLPH. D. G. REX. SVE-CORVM.

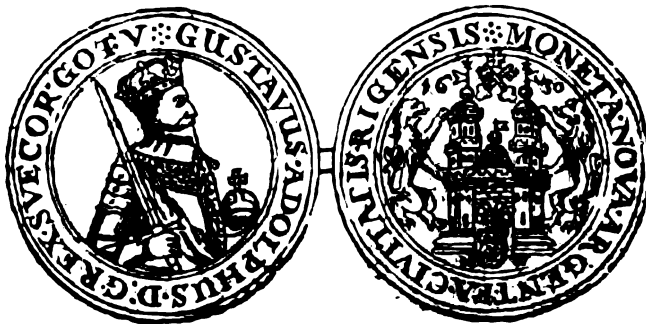
Redemptor generis humani, à latere habens ſcutum triplicatum coronatumque, cum Inſignibus Sveo-Gothicis & gentilitiis. Inſcr: SALVATOR. MVNDI SALVA. NOS. MDCXXXI

Imago Regis laureati.

Scutum coronatum quadripartitum cum Inſignibus Sveo-Goth. & gentilitiis. Inſcriptiones combinatæ: GVSTAVVS ADOLPHVS D: G: SVEICO: GOTHO: VANDALO: REX. MAG: PRINCEPS FINLAND: DVX. ETHIO: ET. CAR: DOM: ING: 1632.

Rigenſis.

Effigi-

Effigies Regis coronati, enſem & globum manibus geſtantis. Inſcriptio: GUSTAVVS. ADOLPHVS. D. G. REX. SVECOR. GOT. V.

Inſignia Civitatis Rigenſ. cum Leonibus adſtantibus, ac ſuperimpoſito anno 1630. Inſcr: MONETA. NOVA. ARGENTEA. CIVITATIS. RIGENSIS.

Auguſtani.

Effigies Regis laureâ caput redimiti.

Scutum ovale coronatum quadripartitum cum Inſignibus Sveo-Goth. & gentilitiis. Addita infra inſignia Urbis Auguſtanæ. Inſcriptiones combinandæ conveniunt cum illis, quas vides in Imperiali ſecundo Stockholmenſi.

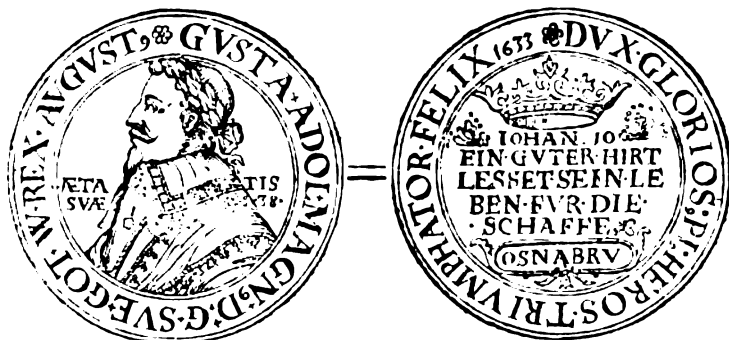
N.

Similis, excepto anno 1631.

Osnabrugeniſis.

Y

Imago

Imago Regis laureati, additis verbis: ÆTATIS SVÆ 38.

Corona cum verbis infra scriptis: IOHAN. 10. EIN. GV-
TER. HIRT. LESSET. SEIN. LEBEN. FVR. DIE. SCHAFFE.
OSNABRV. Inscriptionum marginalium adunatio: GVSTA. A-
DOL. MAGN. D. G. SVE. GOT. W. REX. AVGVST. DVX.
GLORIOSus. PIus. HEROS. TRIVMPHATOR. FELIX. 1633.

Elbingensis.

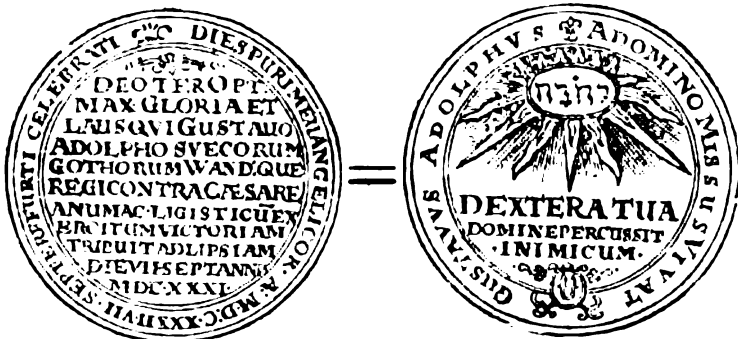

Scutum coronatum quadripartitum, cum Insignibus Sveo-
Göthicis & gentilitiis, quod duo sustinent Leones coronati. In-
fra annus 1628. Epigraphæ GVSTAVS. ADOLPHVS. D. G.
SVEC. GOT. VAN. REX. M. D. F.

Scutum

Scutum ovale transverſe bipertitum, cum duabus crucibus, unâ alteri impoſitâ. Epigraphe hæc eſt: MONETA: NOVA: CIVIT. ELBINGENSIS. 1628.

In prælium Lipſienſe.

Adverſam hæc verba faciunt: *Deo ter Opt. Max. Gloria & laus, qui Gustavo Adolpho, Suecorum, Gothorum, Wand. que Regi contra Cæſareanum ac Ligisticum exercitum victoriam tribuit ad Lipſiam die VII. Sept. Anno M.DC.XXXI.* cum inſcriptione in margine: *DIES. PURIM. EVANGELICOR. A. M. D. C. XXXII. VII. SEPT. ERFFURTI. CELEBRATI.*

Nomen tetragrammaton in lumine radiato, cum verbis ſubſcriptis: *Dextera Tua Domine percuffit inimicum.* Interſcriptio marginalis: *A DOMINO MISSUS VIVAT GUSTAVVS ADOLPHVS.*

Adverſa, omiſſis in margine verbis, ferè eadem.

Averſa typum eundem habet, ſine inſcriptione marginali.
 Subſcriptio: A. DOMINO. FACTVM. EST. ISTVD.

Effigies Regis, dextrâ ſcipionem, lævâ orbem crucigerum ferentis, addito ſuprà nomine tetragrammato. Inſcript; D: G: GV-STAVVS. ADOLPHVS. SVEC. GOT. VAN. REX.

Clypeus coronatus & quadripartitus, ſerto laureo circumdatus, habens Inſignia Sveo-Gothica & gentilitia, addito anno 1632. & Regis Symbolo caſtrenſi: *Gott mit uns*.

Nonnulli horum Nummorum, quos proximè deſcripſimus, etiam minori pretio extant, nimirum dimidiâ & quartâ eorum parte cuſi: qui cum & notâ & inſcriptionibus cum maioribus illis conveniant, magnitudine duntaxat & valore diverſi, operæ pretium non eſt, illos omnes hîc iterare.

Dimidiuſ Thaleruſ Stokholmienſ.

Non

Non niſi magnitudine à primo laudatiſſimi hujus Regis Thalerò differt.

Nummī Argentei Svecico Valore æſtimati.

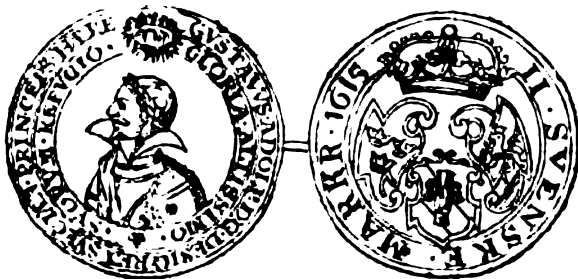

Effigies Regis. Capite laureato, à nomine irradiati tetragrammato, atque dexterâ ſcipionem tenentis Imperatorium. Inſcriptio interior: GLORIA. ALTISSIMO. SVORVM. REFVGIO. Exterior: GVSTAVVS. ADOLF. D. G. DESIGNAT. REX. SVECIE. PRINCEPS HÆ.

Tres clypei diverſi unâ coronâ ornati, inſignia ferentes Svec-Goth. & gentilitia. Inſcriptio valorem ac annum indicat: VIII. SVENSKE. MARKER. 1617.

N.

Magnitudine tantum & valore, nempe IV. Marcarum, à proximè recensito diverſus.

Y 3

Pars

Pars adversa ab adversis Nummorum istorum octo & quatuor Marcarum haud differt, præterquam quod effigies scipione caret.

Neque aversa differt, nisi duarum Marcarum valore.

Exstant quoque hujusmodi Nummi, quorum alii unam valent Marcam, alii quatuor oras.

N.

Imago Regis coronâ, sceptro & globo conspicui. Inscriptio interior: GLORIA. ALTISSIMO. SVORVM. REFVGIO. Exterior: GVSTAVVS. ADOLPH. D. G. SVEC. GOTH. WANDAL. Q. REX.

Tres clypei, Svecicus, Gothicus. ac gentilitius, cum superimpositâ coronâ. Inscr. VIII. SVENSKE. MARK. 1620.

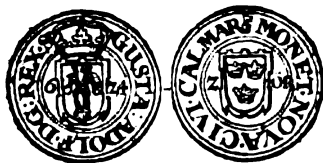
Eodem typo etiam cusi sunt, qui IV. IL. I. MARK. & IV. oras valent.

N.

Imago Regis coronati, cum sceptro in dexterâ & globo crucigero in lævâ. Inscriptio hæc est: GVSTAV. ADOLF. D. G. SVEC. GOT. V. REX.

Clypeus coronatus, tres Leones præferens, cum adscripto anno 1623. Inscr: MONETA. NOVA. CIVITAT. REVAL. III. M. SV.

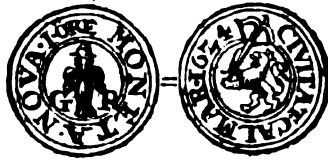
Nummi Calmarienses.

Scutum coronatum cum insignibus gentilitiis, addito anno 1624.. Epigraphe: GVSTA. ADOLF. D. G. REX. S.

Scutum cum insignibus Regni Svec. Valor est 2, ör. Epigraphe: MONET. NOVA. CIVI. CALMAR.

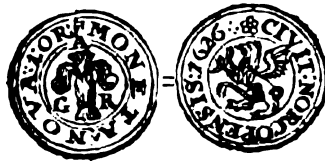
Fascis

Fascis gentilitius cum literis G. A. R. Inscr: MONETA. NOVA. L. ORE.

Insignia Urbis, Leo sc. arcum tensum tenens. Inscr: CIVITATIS CALMAR. 1624.

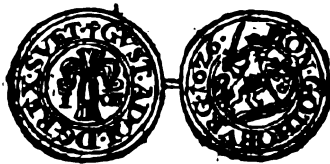
Norcopenſis.

Adversa similis.

Aversa Draconem habet. Inscriptio: CIVIT. NORCOPEN-
SIS, addito anno 1626.

Gothoburgensis.

Fascis gentilitius, addito valore L. ÖR. Inscript: GVST. ADOL. D. G. REX. SVET.

Insignia Civitatis, cum inscriptione: MON. GOTHOBURG. 1626.

Reva-

Revalienſis.

Fasces gentilitius, cum Siglis G. A. R. Inscr: MONETA. NOVA. 1625.

Scutum coronatum cum Insigni Urbis. Inscr: CIVITAT. REVAL.

Dimidia Ora.

Fasces cum literis G. A. R. & 1615.

Tres coronæ cum valore $\frac{1}{2}$ öR. Inscr: MONETA. NOVA. REGNI SVECLÆ.

Nummus bracteatus cum literis: G. A. R. S. & num. 8.

Nummi Cuprei.

Anno 1625. d. 9. Junii Rex publico Edicto monetam cupream introduxit, cujus tamen valor metalli pretium non excedit, sed ei exactè respondet, quamque dando pariter & accipiendo, trutinâ potius & bilance, quam numeratione æstimarent. Confiabat autem illa cum ex rotundis tum ex quadratis nummis.

Num-

Nummi Quadrati.

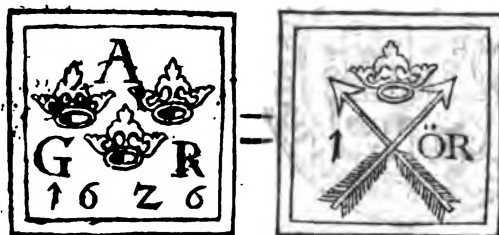

Literæ G. A. R. S. cum coronâ impositâ.
Fascis gentilitius, addito valore 2. ör. & anno 1625.

Insignia regni Sveciæ cum literis G. A. R. Infrâ annus additus 1625.

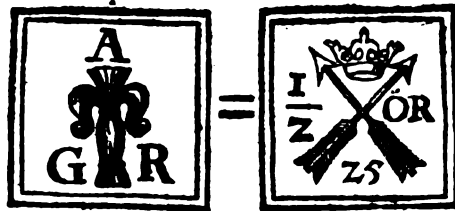
Clypeus cum Insignibus Dalarensibus & valore 1. ör.

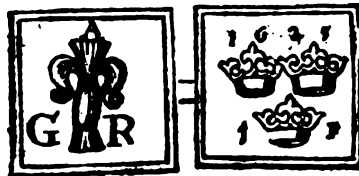
Adversâ eadẽm, excepto anno 1616.
Insignia Dalarensia, sine clypeo. Valor idem est.

Z

Fascis

Fascis gentilitius, cum literis G. A. R.
Aversa similis. valet $\frac{1}{2}$ ör. Annus 25. additus.

Adversa eadem.
Tres coronæ, cum anno 1625. & valore I. F.

Rotundi Nycopenſes.

Scutum quadripartitum coronatum, cum Insignibus Svec-Goth. & gentilitiis. Inscript: GVSTAVUS. ADOLPH. D. G. SVEC. GOTH. VAN. REX. M. P. F,

Gry-

Gryphus (inſigne Provinciale) coronatus, cum addito valore 1. ör. Inſcr. MONETA. NOVA. CVPRE. NICOPEN-
SIS. MDCXX7.

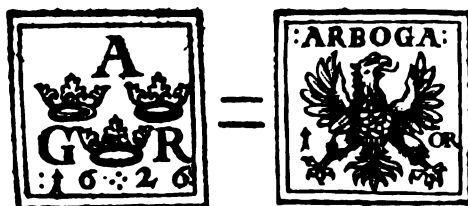
Nummus ſimilis, valet $\frac{1}{2}$ ör.

Fascis gentilitius, cum valore: I. F. & Epigraphe: GVSTA-
VUS. ADOLPH. D. G. REX. SVEC.

Gryphus coronatus, cum Epigraphe: MONETA. CVPRE.
NICOPENS. 1629.

Arbogenses.

Z 2

Num-

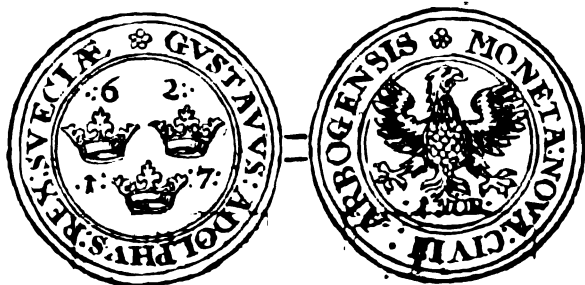
Nummus quadratus, tres habens coronas cum literis G. A. R. & anno 1626.

Aquila expansis alis. (Inſigne Urbis) Inſcribitur: ARBŌGA. Infrā valor additur I. ŌR.

Nummus rotundus ſcutum offendit coronatum quadripartitum cum Inſignibus Svec-Gothicis & gentilitiis. Inſcr: GVSTAVVS. ADOLPHVS. D: G. SVEC. GOTH. VAN. REX. M. D. F.

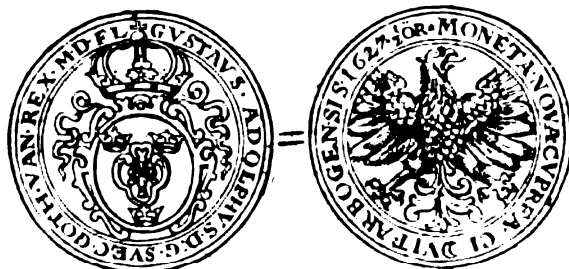
Inſignia Urbis cum valore: I. ŌR. Inſcript: MONETA. NOVA. CVPREA. CIVIT. ARBOGENSIS. 1627.

Tres coronæ inter anni designationem: 1627. Inſcriptio: GVSTAVVS: ADOLPHVS: REX: SVECIAE.

Averſa priorī ſimilis, ſed omiſſus annus.

Scutum

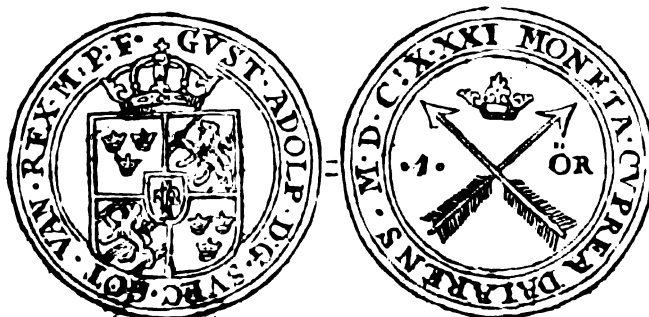
Scutum ovale coronatum, in quo tres coronæ extant & clypeus intermedius cum falce gentilitio. Inscriptio: GVSTAVS. ADOLPHVS. D. G. SVEC. GOTH. VAN. REX. M. D. FL.

Insignia Urbis, cum inscript: MONETA. NOVA. CV. PREA. CIVIT. ARBOGENSIS. 1627. $\frac{1}{2}$ OR.

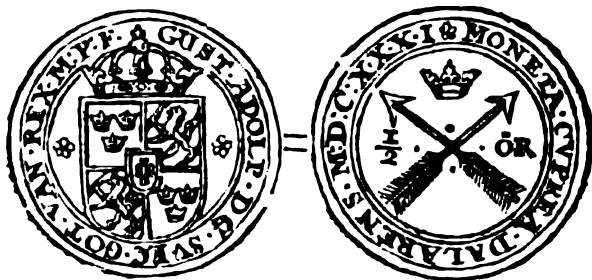
In adversâ Tres coronæ, cum literis singulariis G. A. R. S.
In averſâ lineis rectis: ARBOGA. k. FYRK. 1627.

Dalarenſes.

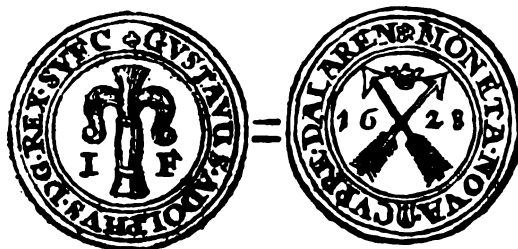

Scutum coronatum quadripartitum, cum Inſignibus Sveo-Goth. & gentilitiis. Inſcriptio: GVST. ADOLP. D. G. SVEC. GOT. VAN. REX. M: P: F.

Inſignia Dalarenſia, nempe duæ ſagittæ decuſſatim poſitæ, ac ſuperius corona. Valor I. ör. Inſcript: MONETA. CVPREA. DALARENS. M.D.C.XXXI.

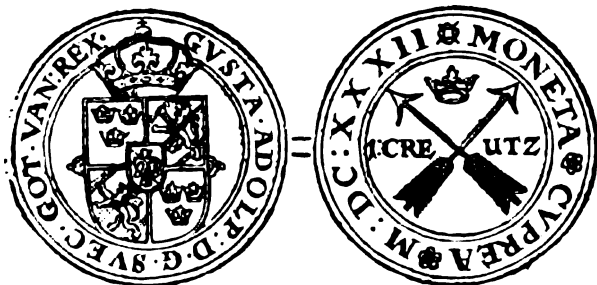

Eodem typo cuſus dimidiam valens oram.

Fasces gentilitius, cum valore I. F. Inſcr: GVSTAVVS. ADOLPHVS. D. G. REX. SVEC.

Inſignia Dalarenſia cum anno 1628. Inſcr: MONETA. NOVA. CVPREA. DALARENS.

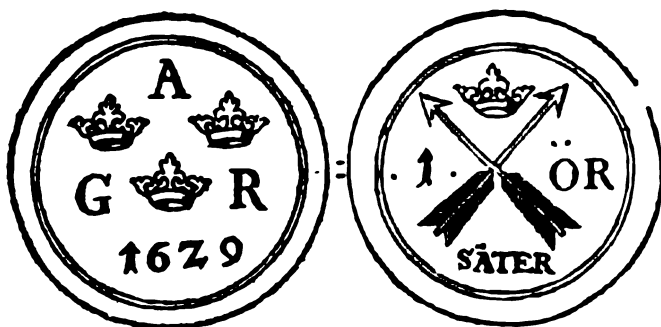

Clypeus

Clypeus coronatus quadripartitus, insignia præferens Svecica, Gothica atque gentilitia. Epigraphæ: GVSTA. ADOLP. D. G. SVEC. GOT. VAN: REX.

Insignia Dalarenſia, cum adjuncto valore: I. CREUTZ. Epigraphæ: MÖNETA. CUPREA. M.DC.XXXII.

Säterenſis.

Tres coronæ, inter literas G. A. R. Subjunctus annus 1679. Insignia Dalarenſia, addito valore I. ör. & loci nomine: SÄTER.

Hunc eximie raritatis Nummum peramanter mihi donavit Kederus meus.

CHRISTINA.

A. 1650.

Exſtant multa literatiſſimæ Chriſtinæ Reginæ Numiſmata, Inque iis perelegantia, ea videlicet, quæ Præſtantiſſimi Galli *E. Pariſe* ſcito cælo accepta referimus. Ex Romanis hujus Regi-
næ pleraque ærea ſunt; ob perennitatem ſuam ipsis anteferenda aureis & argenteis. Etenim dum hæc, propter pretium ſuum, ab hominibus turpi lucro inhiantibus avidè colliquēſacta, paulatim abolentur & evaneſcunt; interim illa metalli vilitate ab interitu vindicantur, integraq; & ſalva in ſeram poſteritatem feliciter perpetuantur.

Num-

Nummi Symbolici ſ. honorarii.

Inaugurales.

CHRISTINÆ T. I. N. 1.

Caput Reginae laureatum, cum inſcriptione: CHRISTINA REGINA.

Manus, Coronam tenens Regiam, à nubibus exſerta. Subſcriptum: AVITAM. ET. AVCTAM.

Extant hujus generis Nummi tam aurei, quàm argentei, & magnitudine quidem triplici.

T. I. N. 2.

Adverſus idem.

Averſus Fortunæ atque Spei habet typos (quales in antiquis Romanorum Numismatis occurrere ſolent) duas nempe Fœminas, quarum una ſtañs, clavum, ſeu gubernaculum manu dexterâ, & cornu copiae ſiniſtrâ tenet; altera ſuſpenſo incedens gradu, dexterâ herbam præfert, ſtolamque lævâ aliquantulum attollit.

T. I. N. 3.

Adverſus idem.

Averſus Deam galeatam exhibet, quæ ferro infidens thoraci, victoriolam dexterâ tenet, lævâ clypeo innixâ.

Varii.

T. I. N. 4.

Caput Reginae laureâ ornatum, cum epigraphe: CHRISTINA REGINA.

Tres Muſæ, quarum una lyram, alterâ barbiton, tertiâ librum habet. Inſcriptio: DVLCES ANTE OMNIA.

Hoc numismatè teſtaſi voluit doctiſſima Reginarum, quàm ſibi ſemper placuerit elegantiorum ſcriptorum ſtudium, quantoque in pretio habuerit Viros eruditione celebres & non leviſter inſpectos.

T. II.

W. S. Middle School

=

=

CHRISTINA

T. II. N. 1.

Caput laureatum; **CHRISTINA, REGINA.**

Labyrinthus. **FATA. VIAM. INVENIENT.** A. 1654. cum regno patrio Regina se abdicasset, casus humanos paulo altius perpendens, & quid de se fieret, incerta, hoc numisma curavit cudendum.

T. II. N. 2.

Imago dimidia Reginae coronatae, cum Inscriptione: **CHRISTINA. D. G. SVEC. GOTH. VANDQ. DES. REGI.**

Sedet Regina laureata super varia arma, lauri ramum dextrâ elevatâ, globum crucigerum laevâ tenens. Hinc turma Equitum citato cursu ruens; illinc Agricola cum bove aratore. Eminus à tergo Urbs. E. caelo Angelus advolat coronam ferens & sceptrum. Præterea dextera à nubibus exserta, strictum ferrum gerens. In summo sacrosanctum **DEI Nomen.** Intercriptio: **ÆTHEREVM NVMEN DIADEMATA CELSA TVETVR.**

Hic Nummus ovata est formâ.

N.

Reginae coronatae Effigies dimidia, cum Epigraphe: **CHRISTINA. D. G. SVEC. GOTH. VAND. Q. REGINA.**

Duo Angeli, sub sacrosancto **DEI** nomine radiato, volantes, alter cum sceptro in dextrâ, alter cum laureâ in sinistrâ, atque sustinentes, ille laevâ, hic dextrâ, intermediam Coronam Regiam, supra Clypeum, Insignibus Sveo-Gothicis ac gentilitiis conspicuum, ad cuius duo latera singulae adstant mulieres, è quibus una, cui oculi fasciâ obligati sunt, manu dextrâ gladium, sinistrâ Palmæ ramulum gerit; altera verò in dextrâ Palmæ ramulum inque laevâ Sagittam serpente involatam tenet. Inferius comparent Notæ **H. W.** Epigraphe: **ET. PRINC. HÆR. MAG. PRINC. FINL. DV. ESTON. ET. CARELI. INGRI. DOM.**

N. ovali est formâ.

T. II. N. 3.

Caput Reginae cum nomine: **CHRISTINA.**

A a

Nor-

Norma seu Regula, cum Inſcriptione: ΟΡΘΟΞ ΟΥΧΙ ΟΡΘΟΜΕΝΟΞ.

T. III. N. 1.

Comitia, ubi Regina coronata, inque ſolio Regia conſtituta, ſceptrum manu tenet, adſtantibus ei à dextrâ quinque regni Senato-ribus Primariis cum ſignis Regalibus; à lævâ quatuor viris, regni ſtatum quadruplicem exhibentibus. Inſcriptio: IMPERIVM PRO-LES GVSTAVI MAXIMA MAGNI SVSCIPIT INNVMMERIS VIVAT CHRISTINA TRIVMPHIS.

Pugna navalis inter Svecos Danosque; illis ſuperioribus. In-ſcr: AVGVSTÆ PRENDIT DVM SCEPTRA POTENTIA LAV-RO CINGIT SACRATVM BALTICA PVGNA CAPVT. 1644.

T. III. N. 2.

Caput Regiæ galeæ lauro cinclâ rectum, atque nomen CHRI-STINA.

Eadem galeata ſtans & Minervam Deam referens, dextrâ lau-
rum propè poſitamprehendit, & ſiniſtrâ lauri ramiſtatem geſtat. Lem-
ma: REPERTRIX. Ferunt laurum, vatum ſymbolum, olim re-
pertam primum fuiſſe in Amonia apud Tempe: cumque Regina
Chriſtina omnis generis literas, ſcientias & artes hoc in Regno pri-
ma excoluerit, & ad ſupremum uſque promoveret non immerito il-
larum *Repertrix* ſalutari poſſet. Viros eruditionis variæ & conſum-
matiffimæ, ut Grotium, Salmaſium, Voſſium, Heiſium, Bochar-
tum, Junium, Cartefium, aliosque præmiis honorificentiffimis huc
allexit, phures invitavit. Similiter excellentiffimos totius Europæ,
in omni genere, artiſices, huc evocatos, liberaliffimè ſuſtentavit;
horum aliquos, quorum nomina mihi incidunt, recenſebo. Exem-
plo ſint, E. Pariſe, Gallus, qui Numiſmatum cælaturâ Romæ incla-
ruerat; Cooper Anglus & David Beck, Pictores excellentiffimi, al-
ter quidem in picturâ miniatâ, & alter in pigmento, quod vocant,
oleario; Jeremias Falk, Polonus Chalcographus, qui omnes fere
Regni, qui tunc erant, Senatores in ære ſculpiſit. Omnes & ſingu-
los enumerare, nimis operoſum foret.

T. III.

T. III. N. 3.

Caput galeatum & lauri ramus, cum nomine: CHRISTINA:
Solis imago, totam occupans aream.

T. IV. N. 1.

Effigies Reginae laureatae cum inscr: CHRIST: D: G: SVE:
GOT: VAND: Q: REGIN:

In regione amonâ Liliū prodit insigne, super quod duæ e nu-
be manus demittunt prægrandem coronam, superius posito nomine
Dei sacrosancto, radios solares circumspergente, additoque lemma-
to: **NON ALIUNDE.**

Cum Liliū sit flos immaculatus omniumque maxime candi-
dus, id sibi, thalamos maritales aspernanti, applicare voluit Regina
Virgo. Cumque natura in ipso lilii flore coronam quasi celaverit,
ambientibus illum aureis quibusdam ac venustis filis, non incon-
gruè illi datur hoc lemma: *Meruit candore coronam.* Nec injuriâ
lemma hoc sibi vindicavit Regina eruditissima, omniumque scienti-
arum artiumque, quas hic mirificè & ornavit & auxit, Patrona.
Post numisma Sigerodianum, de quo supra, maximum hoc est inter
omnes Sveonum nummos Symbolicos seu honorarios; argenteum
enim pondere æquat duodecim Imperiales.

T. IV. N. 3.

Imago Reginae, gemmis pretiosissimis & coronâ ornata. In-
script: CHRISTINA. D. G. SVEC. GO. TH. VANDQ. DES. REGINA.

Solis Avis coronata, in sublimi rupe constituta, è rogo, quem
Sol incendit, resurgens. Inscr: PHOENIX PHOENICIS GUSTA-
VIE FUNERE NATA.

Gustavus Adolphus ex Gustavianâ Familia superstes, in pu-
gnâ Lutzensi gloriosissime occubuit, unicamque reliquit Filiam Chri-
stinam regni Hæredem. Cumque ille in summo funebri, quem
vide s. l. assimilatus fuerit Phœnici, hæc Phœnicis quoque nomine
haud incongruenter sic ornata & honorata est.

T. VI. N. 2.

Regina in folio ſedens, coronâ, ſceptro ac orbe crucigero conſpicua; infra cernitur ſcutum, duabus clavibus decuſſatim poſitis inſignitum. CHRISTINA. D. G. SVEC. GOTH. VAND. Q. REGINA.

Clypeus quadripartitus, cum Inſignibus Svecicis, Gothicis ac gentilitiis, lauri atque palmæ ramis incluſus & condecoratus. PAX. IN. CHRISTINÆ. PRO. CHRISTO. GERMINAT. ARMIS.

T. VI. N. 1.

Icon Reginæ: CHRISTINA. D. G. SVEC. GOT. VAND. Q. D. (i. e. Deſignata) REGINA.

Pyramis erecta, apice pomum crucigerum ſuſtinens, cui per coronam ambientem annectitur gladius & ſceptrum decuſſatim juncta, quamque pedibus anterioribus tangit inſiliens leo, cui manus e nube prodiens lauream imponit coronam. NON. EGO. GYSTA-VO. SEQVOR. INFERIORA. PARENTE.

Videtur hoc numiſma deſignare continuationem belli Germanici, ſub Reginâ Chriſtinâ, unamque aut alteram per Svecos Duces & Officiarios, illius auſpiciis, reportatam victoriam, cum Leo Svecicus ſerto laureo ornandus hic compiciatur.

T. V. N. 1.

Effigies Reginæ inter palmæ & lauri ramos: CHRISTINA. D. G. SVE. GOT. VANQ. REGINA. ET. PRINC. HÆ. M. D. F.

Manus duæ e nube prominentes, quarum altera cornu copiæ inter lauri ramos, altera labarum tenet, cum pendente enſe. In ſummo non radians. ET BELLO ET PACE TRIVMPHAT. ANNO 1645.

T. VI. N. 3.

Pax ramum olivæ & Juſtitia, gladium cum bilancæ, dextris gerentes, intermedium orbem crucigerum lævis ſuis ſuſtentant. Super

Elias Brenner pinx. et sculp.

per illas volant duo Angeli, suam uterque buccinam inflantes, ex qua exit vox PAX, interque eos in schedâ, quam tenent, legitur lemma: CANDIDE ET CONSTANTER. In summis cernitur nomen Dei tetragrammaton. Pedibus Pacis & Justitiæ prostrati bellatores, cum armis, conculcantur. Eruius apparet Urbs, qua designatur Osnabrugum. Inscriptio: INNVMERIS. POTIOR. VIVAT. PAX. VNA. TRIVMPHIS. ET. THEMIS. IMPERIVM. MARTE. FACENTE. REGAT.

Inter duos ramos olivæ, in areâ nummi, lineis rectis, hæce inscriptio: PAX. AQVILÆ. CVM. AQVILONE. SEU. VNI-VERSÆ. ROMANI. IMPERII. CVM. REGNO. SVEGICÆ. CON-CLVSA. ET. PVBLICATA. OSNABRVGIS. WESTPHALO-RVM. ANNO PACIFERO. MDCXLVIII.

T. V N. 2.

Simulacrum pacis, dextrâ Olivæ ramum, sinistrâ tubam ori admotam tenens, pedibusque varia armorum genera conculcans. Inscriptio:

Des friedens stin jezt hoch erfreut /
Was unfried hat zu vor zerstreut.
Der friede alles wieder ehrt /
Was unfried sehr hatte verkehrt.
Ach Herr / gib daß der friedenstand
Das regiment behalt im land!

In aversa hæc lineis rectis extant verba:

Das sechzehn hundert achtzehnd Jahr
In Unfried Teutschland sehet gar /
Bis Gott / der wahre frieden held /
Stadt Osnabrug und Münster wehlt;
Daß da der hohen haupter rath
Den friden suchen früh und spat;

Mit welchen er auch worden ein/
 Das ſechzen hundert vitzig neun
 Mit frid daß Teutſche Reich etſrem.
 Auf gebet Gott die ehr allein!

T. V. N. 3.

Caput Reginae laureâ decoratum coronâ. CHRIST. D. G. SVE. GOT. VANDQ. REGIN.

Clypeus ovatus, cum Inſignibus Svec-Goth. & gentilitiis, quem triginta minores clypei, unâ ſerie poſiti, ambiunt, totidem Provinciarum Inſignia præferentes. Lemma additum: LA-TE. CHRISTINA. REGIT.

Numismata Romæ fabricata.

T. IV. N. 2.

Caput Reginae cum caſſide laureatâ & cincinnis dependen-
tibus. Inſcript: CHRISTINA REGINA.

Phoenix in rogo, à ſolis radiis incenſo, cum ~~terminata~~ MA-KEAOZ.

Vox hæc Svecica, ſed Græcis ſcripta literis, idem ſignificat ac *ſine pari*, ſeu *incomparabilis*. Quâ ingenioſiſſima Regina, ſeſtivè per jocum ludumque exercuit Italos, eam; quaſi Græcam, aliter at-
que aliter interpretantes.

Occurrit etiam hujuſtypi, ſed leviter immutati, Numiſma minus.

T. VII. N. 1.

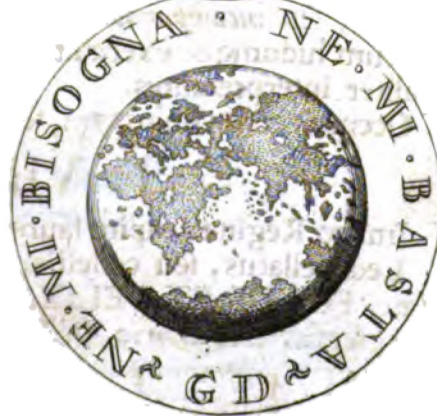
Imago Reginae, capite laureâ ornato. CHRISTINA REGINA.

Leo ſtellatus, ſed cœleſtis, cum Orbis, gubernaculo ac cornu
copiæ. FORTIS ET FELIX. Notarum G. D. quæ in ~~ante~~ com-
parent, ſenſus eſt: *Gloria DEO*.

T. VII. N.

NUMISMATA
CHRISTINÆ R.
ROMÆ
CVSA.

CH. TARDY.

ROMÆ CVSA.

Adversa eadem.

Victoria alata, orbi terrarum uno insistens pede, dextrâ elevatâ fertum laureum, lævâ demissâ palmæ ramum tenet, addito lemmate: VICTORIA MAXIMA.

T. VII. N. 3.

Effigies Reginz. Inscr: CHRISTINA REGINA.

Fœmina telum dextrâ gerens, sinistrâ quatuor Leones ducens, uno freno junctos. Inscriptio: NEC. SINIT. ESSE FEROS. Infrâ: S. D. G. i. et *Soli Dno Gloria.*

T. VII. N. 4.

Adversa similis.

Roma galeata cristataque inter varia armorum genera sedens, dextrâ victoriolam, sinistrâ hastam tenet. Inscr: POSSIS. NIHIL. VRBE ROMA. VISERE. MAIVS.

Exstat & aliud Numisma, ab isthoc non nisi aversæ partis inscriptione discrepans, hac nempe: HIC AMOR HÆC PATRIA.

T. VII. N. 5.

Adversa eadem.

Orbis terrarum. NE. ML. BISOGNA. NE. MI. BASTA. Infrâ G. D.

T. VIII. N. 1.

Caput Reginz laureatum. Inscr: CHRISTINA REGINA.

Sol in apogæo, cum lemmate: NON FIT TAMEN INDE MINOR. Quo illa innuit, se, deposito regno, Patriæ valedicturam, nihilominus esse Reginam, ac sol est sol, ubicunque locorum moretur.

T. VIII. N. 2.

Reginz caput laureatum à sinistrâ parte visibile. CHRISTINA. Corona Regia, cum lemmate: ET. SINE. TE.

T. VIII.

T. VIII. N. 3.Imago Reginae. **CHRISTINA REGINA.**Sol cum lemmate: **NEC FALSO NEC ALIENO.****T. VIII. N. 4.**

Adversa eadem.

Orbis terrarum, adscripto lemmate: **NON SVFFICIT.****T. VIII. N. 5.**

Adversa eadem

Globus stellatus seu coelestis, cum Voce: **SVFFICIT.****T. IX. N. 1.**Imago Viri ad pectus usque expressa. **ALEXAN. VI. PONT. MAX. A. III.**Christina inter duos Cardinales, per Portam Flaminiam (à Papâ Alexandro Septimo in Reginae honorem, magnificè ac sumtuosè instauratam) inequitans in Vrbem. **FEL. FAYS. Q. INGRES.****T. IX. N. 2.**Effigies Reginae, capite laureato. **CHRISTINA. REGINA.**
Foemina humi jacens, avolante Gallo, à manu è cœlo porre-
ctâ sublevator. **A. SOCIO. DERELICTA. A. DEO. RESTITV-
TA. SVETIA.****T. IX. N. 3.**

Adversa pars similis.

Leo humi cubans, erecto capite. **CONFIDENTER. ET.
SOLVS.****T. IX. N. 4.**

Adver-

NUMISMATA
CHRISTINÆ REGINÆ
ROMÆ CVS

castellum.

Adverſa eadem.

Manucodiata, cum lemmate: MI. NIHIL. IN. TERRIS.

T. IX. N. 5.

Adverſa ſimilis.

Manucodiata, cum verbis; LIBERO I NACQVI E VIS-
SI E MORRO SCIOLTO.

Inter honorarios Chriſtinæ Nummos hoc loco ſanè commemorari meretur ille, cujus fabricandi occaſio è Monumento Auguſtiſſimæ Reginæ ſepulchrali nata eſt. Commemorabitur autem verbis, quæ nobis ſuppeditat *Theſaurus*. (*Norimbergenſis*) *Numiſmatum modernorum hujus ſeculi*, ſub Anno 1705. pp. 538. & 539.

Pontifex Romanus hoc Anno (1705) aſſiduus erat in frequentandis quotquot ferè Roma numerantur, Templis, ut precibus ibi vacaret, ac Numinis Divini gratiam, pro impetrandâ compoſitione amicâ bellorum & contentionum, quibus inter ſe Europæ Magnates acerrimè commovebantur, exoraret. Cum itaque aliquando Divi Petri, quæ in Vaticano eſt, Baſilicam toto orbe celeberrimam intrâſſet, fortè oculis ejus offerebatur ſepulchrum, quo Sveciæ quondam Regina, Magni Guſtavi Adolphi filia, A. 1689. 19. Aprilis Romæ defuncta, condita fuerat, nullo impoſito Monumento, quo præ aliis dignoſci poſſet. Subit tum Pontificis animum recordatio clementiæ & bonitatis, qua Regina ſuperſtes eum, uti alios quoque bene multos eruditione & ſapientiâ præſtantes Viros, dignata. Ut igitur in hoc dignitatis ſupremæ faſtigio pietatem ſuam oſtenderet, imaginem Reginæ ex ære fuſam ſerto artiſticiæſe circumdatam, inque baſi decenter collocatam, ſepulchro ejus imponi curavit. Qua occaſione Numiſma quodpiam, nunc recensendum, editum eſt.

N.

Pontifici mitrâ & Episcopali ſupparo (quod Italicè *Rocchetto* nuncupatur) conſpicuo additur titulus: CLEMENS. XI. PONTIFEX MAXIMUS. Subjectum eſt Nomen Medalliatoris, I. HORTULANI.

In averſâ Pietas, ad cujus pedes Diadema Regium cum Sceptro, vulpino impoſitum, ſervitur, manuum ſiniſtrâ ardentem cererem torquemque aureum, appenſo Numiſmate iconico, ferens, columnæ humiſi

admodum, signoque XP Christianis veteribus, inde à Constantini Magni ævo, ad Servatoris nomen indicandum familiari notata adstat. In hujus summitate etiam Lucerna sepulchralis ardens se offert. Quibus, tanquam hieroglyphicis, perennis neque unquam interitura Regina memoria & Nomen immortale significatur. Dextrâ Pietas Christiana imaginem ex ære, ferto inclusam, ramisque Palma incumbentem, Sepulchro Artificis Monogramma referenti, imponit. Epigraphe est: MEMORIAE CHRISTINAE AVGVSTAE. Infra legitur: PIETAS Pontificis Maximi.

Nummi Aurei Usuales.

Stokholmensis.

N.

Effigies Reginae, ferto palmeo pariter & laureo inclusa.

Scutum quadripartitum coronatum, cum Insignibus Sueo-Goth. & gentilitiis. Inscriptio utriusque faciei conjungenda: CHRISTINA. D. G. SVEC. GOTH. VAND. REGINA. PR. FINL. DVX. ETHON. ET. CAREL. DOM. ING. 1646. Valet 2 Ducatos.

Rigenfis.

N.

Effigies Reginae coronatae, cum inscriptione: CHRISTINA. D. G. SVE. GOTH. VANQ. REGINA. ET. PRINCEPS. HÆ. M. D. F.

Insignia Urbis cum Anno 1646. Inscr: EX. AVRO. SOLIDO. REGIA. CIVITAS. RIGENSIS. FIERI. F. Valet 3 Ducatos.

Revaliensis.

N.

Effigies similis, hac circumdata epigraphe: CHRISTINA. D. G. SVEC. GOTH. VANDQ. REGINA.

Infi-

Insignia Urbis in scuto ovali coronato, cum anno 1650.
Inscriptio: NVMMVS. AVREVS. CIVITAT. REVALIENS.
Valet 1. Ducat.

Pomeranus.

N.

Effigies eadem. Inscr: CHRISTINA. D. G. SVE. GO.
VANDQ. DE. R.

Insignia Pomeraniæ. Inscr: MONETA. NOVA. DVCA.
POMERANIÆ, 1646. valet 1. Ducat.

Moguntinus.

N.

Icon Reginae, quam Angeli duo coronant. Inscriptio: CHRI-
STINA. D. G. REGINA. SVECIÆ.

Scutum coronatum quadripartitum, cum Insignibus Sueo-
Goth. & gentilitiis. Inscr: MONETA. AVREA. CIVITATIS
MOGVNTIÆ. Valet. 2. Duc.

Thaleri Unciales. Stokholmenſes.

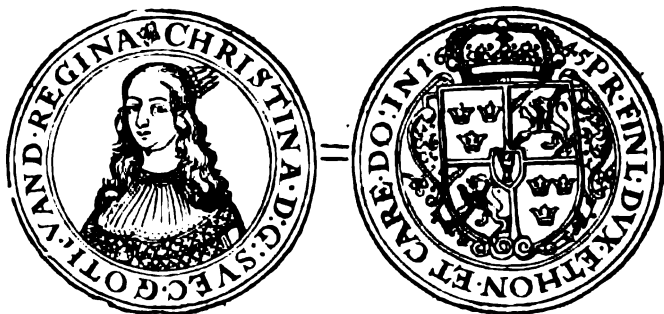

B b 2

Regina

Regina adſtans menſæ, Regalibus inſtructæ. Inſcr: CHRISTI-
NA. D: G: SVE. GOT. WAN: Q: DE: RE: ET. PR: HÆ.

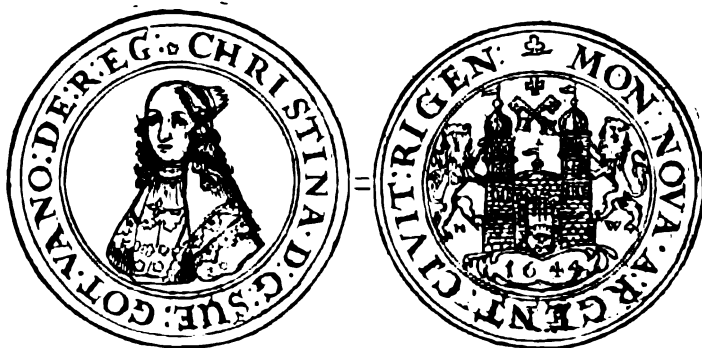
Redemptor generis humani, cui à dextris additus clypeus tri-
plex coronatus, cum inſignibus Sveo-Goth. & gentilitiis. Inſcri-
ptio: SALVATOR. MUNDI. SALVA. NOS. M.DC.XL.

Effigies Reginæ coronatæ, quam hæcce ambit Inſcriptio:
CHRISTINA. D: G: SVEC. GOTH. VAND. REGINA.

Scutum coronatum quadripartitum, cum Inſignibus Sveo-Gothicis & gentilitiis, Inſcriptio verba adverſæ partis excipit: PR. FINL. DVX. ETHON. ET: CARE. DO. IN. 1645.

Rigenſis.

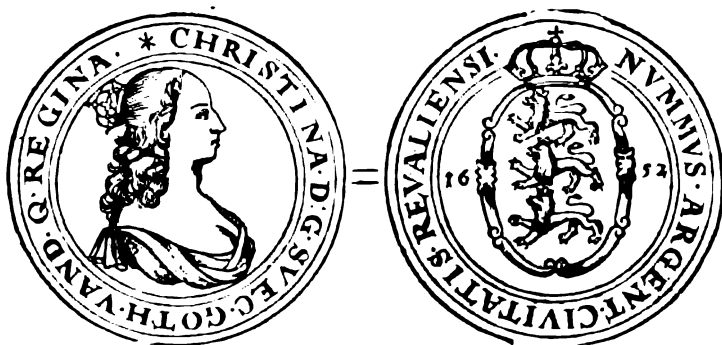

Effigies

Effigies similis. Inscr: CHRISTINA. D: G: SVE: GOT.
VANQ: DE: REG:

Insignia Urbis cum anno 1644. Inscr: MON: NOVA: AR-
GENT: CIVIT: RIGEN:

Revaliensis.

Icon Reginae coronâ decoratæ, cum Epigraphe: CHRISTI-
NA. D: G: SVEC. GOT. H. VAND. Q. REGINA.

Scutum ovale coronatum, cum Insignibus Urbis, addito An-
no 1652. Inscr: NVMMVS. ARGENT. CIVITATIS. RE-
VALIENSI.

Dimid. Thal. Stokh.

N.

Effigies Reginae, cum inscriptione: CHRISTINA. D. G. SVE.
GO. VAQ. DES. RE. ET. P. H.

Salvator mundi, cum Insignibus atque inscriptione, sicut antè

Marcæ Svecicæ.

N.

Effigies Reginae directâ fronte: CHRISTINA. D. G. SVE
GOT. WAN. Q. DE. REG. ET. PR. HÆ.

B b 3

Scu-

Scutum coronatum Svec-Gothico-Gentilitium. Additus Valor:
4. M. Inſcr: MONETA. NOVA. ARGENT. REGNI. SVECI.
M. DC. XLVI.

N.

Caput Reginae laureatum. Inſcr: CHRISTINA. D. G. SVE.
GOT. VAND. Q. REGINA.

Typus ſimilis cum eodem valore. Inſcr: MONETA. NO-
VA. ARG. REG. SVEC. M. DC. XLVII.

N.

Regina adſtans menſæ Regalibus inſtructæ. Epigraphe: CHRI-
STINA. D. G. SVE. GOT. WAN. Q. DES. REG. ET. PR. HE.

Clypeus coronatus, cum Inſignibus conſvetis, additus valor:
FYRA. MARK. Epigr: MONETA. NOVA. ARGENT. REGN.
SVEC. M. DC. XXXVIII.

N.

A primo iſto Marcarum Nummo magnitudine ac valore:
2. M. diſtat.

N.

Hic à ſecundo illo Marcar. Nummo, magnitudine, valore:
2. M. & anno: M. DC. L. diſcrepat.

N.

Hic tertio, ſi magnitudinem dimidiam atque valorem: TVÅ
MARK. excipias, perſimilis eſt.

Caput

Caput Reginae laureatum. CHRISTINA. REGINA.

Tres Coronæ, addito Valore: II. M.

N.

Caput laureatum, cum Epigr. CHRISTINA. D. G. SVE.
GO. VAN. Q. REG.

Clypeus coronatus, cum Insignibus crebrò memoratis, inter
valorem: I. M. Epigraphæ: MON. NO. ARG. REG. SVEC.
M. DC. XLVIII.

Caput laureatum. CHRISTINA. REGINA.

Tres coronæ, addito valore: I. M.

Oræ.

N.

Regina adstans mensæ, in qua Corona est posita, manu si-
nistrà Globum tenet crucigerum. Inscr: CHRISTINA. D. G.
SVE. GO. WAN. DES. RE. E. PR. H.

Scutum coronatum ordinarium, addito valore: 8. ÖR. In-
scr. MONETA. NOVA. ARGENT. REGNI. SVE. 1634.

Scutum

Scutum coronatum cum falce gentilitio & tæniis. Adjicitur annus 1634. Inſcr: CHRISTINA. D: G. DE. RE. SVE.

Clypeus cum tribus coronis. Valor eſt: 1. ör. Inſcr: MONETA. NOVA. REGNI. SVEG.

N.

Clypeus coronatus cum Falce ac tæniis. Ann. 1636. atque Valor: 1. ö. Epigr: CHRIST. D. G. D. RE. SVE.

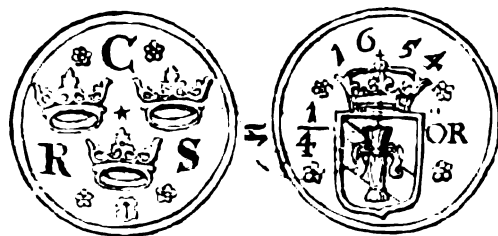
LeoGothoburgeniſis. Epigraphe: MON. NOV. GOTHOBVRG.

Nummi cuprei

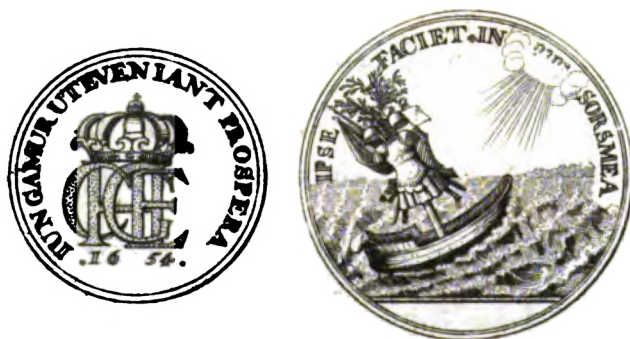
Scutum quadripartitum & coronâ decoratum, cum Inſignibus Sveo-Gothicis & gentilitiis. Inſcriptio: CHRISTINA. D. G. SVE. GOT. WAN. REGINA. ET. PRI. HÆ.

Inſignia Dalarenſia, addito valore: 1. ör. Inſcr: MONETA. NOVA. CVPREA. DALARENSIS. M. DC. XLVI.

Tres

CAROLUS ET

Très coronæ inter istas C. R. S. i. e. *Christina Regina Svecie.*
Clypeus cum facie gentilitio coronatus, cui additus. *Annus*
1654. & valor $\frac{1}{2}$ ör.

Est & aliud monete cupreæ genus, quod hoc tempore primum cœpit usurpari, & dicitur vulgò dicitur; Nummi nempe formâ oblongâ & quadratâ cusi, magno pondere, & proinde vix portabiles, quorum valor maximus fuit XXIV Thalerorum cupreorum: fuere tamen & alii minoris pretii, videlicet XVIII. XII. VI & III. ejusmodi Thalerorum.

CAROLVS GUSTAVVS.

A 1654.

Curiosis nonnulla etiam sunt Caroli Gustavi Numismata. Egregium est illud, manu etiam scitâ laudati Parisii elaboratum, ubi Corona Regi à Reginâ imponitur, verbaque leguntur: *A Deo & Christina.* Maxime autem emicat, ob admirabilem prorsus & memorandum eventum, gloriosum putâ Maris Balthici transitum, cujus memoriâ reddit immortalē, Numisma, cum Breuerianum, tum Karlstenianum, cui eximium Epigraphe decorem conciliat: *Natura hoc debuit uni.*

Nummi Symbolici. Inauguratio.

CAROLI GUSTAVI T. I. N. 1.

Imago Regis ad dextram versâ. Inscr: CAROLVS GUSTAVVS. REX.

Sedet idem, clypeo dextra inhius, cui Regina stans coronam radiatam imponit, uterque Romano habitu indutus. In summo *Jehovah* radiosum. Inscr: A DEO ET CHRISTINA.

T. I. N. 2.

Ejusdem facies ad levam versâ. Inscriptio: CAROLVS GUSTAVUS X. D. G. SVEC. GOTH. VA. REX.

C c

Corona

Corona clauſa ſeu Regia. Inſcript: A. DEO. ET. CHRISTINA. 1654.

Connubium.

T. I. N. 3.

Effigies ſimilis.

Literæ C. G. H. E. (i. e. *Carolus Guſtavus. Hedevich. Eleonora*) connexæ, & coronâ Regiâ ornata, cum Anno 1654. Inſcr: IUNGAMUR VT EVENIANT PROSPERA.

T. II. N. 1.

Effigies Regiæ coronatæ. Inſcr: HEDVICH ELEONORA REGINA SVECIÆ.

Cor coronâ decoratum Regiâ, ſub ſacroſancto nōmine *Jehovah*. Inſcr: TIBI HINC COR ATQVE CORONA. 1654.

T. III. N. 3.

Capita coronata & jugata Regis & Regiæ. Inſcr: CAROLO GUSTAVO ET HEDVIGI ELEONORÆ AUGG. REGG. SS.

Excelsa pyramis, ramis laureis ad ſummum usque circumdata: ad cujus baſin Inſignia Civitatis Rigæ poſita, quæ Leones duo ſuſtinent. Additus annus 1654. Ulterius pars maris Baltici, & in eo navis appareat, cum iſdem inſignibus, tendens Holmiam, cujus Arx Regia eminus proſpicitur. Lemma eſt: TE STANTE VIRESCO.

T. II. N. 2.

Effigies ſimiles. Inſcr: CAR. GUST. HEDW. ELEON. SVEC. GOT. VANQ. REX. R.

Duæ manus conjunctæ ſuper varia armorum genera. Inſcr: A DEO REGNANTIS CONJUGIVM INTER ARMA QVOQ. FELIX.

Sunt

CAR. GUST. TAB. II.

Blas Brenner pinx. et sculp.

CAR. GUST. TAB. III.

Elias Brenner pinx. et sculp.

CARLOSITA IV.

Sunt præterea plures aliâ atque aliâ formâ, rotundâ, ovali, majori minorique cusi, quorum altera facies Regem, altera Reginam cum solitis inscriptionibus exhibent, quos consulto omisimus.

Res gestæ.

T. I. N. 4.

Imago Regis, cum inscriptione solitâ.

Cymba sine remigio, ulloque apparatu navali, fluctibus jactata maris, Tropæum in medio pro velis gerit. Inscr: IN IEHOVAH SORS MEA IPSE FACIET.

Nummus quoque ovalis exstat hujus Principis, nondum Regis, à sequiore parte eodem isto typo atque Symbolo signatus; à principaliore autem hanc imagini additam exhibens Epigraphen: CAROLVS GVSTAVVS. D. G. PALAT. RHEN.

T. III. N. 2.

Caput Regis laureâ redimitum Coronâ.

Leo super gladium recubans, anteriore dextro pede palmarum tenet, insultante ei à tergo cane. Lemma est: NON IR-
RITANTE QUIESCIT.

T. IV. N. 3.

Effigies Regis, capite coronatô. CAROLO-GVSTAVO. D. G. SVECORVM. GOTH. VAND. REGI.

Vrbs Rigenſis, citraque eam ejusdem Inſignia, quæ bini ſuſtinent Leones, atque ſupra illam Angvis, Sceptrum & Enſem ſuo involvens complexu: PRVDENTER. ET. FORTITER.

T. III. N. 1.

Effigies Regis capite laureato, cum Inſcriptione: CAROL. GU-
STAV. D. G. SVE. GOT. VAND. REX.

Exercitus Svecicus ex Fionia inſulâ in Selandiam per mare
C c 2 conge-

congelatum transiens. Lemma additum: NATVRA HQC DEBVI-
IT VNI.

Hic Nummus, venerandâ CAROLI XI. in Parentem pietatē,
per Nobilissimi Karlstenii matrum elegantissimē, atque duplici qui-
dem formâ, restitutus est. In imo Majoris præterea inscriptum:
TRANSITVS. GLORIOSVS. MARIS. BALTICI. D. 7. FEB. A.
1658. In imo Minoris notæ duntaxat existant numerales Annum
designantes: 1658.

T. IV. N. 1.

Imago Regis cum inscriptione: CAROLVS GUSTAV. D.
G. SVEC. GOTH. VANDALORQ. REX.

Idem equo vectus. Scipionem dextrâ tenet. Eminent Boschilda
Daniæ Urbs, conspicitur. Inscr. INVIA VIRTUTI NVLLA
EST VIA. AN^o 1658.

*Pietatem Summi Regis, Pacis amorem & bellicam Fortitudi-
nem ac Prudentiam incomparabilem non quidem multi nummi,
plures tamen loquuntur. Annales, nec de iis ulla unquam ætas
conticescet. Imprimis verò in ore omnium est memorabilis ille per
Mare Balticum transitus, cui in omni historiâ nihil par est, nihil
secundum.*

Mors,

T. IV. N. 2.

Adversâ eadem.

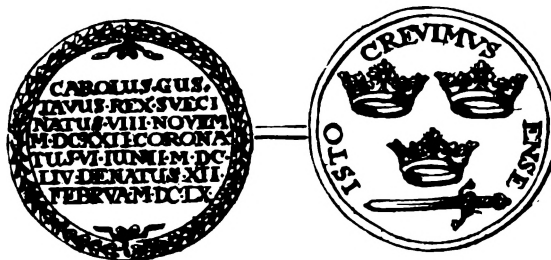
Columna solida, cui cranium humanum impositum, duplici
coronâ, aureâ & superiori spineâ ornatum, vacillans tamen & ad
casum inclinatum. E nubē manus protenditur cum clypeo & ramo
oleæ. Superiùs nomen Dei tetragrammaton in lumine radiato.
In terrâ Exercitus apparet: Aminus mare cum classe, ultra quod
sol oriens. Verba tribus continentur gyris. Primò hæc:

STAT BASIS INCOLUMIS: QVAMVIS SPINOSA CORONA,
TELLVRIS PELAGIQ. INTER INIQVA CADAT.

Alteroq.

SAN-

CAR. GUST. TAB. V.

SANCTE DEVS TITANQ. ORIENS QVÆ REDDITA
PATRI.

QVAMQ. OLEAM PRÆFERS NOMINE REDDE TVIS.

Tertio:

CAROLVS GVSTAV. D. G. REX SVEC. NATVS NYKÖ-
PING 8 NOVEMB. 1622. OBIT GOTHOBURG. 13. FEBR. 1660.

T. V. N. I.

Rex solio infidens coronam Filio Principi imponit in ge-
nua procumbenti. In caelo manus cum coronâ conspicitur, ad-
scripto lemma: ATERNAM SIBI RESERVAVIT.

Sertum laureum cum quinque clypeis annexis, totidemque
adscriptis lemmatibus, quibus quid Clypeatum figuræ denotent,
indicatur. Supremus seu primus Coronam præfert, quò perti-
net Lemma: MAIESTATEM PVBLICAM. Secundus Gladium,
cujus lemma est: CVSTODIAM LEGVM. Tertius Sceptrum,
cui lemma datur: TVTELAM CIVIVM. Quartus Globum
cum cruce; Lemma est: CVRAM RELIGIONIS. Quintus Clavem;
Lemma est: VITAM IMPERII. In medio hæc lineis rectis ex-
tat inscriptio: CAROLVS. GUSTAVVS. REX. SVECIÆ. CA-
ROLO. FILIO. REGI. HÆREDI. TRAD. (*Majestatem nempe
publicam, Custodiam legum, &c.*) OBIT. XII. FEBR. M. DC. LX.
VIXIT. ANNOS. XXXVII. M. III. D. VI. REGNAVIT. AN-
NOS. V. M. VIII. D. VI.

T. V. N. 2.

Manus cum Rhomphæâ, adversus sex alios gladios strictos,
ab utraque parte imminentes. Inscr. INDOMITVS PRO PA-
CE QVIEVI.

Aversa prioris similis.

T. V. N. 3.

Adverse hæc lineis rectis inscripta sunt: CAROLVS. GU-
STAVVS. REX. SVECI. NATVS. VII. NOVEM. M. DC. XXII.
CORONATUS. VI. JUNII. M. DC. LIV. DENATUS. XII. FE-
BRVA. M. DC. LX.

Tres coronæ cum subiacente gladio evaginato. Lamina est:
ISTO CREVIMVS ENSE.

Regni Administratio vicaria.

T. II. N. 3.

Imago Reginæ cum inscript: HEDEWIG ELEONORA.
D. G. REGINA SVECIE.

Eadem stans Gubernaculum navis, quod quinque manus
simul tenent, regit dextra, levâ Anchoram sustinet. Infer: IPSE
IEHOVAH FACIET. & infra: MATER AVGVSTA.

Natalis LXXIV. Reginæ.

N.

Effigies Reginæ, cum Epigraphe: HEDW. ELEON. CA-
ROLOR. REGVM. CONIVX. MATER. AVIA.

Fœmina turrita, stans, dexterâ lauream, sinistra clypeum
tribus insignitum Coronis, tenens. Superius: LAETITIA PV-
BLICA. Inferius: OB. PIÆ REGINÆ. ET. ANN. 74. FEL
INIT. D. 23. OCT. A. 1709.

Nummi Visuales Aurei.

Stokholmenſes.

N.

Effigies Regis cum infer: CAROLVS GVST. X. D. G.
SVEC. GOT. VAN. REX.

Scutum quadripartitum, coronatum, cum Insignibus Svec-
Gothicis, in cujus mediâ minor extat clypeus cum Insign. Do-
mûs Palatinæ Gent. Infer: IN IEHOVAH SORS MEA IPSE
FACIET. 1658. Valet l. ducatum.

N.

Effigi-

Effigies similis. Inscr: CAROLVS GVSTAVVS. REX.
Tres Coronæ cum anno 1658. Valet 2 Ducat.

Pomeranus.

N.

Effigies eadem cum Inscr: CAROLVS GVSTAVVS D. G.
REX SVE. DVX STE. P.

Insignia Pomeraniæ cum Epigr: MONET. NOV. AVR.
DVCAT. POMER. 1658. Valet totidem Ducatos.

Rigenfis.

N.

Imago similis. Inscr: CAROLUS GUSTAVUS X. D. G.
SVEC. GOTH. VA. REX.

Urbs Riga cum Insignibus superimpositis. Inscr: EX AV-
RO SOLIDO CIVITAS RIGENSIS ME FIERI FECIT. Valet
6. Ducatos.

**Thaleri Unciales seu Imperiales.
Stokholmenfis.**

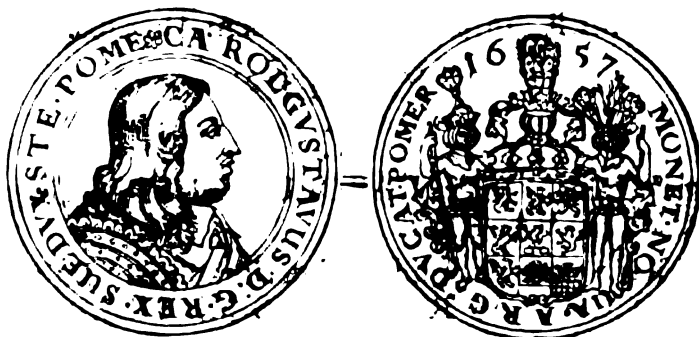

Effigi-

Effigies eadem cum inscri. CAROLUS GUSTAVUS. DE-
CIMUS. D: G: REX SVECORUM.

Scutum quadripartitum, coronatum, cum Insignibus Sveo-Gothicis, nec non gentilitiis Palatinis in clypeo minore intermedio. Illud duo sustinent Leones coronati. Inscript: IN. IEHOVA. SORS. MEA. IPSE. FACET. M.DCLIV.

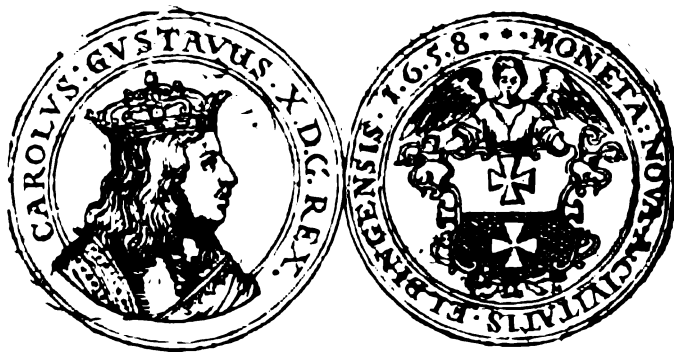
Pomeranius.

Imago similis. Inscriptio ut in nummo auro Romerano.

Intignia Pomeraniæ, cum Inscr: MONET. NOVA. ARG.
DVCAT. POMER. 1657.

Elbingensis.

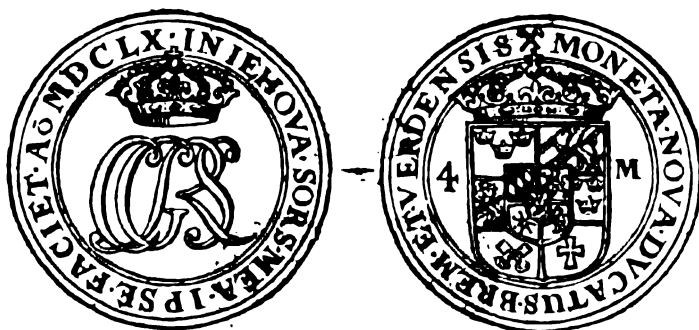

Effigi-

Effigies Regis coronati. Inſcript: CAROLVS. GVSTA-
VUS. X. D. G. REX.

Scutum cum inſignibus Urbis, quod Angelus utraque ma-
nu ante ſe ſuſtinet. Inſcriptio: MONETA. NOVA. A. CIVI-
TATIS. ELBINGENSIS. 1678.

Nummi Svecici valoris.

Literæ C. G. R. S. (*Carolus Guſtavus Rex Sveciæ.*) ſibi mu-
tuo innexæ, cum ſuperimpoſitâ coronâ Regiâ. Inſcript: IN IE-
HOVA. SORS. MEA. IPSE. FACIET. A. D. MDCLX.

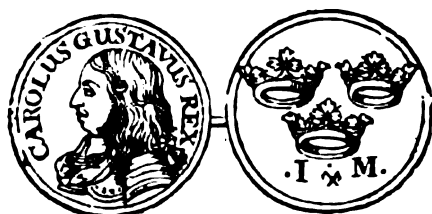
Scutum coronatum arcibus ſex conſpicuum, quarum quatuor
ſuperiores inſignia Sveo-Gothica; duæ inferiores Brêménſia &
Verdenſia oſtendunt. In medio clypeus extat minor cum In-
ſignibus Palatinis. Additus valor 4. M. Inſcr: MONETA. NO-
VA. DVCATUS. BREM. ET. VERDENSIS.

D d

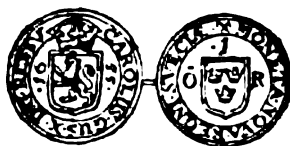
Effigi-

Effigies Regis cum Inſcr: CAROLUS. GUSTAVUS. REX.
Tres coronæ, addito valore II. M.

Simili typo, ſed formâ minori, ac valore I. M.

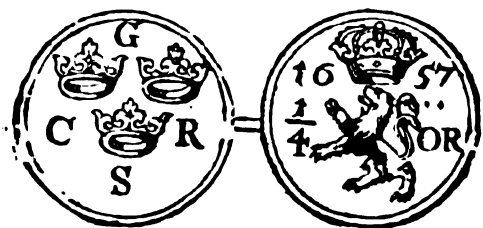
Ora.

Scutum coronatum, cum Leone. Additus annus 1655. Inſcr: CAROLUS. GUS. X. D. G. REX. SV.

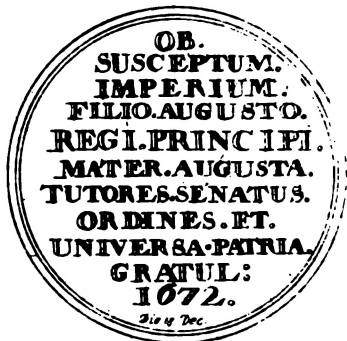
Scutum cum inſignibus Svecicis. Valor eſt I. ör. Inſcr: MONETA. NOVA. REGNI SVECIÆ.

Moneta Cuprea

Tres coronæ inter ſiglas C. G. R. S.

Leo,

Leo, super quem ingens coronâ Regia. Adscriptus annus 1657. atque valor: $\frac{1}{2}$ öa.

CAROLUS XI,

A. 1695.

Numismata Symbolica.

Tempora Caroli XI. feracissima apud nos fuerunt permultorum elegantissimorum Numismatum, spectatori maximam admirationem moventium. Eâ enim ætate laudabilis sculpendorum Numismatum ars ad summum perfectionis fastigium feliciter e-vecta est, cujus rei gloriam magnâ ex parte ingenio debet ac industriæ Excellentium Artificum nostratum, Arvidi Karlstenii atque Reimundi Faltzii. Neque verò sua laus neganda est Numismatibus ab Antonio Meybusch, Germano, hic scitè atque affabrè sculptis.

CAROLI XI. T. I. N. I.

In principaliore parte cernitur imago Regis laureati, cum inscr: CAR: XI. D. G. SVEC: GOTH: VAND: REX.

In sequiore autem idem Regali habitu indutus & genu nixus, sublati ad cælum manibus, Regalia, Coronam puta, sceptrum, orbem crucigerum, gladium & clavem, cum lauri & palmæ ramis conjunctim ante se posita habens. Inscript: SED. ET. HÆC. QVÆ. NON. POSTVL. DEDI. TIBI.

Hic nummus variâ formâ, ovali, rotundâ, majori minori-que reperitur.

In Natalem XV. Regis

T. I. N. 2.

Thuribulum, cum suffitionis nube, atque adscripto lemma-
te: PRECE PVRA. Infra hæc extant verba: OB NATAL:
PRINCIPIS XV. FEL: EXACT. XXIV. NOVEMB. M.DC.LXIX.

Sagittarius in Zodiaco (sub quo signo natus est optimus Princeps) metam, manu cœlesti ostensam, feriens. Lemma: SIC RECTIVS VRGET.

De fulcēpto imperio.

T. I. N. 3.

Effigies Regis laureati, cum inscriptione: CAROLVS XI D. G. REX SVEC.

Aversam facit hæc inscr: OB. SUSCEPTUM IMPERIUM. FILIO. AUGUSTO. REGI. PRINCIPI. MATER. AUGUSTA. TUTORES. SENATUS. ORDINES. ET. UNIVERSA. PATRIA. GRATUL. 1672. die 18. Dec.

T. I. N. 4.

Effigies similis. Inscr: CAROLUS XI D. G. SVEC. GOT. VAND. REX.

C Duplex rectum & inversum; sibi mutuo innexum, & coronâ Regiâ superius ornatum, inter tres Coronas, Regni Insignia. Inscr: SUSCEPTO IMPERIO. Infra annus 1672.

CONCORDIA REGUM, SALUS POPULORUM.

T. II. N. 1.

Periscelis orbem faciens. Hujus superior hemicyclus duas coronas Regias, ne alter Regum infra memorandorum alteri prælatus videretur, sibi prorsus similes; inferior vero, sub utraque coronâ, duo permixta G. signa, alterum, alterum inversum, sibi invicem innexa, amborumque Regum nomen, quod commune erat, indicantia. Periscelidi, per totum suum ambitum, inscriptum est Ordinis symbolum: HONY SOIT QUI MAL Y PENSE. Ab hemicyclo inferiore, ubi spiræ periscelidos cœunt, imaguncula pendet S. Georgii, equo insidentis & Draconem hastâ perfoquentis; ad quam notatus est annus 1669. Inscriptio: CONCORDIA REGUM.

S. Ge-

CAR. XI. TAB. II.

S. Georgius eodem, quo in adversâ, exhibitus modo, sed majoris formæ, ita ut totam aream impleat. Inscriptio: SALUS POPULORUM, connectenda cum superiore.

T. II. N. 2.

Adversâ similis præcedenti, nisi quod Annus 1669. est omis-
sus. Aversa itidem similis, nisi quod clypeus, lævo S. Georgii
brachio adaptatus, Leone Palatino est insignitus, ad designan-
dam Regis nostri è Prospiciâ Palatinâ originem.

Hæc hæc numisma paulo majoris formæ, quam antecedens:
& utrumque, tam ex auro quam argento, cûsum est nîc in Sve-
ciâ, in memoriâ cooptationis Regis CAROLI XI. in Ordinem
Garterii, seu *Perficetidis*, cujus solennia d. XXIX Julii 1668. ma-
gnâ cum pompâ Holmii sunt peracta. De quibus omnibus in
suo de hoc Ordine Opere Anglico fusc agit Elias Ashmole p.
421. & seqq. Nimirum, quoniam maximî quoque Imperatores
& Reges, quos inter Carolus V. & Ferdinandus, Imperatores
Romani, nec non Ericus Pomeranus & Gustavus Adolphus, Re-
ges Sveciæ, Illustris hujus Ordinis participes antehac facti erant;
CAROLI nostri, qui tunc annum ætatis decimum tertium age-
bat, nascentem atque undique emicantem heroicam virtutem
splendidissimâ illius ultrò oblata participatione ornatam simul &
excitaram voluit Potentissimus Magnæ Britanniæ Rex CARO-
LUS II. Confer. Ashmole in Appendice num. LXXV. CXIX.
& CXX.

Et cum eâ lege dicti Ordinis vestes ac ornamenta alia su-
is tradantur Candidatis, ut, simul atque vitæ cum morte com-
mutarentur, per Legatos aliosve magnæ dignationis Viros ea-
dem, qua oblata sunt, pompâ in Angliâ restituantur; idcirco, quæ
olim Illustriss. Johanni Skytte, Regni Procerum tunc temporis fa-
cile tradidit, post decessum Gustavi Adolphi, ea, postquam
è terris migraverat Carolus XI. provincia data est Illustriss. Ca-
rolo Bonde, Senatori Regio, & ad pacis nuper inter Europæ-
os Status conclusæ negotium Legato Enimvero. Quæ certè ne-
que negotiis, cum gravitate, defungi potuit, quandoquidem is o-
mnis

minis doctrinæ elegantioris non minus quàm Politicæ prudentiæ laude erat cumulatifsimus. Quæ verò circa solennem hunc Restitutionis actum contigerunt maximè memorabilia, siquidem adhuc recentia sint, & in ore omnium versentur, ea non huc attingo.

Cæterùm quod non exiguam de Nostro Carolo illo, & spera & opinionem habuerint Angli, hujus Ordinis & Auctores & Collatores, haud obscuro indicio erit numisma prædictum, bis apud nos cūsum, & in Angliâ, cum aliquantulo tamen immutationis, tertio recūsum. Subinnuit enim Rex Britannicus, si fieri posset, ut illud numisma ipso inaugurationis festo die, inter Socios & Consortes Ordinis præsentibus aliosque eximios Officiarios distribueretur, id suis & honorificum & gratum futurum. Illud quoque tanti fecit, ut sculptori suo, qui inter Excellentissimos totius Europæ tunc habebatur, ejus imitationem & sculpturam ipse injunxerit, postquam aliqua, pro suo arbitratu, aut immutari, aut tanquam bene quadrantia adjici curasset. Jussis Regiis morem gerit Sculptor, & matricem fingit novam, sed quæ in primâ numismatis percussione frangitur. Alteram itaque adornat, in eaque tanto majorem adhibet industriam, quod effigiem Nostri Regis, quam secum è Sveciâ redux attulerat Legatus Anglicus *Carlisle*, sibi proposuerit imitandam, &, quoad fieri posset, exactissimè exprimendam. En tibi numismatis Anglici figuram ac descriptionem.

T. II. N. 3.

Periscelis, in orbem acta, duas coronas, parùm tamen discrepantes, ac duplex C, sub utraque coronâ locatum, ut antea permeat: & in ejus centro *Gloria* seu stellula, sic apud Anglos communiter vocata, conspicitur. Periscelidem ambit collare seu torques rosatus, diebus festis collo gestari solitus, ex quo dependet S. Georgii imaguncula. Inscriptio: CONCORDIA REGUM SALUS POPULORUM.

S. Georgius, equo vestitus, scutum crucigerum levâ tenens, & cum Draconè dimicans, cui hastam dexterâ in medias injicit suaves
infe-

CAR. XI. TAB. III.

inferius notato anno & die, quo hoc numisma vel percussum vel distributum fuit, sc. 29. Maji 1671. Inscr: CAROLUS XI. REX SVE. EQ. NOB. ORD. PERISC. INAUG.

Inscriptionem hanc eâ potissimum de causâ addi voluit Serenissimus Angliæ Rex, ut posteritati eò constaret clarius, honori & memoriæ inaugurationis Serenissimæ Nostri Regis in dictum Ordinem, id numismatis fuisse consecratum. Singula hæc, quæ ad historiam pertinent, hausimus è literis Nobilissimi Leyonbergii, Svecihici tunc apud Anglos Legati, Anno 1670 huc transmissis. Conf. *Aſmole Lib. cit. p. 405. & 455.* cujus tamen enarratio ad omnes à nobis adductas circumstantias se non extendit.

In Professionem Solennem.

N.

Adversâ parte habet effigiem Regis laureati, cum inscriptione: CAROLUS XI DEI GRATIA REX SVECIAE.

Aversâ autem Regem equo insidentem, cum lemmate: LUSTRATIS. FINIBUS. Infra: 1673.

Vetustissimo more hic receptum est, ut Rex, antequam capessat Imperium, vel paulò post, solennem professionem, ad fines suos perlustrandos, instituat, quæ vulgò vocatur *Grise gata*; illius memoria hoc nummo (qui variâ extat magnitudine) perbellè celebratur.

In Coronationem.

T. III. N. 1.

Caput laureatum, cum Inscriptione: CAROLUS REX.

Rex, Regali habitu indutus, manibus complicatis, alteri genui incumbit, altero levato, cui è cælo manus coronam imponit. Inscriptio: QVEM. DAT. SERVABIT. HONOREM. Infra annus additus 1675.

T. III. N. 2.

Adver-

Adverſa ſimilis.

Sacerdos Regem ungit, qui dextro genu terram premit, manibus ad cœlum elevatis, unde vox descendit: IRSE EST. Inſcript: TV. NVNC. ERIS. ALTER. AB. ILLO. infra: 1675.

T. III. N. 3.

Adverſa eadem.

Tres Coronæ humi poſitæ, quarta ſupra nubes elevata. Inſcriptio: MANET. VLTIMA. COELI. infra: 1675.

T. III. N. 4.

Adverſa ſimilis.

Rosetum, cui duplex C, impoſitâ Regiâ Coronâ inſigne, inditum eſt, Sole, pluviâ Zephyroque vegetatur. Lemma: ÆTERNVM. PRÆSTABVNT. ILLA. VIGOREM. Et infra: SPES. PUBL.

Res in Scaniâ geſtæ.

T. IV. N. 1.

Imago Regis, cum galeâ criſtatâ & laureatâ. Epigraphe: CAROLVS. XI. DEI. GRA. SVE. GOTH. WAND. REX.

Pugna Giganteæ prope rupem excellam; in qua corona inſignis poſita vacillare videtur, quam tamen Jupiter, in nubibus appa-rens, lævâ ſuſtinet, dextraque in hoſtes fulmen emittit. Extremo margini inſcriptum: OPPVGNABIT DOMINVS OPPVGNATORES MEOS. ANNO 1676. DIE 17. AVG. ET 4. DEC. Aº 1677. DIE 14. IVLII.

T. IV. N. 2.

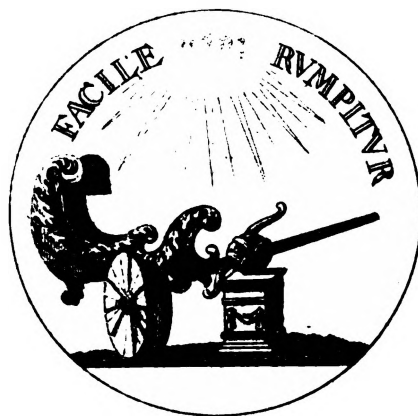
Effigies Regis cum galeâ, quam ambiſt corona radiata & inſerta laurea. Infer: CAROL. XI. D. G. REX. SVEG.

Ara, cui impoſitus nodus Gordianus & gladius Alexandri, cum lemmate: FACILE RUMPITVR.

Emi-

NVMMI SYMBOLICI DE REBVS
GESTIS CAROLI XI
IN SCANIA.

CARXITAB.IV.

NUMMI SYMBOLICI DE REBUS
CAROLI XI IN SCANIA
GESTIS.

Eminus prælium conſpicitur Lundinenſe. Subſcribitur: SCANIA. IV. DEC. M. DC. LXX. VI.

T. IV. N. 3.

Adverſa eadem.

Gordii Plauſtrum, temone Aræ incumbens. Inſcr: FACILE RVMPITVR.

N.

Icon Regis, coronâ laureâ ornatî & cataphractâ muniti, pectore tenuſ repræſentata. Inſcr: CAROLVS. XI. DEL. GRATIA. REX. SVECIAE.

CAROLVS galeatus, cum ſcipione imperatorio in dexterâ, obeqvitanſ, atque exercitum ſuum, ad hoſtes, jam in fugam conjeſtos, acerrimè perſeqvendos ac profligandos, alacri animo incitanſ. Inſcr: DE. DANIS. DAT. PALMAM. IOVA. SECVNDAM. D. 4. DEC. A. 1676.

Hic cælato Karlſteniano opere nitens & conſpicuus Nummuſ omnium CAROLI XI. Nummorum eſt rariffimuſ; quandoquidem utraqve ejus chalybea forma, acres percuſſiones haud perferendo, mox diffracta eſt. Ipſe autem Nummuſ in Muſeo Kederiano diligenter adſervatur.

T. V. N. 1.

Effigieſ Regiſ laureati, cum inſcript: HOC SOLO VINDICE TVTA.

Scania (muliebris figura) ſupplex Regi, Romano habitu induto, dextrâ haſtam, lævâ clypeum tenenti, ſcutum cum inſignibuſ iuiſ ante pedes deponit. Inſcr: REDEO VETERES AVCTVRA TRIVMPHOS.

T. V. N. 2.

Effigieſ eadem. Epigraphe: CAROLVS. XI. D. G. REX. SVECIAE

Tria ferta laurea, cum Epigraphe: AUSPICIIS DUCTU-
QVE SUO TER VICTOR IN ANNO. Subscriptum: ANNO
1676. D. 17. AUG. ET 4. DEC. A. 1677. DIE II. IVLII.

Prima victoria erat Halmstadiensis, altera Lundensis, tertia
Landscronensis.

T. V. N. 3.

Adversa similis.

In medio lapis quadratus, cum coronâ superimpositâ, cui
manus Divina palmæ ramusculum & fertum laureum innectit.
In lapide inscriptum: CONSTANTIA VICTRIX. 1679. Circa
illum varia arma bellica apparent, sed contracta, obtusa & à
damno inferendo averſa. Epigraphe: A COELO EST QVÆ
DAT PACEM.

T. V. N. 4

Effigies Regis laureata cum solitâ inscriptione.

Svecia, Augusto habitu sedens, dextrâ lauri ramum osten-
tat, lævâ clypeo innixâ, in quo tres conspiciuntur coronæ. In-
scr: CVM CAROLO FAVSTA ES SINE QVO FVNESTA
FVISSES. Infrâ: 1679.

T. V. N. 5.

Adversa confimilis.

Clypeus, cum insignibus Scaniæ, Gryphi nempe coronati
capite: Super illum manus è nube cum gladio stricto, in cuius
ferro C. duplex conjunctum; in capulo tres coronæ. Supremo
loco Nomen Dei radiatum. Inscr: HOC ENSE LIBERAVIT.

N.

Imago Regis. CAROLVS. REX. SVE.

Svecia Augusto habitu sedens, dextrâ palmæ & lauri ramu-
los tenens, lævâ innixa clypeo. tribus Coronis insignito: VIR-
TVTE AVGVSTI. Infrâ: 1679.

Redi-

Priora hæc duo Numismata in memoriam Nuptiarum ^{CAROLINÆ} VI-
 RICÆ Reginæ Hæmiæ percussa.

Reditus.*N.*

Effigies Regis, cum inscriptione: CAROLUS XI. D. G. REX. SVEC.

Sol, pulsus nebulis, terram illustrans fecundansque, cum lemmate: INTVITV VEGETAT. Infra: 1680.

Connubium.**T. VI. N. 1.**

Mercurius volans, alterâ manu caduceum, alterâ marsupium plenum ferens, emissâ voce: *Lauter Freude.*

Duo palmæ rami in corollam vinculo firmo connexi, in quorum altero CAROLVS XI. in altero CHRISTIANVS V. inscriptum. Intra corollam speculum, in cuius limbo extat: VLRICA ELEONORA. Suprà: XXVI. SEP. Infra: MDCLXXIX. In speculo adamas triangularis, cum voce FRIEDE coruscat, in singulis apicibus coronâ ornatus. Extra Corollam hi leguntur versus Germanici:

*Die hier bindet wirdt gebunden /
Und dadurch der Fried gefunden.*

T. VI. N. 2.

Arx Regia Hafniensis, in cuius areâ stat pyramis erecta cum nomine: VLRICA ELEONORA in ferto laureo, superius coronato, ad quam Amor cum arcu & sagitta advolat. In ipso fastigio globus extat cum monogrammate, C coronato. Additum Lemma: NON VIXIT DIGNIOR VNQVAM. Infra annus MDCLXXX.

Fama volans, in cuius vexillo dependente inscriptum: QVÆ CAROLO SVECA QVÆ VIRGO DIGNA CORONA? Dextra

trâ palmæ ramum, lævâ buccinam fert, quam inflat, cœlo quasi
respondente: DIGNAM FATA DABVNT.

Hæc duo Numismata in Daniâ cufa sunt.

T. VI. N. 3.

Effigies Reginæ coronatæ. Inſcriptio: VLRICA ELEONORA REGINA SVECIE.

Eadem ſedens, ſceptrumque manu tenens, cui Amor phœtratus Virtusque, lævâ palmæ & lauri ferens ramos, coronam imponit. In ſummo Oculis radians. Inſcr: AMOR HANC VIRTVSQUE CORONANT. Infrâ: 1680.

T. VII. N. 1.

Icon Reginæ cum inſcript: VLRICA. ELEONORA. D. G. REGINA. SVEC.

Luna creſcens cum lemmate: ADVENTV SVO QUIETEM Infrâ: 1680.

T. VII. N. 2.

Effigies Reginæ. VLRICA ELEONORA.

Rex laureatus ſtans Reginæ, ſuper orbem arctotum ſedenti, coronam imponit. AUCTA FELICITAS SEPTENTRIONI.

T. VII. N. 3.

Effigies ſimilis cum inſcr: VLRICA ELEONORA.

Corona Regia, cum lemmate: FACTA SOCIA REGNI.

T. VII. N. 4.

Effigies Reginæ cum inſcriptione: VLRICA. ELEONORA. D. G. REGINA. SVECIE.

Lyra, ſidus cœleſte, cum ſtellâ lucidâ, addito lemmate: ARCTOI SPLENDOR AMORQ. POLI. Infrâ: 1687.

Regis

N.

Regis & Reginae capita jugata. CAROL. XI D. G. REX
SVEC. VLRICA ELEONORA. R.

Amor, cum arcu & ſagittâ inter *Fidem*, columnæ innixam,
& *Pacem* palmiferam, medius. FIDEI AC PACIS ALVMNVS.
Infra: 1680.

N.

Caput Regis, cum inſcr: CAROLVS. XI D. G. REX SVE.
Caput Reginae, cum inſcr: VLRICA ELEONORA. D. G.
REG. SVE.

Hujus typi complures extant, majori minorique formâ cuſi
Nummi.

N.

Capita jugata Regis & Reginae, cum inſcriptione: CARO-
LVS ET VLRICA.

Jupiter (remoto ad latus fulmine & Aquilâ ad pedes ſeden-
te) ac *Juno* (cum Pavone à tergo) dextras jungunt. Lemma:
HINC REGNI HERES. Infra: MDCLXXX.

Nativitas Principis Caroli

T. VIII. N. 1.

Jupiter & *Juno*, in nubibus ſedentes, Puerulum in Orbem
Arctourum cœlo demittunt. Inſcriptio: IN GLORIAM SECVLI.

Adverſam hæc conſtituunt verba: DEO. TER. OPT. MAX.
SVEO. VOTA. SOLVV. OB. NAT. CAROLVM. PRINCI. A.
CAROLO. VNDE. REG. ET. VLRICA. ELEO. REGI. PRIN-
CIPIBVS. OPTI. A. MDCLXXXII. D. XVII. IVNII.

T. VIII. N. 2.

Infans cœlo demiſſus, cum ſtellâ ſcendentē: In ſummo loco
Oculus radians. Lemma eſt: ARCTOO A SIDERE SIDVS.

Averſa his conſtat verbis: NOVO. SIDERI. STIRPIS. REGIÆ. GERMINI. CAROLO. SVEC. PRIN. DIE. XVII. IVNII A. MDCLXXXII. PROSPERE. EXORTO. PATERNÆ. AVITÆQ. GLORIÆ. INCREMENTA. APPRECATVR. ORBIS. AQUILONARIS.

Supremo margini hoc inſcriptum diſtichon:
VIVAT. PROGENIES. INVICTI. MASCVLA. REGIS.
QVAM. SCEPTRI. STABILIS. SVECIA. PIGNVS. HABET.

Natalis VII. Caroli Pr. Hær.

T. VIII. N. 3.

Effigies Principis, cum galeâ criſtatâ. Inſcriptio: CAROLVS. D. G. REGNI. SVE. PR. HÆR.

Leo parvus, magnum orbem pedibus anterioribus in altum tollens. Lemma: VIRTVS NON COMPTAT ANNOS. Infrâ: 1688.

T. VIII. N. 4.

C. Duplex ſibi mutuò innexum, cum impoſitâ Coronâ Regiâ. Inſcr: SVB VMBRA ALTISSIMI. Infrâ: 1688. DIE 17. IVNIL

Palma arbor, radiante ſole, feliciter ſuccreſcens.

N.

Effigies Principis cum inſcriptione: CAROLVS. DEI. GRA. REGNI. SVE. PR. HÆR.

Idem ſtans inter Palladem & Herculem medius, adſcripto lemmate:

TALEM PRIMIS MIRAMVR AB ANNIS. Infrâ:
VTRIQ. SERENVS. MDCLXXXX.

N.

Eff-

Effigies Regis, tempora lauro redimiti, cum inſcript: CAROLVS. XI. DEI. GRATIA. REX. SVE.

Imago Principis & inſcriptio: CAROLVS. DEI. GRA. REGNI. PR. HÆR.

Nativitas Guſtavi Principis.

N.

Puſio, ſtrato ſuper oſtro recumbens, dextram ad ſolem radiantem elevat, clypeo, Leone inſignito, ad lævam poſito. Inſcr. A CAROLO ET VLERICA GVSTAVVS. Infrà extat: NATVS STOKHOLMIÆ. D. 4. IVNII. 1683.

Orbis Septentrionalis cum tribus coronis, cui manus è nube baculum imponit, rami laurei amplexu circumplicatum, & verbis vernaculis: *Guds-Staf* inſcriptum. Lemma additum: HINC DECVS ET ROBVR.

N.

CAPITA Regis & Reginae jugata cum inſcr: CAROLVS. XI. D. G. REX. SVEC. VLERICA. ELEONORA. R.

Sol ſupremo loco conſtitutus, radiis ſuis illuſtrat Lunam inferiorem & tres ſtellas coronatas, quarum duæ ad latera Lunæ, tertia infra illam conſpicitur. Lemma eſt: AVGVSTÆ LVX AVCTA DOMVS. Infrà: *A.* 1682. *D.* 17. *Jun.* 1681. *D.* 26. *Jun.* 1683. *D.* 4. *Jun.* In ſupremo margine tale extat diſtichon.

Solis ab Arctoi Lunæque amplexibus almæ
Regia Progenies ſidera trina micant.

N.

Imago Regiæ Principis, cum Epigraphe: VLERICA. ELEON. SVEC. PRINC. HÆR.

Ara, cum igne. Epigraphe hæc eſt: OFFRISCO. AL. CIELO. VN. ARDOR. PVRO. E. SACRO. In imo loco MDCCX.

N. Præ-

N.

Prædictæ effigies Principis: VLR. ELEON. PR. HÆRED. SVE.

Impositus menſulæ Adamas, multiplici angulo ſcintillans
(*taillé à facettes*) FREGIO. DI. GRAN. PREGIO. inferius: 1714.

Felicitas Regis perpetua.

T. IX. N. 1.

Effigies Regis, cum inſcriptione ſolitâ.

Sidera cœli Borealis, inter quæ ſtella Polaris emicat. Lemma: NESCIſ OCCASVM.

Comitia Regni.

T. IX. N. 3.

Imago Regis cum Epigraphe: CAROLVS. XI. DEI. GRAT. SVE. GOTH. VAND. REX.

Quatuor columnæ ſolidæ, ſuperius unâ coronâ, circa medium unâ catenâ conjunctæ, quarum primæ *Arma militaria cum ramo lauræ*, ſecundæ *S. Biblia cum ramo palme*, tertiæ *Caduceus Mercurialis*, quartæ *Falx cum ariſtis*, quatuor regni ſtatuum Sym-bola, affixa ſunt. Lemma eſt; NEXV VNO IVNGIMVR OMNES. Columnis ſubſcriptum; MDCLXXXII. Die 7. Octob.

In ſupremo margine legitur: NON TEMERE HVNC QVIS-
QVAM MOVEAT NEC TRANSEAT ORBEM.

Deſcenſus Regis in Argen-
tifodinam.

T. IX. N. 2.

Imago Regis, ut antè.

Argentifodina Sahlbergæniſis, cum operariis, in qua Rex
cum

cum aliis descendit. Lemma est: PERLVSERAT VISCERA
TERRÆ.

Extremo margini inscriptum: REX COMITANTE COM.
F. VREDE C. M. P. IN. ARG. FOD. SE. DEMIS. A. 1687.
D. 13. AVG.

Prudentia Regis.

T. IX. N. 4

Adversa similis.

Duæ figuræ muliebres, altera ~~citharæ~~ hastâ & clypeo ar-
mata, altera, cui caput est alatum, levâ caduceum ac palmæ
ramum ferens; adstante intermedio Leone, cui dorsuale imposi-
tum; tres habens coronas intextas. Additum Lemma: SIC RE-
GNA. TVEMVR. Inf. ANN. M.DC.LXXXVII

Pax vacillans refirmata.

T. IX. N. 5.

Effigies Regis cum inscriptione solitâ.

Classes Svecica & Danica, passis velis sibi invicem obviæ,
inter quas Columba, Pacis nuncia, palmæ ramos ad utramque
dermisit, cum leonate: SISTIT PAX OBVIA ELASSES. In-
frâ: MARE BALTHICVM. 1689.

Regia.

N.

Icon. Regis. CAROLVS. XI. D. G. REX. SVECIAE.
Faciès Regiæ, Boream speians. DOMINI. VIRTUTE.
PERENNAT. In imo: MDCXCII. *Tessin. int.*

Jubilæus annus.

T. X. N. 1.

F f

Navis,

Navis, maris fluctibus decumanis agitata; primitivæ Ecclesiæ Christianæ symbolum (Græca elementa X & P combinata) in vexillo, & crucem in puppi, pro insigni gestat. Lemma est: **IACTATVR SED TVTA TAMEN.** Scilicet præſente DEO, cujus Nomen radiatum supra navim eminet.

Aversam facit inscriptio: **IN FELICEM MEMORIAM CONCILII VPSALIEN. CUIVS DECRETVM CENTESIMO ABHINC ANNO PERSECVTIONI LITVRGICÆ FINEM ATTVLIT, MDCXCIII.**

Mors Reginae.

T. XI. N.

Effigies Reginae, cum inscriptione: **DIVA. VLR. ELEON. REG. SVE. REGIS. REGNI. SECVLIQ. DESIDERIVM.**

Eadem, nube ad cælum & coronam stellatam subvecta, palmæ ramum dextrâ tenet, relicto inferius orbe cum coronâ & sceptro. Lemma est: **SOLIO MELIORE RECEPTA.** Infra adſcribitur: **NATA. 1656. CORON. 1680. DENAT. 1693.**

N.

Hic Nummus, formâ minor, in adversâ parte inscriptionem talem habet: **VLR. ELEON. R. S. REGIS ET SVBDITORVM AMOR AC DELICIVM.**

Iter Regis ad Botn. occid.

T. X. N. 2.

Icon. Regis, cum Epigraphe: **CAROLVS. XI. DEL. GRAT. SVEC. GOTH. VANDAL. REX.**

Sol declivis, ad extrema Sveciæ septentrionalis; cum lemma: **SOLI. INOCCIDVO. SOL. OBVIVS. ALTER.** In imo inscriptum: **ITER. REGIS. AD. BOTNIAM. OCCIDENTALEM. MENSE. IVNIO. 1694.**

Nata-

Natalis Regis qvadragesimus.*N.***Imago Regis omiſſo nomine & titulo.**

Lineis rectis in areâ nummi exhibetur inſcriptio: CAROLO, XI. SVEC. GOTH. VAND. REGL MDCLV. XXV. NOV. NATO. MDCXCIV. NATALI. HOC. AVRVM. EX. MINERA. SVMAT. IND. ORI. HOLMIÆ. NATVM. Aurum nempe Artificis manu ex minerâ aureâ eductum, natum dici poſſe, putavit is, qui inſcriptionem adornavit. Numiſma ex hoc eodem auro conflatum Sereniſſimo Regi, die ipſius natali, anno ſuprà memorato oblatum fuit, per quendam Balthaſarum Grill, in tractandis metallis verſatiſſimum. Is non mediocrem pecuniæ ſumam, quam iſti, intercedente Minerarum Collegio, anno 1691. gratiâ concedidit Regi, emendæ expurgandæque mineræ Sumatrenſi, vilioris notæ, impendit. Duplicem mineræ ſpeciem ex Inſulâ Sumatrâ in Belgium transportari curavit Societas Batavo-Indica. Meliorem Belgæ ipſi elaborârunt: ſequiorem, quæ nullo aut exiguo lucro in illis locis tractari potuit, Germanis aliisque Exteris, atque in his prædicto Grill, ſub haſtâ vendiderunt. Quam hic comparavit, Sahlbergæ, ubi per multa ſecula argentifodina noſtra præcipua viguit, hodieque viget, liquavit, atque aurum ab argento ſecrevit, & hoc eſt illud, ex quo dictum numiſma confectum eſt.

Obitus Regis.*N.*

Effigies Regis. CAROLVS. XI. D. G. REX. SVE. NATVS. D. 24. NOV. A. 1655.

Svecia, Fœmina nempe Clypeum tribus inſignem Coronis tenens, moeſta aſſidet loculo Regio; adjacet Leo Gothicus. In proximo comparent Cupreſſi funebres atque Mauſolœum pyramidatum. Suprà legitur: LVCTVS. NON. IVST. FOR. VLLVS. Infrâ: DENATO. PATRE. PATRIAE. D. 5. APRIL. A. 1697.

F f 2

N. Ima-

N.

Imago Regis, cum Epigraphe: CAROLVS. XI. D. G. REX SVECIAE.

Sol occidens, cum Epigraphe: TOTO. MIRABILIS. ORBE. In imo hæc exstant verba: OKT. D. 24. NOV. A. 1655. OCCID. D. 1. APRIL. A. 1697.

Hic Nummus duplicis est magnitudinis.

Nummi Usuales Aurei. Ducatus Stokholmensis.

N.

Adversus exhibet effigiem Regis, cum inscr. CAROLVS. XI. D. G. REX. SVEC.

Aversus, verò G. duplex coronatum, inter tres coronas. Annum præterea 1687. atque inscriptionem: FACTVS EST DOMINVS PROTECTOR MEVS.

N.

Adversus similis est.

Aversus idem Regii nominis monogramma, cum coronâ superimpositâ habet, addito anno 1692, & infra valore $\frac{1}{4}$ sc. Ducati, cuius hic nummus quarta pars est.

Occasionem huic novo monetz generi erigendo dederunt Mercatores, qui à Rege Persarum missi ex Asia A. 1687. mense Junio huc primum venerunt, stabiliendi commercii causa, quos deinde alii sequuti sunt. Illos, exeunte anno 1691. in Patriam redituros, magnâ hujus Aurei nummi copia Regis nostra munificentia donavit.

Rigensis.

N.

Effigies Regis. CAROLVS. D. G. SVEC. GOTH. VAND. REX.

Infi-

Inſignia Urbis, addito anno 1673. Inſcr: MONETA AVREA CIVIT. RIGENSIS.

Revalienſis.

N.

Adverſa parte imaginem Regis præfert, hac circumdatam epigraphe: CAROLVS. XI. D. G. SVE. GOT. WAN. REX.

Averſa ſcutum habet ovale coronatum, cum Inſignibus Urbis, nec non inſcriptionem: MONETA. NOV. AVR. CIV. REVALIENSIS. 1681.

Pomeranus.

N.

Icon Regis cum epigraphe: CAROLVS. XI. D. G. REX. SVEC.

Frumenti ſaſciculus erectus, cui Regalia ſigna ſunt impoſita, addito anno 1693. Inſcr: ET REGIT ET TEGIT POMERANIAM SVAM. Valet 2 Ducatos.

Agmen nummorum aureorum Regis CAROLI XI. claudet moneta aerea ſeu Ducatus, quem Dalekarliæ Gubernator, Perilluſtris ac Generoſiſſimus Baro, Dn. Nicolaus Gripenhielm, rerum metallicarum amantiſſimus æque ac peritiſſimus, ex auro Svecano, in Dalia, prope veterem Argentifodinam orientalem in Parœciâ Tunâ ſitam, a ſe nuper invento & elaborato, in matrice peculiari Anno 1695. cudendum curavit. Cujus generis aliquos Regi ſuprà memorato, nunc glorioſiſſ. mem. & Procerum quibusdam eodem anno venit oblatum. Et ut Lectori cūrioſo eo magis ſatiſfaciam, deſcriptioni nummi adjungam dicti Gubernatoris, menſe Julio Anni 1697. miſſam ad me uberioſorem de auro hoc Svecano relationem.

Ducatus talis eſt:

N.

F 13

Adver-

Adverſa caput monſtrat Regis, more Romano expreſſum, ſi excipias crines longiores. Inſcr: CAROLVS XI. D. G. REX SVE.

Totam averſæ aream lineis rectis complet ſola hæc inſcriptio: EX. AVRO. SVEC. REPERTO. IN DALIA. ET. OST. SILV. BERGH. A. 1695. à N. Gripenhielm.

Relatio Gubernatoris N. Gripenhielmi.

Cum anno 1695. tempore æſtivali, me cepiſſet voluptas paulo curioſius & accuratius per experientiam propriam explorandi probandique omnes ſpecies metallicas, quæ hic in Dalia & diſtricta magna Cuprifodina reperiébantur, prope Argentifodinam Orientalem in Paraciâ Tunâ (ubi ingens argentifodina priſcis temporibus culta, nunc devaſtata cernitur) in orificio Sæcorum communium (Sue-ticè Gråbergſ-Warpet) inveni quosdam lapides metalliferos, qui externâ ſpecie aliquid boni præ ſe ferebant. Hos ego doctum æſportatos non parum argenti continere ſum expertus, quod an auri quid includeret, periculum ulterius faci. Nec me ſpes ſeſellit, operaque pretium duxi, ex vendi mihi tunc reperta plus minere effodere, & ſimul ex dicto illo Gråbergſ-Warpet, quicquid obvium erat, congerere. Unde cum magnam inſtituiſſem fuſionem, ſeparabam aurum ab argento, & a ſingulis marcis argenti puri (ſeu 16 Lod.) viginti octo uſque ad triginta ſex grana (ſ. 24) auri obryzi eracham. In hoc negotio, quod impenſas facile compenſabat, ego poſtea pedetentim perrexi. Et cum ante me nemo in Sueciâ aurum ex noſtris metallifodinis cum fructu excoxerit, in perpetuam rei memoriam matricem curavi ſculpendam, in qua hæc formarentur numiſmata.

Laudabili ſanè inſtituto Perilluſtris Gripenhielmus veſtigia veterum ſecutus eſt, qui quotieſcunque metallum novum inventum fuiſſet, ex eo monetam vel numiſma percuſſerunt, addito vel loci, ubi repertum fuit, vel inventoris, vel utriusque nomine. Exempli loco afferre lubet Metallum Ulpianum Pannonicum, Metallum Noricum, Metalla Aureliana, de quibus vide Specimen rei nummarie Clariff. Morellii ad Nummos Trajani Tab. XXI. & pag. 215. edit. Liptenſ.

Thalc-

**Thaleri Unciales.
Stokholmenfis.**

Effigies Regis, cum inscriptione : CAROLVS. XI. D. G. REX. SVECIE.

Scutum quadripartitum, coronatum, cum insignibus Sveo-Gothicis & alio interiori clypeo, Palatina Insignia præferente. Illud sustinent duo Leones coronati. Inscriptio: IN. IEHOVA. SORS. MEA. IPSE. FACIET. MDCLXXVI.

Rigensis.

Icon Regis. CAROLVS. D. G. SVECO. GOTH. VANDALO. REX.

Insignia Urbis, quibus manus desuper coronam addit. Annus est 1660. CIVITATIS. SVÆ RIGENSIS. FIDEM CORONAVIT.

Stetinensis.

Effigies Regis laurea insignis. Epigr. CAROLVS. XI. D. G. REX. SVEC. GOTH. ET. VAND. &c.

Ducatûs Pomeraniæ insignia. Epigraphe: DUX STETINI. POM. CAS. VAND. RUGIAEQ. PRINCEPS. 1674.

Bremensis.

Imago

Imago eadem.

Medium bipartitum ferens insignia Bremensia & Verdensia, nempe claves duas decussatim junctas, nec non crucem. Inscriptio utriusque partis conjuncta: CAROLUS XI. DEI GRATIA REX SVEC. GOTH. ET VAND. DVX BREMÆ ET VERDÆ. 1673.

Marcae Svethicæ.

Effigies consimilis, cum inscript: CAROLVS. XI. DEI. GRATIA. REX. SVE.

C duplex mutuo nexu junctum, coronatumque inter tres coronas. Infra valor additus, nim. 8. M. Inscr. FACTVS. EST. DOMINVS. PROTECTOR. MEVS. 1670. In supremo margine inscriptum: CIRCVMENDO. SERVAT. ET. ORNAT.

N.

Imago eadem.

Quinque clypei, in formam crucis dispositi, quorum quatuor exteriores coronati Insignia Svethica & Gothica, quintus verò medius Palatina præfert. Interpositus valor: 8. M. S. M. Inscriptio utriusque partis combinata: CAROLVS. XI. DEI. GRATIA. SVE. GOTH. WAND. REX. 1670.

N.

G g

Icon

Icon Regis. Inſcr: CAROLVS. XI. D. G. REX. SVE.

Scutum coronatum, cum inſignib. Regni Sveciæ; appoſitus valor 8. M. Inſcr: DOMINVS PROTECTOR MEVS. 1693. In ſupremo margine heimiſſichium extat: MANIBVS NE LÆDAR AVARIS.

T. XII. N. 1.

Effigies cum inſcr: CAROLVS. XI. D. G. REX. SVE.

Scutum Svehicum coronatum. Valor eſt 4. M. Inſcr: DOMINVS PROTECTOR. MEVS. 1690.

T. XII. N. 2.

Adverſa eadem.

Tres coronæ cum anno 1691. & valore 2. M.

T. XII. N. 3.

Nota eadem. annus eſt 1692. Valor 1. M.

Quinque Oræ.

Dnplex C coronatum, addito anno 1690. Inſcript: DOMINVS. PROTECTOR. MEVS.

Sveonum coronæ, cum valore: 5. ö. S. M.

Quatuor Oræ.

CAROLUS XI

C coronatum. Inſcr. DOMINVS. PROTECTOR. MEVS.
Prædictæ coronæ, cum inſcr: FYRA. ÖRE. SÖLFWER.
MYNT. 1670.

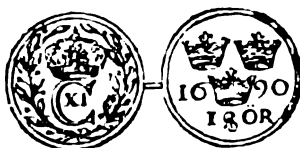
Duæ Oræ.

Literæ initiales C. R. S. (i. e. *Carolus Rex Sueciæ*) cum
ſuperimpoſitâ coronâ, intra lauream.

Tres coronæ, cum adjecto *Æræ Chriſtianæ* anno 1667. &
valore 2. ör.

Ora.

C coronâ opertum cum num. XI. intermedio, ſerto inclu-
ſum laureo.

Averſa non niſi anno 1690. & valore 1. ör. differt.

Landscronenſis.**N.**

Effigies Regis laureati, cum inſcr: CAROLVS. XI. REX. SVECIAE.

Duo cornua copiae, coronâ ſuperius ornata, infra quæ L coronatum cum valore 2. M. & anno 1675. Inſcr: MONETA. NOVA. CIVIT. LANDSCRONENSIS. Nummus hic admodum rarus eſt.

Revalienſes.**N. N.**

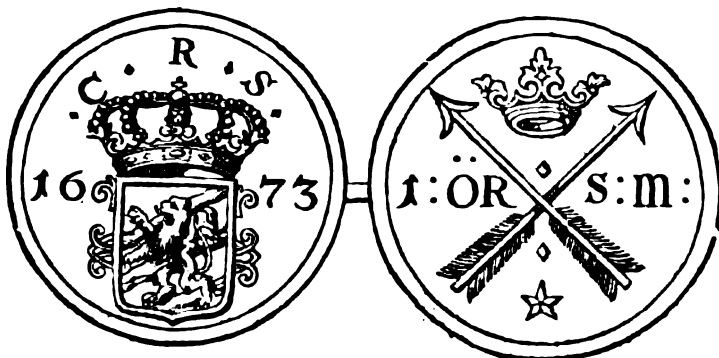
In alterâ parte effigiem Regis laureati, alterâ Civitatis inſignia præferentes, valore tantum differunt, nim. IV. II. I. Marc. Extant & Nummi Orarum IV. II. I.

Narvenſis N. unius Oræ.

C coronatum cum intermedio num. XI. in laureâ.

Scutum coronatum, cum inſignib. Urbis, quæ ex duobus ſalmonibus, ſuprà gladio & binis globulis tormentariis, infra acinace & uno globulo conſtant. Adjectus Annus ſic: 1671 atque valor ita: I. R. Nummi etiam extant IV. ac. II. Orarum.

Moneta Cuprea.**Clypeus**

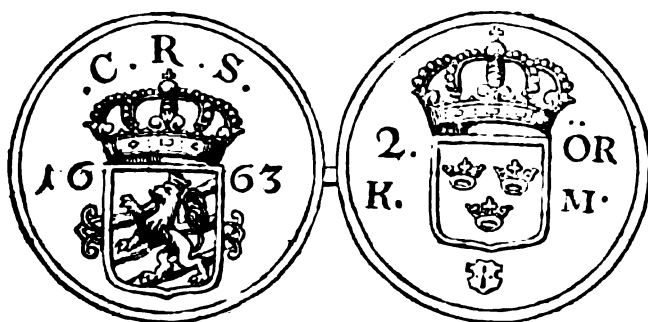
Clypeus coronatus, Leonem ferens Gothicum, additis literis C. R. S. & Anno 1673:

Insignia Dalarenſia, cum valore 1. öR. S. M. i. e. *Sölfwer-Mynt.*

N.

Adversa ſimilis, excepto anno 1661.

Tres coronæ; additus valor: 2½ öR. K. M. i. e. *Koppar-Mynt.*

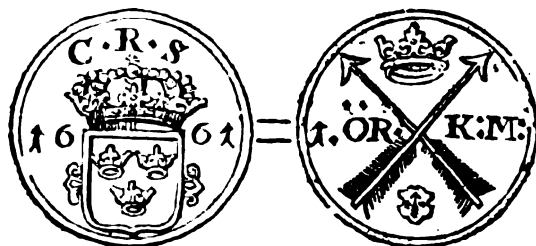

Adversa ſolo anno 1661. differt.

Scutum Svecicum coronâ opertum, addito valore: 2. öR. K. M.

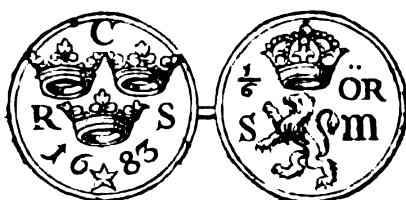
G g 3

Scutum

Scutum simile Sveticum, cui additæ literæ C. R. S. cum hæc anni designatione 1661.

Insignia Dalarenſia, cum valore 1. ör. K. M.

Tres coronæ, literis C. R. S. & anno 1683. ſtipatæ.

Leo, cum Coronâ Regiâ, adſcripto valore $\frac{1}{2}$ ör. S. M.

CAROLVS XII. A. 1697.

Multa etiam ac pulchra, in Clementiſſimi Regis noſtri Caroli XII. Heroicæ potiſſimum virtutis memoriam, hîc cuſa ſunt Numiſmata, quorum Symbola & Emblemata, (ſicuti & pleraque in Monumentis hujusmodi metallicis Caroli XI. exhibita) Kederum inventorem, ſculpturæ autem Karlſtenium, Falzium, Richterum, Hartmannum, & Weſtmannum denique artifices habuerunt. Quid quod extra Patriam magno paſſim numero haud inelegantia id genus Monumenta in lucem prodierunt? In quibus omnibus (unâ cum Clementiſſimi Regis hujus Monetis) congerendis, atque in peculiari librò cum Orbe literato plenius communicandis, è junioribus mihiſque ſuperfuturis, procul dubio, haud deerit, qui ſuam ſtudioſè ſit collocaturus operam. Quod ſuper-

superest, DEVS ter Opt. Max. Regum Tutor & Protector, Regem Carolum, tot tantisque jam ereptum periculis, & ingentibus adhuc rerum discriminibus caput objectantem, porro tueatur atque protegat, tandemque, post exantlatos feliciter bellicos labores, partamque sempiternam nominis gloriam, ac redditam Patriæ auream Pacem, Artium & Scientiarum Altricem, saluum lætumque nobis restituat!

Symbolici seu honorarii

Nummi.

Inaugurales.

N.

Parte adversâ cernimus Imaginem Regis, quæ hanc habet Epigraphen: CAROLVS. XII. D. G. REX. SVE.

Parte averâ Coronam Regiam sive clausam, cui superius adscriptum: CAROLVS. POST. FATA. REVIXIT. Inferius: A. DEO. DATO. PATRE. PATRIAE. D. 14. DEC. 1697.

N.

Icon Regis, cum inscriptione: CAROLVS. XII. DEI. GRATIA. REX. SVECIAE.

Regalia signa altari imposita cum inscriptione: TANTIS. IAM. SVFFICIT. AVSIS. In imo: VNCTVS. HOLMIAE. D. 14. DEC. 1697.

N.

Regis icon & hæc Epigraphe: CAROLVS. REDIVIVVS.

Phoenix stans in parte globi terrestris, tribus Coronis insignitâ. Superius legimus: SIBIMET. SVPERSTES. Inferius: SVECIS. REDDITVS. D. 14. DEC. 1697.

Num-

Nummi, Virtutes ac res gestas Magnanimi Regis præferentes.

N.

Effigies Regis. CAROLVS. XII. D. G. REX. SVECIAE.

Europa, Figurâ muliebri, stans, capite turrato, cum Cruce in vertice, manu sinistrâ adjacentis Tauri caput tangit, dexterâ verò olivæ ramulum à Carolo stante accipit. Epigraphæ: AVSPICIVM. IMPERII. FELICITAS. EVROPAE. In imo loco inscriptum: PACE. ORBI. CHRISTIANO. PARTA. RYSWICL. A. 1697.

N.

Regis effigies. CAROLVS. XII. D. G. REX. SVECIAE.

Pallas Svecica, dexterâ hastam cum dependentibus Clypeis. Danico atque Holſatico, tenens, ac Clypeo tribus Coronis insignito, quem sinistrum gerit brachium, protegens Fœminam cum capite turrato, quæ, ad ipsius gœna supplex, ea munimenti schemate tangit. Epigraphæ: TONNINGAM. TVENDO. FRIDERICOS. CONCILIAT. Infra A. MDCC.

N.

Imago laureati Regis, cum eadem inscriptione.

Narva Moscoviticis obsessâ castris, quæ Sveci fortiter expugnant. Supra Urbem Sol radiôs spargens conspicitur; castris autem hostilibus imminet tempeſtas nivalis. Inscriptio: MANIFESTO. NVMINE. In imo hæc exstant verba: CASTRA. MOSCOR. AD. NARV. CAPTA. XX. NOV. MDCC.

N.

Alterâ parte repræſentat effigiem Regis, tempora lauro redimiri, qui in Epigraphæ audit: CAROLVS. DEL. AVXILIO. RVS-SOR. VICTOR.

Alterâ

Alterâ Tropæum, cum appenſo Clypeo Moſcovitico; prætereâ hoc Lemma: VNVM. PRO. CVNCTIS. FAMA. LOQVATVR. In imo: PARTVM. AD. NARVAM. D. 20. NOV. A., 1700.

N.

Icon Regis laureati. CAROLVS. XII. D. G. REX SVECIAE.

Rex, ſtriſtum tenens gladium, atque obequitans in campo, multâ Moſcovitarum ſtrâge oppleto: in propinquo Vrbs Narva, cum Arce Iwanogorod, conſpicitur. Epigraphe: SVPERANT. SVPERATA. FIDEM. Infrâ additum: DIE. 20. NOVEMBRIS. ANNO. 1700.

N.

Imago Regis pectore tenuſ expreſſa. Inſcr: CAROL. XII. D. G. R. S. DECOR. NOVI. SAECVLI. In brachio inſcriptum: *Richter*.

Pallas Svethica ſuper flumen ſeſe jaculans, adverſus copias Saxonicas, quæ metu perterritæ terga vertunt; haud procul inde Senex jacet animo conſternatus, cui urna, unde aqua largé effluit, appoſita eſt. Inſcr: NEC. FLVMINA. NEC. HOSTES. MORANTVR. In imo exſtat: SAXONES. IN. ADVERSA. DVNAE. RIPA. FVSL. M. DCC. I.

N.

Imago Regis directâ ferè fronte, cum inſcriptione: CAROLVS. XII. D. G. REX. SVECIAE.

Rex Carolus, ad Tropæum Saxónico Clypeo conſpicuum, in arundinoſâ ſtans ripâ, atque manu dexterâ globum cum Phœnice, lævâ autem haſtam tenens. Inſcr: GLORIA. NOVI. SAECVLI. Infrâ legimus: DVNA. ET. SAXONIBVS. SVPERATIS. D. 9. IVLII. A. 1701.

N.

Regis caput, cum ſolitâ inſcriptione, ſ. epigraphe.

H h

Cir-

Circulus radios ſpargens, in quo inſcriptum: 9. IVLII. ſuper duo Tropæa duobus Clypeis Saxoniciſ conſpicua. Epigraphe: LVX. BINIS. CLARA. TRIVMPHIS. In imo: A. 1701 AD. DVNAM. ET. A. 1702. AD. CLISSOVAM.

N.

Regis effigies, cum eadem epigraphe.

Victoria Coronam imponens Capiti Caroli, fulmen dexterrâ gerentis. Additum Lemma: OB. PERDOMITVM. CONTVMAX. THORVNIVM. Infra annus designatus hoc modo: A. M DCCIII.

N.

Regis imago laureati, cum inſcriptione eadem.

Duo ſenes, cubantes, cum urnis aquas largè effuſæque dantibus; inde haud procul Dux mœrens, ſub Palmâ, humi ſedet, tenetque ſcutum Saxonicum. Suprà: NATATV. ARMISQVE. REPRESSIT. Infra: VICTORIA. PVLTOVIENS. PARTA. D. 21. APRIL. 1703.

N.

Icon Regis, eandem habens inſcriptionem.

Victoria Clypeum Moſcoviticum ad Palmam appendens. Suprà: DE. SCHEREMETEFFIO. Infra: DVCTV. LEWENHAYPTI. AD. GEMAVERT HOFF. D. 16. IVLII. A. 1705.

N.

Effigies Caroli, cum ſolitâ inſcriptione.

Tropæum, cum ſcutis, Moſcovitico atque Saxonico. Superius: DE. SCHVLENBURGIO. Inferius: DVCTV. REHNSKIOLDII. AD. FRAVSTATT. D. 3. FEBRVAR. A. 1706.

N.

Effigies Regis, inſcriptionem eandem habens.

Colu-

Columna erecta, è qua tria vinculo connexa dependent scuta, Saxonicum nempe, Polonicum atque intermedium Svecicum. Epigraphe: FECIT. PAX. AVREA. NODVM. In imo hæc exstant: DOMITIS. IRIS. ALTRANSTADAE. A. 1706. D. 14. SEPT.

N.

Caput Regis, cum eadem Inscriptione.

Palma, cum appenso Clypeo, Caroli, Augusti & Stanislai Nominum initiales Literas eleganter implicatas præferente; ad radicem varia arma bellica. Superius scriptum: NEXVM, FECERE. TRIVMPHI. Inferius: ARMA. POSITA. IN. PAGO. ALTRANSTEDA. XIV. SEPT. A. M. DCC. VI.

N.

Imago Regis eadem circumdata epigraphe.

Basi, notissimo Christianorum Monogrammate atque elementis A & O signatæ, impositum elegans Thuribulum, unde accensi Thuris fumus prodiens alta petit. Epigraphe: AD. COELVM. LIBERIORE. VIA. Infra scriptum: SACRIS. SILESIAE. EVANGELICÆ. RESTITVTIS. A. M. DCC. VII.

N.

Regis Caroli Icon, cum solitâ epigraphe.

Ventus flammam, in Arâ prædicto monogrammate signatâ, excuscatans. Suprà scriptum: SOPITOS. SVSCITAT: IGNES. quod hemistichium è Virgil. Æneid. L. V. v. 743. depromptum. Infra legimus: BOREAS. SILESIAE. SALVTIFER. ADSPIRANS. I. SEPT. M. DCC. VII.

N.

Caput prædicti Regis, qui PIVS. LIBERTATIS. VINDEXT. in Epigraphe vocatur.

Ventus stratas tempestatis injuriâ segetes reficit atque erigit. Lemma: DEIECTIS. LEVAMEN: AFFERT.

N.

Effigies Caroli, qui in Epigraphe GLORIA SVECORVM audit.

Leo globum tribus notatum Coronis amplectens. In summo scriptum: IMPAVIDVM PECTVS. In imo: A. M. DCC. VIII.

N.

Caroli Regis imago, cui adscriptum: ET. CAUSA. ARMATVS. ET. ENSE.

Svecana Virtus, quam Pallas, cum hastâ & scuto tribus Coronis insignito, repræsentat. Inscriptio: INHIBET. NEC. FLAMMA. NEC. VINDA. In imo exstant hæc: VABISSA. VADO. TRANSITA. ET. MOSCI. FVSI. D. IV. IVLII. A. MDCCVIII.

N.

Caput Caroli, cum inscriptione: PIVS. LIBERTATIS. VINDE.

Hercules stans. Suprà: LABOR. ENVMERARE. LABORES. Infrâ: MDCCIX.

N.

Regis icon. CAROLVS. XII. D. G. REX. SVE.

Limes, seu terminus, cum Scaniæ insignibus, videlicet scuto Gryphî caput coronatum præferente. Lemma additum: DANOS. DEVS. EXPVLIT, VLTOR. In imo inscriptum: D. 28. FEBR. A. 1710.

N.

Effigies Regis, cum epigraphe: CAROLVS. XII. D. G. REX. SVECIAE.

Sol nubibus obsitus; inferius apparet pars globi terrestris tribus Coronis & anno, quo Numisma cufum, sic: A. 1711. insignita. Epigraphe addita: SERENA. CVPITA. REDVCAM.

Num-

CAR. XII. TAB. I.

Nummi extra Patriam fabricati.

CAROLI XII. T. I. N. 1.

Anticâ parte repræſentat Regis imaginem, cum inſcriptione: CAROLVS. XII. DEI. GRATIA. REX. SVECIAE. 1700.

Poſticâ Leonem exhibet, qui Elephantum, Taurum atque Aquilam, ſcutum cum duobus enſibus decuſſatim poſitis in pectore habentem, ſibi ſubjecit. Suprà apparet Sacroſanctum DEI nomen, radios ſpargens. Lemma: GOTT. VND. ICH. SEIN. 2. VND. SCHLAGEN. ALLE 3. In imo loco hæc legimus verba: DAS. VERHÆNGNIS. VB: TRIFT. DIE. RATHSCHLÆGE.

T. I. N. 2.

Caput Regis laureâ Coronâ ornatum, talique verborum circulo incluſum: CAROLVS. XII. D. G. SVEC. GOTH. VAND. Rex VBIQVE. VICTor.

Rex Carolus, cum gladio evaginato in dexterâ, obeqvitanſ, atque copias ſuas alacriter excitans ad fortiter oppugnanda Moſcorum caſtra, quæ in proximo unâ cum Vrbe ſuperſcriptam Vocem NERVA (pro NARVA) habente, conſpiciuntur. Epigraphe hæc eſt: REDVX. DANiâ FVGAVit POLONos. DELEVit RVS-Sos. In imo: MDCC.

T. I. N. 3.

Tres Coronæ ſuprà, atque duo colligati Lauri ramuli infrâ, nec non intermedia hæcce Verba, quatuor comprehenſa lineis reſtis: VIVANT. 3. CROHNEN. DIE. TAPFER. BELOHNEN. DER. FEINDE. NICHT. SCHONEN. Quæ omnia hoc Lemma- te circumſepta ſunt: ES. IST. FRIEDE. VND. IST. KEINER. DAS. MACHST. DV. VND. NOCH. EINER. MDCC.

Junctæ Manus tres ſuperiùs, atque duæ complicatæ ſerpentes inferiùs, prætereaque intermedia Verba hæcce, quatuor lineis reſtis:

ſis: WAS. DIESE. BESCHLIESEN. THEILS. OFFENDLICH.
 BVſSEN. WIRD. IEDERMAN. WISSEN. Quæ cuncta hocce
 ambit Lemma: WIR. DREY. HABEN. EINEN. SINN. SPIE-
 GELT. EVCH. AN. DEM. GEWINN.

T. II. N. 1.

Icon Regis, cum hocce Titulo conſveto: CAROLVS. XII.
 D. G. REX. SVECIAE.

Leo erectus, cum Epigraphe: PAR. ANIMO. ROBVR. In-
 feriùs positum ſcutum coronatum quadripartitum Sveo-Gothicum,
 cum ſcutulo interiore, itidem quadripartito, gentilitio: in intimo
 tamen loco haud apparet minus ſcutulum, cum Leone, qualem Co-
 mites Palatini gerere amant.

Extremum Marginem hæc Vocum ſeries ſuo amplexatur cir-
 cuitu: QVO. IVSTIOR. ALTER. NEC. PIETATE. FVIT. NEC.
 BELLO. MAIOR. ET. ARMIS. VIRG.

T. II. N. 2.

Regis effigies. CAROLVS. XII. D. G. REX. SVEC.

Hercules, Leonis indutus exuviis, cum clavâ in manu ſini-
 ſtrâ, inter duas Columnas medius. Adſcriptum Lemma: NON.
 HÆC. VLTIMA. META. LABORVM. Infra positum: XII. LA-
 BORES. HERCVL. Hæc cuncta 12. Clypeorum ſeries ambit,
 totidem præferentium Inſcriptiones. Videlicet: DESC. IN. SEEL.-
 PAX. TRAVENTH. -NARVA. -RIGA. -TRAI. DVNÆ. -PVL-
 TOFS. -CLISSOW. -THORVN. -LEMBERG. -GRQDNO-FRAV-
 STAD. -PAX. ALTRANST.

T. II. N. 3.

Sveciæ & Poloniæ Regum Inſignia, Regiis Coronis, inter-
 medium ſertum laureum habentibus, operta. Adſcriptum ſuprà:
 VIRTUTE. CONCORDES. CONCORDIA. INVICTI. Infra:
 SVECIAE. ET. POLONIAE. REGNORVM. AETERNVM.
 FOEDVS.

Navis

Navis mari fluctuolo jactata: ſuprà duæ comparent ſtellæ,
cum adſcriptis vocibus: CASTOR. POLLVX. Lemma additum:
LVCIS SPES CERTA SERENÆ. In imo exiſtat: CAROLL
XII. ET STANISL. ÆTERNA AMICITIA.

Nummi uſuales.

Aur.

Caput Regis. CAROLVS. XII. D. G. REX. SVE.

Duplex C coronatum, inter Coronas tres. Inſcr: FACTVS.
EST. DOMINVS. PROTECTOR. MEVS. Infra: 1716.

Argentei

Thaleri.

N.

Effigies Regis à ſiniſtrâ parte conſpicui. Inſcriptio: CA-
ROLVS. XII. REX. SVECIÆ.

Scutum coronatum, quadripartitum, cum Inſignibus Sveo-
Gothicis ac Palatinis. Illud duo ſuſtinent Leones coronati. In-
ſcriptio. Med Guds hjælp. Infra Ann. 1707.

N.

Eo differt, quod Regis habet effigiem, à parte dextera con-
ſpicui.

Marcæ.

N.

Icon Regis. Inſcr: CAROLVS. XII. D. G. REX. SVE.

Scutum Sveticum coronatum, addito valore 4. M. Inſcr.
DOMINVS. PROTECTOR. MEVS. 1716.

N.

Adver-

Adversâ similis.

In aversâ tres Sveonum Coronæ, cum anno: 1716. ac valore: 2. M.

N.

Magnitudine ac valore 1. M. discrepat.

Quinque Oræ.

N.

Litera C duplex, coronatâ, cum subscripto anno: 1707. Inscriptio: DOMINVS. PROTECTOR MEVS.

Tres Coronæ, cum valore: 5. ör. S. M.

Duæ Oræ.

N.

Siglæ C. R. S. cum impositâ Coronâ Regiâ, intra Lauream. Tres Coronæ, cum anno: 1716. ac valore: 2. ör.

Ora.

N.

Litera C. cum numero XII. coronatâ, in Laureâ. Coronæ Svethicæ. Add. 1717. atque 1. ör.

Æreus.

N.

Coronæ Svethicæ literis C. XII. R. S. atque anno 1716. stipatæ. Clypeus coronatus cum Leone Gothico; additus valor $\frac{1}{2}$ ör. S. M.

FINIS.

LI-

LIBELLUS

De Nummophylaciis Sveciæ: De Scriptoribus rei Nummariæ Svethicæ:

Atque de Thesauris, seu variis vetustorum
Nummorum cumulis, passim per Sveconiam
fortuito casu repertis.

Coronidis loco præcipuorum, quæ in Svecia conspiciuntur, Nummophylaciorum, indicatis eorum Possessoribus, nobis nunc pertexendus est Catalogus. Inter hæc jure suo eminet Regium; cujus varia in antecessum referre fata, non ab ne forsitan erit. Quæ ante tempora Gloriosissimi Regis Gustavi Adolphi in Archivis Regiis, vel ob raritatem, vel antiquitatem, vel pretium, custodita sive numismata, illis immensa & incredibilis facta est accessio ex spoliis Germaniæ, & præsertim ex variis Nummophylaciis Imperatoris Rudolphi II, Pragæ alibique adornatis. Imaginari facile unusquisque poterit, quam jucundum eruditis oculis spectaculum hæc tam pretiosa omnis generis & metalli numismata exhibuerint. Inestimabile illorum pretium dicet, qui ea statim post deplorabile fatum Gustavi Adolphi Magni collustravit, Carolus Ogerius, Illustrissimo Claudio Memmio, Legato Gallico, à Secretis; inter exteros Viri clarus; cujus consulendæ *Ephemerides, sive Iter Du-*

strissimum videlicet Generosissimumque Dn. Comitem, Carolum Wrede, Perillustrem Dn. Joh. Gabr. Sparfwenfeldr, Nobilissimum Dn. Nicolaum Keder, meque constituit, qui certis diebus hñc (Holmiæ) in Palatio conveniremus, dictumque censum nummatarium Regium, Romanos præsertim vultus, at mutilâ serie ostendentem, accuratius inspiceremus ac in justum redigeremus ordinem. Nee dici potest, quantâ ejus studii captus erat voluptate. Cum enim nos modo commemorati, quibus id negotii commissum erat, nostro perfungeremur munere, Augustissimus ille, rebus aliis altioris momenti sepositis, sapissimè Regiâ suâ præsentâ nostrum beans sodalitiurn, nummos magnâ cum delectatione inspexit; quàm sibi curæ cordique esset futura elegantiorum artium in regno suo cultura, si diutius supervixisset, nobis & posteris, vel unico hoc exemplo satis superque testatus. Miserat quoque paulò antea certos homines in Belgium, ad redimendam ingentem numulatum pretiosorum copiam, illuc à Reginâ Christinâ una cum aliis cimeliis olim oppignoratam. Quæ priori censui addita, itidemque à nobis perspecta, Romæ etiam suos debere natales, deprehendebatur. Adjecit præterea Nummophylacium haud vulgare, Romanis similiter refertum numismatibus, quod S.æ R.æ Majestati unâ cum Bibliothecâ selectissimâ vendiderant hæredes Dñi Jacobi Gyldenklö, Viri & Nobilis & docti, ad quæ pariter recensenda, eadem à nobis opera tunc collata est. Et profectò hanc munificentiam Regiam adhuc auctiorem sensissent Musæ mansuetiores, si Cælum, unde demissus erat, non tam subito repetisset Divinus Heros, ac Clementissimus, quem merito flevimus, Patriæ Pater. Ut aliis exemplis, quæ fortè vel majora, vel illustriora sunt, superfedemus, liceat nobis hñc vel balbutiendo prædicare Incomparabilis hujus Regis, de nostro coemendo nummophylacio Svecano institutum, de quo novissimè antequam è terris migrabat, plus unâ vice, sermones nobiscum miscuere quidam ex ordine Purpuratorum. Quod certe institutum erat Regium, & Rege Majorum suorum gloriæ regnorumque suorum laudis studiosissimo, verè dignum, Borealibus terris nunc imperat Carolus XII. Au-

gustus & invictus, qui cum Antecessores suos non minus sapientiâ quàm virtute bellicâ æquiparet, speramus fore, ut, post reditâ tandem nobis almâ Pacem, cujus flagrantissimo tenemur desiderio, sub tam sereni Principis umbrâ Literæ vigeant, earumque Cultores haud otiosi jucundissima agent otia. Qui ut diu ac feliciter regnet, uno ore omnes Sveciæ Cives, & nos, illorum pars minima, ardentissimis à summo & æterno Numine precibus petimus. Cæterum (quod & hæc loco commodè annotari potest) ex fortuito repertis passim in Patriâ Thesauris, complures quoque Nummorum veterum, nostratum ac alienigenorum, cumuli in Regium Antiquitatum Sveo-Gothicarum Archivum illati sunt, quorum custodia eximie laudabilique fidei Regii Secretarii & Antiquarii, Johannis Peringikioeldii est commissâ; imò etiam inclyti hujus Viri curiosæ ac diligenti investigationi magna illorum pars accepta referenda est.

Claudius Flemming, Comes olim & Senator Regis, quo nemo, dum vixit, apud Regem Gloriosissimæ memoriæ, Carolum XI gratiâ valuit majore, Cimeliarchium, ex nummis & numismatibus, cum Romanis tum Patriis, constans, magno studio acquisivit. Romanorum principem ferè partem constituebat Nummophylacium Gripenhielmianum, cujus præcipua portio, consensu hæredum, ad illum fuit derivata. Fuit olim Edmundus Gripenhielm Vir Senatorii ordinis, juventutis Gloriosissimi jam memorati Regis Moderator, in omni genere doctrinæ probe subactus, & Antiquitatum præcipuè Romanarum callentissimus; & hunc Carolus Patin, in suâ ad historiam numismatum introductione, corrupto paulum nomine, vocat *Grippiel*: id quod Viri extraneo facile condonandum. Edmundi istius Filius, Nicolaus Gripenhielm, Dalekarliæ olim Gubernator, veterum Numismatum quoque, non solum Romanorum, verum etiam Svecanorum, intelligens erat æstimator, felixque indagator ac collector. Ad Patrios verò prædicti Flemmingi nummos quod attinet, illos ipse partim coemit, partim dono accepit ab innumerâ clientum turbâ, quæ ad tantum rerum Procerem, harum lautitiarum amantissimum, undique confugebat. Tantâ enim illorum voluptate perfusus erat, ut quoties-

tiescunque à gravi negotiorum mole, quibus ob fidem sibi habitam à Rege obruebatur, secederet, non aliò, quam ad suum diverteret Nummophylacium, & in eo otium quæreretur. Integrum adhuc superesse dicitur apud hæredes, Filiumque natu majorem, Hermannum Flemming, in id laborare, ut à se non abalienetur.

Wilhelmus Julius Cojet L. B. Regiæ Aulæ Cancellarius nunc vitâ defunctus, inter majores suos numerabat quendam Gilium Cojet, tempore Regis Johannis. III. rei monetariæ Præfectum. Is, utpote qui erat lautioris rei, elegantissima & pretiosissima numismata Svecana, cum argentea, tum aurea, undique conquisivit, atque ex rarioribus matricibus in officinâ monetariâ repertis, quæ illo tempore plurimum nummos formabant argenteos, propriæ voluptatis causâ, aureos cudi curavit, & exinde peculiare confecit Nummophylacium. Quod jure hæreditario ad se devolutum dictus modo Aulæ Cancellarius, pro eâ, qua pollebat, judicii subtilitate & doctrinæ præstantiâ, egregie auxit & curiosis inspicendum præbuit.

Johannes Lillienstedt, L. B. Ostro-Gothiæ Gubernator, Vir eruditionis solidæ & prorsus eximiæ, etiam hanc literaturæ partem amavit, & non vulgarem operam in colligendis numismatibus patriis, tum antiquis, tum novis, posuit. Nummophylacium illius, cum sit mole exiguum, & selectissima contineat numismata, quæ ad illustrandas res & historias nostras potissimum conducunt, merito *Museum portatile* vocayeris. Quod cum nobis, pro eo, quo flagrat promovendi boni publici studio, nunquam non voluerit esse apertum; imò etiam nos non petentes, uno alterove nummo rarissimo, ac nobis vix alibi observato, sæpenumerò ditaverit, liberalitatem illius hac occasione dememinisse noluimus.

Gustavus Rålamb, L. B. Regiæ Aulæ Marschallus, non modo diligenti ac fructuosâ Librorum evolutione, sed & curiosâ Numismatum consideratione, mirum in modum crebro delectatur. Operæ propterea ac impensæ hand parcens, Libros rarissimos exquisitissimosque, nec non Nummos Svecanos vetustiores ac recentiores, oblata occasione, undique conquirere nequitiam negligit. Inter Nummos, quos habet, ostenduntur non pauci adeo rari, ut tales apud alios Curiosos nostrates frustra quæras.

Steno Arfvidsson, Chiliarcha, variarum linguarum, atque in iis Arabicæ etiam, Turcicæ ac Persicæ bene peritus, scientiæ rei nummaricæ Svecanæ egregiam quoque dat operam, proindeque elegantem Nummothecam studiosè apparare atque adornare instituit. Ibi inter alios rariores Nummos Syeticos excellit Gustavi Adolphi Magni ille ovatâ formâ Norimbergensis, quem superius in Thesaurò descripsimus.

Henricus Herdenhielm, Supremi Dicasterii Stokholmiensis Vice-Præses, vitâ nunc defunctus, in literis humanioribus & scientiâ juris patrii excelebat, valoremque prisce monetæ, quæ illic ubique ferè allegatur, eò exactiliter indagaturus, ex illa elegantem sibi comparaverat seriem. In quâ cum rarissimum & mihi nunquam alibi visum numisma Johannis III. ad valorem 40. ducatorum, eum in modum, quem suprà in Thesaurò descripsi, ascendens, reperitur, de reliquis judicare nummis, cuius promptissimum est.

Johannes Wattring, Vice-Præses Supremi Dicasterii Hotmiensis, numismatum & nummorum Svecanorum copiam congeffit haud exiguam, quam liberalitas Socerî, Davidis Klöcker Ehrenstrahl, Intendentis Aulici & Pictoris Regii, mirum in modum adauxit. Ipsi enim, cum nemini in hac arte per totam Europam esset secundus, à Regibus, Reginis, Principibus, aliisque illustribus ac splendidioris fortunæ hominibus rariora subinde dono data sunt Numismata.

Comes Fridericus Stenbock, Judex Provincialis Westmanniæ, Vir bonus, nunc Cælo receptus, cum, more hominum illustri loco natorum, Gallias, Italiam, aliasque terras externas peragrasset, inter alios eum quoque peregrinationis fructum in patriam suam retulit, ut ex numismatibus Romanis in itinere congestis, Cimeliarchium apparaverit non vulgare. Hoc, additis Nummis Svecanis, singulari diligentia à se postmodum collectis, nec non aliis rebus pretiosis multum auxit, ac novissime magnâ accessione eximiorum numismatum Romanorum, quæ ab Affine suo, Dño Nicodemo Tessin, nunc Illustrissimo Comite ac Regio Senatore, dono acceperat, locupletavit.

Olaus Törnflycht, Aule Regiæ primarius Cereemoniarum
Magi-

Magister, in itineribus externis, varia non obvia numismata gnauiter sibi comparavit, feliciterque in Patriam intulit. Inter hæc elucent quæ sunt Pontificum Romanorum. Cæterum existant Nummi, sed paucissimi, in parte adversâ insigniti ipsius Capite, & hac Epigraphe: OLAVS. TÖRNFLYCHT. Aversæ partis hæc est nota: Rubus caninus (quem aliàs Cynorrhodon vocant) floribus & spinis conspicuus, qui profiliante aquâ è vasculo irrigationi subserviente, quod manus è nubibus protenta tenet, conspergitur; nec non Epigraphe: COELVM NOS ARMAT ET ORNAT. Hi nummi omnes, Thaleri Imperialis modum aliquantò excedentes, non quidem cusi sunt, sed ad exempli, ex cerâ, super orbe vitreo, à Celeberrimo Numismatum Cælatore, Benedicto Richtero, perbellè ficti, similitudinem tam scitè ab hoc ipso artifice fusi, ut nitore cusis haud ferè cedant. Eorum unus in Museo Kederiano, inter alia eximia, conspicitur.

Jacobus Cronstedt, Regius Cubicularius, pretiosissimum nummorum & Romanorum & Patriorum possidet Thesaurum. Illos partim à Fratre habuit natu majore, Andréâ Oldermann, cum hicce in vivis esse desineret, partim ipse peregrè summâ diligentia acquisivit; hos verò habuit aliunde.

Ericus Vtterhielm, Cubicularius Regius, non contemnendam etiam Nummorum veterum Svecicorum seriem, qua se recrearet ac reficeret, olim collegerat; at nunc magis pingendi arte, quam subinde felicissimè exercet, capitur.

Martinus Nyman, circa vitæ exitum Consul Holmiensis, magno sumtu tantum sibi comparavit numismatum Svecicorum apparatus, quantum vix alius quisquam. Loquor solum de numismatibus, tam ex auro, quam ex argento, recentioribus, nec tempora Gustavi I. præcedentibus. Hanc suam supellectilem nummariam, quam nunc possidet Magnus Bromelius, Olai Filius, Medicinæ Doctor, variis ornavit rebus aliis, in quibus vel ars, vel natura, vel utraque aliquid singulare ac mirabile extare voluit.

Martinus Törnhielm, Arcium Prætorumque Drotningholmiensium & Swarticeensium Præfectus, tam vastæ curiositatis, ut omnis propemodum generis (sive Naturam sive Artem spectes) rebus

bus inspectione atque cognitione dignis, Libris nempe, Numismatibus, Picturis, Signis antiqui operis, Gemmis, Conchylis &c. & in Patriâ & extra eam, per longinqua itinera, haud sine multo labore ac sumtu conquistis, Museum in Prædio suo *Malmæwijk* instruxerit pernobile. Rite in illud convenit Tetrastichon Kederianum, in Tabellâ æneâ ad introitum appensâ incisum, quo isthæc Musarum Sedes spectaturos alloquitur:

*Quisquis aves misera curas secludere vita,
Huc ades, inque meas insere te latebras;
Mirè oblectatus mirabere namque reclusum bîc,
Naturæ ac Artis quicquid in Orbe latet.*

Hoc loco minimè prætereundum nobis videtur Cimeliarium *Schefferianum*, cujus meminit in libro cit. Carolus Patin. In laudes Joannis Schefferi, Professoris olim Vpsaliensis, cujus famam & merita universus loquitur literatus orbis, nunc quidem ire nec volumus, nec possumus; sed tamen quantâ veneratione beatos ejus manes adhuc prosequamur, dissimulare nos non decet. Hic enim, utpote qui de nostri propensione ingenii omnium optimè judicare poterat, auctor nobis primus fuit ad amplectenda hæc, quæ nunc tractamus, studia; atque, instar Parentis, nobis ex animo bene cupiens, omnia ea, sive principia, sive adjumenta, quæ ad graphicen & rei nummariæ scientiam, in quarum utraque eminuit, facere videbantur, candidè nobis subministravit. Sed, ut ad nummos revertamur, Romanos, Germanos ac Patrios exquisitiis collegit & tanto in pretio habuit, ut nulli parcens sumtui, Musæum suum, in quo illos recondiderat, fornice lapideo & foribus ferreis ab incendio tutum præstiterit. Servantur illi adhuc, ut audimus, facti & tecti penes ejus hæredes. In his Filius, Petrus Scheffer, L. B. Gubernator Sudermanniæ, in suâ fructuosissimâ peregrinatione elegantem etiam sibi comparavit Seriem Numismatum Romanorum ex ære, quibus animum gravioribus negotiis intentum, remittere ac relaxare solet. Celeberrimi autem istius Joannis Schefferi memoriam æternam conservat Nummus, Operis Karlsteniani, ejusdemque

que circiter cum Thalerò imperiali magnitudinis. Adversus habet imaginem, cui adscriptum: IOANNES SCHEFFER, ARGENTORATENSIS, PROFESSOR VPSALIENSIS. Aversus Aratrum usu detritum ac fractum, cum addito Lemmate: SERVIENDO. ALIIS. Infra annus à CHRISTO nato indicatur, his notis: MDC-LXXIX.

Nicolaus Keder, Regii, quod priscarum Gentis nostrarum indagandarum gratiâ apud Holmienses constitutum est, Collegii Assessor, permultos veteres selectissimos rarissimosque, tum patrios, tum externos, Romanos, putâ, Teutonicos, Anglicanos; Danicos, Norvegicos ac Ruthenicos seu Moscoviticos, inque his postremis novos insuper, Nummos, partim hîc, partim peregrè passim, summâ diligentîâ coacervavit, quorum accuratâ contemplatione, tanquam jucundissimis Spectaculis, mentem pariter atque visum impense oblectare sæpenumerò solet. Quin etiam eosdem Commentationibus illustrare, atque enucleare, quantum licet per valetudinem (quâ jam inde ab incunabulis admodum adversâ est usus) haud negligit. Nummi isti Romani ab ipso ad Perillustrem Dñm Christianum von Staude, doctissimum talium prisci ævi reliquiârum æstimatorem, eas nempe pro gemmis habere solitum, nuper emtionis jure pervenerunt. Anglicanorum autem (qui novis incrementis magis magisque feliciter augescunt) Nummorum Catalogum cernere datur in Nov. Lit. Mar. Balh. sub A. 1705; at locupletiolem, Opusculo subjunctum, quod inscribitur: *Nummor. in Hiberniâ, anteqvâ hæc insula, sub Henr. II. Angl. Rege, Anglici facta sit juris, usorum Indagatio per N. K.* Editum est Lipsiæ A. 1708. Reliquum est, ut hoc addam: Kederi Effigies in trium generum Numismatis eleganter conservatur. Quippe sunt, quæ in parte anticâ habent ipsius Caput, cum Epigraphe: NICOLAUS KEDER, HOLMIENSIS. ANTIQVARIUS. In parte verò posticâ stellam, cum Epigr. IN TENEBRIS. LVCEM. nec non annum Æræ Christianæ his numeralibus Notis: 1697. Symbolo isto indicatur, quod Antiquitatum tenebras scriptis Kederus illustret. Isthæc magnitudine ferè Thalerum Imperialem æquantia, Cælatorem agnoscant Karl-

stenium. Sunt porro, quæ ab unâ parte istud Caput alia ratione, & quidem perfecto expletoque omnibus numeris suis ac partibus artificio Karlsteniano commonstrant, nec non inscriptionem: NIColaus KEDER. ab alterâ autem parte Monogramma Nominis CHRISTI inter A & n, in clypeo, quem Lemma ambit: ISTHOC. TVTAMINE. SALVVS. Sunt denique, quæ à latere adverso secundis prorsus respondent; exhibentia à latere averso, quem isthic Antiquarius, à Sacrà Reg. Majestate nuper nobilitatus, gerit Clypeum, cum Lemmate: NOBILIS. QVI. BONVS. Media hæcce & ultima, quorum partes aversæ à non incelebri Artifice, Carolo Gustavo Hartman, Hplmiensi (qui Karlstenium prævium habuit Magistrum) sunt cælatæ, amplitudine ac crassitie Denarium Romanum vix superant.

Ericus Benzelius Junior, Reverendissimi apud nostrates Archiepiscopi, Erici Benzeli Filius, Bibliothecarius Vpsaliensis, in ipso juventutis flore, magno animi ardore hoc nostrum studium amplexus, Nummothecam ex monumentis patriis egregiam brevi temporis spatio instruxit. Et in suo apud externos itinere tam diligentem harum rerum scrutatorem se præstitit, ut nummos non paucos, ex iis, qui antehac unici hîc sunt habiti, in Patriam transmiserit. Cumque eruditioni variæ, cujus famam & laudem non levem dudum nactus est, seriò vacet, nec illam sit deserturus, quæ ex notitiâ nummorum provenit, auguror quoque fore, ut, si quis alius, is rectè vestigia nostra legat, & post fata aliquando nostra, scientiam hanc rei nummariæ patriæ, quæ hætenus in tenebris delituit, ad posteros transmittat.

Matthias Edenberg, Vir nobilis ac eruditus, jam mortuus & beatus, historiam rei nummariæ Romanæ ut optime calluit, ita in hac sibi comparandâ & ordinandâ maximè fuit industrius. Hujus Viri collectio inter optimas, quæ in eo genere hîc videntur, censeri meretur; nam diligentiam in illâ posuit eximiam, tam in itineribus suis apud externos, quam hîc, post reditum in patriam.

Olaus Bromelius, Med. Doctor & Civitatis Gothoburgensis

sis Physicus Celeberrimus, huic studio per totam ferè vitam suam adeo deditus fuit, ut omnem promiscuè monetam, tam priscam quam recentem, tam externam quàm domesticam, prout fors & occasio illam sisteret, in Nummothecam suam reponendo, tantum omnis generis nummorum coacervaverit, quantum unquam res ejus familiaris ferre valeret. Regias opes desiderare quidem mihi visus est scopus tam vastus, si ad perfectionem tendere debuisset; attamen fatendum est, quod utilitate suâ neutiquam caruerit hæc tam generalis collectio, quandoquidem apud dictum Bromelium permulta exstiterunt numismata raritate non minus quàm pretio suo commendabilia. Nec minus segnis fuit is ipse in conquirendis omnis ferè generis rebus aliis, quæ inter curiosa artis & naturæ meritò haberi possunt. Totam isthanc Collectionem decedens Filio reliquit unico (anteà à nobis memorato) penes quem quæ in illâ ipsi visâ sunt selectiora ac rariora, adhuc conspiciuntur.

Meritâ cum laude hîc commemorandus est horumce Cime-
liorum, cum viveret, amantissimus Georgius de Besche, Pater, Dominus de Forsmark, siquidem non minori sumtu quàm studio Nummos, tum Svecicos remotioris ac propioris ætatis, tum veteres Anglicos, semper aliquid addiscendi cupidus, sibi paraverat, qui ab Hæredibus etiânum diligentissimè custodiuntur.

Arvidus Karlsteen, Cælator Numismatum Regius, in recentioribus Nummis memorialibus exquisitè conquirendis suam exercuit industriam. Neque enim omnes curavit, nec patrios solos, sed ex cunctis variarum gentium nummis præcipuos selegit, in quibus aut Artificis enitet solertia, aut aliquid exhibetur memorabile. In quo eò felicius versari potuit, quod excellentissimis suæ artis hominibus, qui nunc florent, accensetur. Diligentissimus pariter fuit in colligendis iis omnibus, quæ vel lusus naturæ, vel opera exquisiti artificii nuncupantur. Et huic suæ collectioni præsertim addidit varias varii generis picturas, tam aliorum quàm propriâ manu elaboratas.

Neutiquam hîc silentio prætereundus est insignis Numisma-
tum Cælator, Reimundus Faltz, Holmienſis, quippe qui, per-

multa recentiorum temporum variarumque gentium fabrefacta & eximia Numismata Symbolica, à curiosâ suâ externarum Regionum peragratione redux, huc (Holmiam) intulerat; quæ tamen postmodum hinc Berolinum exportata sunt, ubi fato concessit.

Carolus Ludovicus von Schantz, præter pingendi, clypeosque metallis ac coloribus insigniendi & describendi artes, in quibus egregiè sese exercet, in hoc nostrum studium nummari-um quoque magno incumbit animi impetu, multum adjutus libe-riore accessu ad Soceri sui, superius commemorati Tørnhelmii, nobile Musæum, quippe quod ipsi, quoties vult (vult autem cre-berimè) patet.

Petrus Baillet, Civis olim Holmienſis, nunc Nycopiensis, avidæ admodum curiositatis Vir, magnum congeſſit poſſidetque & vetustorum & novorum Sveciæ Nummorum acervum, ubi fanè nonnullos præstantiſſimos videre datur, qualesque vix ac ne vix quidem alibi invenies.

Curioſâ indiſtriâ Viti Engelhardi Schroederi, Norimbergæ nati, Aurifabri ac Civis Stokholmienſis, binæ haud inelegantes Seri-es, argentea & ærea, antiquorum numismatum Imperatorum Ro-manor. ad animi relaxationem collectæ ſunt. Iis ſubjunxit propio-ris ævi Nummorum Symbolicorum, à præſtantioribus Artifici-bus fabricatorum, non exiguum numerum. Hæce collectio apud curioſi iſtius Viri, nunc mortui, hæredes deliteſcit.

Tandem aut negligens, aut nimis modestus videri poſſem, ſi meum Muſæum hîc ſilentio prorsus præterirem. Namque in eo, præter Nummos, longo annorum ſpatio, magnis ſumtibus & curâ non vulgari à me congeſtos, curioſè aſſervantur complures vetuſti Codices Mss. copia lapidum pretioſorum haud exigua, in quibus raro ſpectaculo & ad ſtuporem fanè Natura ludit, nec non rerum artificialium ex utrâque Indiâ allatarum numerus ſatis ingens, ſele-ctorumque Conchyliorum centena & plura genera, quæ omnia inſpicientis animum magnâ perfundunt voluptate. Liceat & hoc ad-dere. Mea Vxorisque meæ ſvaviſſimæ ac optimæ Facies etiam in Numiſmatis ſervantur. Namque in eorum uniſ à parte adverſa

con-

conspicitur effigies mea, hanc habens Epigraphen: ELias BRENNER REGii COLLegii ANTiquitatum ASSEssor. Inferius comparent Notæ Artificis annique: C. G. H. 1700. à parte verò averſa cernitur Conjugis effigies, cum Epigr. SOPHIA ELISabeth BRENNER. In alteris pars adverſa unius ejusdemque cum superiorum averſa parte eſt typi: atque pars averſa Laurum ſiſtit virentem, cum inſcriptione: CRESCIT. CVLTVRA. In imo Annus 1699. Numismata iſthæc cælaturæ ſunt Hartmannianæ, ac magnitudine dimidium Thalerum uncialem æquiparant. Præter hæcce, exſtant & alia egregii operis Karlſteniani, ſed parvula & bracteata, imaginem quoque meam præferentia cum adſcriptis nomine cognomineque: ELias BRENNER, atque Anno: 1683.

* * *

* * *

* * *

EGimus de Nummophylaciis noſtratum. Proximum eſt, ut Libros recenſeamus, in quibus res nummaria Svecana aut illuſtratur, aut ſaltem attingitur. Quorum licet perexiguus ſit numerus, eorum tamen quicquid reperire mihi licuit, id, qualecunque ſit, reticere aut diſſimulare netas duxi. Anno 1663. Vir immortalis famæ, ac, in re nummariâ, eruditionis conſummatiffimæ, Carolus Patin, Glorioſiſſimæ memoriæ Regi CAROLO XI. tunc impuberi, egregium ſuum de Familiis Romanis in antiquis Numismatibus Opus dono miſit, ſuumque de Regiâ Majeſtate & Populo Septentrionali præclare merendi ſtudium & deſiderium, additis literis abundè expoſuit. Quæ cum Viri extranei de noſtra gente iudicium contineant perinſigne, illas hîc inferere non pigebit.

Sereniſſimo Potentiſſimoque

C A R O L O,

Svecorum, Gothorum, Vandalorumque &c.

R E G I.

K k 3

Et

Et per alta montium, & per quantumvis immensa locorum intervalla penetrat nascens Tuae Majestatis splendor, Rex Serenissime, à meque, in amotis terris nato, munus exigit ad fovendos Gustavii sanguinis igniculos idoneum. Hos dum Serenissima Regina, Edwigia Eleonora, dum illustrissimi, qui huic adsum, Principes omni excolunt curâ, provebent profectò ad destinatos triumphos insignes, quæ hoc libro designantur, Romanorum orbi imperantium Victoria; ut Tuae Majestas non tantum Domesticis & viventium & mortuorum exemplis, sed & omni historiæ celebritate, ad propagandam Augusti Suecorum nominis gloriam, excitetur. Hujus quidem semper Victoris populi præclara adeò monumenta in numismatibus, à ducentis annis, cuspis elucent, ut, si Tu mihi, Rex Serenissime, iusseris, meum ad Tuae Majestatis venerationem addictum animum eo, qui ad unius Tui Regni decus spectet, libro, sem declaraturus. Vale. Lutetia Parisiorum IV. d. Octob. MDCLXIII.

Istâ certè Epistolâ nihil elegantius aut officiosius scribi potuit. Quid intereâ, aut ante illa tempora, in nostris locis præstitum sit, jam jam videbimus.

Delineatio quædam variæ monetæ aureæ & quidem vetustæ ac extraneæ, quæ in Sveciâ olim usualis fuit, edita est in 4.to & 8.vo sine nomine Auctoris, anno & loco impressionis similiter omisso, sed ætatem Gustavi Adolphi præ se ferre videtur, & aliquot tantum foliis absolvitur. Figuræ nummorum lignis incisæ rudem arguunt artificem; nec ulla, eaque vel minima, additur aut præfatio aut interpretatio. Titulum vernaculâ linguâ hunc habet: *Åttitilligt gammalt och utländskt Gullmynt i Sverige fordom gångbart.* Annectitur appendix de monetâ veteri & extraneâ ex Electro fabricatâ, quæ in Sveciâ olim vetita erat. Ibi figuræ, pariter ac priores, rudes apparent.

Johannes Claudii Rising, monumenti Svetici in Occidentali Indiâ Præfectus, in suâ, quam de commerciis concinnavit, Epitome, Capp. V. VI. & VII. singulari cum judicio generatim disserit de monetæ valore interno & externo, nec non usu publico, nullâ tamen observatione pecuniæ nostratis speciatim additâ. Prodiit

diit Holmiæ A. 1669. liber ejus in 4.to Svecicâ lingvâ, & quidem hocce titulo: *Et Utdåg om Röp-handelen eller Commercierne &c. forteltigen sammansatt af Joh. Cl. Rising.*

Martinus L. Aschaneus, Parochus in *Fredstada & Hammarby*/ nec non Svethici Regni Antiquarius, tres libellos de monetâ Svecicâ adornare conatus est, qui manuscripti in Archivo Regio servati fuerunt. Operæ pretium vix duxissem, illorum mentionem hîc facere, cum ferè nihil aut parum, præter speciosos titulos, inspicienti exhibeant. Sed cum in Schefferi Sveciâ Literatâ recenseantur, iniquus fortassis viderer, si illos sicco pede præterissem. Nulla in illis series integra Regum cernitur; & si quis Tiro in hocce studio nostro, quod quotidie hîc magis magisque excolitur & efflorescit, quatuordecim tantum dies nunc bene collocaverit, illum ego affirmo longius progressurum, quàm Aschaneum. Qui tamen in tantum mihi venit excusandus, quod nullum Ducem ac pauca adjumenta habuerit.

Joannes Schefferus, in Libro de antiquis verisque Regni Sveciæ Insignibus, attulit haud paucos veteres Nummos Svecicos, quibus valide probatur, illam à priscis inde temporibus tres Coronas pro Insignibus genuinis ac propriis habuisse.

Nonnulla, ad rem nummariam nostræ gentis pertinentia, disceperunt Johannes Loccenius in *Antiquitatibus Svea-Gothicis*, Johannes Stjernhök in *Opere de jure Sveonum & Gothorum vetusto*, & Carolus Lundius in *Notis ad jus vet. Uplandicum*.

Petrus Dikman, peculiarem de Monetâ nostrâ conscripsit Libellum Holmiæ A. 1686. in 8.vo editum hoc titulo: *Observationer, som kunna gifva någon anledning til de forna Swenske och Gidderes Penninge-Räkninges bestaffenhet/ utt många hundra år tillbaka/ utur deras egne Handlingar/ Lager/ Afstæder/ Recesser, Råderebref/ Contracter och Räkningar utdragne af Petter Dikman.*

Nicolao Kederö hæcce, priscam rem nummariam Sveciæ illustrantia, accepta referuntur *Opuscula*:

1. *Epistola ad Collectores Nov. Lit. Lubecenses, de Nummo aureo antiquo atque perraro, Odinum, cen probabile est, ipsiusque Sacrorum ac Mysteriorum Signa & Indicia exhibente.* Inserta est Novis Literariis Maris Balthici, sub Anni 1700. Decembri. Hunc postmodum Nummum hic noster multò ampliore Commentatione enucleavit, quæ prelo parata est.

2. *De Nummis Margareta, Suecor. Danor. & Norvegor. quondam Regina, Disquisitio.* Novis itidem Literariis Maris Balth. inserta est sub Aprili Anni 1702. Hujusce Disquisitionis conspectum Germanicè nobis dedit Clariss. Lehmanus in Observationibus historicis Hamburgensibus (in seinen Historischen Remarques) sub 4 Julii Anno 1702. At perperam ibid. Oertugam, seu Örtugam, aliquoties Dr interpretatus est.

3. *De Argento Runis, seu literis Gothicis, insignito, quod in Camdeni Britannia, Anglicè nunc loquente & ampliata, literato exhibetur Orbi, Sententia.* Edità est cum in laudatis Novis Lit. sub Julio Anni 1703. tum seorsum Lipsiæ, eod. anno, in 4.

4. *Ranzæ in Nummis vetustis diu quæsitæ, tandemque ibidem feliciter inventa; seu de Nummis Runicis Commentatio.* Vulgata est Lipsiæ. A. 1704. in 4.

5. *Nummi aliquot diversi ex argento præstantissimi: nempe decem Olai Sveci, unus Amundi Carbonarii, ac unus Hagalmi Russi Suecia Regum; nec non unus Svecionis bifidâ barbâ, Danta Regis. Omnes Tellure Svecicâ olim absconditi, nuperque casu in apricum prolati &c.* Isthic Libellus Lipsiæ editus est Anno 1706. in 4.

* *

* *

* *

ENumeratis jam Nummophylaciis, & rei nummaria Scripturibus, non alienum à scopo nostro videtur, Thesauros, quos longâ nocte sepultos varia in lucem produxit fors & occasio, hic indicare & recognoscere. Thesaurorum vero nomine non mihi semper venient census ampli & magni, sed breves simul & parvi, quos quisque olim privatus, pro suarum ratione facultatum, instar

instar thesauri habuerit & in abditis locis recondiderit. Sed tamen dissimulare non possum, innumeros aut incuriâ Repertorum, aut incitiâ eorum, quibus monstrati fuerunt, periisse: eorumque, qui hîc memorabuntur, alios integros, alios mutilos à me fuisse conspectos.

I. Anno MDXCIX. tempore Ducis Caroli, qui Rex ejus nominis Nonus postea factus est, in Sudermanniâ, districtû Rönensi, & Parœciâ *Tisberg* nominatâ, terram fodiens rusticus ingentem invenit copiam monetæ bracteatae, ex purissimo argento, & literis E vel M, initialibus elementis nominum Regiorum, Erici scilicet cognomento *Balbi*, & Magni, qui *Ladulås* cognominatus est, signatae. Quam memorato Duci traditam, & huc demum translatam, adhuc Regium servat Antiquitatum Archivum.

II. Anno MDCLXXIII. cum Calmariam, Urbem Smolandorum, viserem, Aurifaber quidam mihi retulit, rusticum illic in viciniâ invenisse thesaurum vetustum, & in illo nummos aliquot Arabicos ex argento, quos Aurifaber à rustico & ego deinceps ab Aurifabro impetravi. Horumce Nummorum memini in Prolegomenis ad meum *Thesaurum Nummorum Sueo-Gothicorum*, antehac editum.

III. Circa annum MDCLXXXIII. in manus Consulis Holmiensis, Olai Törne, Johannis F. thesaurus venit, quem rusticus in poste quercico portæ suæ reperit. Is prædium vetustum *Ämyra*, quod in territorio *Westmansiæ* & parœciâ *Huddunge*, prope Urbem Salam situm est, incolebat: &, cum postem istum finderet cariosum & nimîâ vetustate adesum, præibat in terebræ foramine occlusa crumena, antiquis nummis referta, qui omnes ætatem superabant Reginæ Margaretae. Mos enim signandi monetam primâ literâ nominis Regii, in medio trium coronarum positâ, ante illius tempora in desuetudinem abierat: atquin omnes hi nummi talem notam ab uno latere, & Leonem Gothicum ab altero ostendebant. Dictus Consul, Regni non minus honori, quàm commodis, quovis modo consulens, ne hæc vetustatis monumenta ad hujusmodi rerum imperitos perveni-

rent, solers præcavit, dum genero suo, Dño Carolo Piper, nunc Comiti Senatoriâ purpurâ Illustriss. nec non Supremo Mareschallo, ea tradidit distribuenda. Hicce verò partem illorum maximam peritissimo talium rerum æstimatori, Illustrissimo Claudio Flemming, de quo suprâ disserui, & residuam mihi benignè concessit. Hunc denique felicitati meæ cumulum addidit Flemmingus, ut etiam ex illâ, quæ sibi donata erat, partē mihi veniam concederet ea eligendi, quæ mihi deesse, vel à me desiderari deprehenderat.

IV. Paucos annos antequam præcedens reperiretur Thesaurus, accidit, ut Vir quidam, cum in Australi Holmiæ Suburbio fundamenta domûs novæ jaceret, multa millia nummorum argenteorum Erixi Pomerani, in medio dirutorum saxorum, ab operariis inventa, acceperit: quæ ille statim, utpote qui paulo attentior ad rem suam esset, Aurifabro cuidam colliquanda dedit, ut inde vasa argentea, nescio quæ, conficeret. Focus jam erat excitatus, & prunæ candebant, cum ego forte fortunâ hac de re certior factus advolavi, & è torrentis Vulcani faucibus prædam tam nobilem eripui: & quia integram non potui, præcipuam tamen, & quæ meo usui inferviebat, liberavi. Nummos enim rariores omnes, quales aut non videram antea, aut historia suos desiderabat vindices, selegi & emi, amicisque coëmendos curavi, communioribus ac passim obviis tantum sævo Mulciberis arbitrio relictis.

V. Anno MDCLXXXV. in Diocesi Revaliensi, Districtu Wikenſi & Lehalensi, parœciâ *Karusen* & prædio Jervis in Estlandiâ repertus est pretiosissimus thesaurus: cujus maximam partem cum huc attulisset Prædii illius Præfectus Philippus Behm, ejus perlustrandi copiam mihi fecit, nummosque aliquot præstantiores, à me selectos, mihi concessit. Hujus etiam Thesauri memini in eisdem Prolegomenis.

VI. Anno MDCLXXXVI. mensē Junio, in Finlandiâ, juxta Urbem Aboam, in parœciâ *Uskila*, prædio *Salâ*; & villâ *Saris*, è terrâ fortē erutus est insignis prischorum Nummorum acervus. Nam, ut postea ab aliis rescivi, major fuit ac cogitabam, cum di-

cta

sta mea Prolegomena, in quibus etiam commemoratur, conscriberem. Mutilum accepi, quem ad me integrum pervenisse credidi.

VII. Anno MDCLXXXIX. nummos bracteatos, plus aeris quam argenti habentes, in lucem protulit Dalia Orientalis. In parocia *Ritwik* pagus extat, qui vocatur *Salberga*. Hinc cum paulum in sylvam discessisset quidam caprarius, sub radice ingentis abietis, quam tempestatis vis perculerat, caprum vidit pedibus terram effodientem, sonumque mox audivit aeris tinnientis. Quem ut observaret, appropinquans, nummorum bracteatorum copiam à capro egestam reperit, & manipulum eorum secum aufert. Hunc ego ad me delatum postea examinavi, & suo loco recensui.

VIII. Anno MDCXCII. d. 18. Aprilis, aliquot millia nummorum veterum Holmiae reperit eques vulgaris. Is in planitie Kråkhvilan vocatâ, quæ interjacet portam telonii aquilonarem, quæ Roslagiam versus ducit, & eas, quæ in eodem suburbio sunt, acidulas, terram fodiebat ad plantandam brassicam: vixque palam immiserat, cum hic thesaurus patefactus est. Quem ego eodem, quo inventus fuit, die, coemptum certè inter nobilissimos habeo & pretiosissimos, quos unquam penes nos videre licuit: atque à viro quodam antiquitatum curioso singulari cum diligentia & labore collectum censeo. Namque non dives solum fuit & amplius, sed & novem diversorum Regum pecuniam, quæ ab Erico Pomerano incipit & in Christierno II. definit, continuit. Unde conjectura haud levis enascitur, istum à quopiam ibi fuisse reconditum, qui tyrannidem Christierni, totam urbem Holmensem Anno MDXX deprædantis, evaserit. Sub id quippe temporis prope illam virgulta & dumeta erant, ubi nunc sunt horti & domicilia. Magnam præterea utilitatem hujus inventio thesauri ad harum deliciarum cupidos derivat. Nam cum in illo ultra quatuor millia Semi-Ortugarum Stenonis Sture Senioris, Arosiæ cusarum, & non nisi unam Ortugam Svantonis Sture, ibidem percussam, & ex aliis nummis, qui rari habitus sunt, non ultra tres vel quatuor reperire licuerit, de raritate vel abundantia singulorum nummorum, prout ea fuit temporis collectionis, arbitria rectius facere possunt.

IX. Anno MDCXCIII. circa festum Michaëlis, dum in Gothlandiâ nauta iter facit inter pagos *Wamlingebo* & *Sundre-Kyrka*, in ipsâ viâ publicâ quiddam conspicit, quod nitoris quid emittebat; propiusque accedens, urnam veterem diffractam invenit, inque eâ thesaurum vetustum argenteum. Nummi inde huc transmissi, maximam partem erant Ædelredi Regis Anglorum; atque comitabantur tribus armillis seu brachialibus argenteis, vetustatis eximiae & formæ singularis, unâ inventis. Credo istum thesaurum fuisse locupletiozem, nec satis fideliter à nautâ communicatum.

X. Paullò antè etiam in Gothlandiâ repertus fuit thesaurus argenteus monetæ Arabicæ: cujus aliâ pars huc transmissa, in Regio Antiquitatum Archivo custoditur; aliâ verò Hafniâ, Daniæ metropolim, delata est. De qua eruditè disserit Vir Celeberrimus Johannes Jacobus Bircherodius in suâ *Arcto Alexandriæ*, in dictis Prolegomenis nostris antea laudatus.

XI. Anno MDCXCVI. d. 10. Junii, in Helsingiâ inter Templi Boldnæensis instaurationem, ara vetus lapidea in Sacello destructa fuit; è qua eruebatur cistula, ultra tria millia denariorum Eriici Pomerani, valore centum viginti æquantium Imperiales, continens, Isti nummuli argenti erant probi triumque vel quatuor generum, sed vulgariùm ac obviorum. Inter illos fuit ducatus extraneus cum annulo argenteo inaurato. Hunc thesaurum redemit Gloriosissimæ memoriæ Rex Carolus XI.

XII. Eodem anno, dum in parœciâ *Åker* & pago *Isetra*, qui milliare unum distat à *Waxholmen*, parvum operarii effodiunt tumulum, circiter quînque cantharos vetustæ & optimæ inveniunt monetæ argenteæ, cujus aliquantillâ parte sum potitus. In eâ nummus nullus recentior Alberto, omnesque propemodum ejusdem erant Regis, unde, illo regnante, argentum istud illic defossum fuisse, conjicio. Et cum rarissimos nummorum Alberti in illa tantillâ parte offenderim, facile inducor ut credam & censeam, plures, & quidem antiquiores aliorum Regum illic unâ fuisse, ex quibus sine dubio lux historiæ nostre adfulset.

magna. Sed dolendum est, idem fatum, quod omnes ferè thesauri nostri solent nummarii, etiam hunc subiisse, quandoquidem in manus Aurifabri omnium primò devenit. Cum enim omnes ferè prisca nummi nostrates argenti sint purissimi, illis quàm avidissimè ejusmodi homines inhiare consueverunt. Optandum sanè fuisset, ut præcedens thesaurus hujus loco perisset. Nam in illo nihil rari repertum; in hoc verò plura antiquitatis vestigia, nobis antehac fortè incognita, deprehendere spes fuisset.

XIII. Eodem pariter anno in sylvâ vastâ, quæ *Käglan* vocatur, in provinciâ *Nericiâ*, repertus fuit thesaurus vetustus, cujus partem huc secum attulit dictæ Provinciæ Gubernator, Perillustris *Fromholdus Fägerkiöld*, L. B. In eâ Nummos aliquot *Albertinos*, nec non iis adhuc vetustiores bracteatos paucos inveni.

XIV. Anno MDCCIII. in Gothlandiâ, prope Urbem *Wisbyam*, haud exigua copia veterum, partim ex auro, partim ex argento, Numismatum Imperatorum Romanorum, casu è semitâ protracta est.

XV. Anno MDCCIV. diè 5. Mensis Maji, in *Nasby*, Parœciæ *Aker* apud *Roslagos*, nobilis Thesaurus, ex variis constans prisca ævi Nummis argenteis, fortuito casu repertus est: de quo videndus *Kederus*, in Commentatione, cui titulus: *Nummi aliquot diversi ex argento præstantissimi* &c.

XVI. Hoc eodem anno in *Morå*, Dalekarliæ Parœciâ, è telure fortuitò effossa est ingens vis veterum Nummorum Germanicor. & Anglicorum, quos inter delituerat præstantissimus ille, quem habeo, Anundi Jacobi Nummus. Utinam cunctos oculis perlustrare mihi licuisset.

XVII. Anno MDCCV. in Holmiæ viciniâ casu repertus est vetustorum Nummorum cumulus; cujus maximam partem peropportunè attento animo pervidi, atque selectos inde rariores, & qui meo instituto inservire possent, adeptus sum Nummos.

Constabat ea ex Florenis nonnullis Lubecensibus, quàm plurimis variisque Denariis Regis Alberti, nec non permultis nummulis bracteatis, aliis Literam S. coronatam, aliis A coronatum, aliis O itidem coronatum, aliis Caput Coronâ opertum virile, bifidâ barbâ, aliis denique Caput Fœminæ Coronâ etiam opertum præferentibus.

S. D. G.

Albertus Magnus

Circa Tabb. ænear. hujus Operis ordinem & insertionem admonitio.

TAbulis æneis, effigiem Auctoris & Titulum hujus Thesauri Nummor. Sveo-Goth. exhibentibus, Operi universo præmissis, reliquas nummorum tabulas, quæ numero sunt 63, secundum seriem Regum Sv. & singulis posteriorum Regum tabulis additum numerum, vel ad initium Operis, p. 1. vel ad calcem ejusdem p. 248. annectere uniuscujusque arbitrio relinquitur. Si verò quispiam maluerit unamquamque tabulam suo quasi loco inserere, hoc potissimum ordine, prout primum alicujus tabulæ nummus recensetur & explicatur, turbata licet in nonnullis serie numerorum, quàm commodissimè fieri posse videtur. Tab. I. p. 1. T. II. p. 4. T. III. p. 6. T. IV. p. 11. T. V. p. 15. T. XII. s. *addendor.* p. 19. T. VI. p. 26. T. VII. p. 30. T. VIII. p. 37. T. IX. p. 43. T. X. p. 45. T. XI. p. 48. *Gust.* I. T. I. & II. p. 49. T. III. p. 60. *Er.* XIV. T. p. 73. *Job.* III. T. I. & II. p. 88. *Car.* IX. T. IV. p. 117. T. I. & II. p. 118. T. III. p. 128. *Job. Duc.* T. p. 141. *Gust. Ad.* T. II. p. 144. T. III. p. 146. T. IV. & V. p. 147. T. VII. I. & VI. p. 148. T. VIII. p. 151. T. IX. & X. p. 152. T. XI. p. 155. T. XII. p. 158. *Cbr.* T. I. & II. p. 184. T. III. & IV. p. 186. T. V. & VI. p. 188. T. VII. & VIII. p. 190. T. IX. p. 192. *Car. Gust.* T. I. p. 201. T. II. III. & IV. p. 202. T. V. p. 205. *Car. XI.* T. I. p. 211. T. II. p. 212. T. III. p. 215. T. IV. & V. p. 216. T. VI. p. 219. T. VII. & VIII. p. 220. T. IX. & X. p. 224. T. XI. p. 226. T. XII. p. 234. *Car. XII.* T. I. p. 245. T. II. p. 246.

Errata typographica sic corrigenda.

Pag. 34. lin. 8, quadrigentissimo. corrige quadringentesimo.

P. 41. l. 18. mummos. c. nummos.

P. 81. l. 3. Pontificam c. Pontificiam.

P. 91. l. 14. confla. c. conflati.

P. 117. l. 5. construitur verbis. c. construitur cum
verbis.

P. 145. l. 7. circumspargit. c. circumspergit.

P. 152. l. 4. cathaphractâ. c. cataphractâ.

P. 223. l. 16. CAPITA. c. Capita.